

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI
KAMU YÖNETİMİ BİLİM DALI

**ENGELLİ VATANDAŞLARIN KAMU HİZMETİ
ALMADA KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR: KONYA İLİ
ÖRNEĞİ**

HİLMİ SÖZEN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
DOÇ. DR. MEHMET GÖKÜŞ

Konya-2017

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
TEZ KABUL FORMU.....	V
BİLİMSEL ETİK SAYFASI.....	VI
TEŞEKKÜR	VII
ŞEKİLLER LİSTESİ	VIII
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ	X
TABLOLAR LİSTESİ	XXVI
KISALTMALAR LİSTESİ	XXVIII
ÖZET	XXX
ABSTRACT	XXXI
GİRİŞ	1

BÖLÜM 1

ENGELLİ KAVRAMI VE TANIMLARI

1.1. Engelliliğe İlişkin Tanımlar	2
1.1.1. Uluslararası Tanımlar	3
1.1.2. Ülkemizde Engelli Tanımları	6
1.2. Engellilik Modelleri	8
1.3. Engelliliğin Tarihçesi	10
1.4. Engelliliğin Nedenleri ve Gruplandırılması	11
1.4.1. Engelliliğin Nedenleri	12
1.4.1.1. Doğum Öncesi Nedenler	12
1.4.1.2. Doğum Anına Ait Nedenler	12
1.4.1.3. Doğum Sonrası Nedenler	12
1.4.2. Engelliliğin Gruplandırılması	13
1.4.2.1. Bedensel Engelli Grubu	13
1.4.2.2. Ortopedik Engelli Grubu	13
1.4.2.3. Görme Engelli Grubu	14
1.4.2.4. İşitme Engelli Grubu	15
1.4.2.5. Dil ve Konuşma Engelli Grubu	16
1.4.2.6. Zihinsel Engelli Grubu	17

1.4.2.7. Diğer Engelli Grubu	17
1.5. Engelliler Açısından Kamu Hizmeti Kavramı	18
1.6. Kamu Hizmeti Genel İlkelerinden Engellilerin Yararlanmaları	19
1.6.1. Sürekli Olma (Süreklilik İlkesi)	19
1.6.2. Eşit Olma İlkesi	20
1.6.3. Değişken Olma (Değişkenlik İlkesi)	22
1.6.4. Bedelsiz Olma (Uygun Bedel İlkesi).....	23

BÖLÜM 2

ERİŞİLEBİLİRLİK / ULAŞILABİLİRLİK KAVRAMI VE ENGELLİ

MEVZUATLARI

2.1. Erişilebilirlik / Ulaşılabilirlik Kavramı.....	25
2.2. Engelli Hakları Sözleşmesi Ve Engelli Kişilerin Hakları Bildirisi.....	26
2.3. Engelliler İle İlgili Standartlar ve Gerçekleştirilen Kentsel Çalışmalar	28
2.3.1. Uluslararası Sandartlar ve Gerçekleştirilen Kentsel Çalışmalar.....	28
2.3.2. Türkiye'de Ulusal Standartlar ve Gerçekleştirilen Kentsel Çalışmalar	30
2.4. Engellilerin Erişilebilirliğine Yönelik Yasal Düzenlemeler	33
2.4.1. Anayasal Çerçeve	33
2.4.2. 5378 Sayılı Engelliler Kanunu	34
2.4.3. 3194 Sayılı İmar Kanunu	36
2.4.4. 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu	39
2.4.5. 5393 Sayılı Belediye Kanunu	39
2.4.6. 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	40
2.4.7. 4857 Sayılı İş Kanunu	41
2.4.8. 634 Sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu	42
2.4.9. 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu	42
2.4.10. 1512 Sayılı Noterlik Kanunu	43
2.4.11. 3289 Sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun	44
2.4.12. 5434 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu	44
2.5. Engelli İstatistikleri	44
2.5.1. Dünya'da Engelli İstatistikleri	45

2.5.2. Türkiye'de Engelli İstatistikleri	50
2.5.2.1. Türkiye Özürlüler Araştırması 2002	50
2.5.2.2. Özürlülerin Sorun ve Beklentileri Araştırması 2010	60
2.5.2.3. Nüfus ve Konut Araştırması (NKA) 2011	65
2.5.2.4. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ÖZVERİ 2012	73
2.6. Konya'da Engelli Bireylerin ve Ailelerinin Toplumsal Hayatta Yaşadıkları Zorlukların Araştırılması Projesi 2012	77

BÖLÜM 3

ARAŞTIRMA: BİNALAR VE KAMUYA AÇIK ALANLARDA ENGELLİLER İÇİN YAPISAL ÇEVRE DÜZENLEMELERİ (KONYA İLİ ÖRNEĞİ)

3.1. Toplu Taşıma Hizmetleri	83
3.1.1. Tramvay (Hafif Raylı Sistem) Durakları	83
3.1.2. Otobüs Durakları	102
3.2. Kaldırımlar, Üstgeçitler ve Kaldırım Rampaları	116
3.3. Asansörler	143
3.4. Merdivenler	172
3.5. Tuvaletler	188
3.6. Kamu Binalarına Giriş Rampaları	219
3.7. Hissedilebilir Yüzey Uygulamaları	247
3.8. Taşıt Park Yerleri	267
3.9. Bilgilendirme Ve Yönlendirme İşaretleri	273
3.10. Halka Açık Telefon Kulübeleri	282

BÖLÜM 4

KAMU HİZMETİ VEREN KURUM YETKİLİLERİ VE ENGELLİ BİREYLERLE YAPILAN RÖPORTAJLAR

4.1. Kamu Hizmeti Veren Kurum Yetkilileriyle Yapılan Röportajlar	285
4.1.1. İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (Kod: A1)	285
4.1.2. Mevlana (Kod: A2)	285
4.1.3. İl Halk Kütüphanesi (Kod: A3)	286
4.1.4. İl Sağlık Müdürlüğü (Kod: A4)	287

4.1.5. Karatay Kaymakamlığı (Kod: A5)	289
4.1.6. Konya Gar Müdürlüğü (Kod: A6)	290
4.1.7. Konya Büyükşehir Belediyesi KOSKİ Genel Müdürlüğü (Kod: A7)	291
4.1.8. Selçuklu Kaymakamlığı (Kod: A8)	292
4.1.9. Sosyal Güvenlik Kurumu İl Müdürlüğü (Kod: A9)	293
4.1.10. Ulaşım Planlama ve Raylı Sistem Dairesi Başkanlığı (Kod: A10)	294
4.2. Engelli Bireylerle Yapılan Röportajlar	295
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	344
KAYNAKÇALAR	347
EKLER	357
ÖZGEÇMİŞ	364



T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü



Yüksek Lisans Tezi Kabul Formu

Öğrencinin	Adı Soyadı	Hilmi Sözen
	Numarası	144228001013
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Kamu Yönetimi / Kamu Yönetimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans <input checked="" type="checkbox"/> Doktora <input type="checkbox"/>
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Mehmet GÖKÜŞ
Tezin Adı	Engelli Vatandaşların Kamu Hizmeti Almada Karşılaştığı Sorunlar: Konya İli Örneği	

Engelli Vatandaşların Kamu Hizmeti Almada Karşılaştığı Sorunlar: Konya İli Örneği başlıklı bu çalışmada 20/01/2017 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Unvanı	Adı Soyadı	İmza
1 Doç. Dr.	Mehmet GÖKÜŞ (Danışman)	
2 Doç. Dr.	Hülya EŞKİ GÜZ (A.S.)	
3 Doç. Dr.	Tuğba EROĞLU	
4 Yrd. Doç. Dr.	Erdal BAYRAKCI (A.S.)	
5 Yrd. Doç. Dr.	Erhan ÖRSELLİ	



T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü



Bilimsel Etik Sayfası

Öğrencinin	Adı Soyadı	Hilmi Sözen
	Numarası	144228001013
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Kamu Yönetimi/Kamu Yönetimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans <input checked="" type="checkbox"/> Doktora <input type="checkbox"/>
Tezin Adı	Engelli Vatandaşların Kamu Hizmeti Almada Karşılaştığı Sorunlar: Konya İli Örneği	

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın planlanmasından sonuçlanmasına kadar geçen süreç boyunca değerli katkılarını hiçbir zaman esirgemeyen danışman hocam, Sayın Doçent Dr. Mehmet GÖKÜŞ'e teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca, bu çalışmanın hazırlanması sürecindeki sabır ve desteklerinden dolayı, annem Ülker, babam Adem SÖZEN'e, manevi desteklerini esirgemeyen ablam Fatma COŞAR'a, tez çalışmamda bana yardımcı olan yeğenlerim Mustafa ve Adem'e, beni destekleyen arkadaşlarıma en içten duygularıyla teşekkür ederim.

Son olarak, tezime çok büyük katkı sağlayan kurum yetkililerine ve engelli vatandaşlara vermiş oldukları röportajlarından dolayı teşekkür ederim. Ayrıca Konya İl Sağlık Müdürlüğü'nde görev yapan İdari ve Mali İşler Şube Müdürü Murat SEÇER Bey'e teşekkür ederim.

Hilmi SÖZEN

Konya, 2016

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1: Avrupa Ülkelerinde Engellilerin Sayısı	50
Şekil 2.2: Engelli Nüfusun Yaş Grubu Ve Cinsiyete Göre Dağılımının Grafikselsel Gösterimi (%)	53
Şekil 2.3: Yaş Grubu Ve Engel Türüne Göre Engellilik Grafiği (%).....	57
Şekil 2.4: Engel Türlerine Göre Kayıtlı Olan Engelli Bireyler, 2010 (%)	62
Şekil 2.5: Kayıtlı Olan Engelli Bireylerin Cinsiyete Göre Eğitim Durumu, 2010	65
Şekil 2.6: Yaş Grubu Ve Cinsiyete Göre Engelli Nüfus Oranı Grafiği	66
Şekil 2.7: Türkiye Haritası Üzerinde Toplam Engelli Oranları % (2011)	72
Şekil 3.1: Ulaşılabilir Güzergâhta Rampa	85
Şekil 3.2: Tramvay İstasyonu Tasarı Örneği	86
Şekil 3.3: Gülhane Tramvay İstasyonu Örneği I	87
Şekil 3.4: Gülhane Tramvay İstasyonu Örneği II	87
Şekil 3.5: Sultanahmet İstasyonu Örneği	88
Şekil 3.6: İstasyon Örneklerinden Kesit	88
Şekil 3.7: Herkesin Erişimine Uygun Otobüs Durağı Standartları	105
Şekil 3.8: Otobüs Durak Cebinin Asgari Ölçüleri	105
Şekil 3.9: Otobüs Durağı Örneği Stockholm- İsveç	106
Şekil 3.10: İETT Akıllı Durak Konsepti Durağı Örneği-İstanbul (Yıldız Teknik Üniversitesi Tasarımı)	106
Şekil 3.11: Otobüs Durağı Örnekleri	107
Şekil 3.12: Örnek Kaldırım Görüntüsü	118
Şekil 3.13: Yaya Kaldırımı Örneği Stockholm-İsveç	119
Şekil 3.14: Konak Üstgeçit Örneği, İzmir Büyükşehir Belediyesi	125
Şekil 3.15: Kaldırım Kenarlarında Yapılacak Rampaların Eğimleri	130
Şekil 3.16: Rampalarda Yüzey Kaplaması Örneği	130
Şekil 3.17: Kaldırım Rampası Örnekleri	131
Şekil 3.18: Rampalarda Dinlenme Alanları Görüntüsü	141
Şekil 3.19: Görme Engelliler İçin Asansör Uygulamaları	144

Şekil 3.20: Act Panorama Park Otel Asansör Giriş Kapısı, Görme Engelliler İçin Kabartmalı Kontrol Düğmeleri	144
Şekil 3.21: Platform Asansörü	167
Şekil 3.22: Merdiven Asansörü Örnekleri	167
Şekil 3.23: Merdiven Altında Kapatılması Gereken Alan	173
Şekil 3.24: Merdivende Hissedilebilir Uyarıcı Yüzey Ölçüleri	174
Şekil 3.25: Kadıköy- Kartal Metro Projesinde Zemin Uygulamaları	174
Şekil 3.26: Tuvalet Örneği	189
Şekil 3.27: Klozet Tutunma Barı, Menteşeli Tutunma Barı Ve Hareketli Aynaya Örnekler	190
Şekil 3.28: Şişhane İstasyonu	191
Şekil 3.29: Kamusal İç Mekânlarda Engelli Tuvaleti Örneği	191
Şekil 3.30: Bina Giriş Rampalarının Eğimi	220
Şekil 3.31: Bina Girişi Rampası	221
Şekil 3.32: 90 Derece Ve U Dönüştü Bina Giriş Rampası Örnekleri	246
Şekil 3.33: Kadıköy- Kartal Metro Projesinde Zemin Uygulamaları I.....	247
Şekil 3.34: Kadıköy- Kartal Metro Projesinde Zemin Uygulamaları II	248
Şekil 3.35: Japonya Görme Engelli Yol Uygulamaları	248
Şekil 3.36: Açık Otoparkta Engelli Park Alanı	268
Şekil 3.37: Engelliler İçin Ayrılmış Park Yeri Örneği	269

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf 3.1.1: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tramvay İstasyonu, Tıp Fakültesi Durağı.....	89
Fotoğraf 3.1.2: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tramvay İstasyonu, Piri Reis Durağı.....	90
Fotoğraf 3.1.3: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tramvay İstasyonu, Tıp Fakültesi Durağı.....	91
Fotoğraf 3.1.4: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tramvay İstasyonu, Sakarya Durağı.....	92
Fotoğraf 3.1.5: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tramvay İstasyonu, Buzlukbaşı Köprüsü Durağı.....	93
Fotoğraf 3.1.6: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tramvay İstasyonu, Hükümet Durağı.....	94
Fotoğraf 3.1.7: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tramvay İstasyonu, Belediye Durağı.....	95
Fotoğraf 3.1.8: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tramvay İstasyonu, Kayalar Camii Durağı.....	95
Fotoğraf 3.1.9: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tramvay İstasyonu, Medaş Durağı.....	96
Fotoğraf 3.1.10: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tramvay İstasyonu, Şehitler Camii Durağı.....	97
Fotoğraf 3.1.11: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tramvay İstasyonu, Alaaddin Durağı.....	98
Fotoğraf 3.1.12: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tramvay İstasyonu, Sancak Durağı.....	98
Fotoğraf 3.1.13: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tramvay İçi.....	99

Fotoğraf 3.1.14: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tramvay İstasyonu, Güzergâh Bilgilendirmesi.....	101
Fotoğraf 3.1.15: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tramvay İstasyonu.....	101
Fotoğraf 3.1.16: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Otobüs Durağı Görüntüsü.....	109
Fotoğraf 3.1.17: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Eski Stadyum Arkası Otobüs Durağı Görüntüsü.....	110
Fotoğraf 3.1.18: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Otobüs Durağı Görüntüsü.....	111
Fotoğraf 3.1.19: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Otobüs Durağı Görüntüsü- Büyükşehir Bel. Kültürpark Yaya Üstgeçidi Yanı Durağı.....	112
Fotoğraf 3.1.20: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kültürpark Otobüs Durağı Görüntüsü.....	113
Fotoğraf 3.1.21: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Otobüs Rampası Ve Otobüs İçi Görüntüsü.....	115
Fotoğraf 3.2.1: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Görüntüsü 1.....	119
Fotoğraf 3.2.2: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Görüntüsü 2.....	120
Fotoğraf 3.2.3: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Görüntüsü 3.....	120
Fotoğraf 3.2.4: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Görüntüsü 4.....	121
Fotoğraf 3.2.5: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Görüntüsü 5.....	121
Fotoğraf 3.2.6: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Görüntüsü 6.....	122
Fotoğraf 3.2.7: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Görüntüsü 7.....	122
Fotoğraf 3.2.8: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Görüntüsü 8.....	123
Fotoğraf 3.2.9: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Görüntüsü 9.....	123
Fotoğraf 3.2.10: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Görüntüsü, Hukuk Fakültesi Durağı Karşısı, Selçuk Üniversitesi.....	124
Fotoğraf 3.2.11: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Selçuk Üniversitesi Üstgeçit Görüntüsü.....	126

Fotoğraf 3.2.12: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede, Büyükşehir Belediyesi Şehit Üsteğmen Mustafa Çuhadar Yaya Üstgeçit Görüntüsü.....	126
Fotoğraf 3.2.13: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bosna Hersek Üstgeçit Görüntüsü.....	127
Fotoğraf 3.2.14: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Büyükşehir Belediyesi Yaya Üstgeçit Görüntüsü.....	127
Fotoğraf 3.2.15: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Mobilyacılar Yaya Üstgeçit Görüntüsü.....	128
Fotoğraf 3.2.16: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Rampaları Görüntüleri.....	131
Fotoğraf 3.2.17: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Rampaları Görüntüleri.....	132
Fotoğraf 3.2.18: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Rampaları Görüntüleri.....	132
Fotoğraf 3.2.19: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kemerli Çarşı Kaldırım Rampaları Görüntüleri 1.....	133
Fotoğraf 3.2.20: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kemerli Çarşı Kaldırım Rampaları Görüntüleri 2.....	133
Fotoğraf 3.2.21: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Rampası Olmayan Alan, Selçuk Üniversitesi.....	134
Fotoğraf 3.2.22: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kültürpark Otobüs Durağı Karşısı Kaldırım Rampası Görüntüsü.....	134
Fotoğraf 3.2.23: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Rampası Görüntüsü, Büyükşehir Belediyesi Şehit Üsteğmen Mustafa Çuhadar Yaya Üst Geçidi.....	135
Fotoğraf 3.2.24: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Rampası Görüntüsü, Spor Ve Kongre Merkezi Tramvay Durağı Karşısı.....	136
Fotoğraf 3.2.25: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Rampası Görüntüsü, Alaaddin Tramvay Durağı Karşısı.....	136

Fotoğraf 3.2.26: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Rampası Görüntüsü, Keykubad Köşkü Yanı, Selçuk Üniversitesi.....	137
Fotoğraf 3.2.27: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Rampası Olmayan Alan, Tıp Fakültesi D Blok Giriş Karşısı, Selçuk Üniversitesi.....	137
Fotoğraf 3.2.28: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Rampa Olmayan Alanlar.....	138
Fotoğraf 3.2.29: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Rampası Görüntüsü, Zafer Meydanı.....	139
Fotoğraf 3.2.30: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Rampaları Görüntüleri.....	139
Fotoğraf 3.2.31: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Rampa Olmayan Alan, Selçuk Üniversitesi.....	140
Fotoğraf 3.2.32: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Rampası Görüntüsü, Keykubad Köşkü Yanı, Selçuk Üniversitesi.....	140
Fotoğraf 3.2.33: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Rampalarda Dinlenme Alanları Görüntüsü, Selçuk Üniversitesi.....	142
Fotoğraf 3.2.34: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Rampalarda Dinlenme Alanları Görüntüsü, Kültürpark İçi.....	142
Fotoğraf 3.3.1: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüsü, Bilim, Sanayi Ve Teknoloji İl Müdürlüğü.....	145
Fotoğraf 3.3.2: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüleri, Selçuklu Belediyesi.....	146
Fotoğraf 3.3.3: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüleri, DSİ Bölge Müdürlüğü.....	147
Fotoğraf 3.3.4: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüsü, Çevre Ve Şehircilik İl Müdürlüğü.....	148
Fotoğraf 3.3.5: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüleri, Gar.....	149

Fotoğraf 3.3.6: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüleri, İl Halk Kütüphanesi.....	150
Fotoğraf 3.3.7: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüleri, Karatay Üniversitesi.....	152
Fotoğraf 3.3.8: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüleri, Edebiyat Fakültesi, Selçuk Üniversitesi.....	153
Fotoğraf 3.3.9: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüleri, Mühendislik Fakültesi, Selçuk Üniversitesi.....	154
Fotoğraf 3.3.10: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüleri, Teknik Eğitim Fakültesi, Selçuk Üniversitesi.....	155
Fotoğraf 3.3.11: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüleri, Otogar...	156
Fotoğraf 3.3.12: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüleri, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi.....	157
Fotoğraf 3.3.13: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüleri, Süleyman Demirel Kültür Merkezi, Selçuk Üniversitesi.....	157
Fotoğraf 3.3.14: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüleri, Sosyal Güvenlik Kurumu İl Müdürlüğü.....	158
Fotoğraf 3.3.15: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüleri, Büyükşehir Belediyesi Şehit Üsteğmen Mustafa Çuhadar Yaya Üst Geçidi.....	159
Fotoğraf 3.3.16: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüleri, İİBF Selçuk Üniversitesi.....	160
Fotoğraf 3.3.17: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüleri, İLTEK Selçuk Üniversitesi.....	161
Fotoğraf 3.3.18: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüleri, Büyükşehir Belediyesi.....	162
Fotoğraf 3.3.19: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüleri, Selçuk Üniversitesi Yaya Üstgeçidi.....	163

Fotoğraf 3.3.20: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüleri, Fen Fakültesi, Selçuk Üniversitesi.....	164
Fotoğraf 3.3.21: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüleri, Meram Belediyesi.....	165
Fotoğraf 3.3.22: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Engelli Dikey Asansör Platform Görüntüleri, İl Sağlık Müdürlüğü.....	169
Fotoğraf 3.3.23: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Engelli Dikey Asansör Platform Görüntüleri, Karatay Üniversitesi.....	169
Fotoğraf 3.3.24: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Engelli Dikey Asansör Platform Görüntüleri, Dış Hekimliği Fakültesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi.....	170
Fotoğraf 3.3.25: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Engelli Dikey Asansör Platform Görüntüleri, Turizm Fakültesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi.....	170
Fotoğraf 3.3.26: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Engelli Yatay Asansör Platform Görüntüleri, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi.....	171
Fotoğraf 3.3.27: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Engelli Dikey Asansör Platform Görüntüleri, Ziraat Fakültesi, Selçuk Üniversitesi.....	171
Fotoğraf 3.4.1: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, İl Sağlık Müdürlüğü.....	175
Fotoğraf 3.4.2: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, İl Sağlık Müdürlüğü Bina İçi.....	176
Fotoğraf 3.4.3: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, Çevre Ve Şehircilik İl Müdürlüğü.....	177
Fotoğraf 3.4.4: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, DSİ Bölge Şube Müdürlüğü.....	178
Fotoğraf 3.4.5: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, Karatay Üniversitesi.....	178
Fotoğraf 3.4.6: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, Sosyal Güvenlik Kurumu İl Müdürlüğü.....	179

Fotoğraf 3.4.7: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, Beyhekim Hastanesi Kantin-Kreş Giriş Arası.....	180
Fotoğraf 3.4.8: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, İİBF, Selçuk Üniversitesi.....	180
Fotoğraf 3.4.9: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, İl Halk Kütüphanesi.....	181
Fotoğraf 3.4.10: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, Büyükşehir Belediyesi.....	182
Fotoğraf 3.4.11: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, İltek, Selçuk Üniversitesi.....	183
Fotoğraf 3.4.12: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, Tıp Fakültesi B Blok Girişi, Selçuk Üniversitesi.....	183
Fotoğraf 3.4.13: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, Tıp Fakültesi B Blok Bina İçi, Selçuk Üniversitesi.....	184
Fotoğraf 3.4.14: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, Tıp Fakültesi D Blok Girişi, Selçuk Üniversitesi.....	184
Fotoğraf 3.4.15: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, Tıp Fakültesi E Blok Girişi, Selçuk Üniversitesi.....	185
Fotoğraf 3.4.16: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, Meram Kaymakamlığı.....	185
Fotoğraf 3.4.17: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, Yüksek Öğrenim Kredi Ve Yurtlar Kurumu İl Müdürlüğü.....	186
Fotoğraf 3.4.18: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüleri, Teknik Eğitim Fakültesi, YADAM, Edebiyat Fakültesi, Selçuk Üniversitesi.....	186
Fotoğraf 3.4.19: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, Selçuklu Belediyesi.....	187
Fotoğraf 3.4.20: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, Fen Fakültesi, Selçuk Üniversitesi.....	187

Fotoğraf 3.4.21: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, Meram Belediyesi.....	188
Fotoğraf 3.5.1: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Sosyal Güvenlik Kurumu İl Müdürlüğü.....	192
Fotoğraf 3.5.2: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Otogar.....	193
Fotoğraf 3.5.3: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Karatay Üniversitesi.....	194
Fotoğraf 3.5.4: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, İl Milli Eğitim Müdürlüğü.....	194
Fotoğraf 3.5.5: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, İl Halk Kütüphanesi.....	195
Fotoğraf 3.5.6: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Mevlana....	196
Fotoğraf 3.5.7: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Gıda Tarım Ve Hayvancılık İl Müdürlüğü.....	197
Fotoğraf 3.5.8: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, İl Defterdarlığı.....	198
Fotoğraf 3.5.9: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Zeki Altındağ Semt Polikliniği-Beyhekim Hastanesi.....	199
Fotoğraf 3.5.10: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Bosna Hersek Ağız Ve Diş Sağlığı Polikliniği-Beyhekim Hastanesi.....	199
Fotoğraf 3.5.11: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Beyhekim Hastanesi.....	200
Fotoğraf 3.5.12: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Gar.....	201
Fotoğraf 3.5.13: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Büyükşehir Belediyesi.....	202
Fotoğraf 3.5.14: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Spor Ve Kongre Merkezi Büyükşehir Belediyesi.....	203

Fotoğraf 3.5.15: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Japon Kyoto Parkı.....	204
Fotoğraf 3.5.16: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Kılıçaslan Gençlik Merkezi.....	204
Fotoğraf 3.5.17: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Karatay Belediyesi.....	205
Fotoğraf 3.5.18: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Meram Belediyesi.....	206
Fotoğraf 3.5.19: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, YADAM, Selçuk Üniversitesi.....	207
Fotoğraf 3.5.20: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Süleyman Demirel Kültür Merkezi, Selçuk Üniversitesi.....	207
Fotoğraf 3.5.21: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Teknik Eğitim Fakültesi, Selçuk Üniversitesi.....	208
Fotoğraf 3.5.22: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Edebiyat Fakültesi, Selçuk Üniversitesi.....	209
Fotoğraf 3.5.23: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Ziraat Fakültesi, Selçuk Üniversitesi.....	209
Fotoğraf 3.5.24: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Selçuklu Belediyesi.....	210
Fotoğraf 3.5.25: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, DSİ Şube Müdürlüğü.....	212
Fotoğraf 3.5.26: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, İl Sağlık Müdürlüğü.....	213
Fotoğraf 3.5.27: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Turizm Fakültesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi.....	214
Fotoğraf 3.5.28: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, İLTEK, Selçuk Üniversitesi.....	215

Fotoğraf 3.5.29: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, DSİ Bölge Müdürlüğü.....	216
Fotoğraf 3.5.30: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Fen Fakültesi, Selçuk Üniversitesi.....	217
Fotoğraf 3.6.1: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, Sosyal Güvenlik Kurumu İl Müdürlüğü.....	222
Fotoğraf 3.6.2: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, Selçuklu Kaymakamlığı.....	223
Fotoğraf 3.6.3: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Otogara Ve WC' ye Giriş Rampası Görüntüsü, Otogar.....	224
Fotoğraf 3.6.4: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, Büyükşehir Belediyesi.....	225
Fotoğraf 3.6.5: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina İçi Rampası Görüntüsü, Karatay Belediyesi.....	226
Fotoğraf 3.6.6: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, Meram Belediyesi.....	227
Fotoğraf 3.6.7: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Mevlana Giriş Ve İçi Rampaları, Mevlana.....	228
Fotoğraf 3.6.8: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Park Giriş Ve İçi Rampası Görüntüsü, Japon Kyoto Parkı.....	229
Fotoğraflar 3.6.9: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Olmayan Alan Görüntüsü, Kılıçaslan Gençlik Merkezi.....	229
Fotoğraf 3.6.10: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, Selçuklu Belediyesi.....	230
Fotoğraf 3.6.11: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Olmayan Alan Görüntüsü, Yüksek Öğrenim Kredi Ve Yurtlar Kurumu İl Müdürlüğü.....	230
Fotoğraf 3.6.12: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, Meram Kaymakamlığı.....	231

Fotoğraf 3.6.13: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, KOSKİ.....	231
Fotoğraf 3.6.14: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, Karatay Kaymakamlığı.....	232
Fotoğraf 3.6.15: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, Kültür Ve Turizm Müdürlüğü.....	233
Fotoğraf 3.6.16: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, İl Halk Kütüphanesi.....	234
Fotoğraf 3.6.17: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, İl Defterdarlığı.....	234
Fotoğraf 3.6.18: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, AÖF Selçuklu Bürosu.....	235
Fotoğraf 3.6.19: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina İçi Rampası Görüntüsü, Çevre Ve Şehircilik İl Müdürlüğü.....	236
Fotoğraf 3.6.20: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Olmayan Alan Görüntüsü, DSİ Bölge Müdürlüğü.....	236
Fotoğraflar 3.6.21: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, Zeki Altındağ Semt Polikliniği, Beyhekim Hastanesi.....	237
Fotoğraf 3.6.22: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, Dr. Faruk Sükan Kadın Doğum Ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi.....	238
Fotoğraf 3.6.23: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, Edebiyat Fakültesi, Selçuk Üniversitesi.....	238
Fotoğraf 3.6.24: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina İçi Rampası Görüntüsü, Mühendislik Fakültesi, Selçuk Üniversitesi.....	239
Fotoğraf 3.6.25: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, İLTEK, Selçuklu Üniversitesi.....	240
Fotoğraf 3.6.26: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, Teknik Eğitim Fakültesi, Selçuklu Üniversitesi.....	240

Fotoğraf 3.6.27: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Ve İçi Rampası Görüntüsü, Yemekhane, Selçuklu Üniversitesi.....	241
Fotoğraf 3.6.28: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Ve Bina İçi Rampası Görüntüsü, Ziraat Fakültesi, Selçuklu Üniversitesi.....	241
Fotoğraf 3.6.29: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, İİBF, Selçuklu Üniversitesi.....	242
Fotoğraf 3.6.30: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, Tıp Fakültesi B Blok Girişi, Selçuklu Üniversitesi.....	242
Fotoğraf 3.6.31: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, YADAM, Selçuk Üniversitesi.....	243
Fotoğraf 3.6.32: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, Tıp Fakültesi D Blok Girişi, Selçuklu Üniversitesi.....	244
Fotoğraf 3.6.33: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, Prof. Dr. Erol Güngör Kütüphanesi, Selçuklu Üniversitesi.....	244
Fotoğraf 3.6.34: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Ve Bina İçi Rampası Görüntüsü, Fen Fakültesi, Selçuklu Üniversitesi.....	245
Fotoğraf 3.6.35: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina İçi Rampası Görüntüsü, KOSKİ.....	246
Fotoğraf 3.7.1: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Görüntüleri, Aile Ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü.....	249
Fotoğraf 3.7.2: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Olmayan Alan, Bilim Sanayi Ve Teknoloji İl Müdürlüğü.....	249
Fotoğraf 3.7.3: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Olmayan Alan, Kılıçaslan Gençlik Merkezi.....	250
Fotoğraf 3.7.4: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Olmayan Alan, Büyükşehir Belediyesi.....	250
Fotoğraf 3.7.5: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Olmayan Alan, Karatay Belediyesi.....	251

Fotoğraf 3.7.6: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Olmayan Alan, Meram Belediyesi.....	251
Fotoğraf 3.7.7: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Görüntüleri, Selçuklu Belediyesi.....	252
Fotoğraf 3.7.8: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Görüntüleri, Çevre Ve Şehircilik İl Müdürlüğü.....	253
Fotoğraf 3.7.9: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Görüntüleri, DSİ Bölge Müdürlüğü.....	254
Fotoğraf 3.7.10: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Görüntüleri, Gar.....	254
Fotoğraf 3.7.11: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Olmayan Alan, Beyhekim Hastanesi Kantini Ve Kreş Girişi.....	255
Fotoğraf 3.7.12: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Görüntüleri, Beyhekim Hastanesi.....	255
Fotoğraf 3.7.13: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Olmayan Alan, İl Defterdarlığı.....	256
Fotoğraf 3.7.14: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Olmayan Alan, Gıda Tarım Ve Hayvancılık İl Müdürlüğü.....	256
Fotoğraf 3.7.15: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Olmayan Alan, İl Milli Eğitim Müdürlüğü.....	257
Fotoğraf 3.7.16: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Görüntüleri, İl Sağlık Müdürlüğü.....	257
Fotoğraf 3.7.17: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Görüntüleri, Karatay Üniversitesi.....	258
Fotoğraf 3.7.18: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Olmayan Alan, KOSKİ.....	259
Fotoğraf 3.7.19: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Olmayan Alan, Meram Kaymakamlığı.....	259

Fotoğraf 3.7.20: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Görüntüleri, Otogar.....	260
Fotoğraf 3.7.21: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Görüntüleri, Sosyal Güvenlik Kurumu İl Müdürlüğü.....	260
Fotoğraf 3.7.22: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Görüntüleri, Selçuklu Kaymakamlığı.....	261
Fotoğraf 3.7.23: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Olmayan Alan, İİBF, Selçuk Üniversitesi.....	261
Fotoğraf 3.7.24: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Olmayan Alan, İLTEK, Selçuk Üniversitesi.....	262
Fotoğraf 3.7.25: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Olmayan Alan, Ziraat Fakültesi, Selçuk Üniversitesi.....	262
Fotoğraf 3.7.26: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Görüntüleri, Tıp Fakültesi B Blok Girişi, Selçuk Üniversitesi.....	263
Fotoğraf 3.7.27: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Olmayan Alan, İl Halk Kütüphanesi.....	263
Fotoğraf 3.7.28: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Olmayan Alan, Edebiyat Fakültesi, Selçuk Üniversitesi.....	264
Fotoğraf 3.7.29: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Olmayan Alan, YADAM, Selçuk Üniversitesi.....	264
Fotoğraf 3.7.30: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Olmayan Alan, Kültürparkı Alanı.....	265
Fotoğraf 3.7.31: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Olmayan Alan, Zafer Meydanı.....	265
Fotoğraf 3.7.32: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Görüntüleri, Fen Fakültesi, Selçuk Üniversitesi.....	266
Fotoğraf 3.8.1: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Engelli Park Görüntüsü, Otogar..	270

Fotoğraf 3.8.2: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Engelli Park Görüntüsü, Turizm Fakültesi- Necmettin Erbakan Üniversitesi.....	270
Fotoğraf 3.8.3: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Engelli Park Görüntüsü, İl Sağlık Müdürlüğü.....	271
Fotoğraf 3.8.4: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Engelli Park Görüntüsü, İl Gıda Tarım Ve Hayvancılık Müdürlüğü.....	271
Fotoğraf 3.8.5: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Engelli Park Görüntüsü, Bosna Hersek Ağız Ve Diş Sağlığı Merkezi, Beyhekim Hastanesi.....	272
Fotoğraf 3.8.6: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Engelli Park Görüntüsü, Beyhekim Hastanesi.....	273
Fotoğraf 3.8.7: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Engelli Park Görüntüsü, Tıp Fakültesi, Selçuk Üniversitesi.....	273
Fotoğraf 3.9.1: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Braille Alfabeti Görüntüsü, Beyhekim Devlet Hastanesi.....	274
Fotoğraf 3.9.2: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Braille Alfabeti Görüntüsü, İl Sağlık Müdürlüğü.....	275
Fotoğraf 3.9.3: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Braille Alfabeti Kat Plan Görüntüsü, İl Sağlık Müdürlüğü.....	275
Fotoğraf 3.9.4: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Braille Alfabeti Kat Plan Görüntüsü, DSİ Bölge Müdürlüğü Şubesi.....	276
Fotoğraf 3.9.5: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Braille Alfabeti Kat Plan Görüntüsü, DSİ Bölge Müdürlüğü.....	276
Fotoğraf 3.9.6: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Braille Alfabeti Kat Plan Görüntüsü, Çevre Ve Şehircilik İl Müdürlüğü.....	277
Fotoğraf 3.9.7: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Braille Alfabeti Kat Plan Görüntüsü, Selçuklu Belediyesi.....	277
Fotoğraf 3.9.8: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Braille Alfabeti Görüntüsü, Selçuklu Belediyesi Asansör Kullanım Talimatı.....	278

Fotoğraf 3.9.9: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Braille Alfabe Görüntüsü, Büyükşehir Belediyesi Şehit Üsteğmen Mustafa Çuhadar Yaya Üst Geçidi Asansör Kullanım Talimatı.....	278
Fotoğraf 3.9.10: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Braille Alfabeli Görüntüsü, GAR Müdürlüğü.....	279
Fotoğraf 3.9.11: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Braille Alfabeli Kat Planı Görüntüsü, GAR Müdürlüğü.....	279
Fotoğraf 3.9.12: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Braille Alfabeli Kat Plan Görüntüsü, Meram Belediyesi.....	280
Fotoğraf 3.9.13: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Braille Alfabeli Görüntüsü, DSİ Bölge Müdürlüğü.....	280
Fotoğraf 3.9.14: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Braille Alfabeli Görüntüsü, Fen Fakültesi, Selçuk Üniversitesi.....	281
Fotoğraf 3.10.1: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Halka Açık Ankesörlü Telefon Ve Engelli Telefonu Görüntüsü, GAR.....	283
Fotoğraf 3.10.2: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Halka Açık Ankesörlü Telefon Görüntüleri, Büyükşehir Belediyesi Kültürparkı Yaya Üstgeçidi Altı.....	283
Fotoğraf 3.10.3: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Halka Açık Ankesörlü Telefon Görüntüleri, Büyükşehir Belediyesi Kültürparkı Yaya Üstgeçidi Yanı.....	284
Fotoğraf 3.10.4: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Halka Açık Ankesörlü Telefon Görüntüleri, Zafer Meydanı.....	284

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1.1: Yetersizlik, Özürlülük Ve Engellilik Kavramı İle İlgili Örnekler.....	5
Tablo 2.1: Dünyada Engele Yol Açan Nedenlerin Dağılımı.....	47
Tablo 2.2: Yaş Gruplarına Göre Farklı Ülkelerdeki Engelli Nüfus Oranları.....	48
Tablo 2.3: Engelli Nüfus Oranları (%).....	52
Tablo 2.4: Engelli Nüfusun Yaş Oranları (%).....	52
Tablo 2.5: Engelli Nüfusun Yerleşim Yerlerine Göre Oranları (%).....	54
Tablo 2.6: Engelli Nüfusun Bölgelere Göre Oranları (%).....	55
Tablo 2.7. Engel Türüne Göre Engelli Nüfus Oranları (%).....	56
Tablo 2.8: Engelli Nüfusun Medyan (ortanca) Yaşı.....	58
Tablo 2.9: Engelli Nüfusun Eğitim Durumu (%).....	59
Tablo 2.10: Türkiye’de Toplam Engelli Sayısı Ve Oranı (2010).....	60
Tablo 2.11: Kayıtlı Olan Engelli Bireylerin Cinsiyet Ve Engel Türü Oranları (%) - 2010.....	61
Tablo 2.12: Kayıtlı Olan Engelli Bireylerin Engel Türüne Göre Eğitim Durumu, 2010.....	63
Tablo 2.13: Kayıtlı Olan Engelli Bireylerin Yerleşim Yeri Ve Cinsiyete Göre Eğitim Durumu, 2010 (%).....	64
Tablo 2.14: Türkiye’de Toplam Engelli Sayısı Ve Oranı (2011).....	66
Tablo 2.15: Yaş Grubu Ve Cinsiyete Göre Engelli Nüfus Sayı Ve Oranları(2011)...	67
Tablo 2.16: Engel Türüne Ve Cinsiyete Göre Engelli Nüfus Oranı.....	68
Tablo 2.17: İllere Ve Engellinin Türüne Göre Toplam Engelli Nüfus Sayıları Ve Oranları (2011).....	69
Tablo 2.18: Toplam Engelli Nüfus Sayısı Ve Oranı (2012).....	73
Tablo 2.19: Engelli Kişilerin Cinsiyete Göre Sayı Ve Oranları (2012).....	73

Tablo 2.20: Engelli Nüfusu Ve Oranların Engel Gruplarına Göre Dağılımı (2012).....	74
Tablo 2.21: Engelli Nüfusunun Yaşa Ve Orana Göre Dağılımı.....	74
Tablo 2.22: İllerde Kayıtlı Engelli Sayısı Ve Oranı.....	75
Tablo 2.23: Konya Büyükşehir Belediyesi Kent Bilgi Sistemi Engelli Grubu Dağılımı.....	77
Tablo 2.24: Konya Büyükşehir Belediyesi Sosyal Hizmetler Yardım Engelli Dağılımı.....	78
Tablo 2.25: Bağımsız Özel Eğitim Kurumları Veri Dağılımları.....	79
Tablo 2.26: İlköğretim Okulu Bünyesinde Açılan Özel Eğitim Sınıfları Veri Dağılımları.....	80
Tablo 2.27: Özel Eğitim Alanında Yapılan Çalışmalara Göre Dağılımlar.....	81
Tablo 3.1: BM Ulaşılabilir Rampa Ölçüleri.....	86
Tablo 3.2: Otobüs Durak Cebi Ölçüleri.....	105

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
ADA	: Americans with Disabilities Act /Engelli Amerikalılar Yasası
ANSI	: American National Standards Institute/Amerikan Ulusal Standartlar Enstitüsü
AÖF	: Açıköğretim Fakültesi
AS	: Asperger Sendromu
AVM	: Alışveriş Merkezi
BM	: Birleşmiş Milletler
CAD.	: Caddesi
DB	: Desibel
DİE	: Devlet İstatistik Enstitüsü
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
DR.	: Doctor
DSİ	: Devlet Su İşleri
DSO	: Dünya Sağlık Organizasyonu
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
EKPSS	: Engelli Kamu Personel Seçme Sınavı
EUROSTAT	: Avrupa İstatistik Ofisi
G.V. K.	: Gelir Vergisi Kanunu
HRS	: Hafif Raylı Sistem
HYYİ	: Hissedilebilir Yürüme Yüzeyi İşaretleri
ILO	: Uluslararası Çalışma Örgütü
İBB	: İstanbul Büyükşehir Belediyesi
İETT	: İstanbul Elektrik Tramvay ve Tünel İşletmeleri
İİBF	: İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
İLTEK	: İleri Teknoloji Araştırma Ve Uygulama Merkezi
İSO	: Uluslararası Standartlar Teşkilatı
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname

KOSKİ	: Konya Su ve Kanalizasyon İdaresi
Md.	: Maddesi
MÜK.	: Mükerrer
NKA	: Nüfus ve Konut Araştırması
ÖİB	: Özürlüler İdaresi Başkanlığı
ÖYHGM	: Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü
ÖZVERİ	: Ulusal Engelliler Veritabanı
SATH	: Seyahati Geliştirme Derneği
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
SHÇEK	: Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu
SS.	: Sayfa Sayısı
S.	: Sayfa
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCDD	: Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları
TDK	: Türk Dil Kurumu
TS	: Türk Standartları
TSE	: Türk Standartları Enstitüsü
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UNDP	: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü
UNFPA	: Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu
UNICEF	: Birleşmiş Milletler Çocuk Yardım Fonu
VB.	: Ve Benzeri
VD.	: Ve Diğerleri
WC	: Walter Closet
WHO	: Dünya Sağlık Örgütü
YADAM	: Yabancı Diller Yüksekokulu
YHT	: Yüksek Hızlı Tren

ÖZET

Engelli, doğuştan veya sonradan herhangi bir sebeple bedensel, zihinsel, ruhsal, duyuşal vb. yeteneklerini belirli düzeyde kaybetmesi nedeni ile günlük ihtiyaçlarını karşılamada güçlük çeken ve bakım, iyileştirme gibi hizmetlere ihtiyaç duyan kişidir.

Engelli vatandaşlar toplumun belli bir grubunu oluşturmaktadır. Bu kişiler engelli olmalarından dolayı kamusal alanlarda sorunlarla karşılaşmaktadır. Engellilerin sosyal hayata katılmalarında en büyük engellerin başında ulaşım ve fiziksel çevre (Kamu binaları, rampalar, kaldırımlar vb.) problemidir. Engellilerin sosyal hayata katılmalarını sağlayarak toplum içinde yer almalarını sağlamak ancak engellilerin ilgili alanlara erişebilmeleri ile mümkün olmaktadır.

Çalışma kapsamında; Konya İli'nde (Merkezi İlçeler) bulunan Alaaddin-Kampus Tramvay Hattı, yaklaşık yirmi dokuz (29) kurum binası, Belediye otobüs duraklarının bazıları, kaldırımlar, üst geçitler gibi engellilerin erişebilirliğine yönelik hazırlanan tasarım kuralları çerçevesinde değerlendirilmesi incelenmiştir. Bu araştırmaların yasal düzenlemelerle belirlenmiş olan standartlara uygun olup olmadığı konusunda araştırılmış ve değerlendirilmiştir. Bu kapsamda araştırmanın yapıldığı bölgeyi kullanan engellilerin erişebilirliğine ilişkin değerlendirmelerine de yer verilmiştir. Araştırma kapsamında bulunan kurumların (Bina resimleri) engellilerin erişebilirlik açısından uygun olup olmadığı değerlendirilmesi incelenmiş ve bazı kurumlarda yetkili kişilerle röportaj yapılmış olup araştırmaya dâhil edilmiştir. Engelli vatandaşlar ile görüşmeler yapılmış ve karşılaştıkları sorunlar hakkında engelli vatandaşların bilgilerine başvurulmuştur. Konya İli'nde bulunan bazı kamu binalarında ve kamuya açık alanlarda engellilerin erişilebilirliğine yönelik yapılan düzenlemelerin eksik olduğu ve standartlara uygun yapılmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Engelli, Engelli Standartları, Erişilebilirlik, Tramvay İstasyonları, Kamu Kurumu Binaları, Üniversite Binaları, Engelli Hakları.

ABSTRACT

Disabled is a person who has difficulty in his/her daily needs and is need of services such as care and healing due to the loss of physical, mental, spiritual and sensorial abilities to a certain extent for any inborn or de novo reasons.

Disabled citizens constitute a certain group of the society. These people face problems in the public areas due to their handicap. The problem of transportation and physical environment (Public buildings, ramps, pavements etc.) come first among the drawbacks in disabled citizen's participation in the social life. It is only possible for disabled people to access the relevant areas by providing them to take part in society by making them participate in the social life.

Within the scope of this study; Alaaddin –Campus tram line, about 29 public institution building, some of the municipal bus stops, pavements, overpasses located in Konya province have been examined in the context of design rules prepared for accessibility of disabled. It has been researched and evaluated whether these places comply with the standards set by legal regulations. In this context, evaluations of the disabled people, using that region where the research was conducted, about the accessibility of these places are also included. Institutions (building photographs) within the scope of this study have also been evaluated in terms of whether they are compatible for the access of the disabled and authorities in some institutions were interviewed and these interviews have also been included in the study. Interviews have been made with disabled citizens and they have been asked for their information about the problems they face. I has been found that some arrangements made for the accessibility of disabled citizens are public institutions and public areas are incomplete and out of keeping with standards.

Key Words: Disabled, Disabled Standards, Accessibility, Tramway Stations, Public Institution Buildings, University Buildings, Rights of the Disabled.

GİRİŞ

Tam olarak anlaşılması zor olan ve çözüme kavuşturulamayan engelli kavramı, insanlık tarihi kadar eskidir. Engellilik kavramı, tüm dünyada evrensel boyutlara göre oluşturulmuş ve kamu kurumlarına bu alanda önemli görevler yüklenmiştir. Türkiye’de yaşayan engelli vatandaşlarımızın hakları, başta Anayasamız olmak üzere çeşitli yasa ve uluslararası sözleşmeler ile güvence altına alınmıştır. Bu anlamda ülkemizde, 07.07.2005 yılında çıkarılan “5378 sayılı Özürlüler Yasası ve bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun” Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Kentsel alanlarımızda sadece engelli bireyler için değil, tüm bireyler açısından mekânsal engellerle karşılaşmaktadır. Kentsel alanlarımızda engelli bireylerin de sorunlarla karşılaşmadan rahatça dolaşımını sağlayacak biçimde, yaşanabilirlik kavramının istenilen seviyeye kadar yükseltilmesi, bu alanların erişilebilir kapsamında düzenlenmesi ile doğrudan ilgilidir. Bundan dolayı kentsel mekânlardaki çevrenin düzenlenmesi, tasarım aşamasından itibaren, tüm engelli vatandaşlar dâhil, bütün bireylerin erişilebilirlik gereksinimlerini yerine getirecek biçimde, standartlara uygun olarak düzenlenmelidir.

Şehir içinde her engel sınıfının hayatını başkalarına ihtiyaç duymadan sürdürebilmesi için gereksinim duyduğu şehir içi altyapı, toplu ulaşımlar ve kamu kurumu binaları gibi kentsel mekân düzenlemeleri, engel türüne göre farklılık göstermektedir. Bir görme engelli, trafik ışıklarında sesli sinyalizasyon gibi sisteme ihtiyaç duyarken, bir ortopedik engelli olup tekerlekli sandalye ve akülü araba kullanan engelli vatandaşında yararlanabileceği özel tasarlanmış toplu taşıma araçlarına ihtiyaç duymaktadır. Bu ihtiyaçların engelli vatandaşlara göre düzenlenip sunulması gerekmektedir. Ancak böyle çalışmalar sonucunda engelli vatandaşların yaşama katılmaları sağlanabilecektir. Düzenlemeler yeterli seviyede olmadığı takdirde engelli vatandaşlar, kendilerini hayat karşısında dışlanmış olarak görecekler ve kendi yaşamları içinde hapsolacaklardır.

BÖLÜM 1

ENGELLİ KAVRAMI VE TANIMLARI

Gündelik yaşamda “sakat” ve “özürlü” kavramları yeri geldiğinde “engelli” ibaresini belirtmek için kullanılmaktadır. 2000 yılından önce “sakat” kavramı daha çok kullanılırken 2000-2013 yılları arasında “özürlü” kavramı daha çok kullanıldığı göze çarpmaktadır.

3 Mayıs 2013 Resmi Gazete’de yayımlanan “6462 sayılı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Yer Alan Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”a göre; kanun ve kanun hükmünde kararnamelerdeki “sakat” ve “özürlü” kavramları çıkartılıp “engelli” ifadesi getirilmiştir (Çağlıyangil, 2014:4-6).

1.1. Engelliliğe İlişkin Tanımlar

Engelli kimdir sorusunun cevabı yoğun bir şekilde ele alınmasına rağmen engellinin ve engelliliğin tanımı konusunda tam bir uzlaşmaya varılamamıştır. Engellilik olgusu, hem biyolojik faktörlere bağlıdır hem de bireylerin toplumsal ortamda çeşitli sorumluluklar altında hayatını devam ettirmesinden dolayı toplumsal bir olgu olup ekonomik ve diğer faktörlerden de etkilenmektedir.

Engelli, engellilik gibi bu tür kavramlar insani bilimler açısından farklı kavramsallaştırılmıştır. Tıp alanında hastalık ve biyoloji alanında genetik bir bozukluk olarak çeşitli tanımlar üretilmiştir. Dil (lisan) gibi çeşitli farklılıklarda eklendiğinde tam bir uzlaşmaya varılması güçleşmektedir. Belli bir uzlaşmaya varılamaması tüm ülkeler için geçerlidir. Uzlaşmaya varılamamış olması bazen çok yoğun tartışmalara da sebebiyet verebilmektedir.

Engellinin ve engelliliğin tanımı konusunda belli bir uzlaşmaya varılamaması sonucu meydana gelen tartışmaların engelli vatandaşların sorunlarını tartışmanın önüne bile geçtiği ileri sürülebilmektedir. Adlandırma ve tanımlama konusundaki karışıklıklara karşın, engellinin ve engelliliğin tanımlanması ve buna göre gereksinim tespitinin yapılması ihtiyacı ortadadır (Lüle, 2008:9).

Tam olarak uzlaşmaya varıldığı takdirde adlandırma ve tanımlama konusundaki karışıklıkların ortadan kalkacağı ve engelli vatandaşların sorunlarını tartışmanın önüne geçmeyeceği saptanmaktadır.

Engellilik kavramının tanımlanması; engellilik kapsamıyla ilgili kavramların irdelenmesi, belli bir süre içinde oluşan yaklaşımlar açısından önemlidir. Engelli bireyler hakkında (Engel çeşitleri, günlük yaşam koşulları, engellilerin sosyal aktiviteleri, sayıları, eğitim durumları vb.) bilgi edinmek amacıyla yapılacak istatistiksel araştırmalarda kullanılacak uygun soru ve yöntemi belirlemek için de ilgili kavramların tanımlanması gerekmektedir (Çağlar, 2009:7).

Sonuç olarak engelli ve engelli vatandaşlara yönelik kavramlar tam olarak önemsenip ortaya konulmadığı müddetçe bu konuda yapılacak çalışmalar ve hizmetlerde önemini yitirip belirsizleşmektedir. Uygulama aşamasında karşılaşılan çoğu sorunun nedeni de bundan kaynaklanmaktadır. Bu kavramlar tam anlamıyla aydınlığa kavuştuğunda ancak o zaman yapılan hizmetlerde belirsizlik ortadan kalkacaktır. Asıl sorun gerek uluslararası metinlerde gerekse ulusal düzenlemelerde tutarlılık bulunmamasıdır. Hukuki metinlerde ve kamu kurumlarında genel olarak "özürlü" ibaresini kullanılmaktaydı. Yukarıda bahsedildiği gibi bu durum 3 Mayıs 2013 tarihinden itibaren Türkiye’de "özürlü" kavramı değiştirilip "engelli" kavramı olarak kullanıma geçilmiştir.

Yukarıdaki bilgiler kapsamında engelli kavramı hakkında yapılan bazı uluslararası ve ulusal tanımlar yapılmıştır.

1.1.1. Uluslararası Tanımlar

Dünyada engellilik kavramı WHO, Birleşmiş Milletler ve Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından farklı açılarda tanımlanmıştır. Bu tanımlamalar aşağıdaki gibidir.

- **Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO/World Health Organization) Tanımına Göre Engellilik:**

Engellilik ile ilgili kavramların tanımlanmasında sınıflama yöntemini kullanan ilk uluslararası örgüt, BM Dünya Sağlık Örgütü (WHO)'dür. ...kavram bulanıklığını

gidererek engellilik konusunda daha kapsamlı istatistikî bilgi edinilmesini sağlamak, ...amacıyla 1980 'de bir sınıflama kabul etmiştir (Çağlar, 2009:10).

Tanımlamalarda daha çok sağlık boyutunun üzerinde durulmuştur. Dünya Sağlık Örgütü, engellilik kavramı hakkındaki sınıflamaları aşağıda belirtilmiştir:

- **Yetersizlik (Impairment):** Fizyolojik, psikolojik, anatomik veya fiziksel yapı ve fonksiyonlardaki bir eksikliği veya dengesizliği ifade eder. Yani bu yapıların normalden sapması halini ifade eder (Atıcı, 2007:6). Bu sınıflama sağlık bakımından ele alınmış olup bireyin organ yapısındaki bozuklukları ifade etmektedir.

- **Özürlülük (Disability):** Sağlık alanında, sakatlık bir yetersizlik sonucu meydana gelen ve normal sayılabilecek bir insana oranla bir işi yapabilme yeteneğinin kaybedilmesi ve kısıtlanması durumunu ifade eder (Koca, 2010:4). Bu sınıflama bireyin bazı fiziksel kayıpların kaybetmesini ifade etmektedir.

- **Engellilik (Handicap):** Sağlık alanında “Engellilik” bir yetersizlik veya özürlülük sonucunda, belirli bir kişide meydana gelen ve o kişinin yaş, cinsiyet, sosyal ve kültürel durumuna göre normal sayılabilecek faaliyette bulunma yeteneğini önleyen ve sınırlayan dezavantajlı bir durumu ifade eder (Koca, 2010:4).

Yaşanan şehirlerde fonksiyonel engellerin sürekli çoğalmasından dolayı engelli bireyler sosyal hayatta zorluklarla karşılaşmakta ve kendilerinden beklenen sosyal rolleri yeterince yerine getirememektedir. Bundan dolayı, sosyal engeller, değişik sosyo-kültürel faaliyetlere katılma açısından engelli bireyler için engellilik (Handicap) oluşmaktadır (Özdingiş, 2007:23).

Yukarıdaki sınıflama kapsamında yer alan 3 kavramın birbirinden ayrı düşünülemediği ve 3 tanıda da hastalıktan veya fonksiyon (vücut) dengesizliğinden kaynaklandığı görülmektedir.

Tablo 1.1: Yetersizlik, Özürlülük Ve Engellilik Kavramı İle İlgili Örnekler

Yetersizlik (Organ Boyutu)	Özürlülük (Kişi Boyutu)	Engellilik (Sosyal Boyut)
Kesik bacak	Yürüme güçlüğü	İşsizlik
Görme bozukluğu	Okuma güçlüğü	Okula devam edememe
Eldeki hasar	Objeleri tutuma ve taşıma güçlüğü	Eve bağımlı kalma
Kol ya da bacadaki felç	Sınırlı hareket etme	Sosyal soyutlanma
İşitme bozukluğu	Konuşmaları anlama güçlüğü	Sosyal soyutlanma
Zihinsel bozukluk	Yavaş öğrenme	Sosyal soyutlanma

Kaynak: Özdingiş (2007), "İstanbul Kent Parklarının Bedensel Özürlüler Açısından Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma", Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul, s.24.

Engelli örgütler ve yetkili kişiler WHO'nun sınıflamasına karşı tepki vermekte gecikmemişlerdir. Fonksiyon bozukluğunun nedenini kendi kişiliğinden kaynaklandığını ve bir trajedi olarak düşünülmesine yol açtığını oysa engelli bireyin daha çok deneyim sahibi olduğunu dile getirmişlerdir. Eleştirinin diğer yönü ise değerlendirilen boyutların birey odaklı olmasıdır. Ayrıca "özür" kavramı toplumdaki bireyleri 'özürlü' ve 'özürsüz' şeklinde bölebileceği konusunda eleştiri getirmişlerdir.

WHO, örgütlerin eleştirileri karşısında;

"1993 yılında "yaşam kalitesi" kategorisini ekleyerek, sınıflamayı revize etmiştir. "Yaşam kalitesi", içinde yaşadıkları kültür ve değerler sistemi bağlamında engelli kişilerin hedefleri, beklentileri, ilgi alanları ve standartlarıyla ilgili olarak yaşamın içinde kendi pozisyonlarını nasıl algıladıklarını ifade eden alanlardan oluşturulmuştur. "Aktivite sınırlaması" alanı ile engelli kişilerin kendilerinden beklenen görevleri yerine getirirken karşılaştıkları güçlükleri ifade etmeleri sağlanmış, kişinin toplumsal katılımının önündeki engellerin kişinin kendi engellilik durumundan değil, toplumsal ve çevresel faktörlerden de kaynaklanabildiği gösterilmiştir" (Çağlar, 2009:12).

• **Uluslararası Çalışma Örgütünün Engelli Tanımı:** Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından engelli kavramının tanımı yapılmıştır. Bu tanımlar aşağıda belirtilmiştir.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) engelli bireyin yaptığı veya yapabileceği iş ve/veya mesleği göz önünde bulundurarak, iş hayatına katılabilme yönünü ele almaktadır. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 1955 yılında yapmış olduğu engelli tanımına göre; "fiziksel ve zihinsel yeteneklerin azalması sonucu, uygun bir işi elde etme veya koruma imkânını önemli derecede kaybeden kişi" olarak tanımlanmaktadır (Toplu, 2009:28).

1983 yılında Uluslararası Çalışma Örgütü engelli tanımını yeniden ele almış ve bu seferde engelli; "fiziksel ve ruhsal bir yetersizlik (arıza) sonucu uygun bir işi sağlama (elde etme), o işi koruma (devam etme) ve bu işte ilerleme ihtimalleri önemli derecede azalmış bir kişi" olarak tarif etmektedir" (Toplu, 2009:28).

- **Avrupa Birliği'nin Engelli Tanımı:** Avrupa Birliği (AB)'nin engelli tanımına göre; "fiziksel, zihinsel veya psikolojik (duyusal eksiklikleri de içeren) eksikliklerin sonucunda, normal olarak kabul edilen bir kişi için, bir eylem ya da fonksiyonun yapılabilmesinin imkânsız kılındığı veya sınırlandırıldığı bir kişidir" (Baran, 2009:32).

Uluslararası engelli tanımı kapsamında Amerika'da engelli tanımı; "fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duyusal yetilerinde çeşitli düzeyde kayıplarından dolayı topluma diğer bireyler ile birlikte eşit koşullarda tam ve etkin katılımını kısıtlayan tutum ve çevre koşullarından etkilenen birey" olarak tanımlanmaktadır (Alp, 2014:5).

1.1.2. Ülkemizde Engelli Tanımları

Özürlü kelimesi Türk literatüründe farklı anlamlarda kullanılmaktadır. Özürlü kavramı sakat, engelli, yetersiz gibi kelimelerle ifade edilmektedir (Özdingiş, 2007:21). Engellilere yönelik kurum, kuruluş, kanun, tüzük ve yönetmelik kapsamında yer alan engelli kavramı hakkında farklı tanımlar yapılmıştır. Bu tanımlar aşağıda belirtilmiştir.

- **5378 Sayılı Engelliler Kanun'a** göre engelli; "fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duyusal yetilerinde çeşitli düzeyde kayıplarından dolayı topluma diğer bireyler ile

birlikte eşit koşullarda tam ve etkin katılımını kısıtlayan tutum ve çevre koşullarından etkilenen birey” olarak tanımlar.

- **Türk Dil Kurumu**’nun sözlüğüne göre engelli tanımı; “vücudunda eksik veya kusuru olan” olarak tanımlanmaktadır (www.tdk.gov.tr, Erişim tarihi: 2016).

- **2828 Sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) Kanunu**’nun 3. Maddesinin “c” fıkrasına göre engelli; “doğuştan veya sonradan herhangi bir hastalık veya kaza sonucu bedensel, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle normal yaşamın gereklerine uymama durumunda olup; korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyacı olan kişi” şeklinde tanımlanmıştır.

- **Türk Standartları (TS 9111) Enstitüsü**; engelli tanımını “doğuştan veya sonradan herhangi bir hastalık veya kaza sonucu bedensel, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle normal yaşamın gereklerine uyamama durumunda olup; bağımsız hareket edebilmesi için yapılarda ve açık alanlarda özel fiziksel ve teknik düzenlemelere gereksinim duyan kişi” olarak tanımlanmaktadır (TS 9111, 2011:1).

Ayriyeten TSE özrürlük ve engellilik kavramları arasındaki farklılığı “engellilik, özründen dolayı yaş, cinsiyet, sosyal ve kültürel faktörler açısından kişinin toplumsal rollerini yerine getirmesinin kısıtlanması, yani engellenmesi durumu iken özrürlük nedeniyle oluşan sınırlılıklar, sosyal yaşamı sınırladığından, kişi yalnızca özrürlü olmakla kalmaz, aynı zamanda "engelli" olur” şeklinde belirtmiştir (TS 9111, 2011:2).

- **Türk Standartları (TS 12460) Enstitüsü**; engelli tanımını “vücut fonksiyonlarını kullanmada, fizikî ve zihinsel kısıtlılık veya kayıp hali” olarak tanımlanmaktadır (TS 12460, 1998:1).

- **Özürlü, Eski Hükümlü ve Terör Mağduru İstihdamı Hakkında Yönetmelik**’in 3. maddesine göre engelli tanımını “bedensel, zihinsel, ruhsal,

duygusal ve sosyal yeteneklerindeki engeller nedeniyle çalışma gücünün en az yüzde 40'ından yoksun olduğu sağlık kurulu raporuyla belgelenenleri" ifade eder.

Bu açıklama ve tanımlamalardan da görüleceği üzere, bugün, bir kişinin engelli kapsamında sayılabilmesi için, o kişinin bedensel (anatomik, ortopedik) bozukluğundan daha çok, fonksiyonel yetersizliği olup olmadığına, bir başka ifadeyle, arızalanmış, hasar görmüş organların ne derecede görevlerini yerine getirip getirmediğine bakılmaktadır. (<http://istanbul.dergipark.gov.tr/download/article-file/9067>, 2016).

1.2. Engellilik Modelleri

Engellilik kavramına kuramsal çerçeveden baktığımızda engelliliği çeşitli modellerle açıklanmaktadır. Bu modeller "Moral Model", "Medikal Model" ve "Sosyal Model" olmak üzere üç grupta ele alınmaktadır.

- **Moral Model**, ahlak modeli olarak da bilinmektedir. Bu modelde engelli bireylerin tanrılar tarafından cezalandırıldığına inanılırdı. Orta Çağın sonuna kadar var olan bu anlayış günümüzde ortadan kalkmıştır (Çakmak, 2006:62). Ahlak modeli engelliliğin, ahlaki eksiklikten meydana geldiğini, bireyin içindeki "şeytanın" veya "ahlaksızlığın" dışı vurumu olarak ortaya koymuştur.

- **Medikal (Tıbbi) Model**, engelliliğe trajedi gözüyle bakıldığı, engelli bireylerin de merhamet gösterilmesi gereken 'nesne' olarak değerlendirildiği dönemi niteleyen modeldir (Çağlar, 2009:16).

Tıbbi model özellikle 'normal' olmanın çok yaygın olduğu dönem içinde ortaya çıkmıştır. Engelli bireylerin normal olması için yapılması gerekenler üzerinde durmuştur. Tedavi ağırlıklı yaklaşım olarak da tanımlanmaktadır (Sapancı, 2013:46).

Tıbbi modelde engellilik olgusu, engelli bireyin kendisindedir. Sorunu yaratan ise bireydeki bozukluk veya hastalıktır (Çakmak, 2006:62).

Bu modelde engellilik kavramı bir hastalık olarak algılanmaktadır. Yani bireyin fonksiyonlarındaki eksiklik olarak görülmektedir. Engellilik olgusu fonksiyon

eksikliği gibi anlaşıldığından bu olguya karşı meydana gelen sorunlara çözüm üretmede tıp bilimine başvurulmuştur. Engelli bireye “hasta” olarak bakılmaktadır. Bu nedenle sağlık politikalarının geliştirilmesi hedeflenmiştir. Tıbbi bakım ve iyileştirme temel ilke olarak yer almıştır.

Tıbbi Model yaklaşımı, iyi niyetli olmakla birlikte engelli bireylerin haklarını ve özgürlüklerini hesaba katmadığı için engelli bireyler tarafından olumsuz olarak değerlendirilmektedir. Çünkü bu yaklaşım ayrımcılık ve eşitsizlik doğurmakta, bunun sonucunda yalnızlaşmaya yol açmaktadır. (Çağlar, 2009:16).

Kişi, engelli oluşu nedeniyle kendisini yetersiz birisi gibi olarak gördüğünde engelli bireyler ile ilgili kararları başkaları vermektedir. Bu durum, engellilerin kendilerini sınırlandırılmış hissetmelerine neden olmaktadır. Buna bağlı olarak özgüvenleri, ...sarsılabilmekte, intihara dek uzanan başta depresyon olmak üzere çeşitli ruhsal problemler yaşayabilmektedirler (Ergüden, 2008:4).

- **Sosyal (Toplumsal) Model**, tıbbi modelin engellilik kavramını açıklama konusundaki eksikliği zamanla artmış ve gündeme gelmiştir. Bunun sonucunda sosyal model ortaya çıkmıştır.

Sosyal modele göre engelli bireyler, toplumun kendilerine gerekli imkânları sunmaması yüzünden dezavantajlıdır (Çakmak, 2006:63).

Toplumsal model, 1970 ve 1980 yıllarında engelli aktivistler ve örgüt temsilcileri tarafından engelli bireylere karşı tavrı ve engellilik ile ilgili probleminin tıbbileştirilmesini eleştiren bir dizi protesto eylemi gerçekleştirildikten sonra dünya sahnesinde yerini alabilmiştir. Ayriyeten insan haklarına ve toplum tarafından dışlanmaya dikkat çekildiği için, haklara dayandırılmış model olarak da adlandırılmıştır (Çağlıyangil, 2014:17).

Tıbbi modelde engelli birey durumunun toplumdan ve toplumsal sorunlardan ayrıştırılmıştır. Sosyal model bunun tam tersi işlev yapmaktadır. Sorunu toplumun kendisinde görmektedir. Sorunu çözenin yolu toplumdaki grupla mücadele

etmektedir. Toplumsal model, engelli bireyler kapsamında toplumsal çalışma olanaklarına ve çevre düzenlemesine önem vermektedir.

1.3. Engelliliğin Tarihçesi

Engellilik, insanoğlunun başlangıcından beri var olan bir olgudur. Bu yüzden engelliliğin tarihçesi uzun bir süreci kapsamaktadır. Bu sürecin ilk başlarında engellilere karşı ayrımcılık, merhamet duyma, olumsuz davranışlar, lanetlenme, toplumdan dışlanma gibi durumlar görülmüştür.

İlkel toplumlarda, başkasına muhtaç olan engelli birey toplum için yük olarak görülürdü. Afrika'nın bazı ilkel topluluklarında, yaşlı ve sakatların canlı olarak gömüldükleri bilinmektedir. Eski German kabileleri arasında, babanın sakat doğan veya sakatlanan evlatlarını yok etmesi, normal kabul edilirdi. Birçok toplumda sakatların dilencilikte kullanılması, kentler dışında kendilerine has kolonilerde yaşamaya zorlanması gibi durumlara da rastlanmaktaydı (Erdoğan, 2013:9-10).

Yukarıda bahsedildiği gibi tarihin bazı dönemlerinde engellilere farklı şekilde yaklaşmıştır. Bazı yabancı ülkelerde bunlar yaşanırken ülkemizde engellilerin toplumla bütünleşmeleri, tedavileri gibi gerekli çalışmaların yürütüldüğü bilinmektedir. Çalışmalar arasında bazı yerlerde camilerin yanına engellilere barınma ve tedavi hizmeti için "Bimarhane" yapıldığı bilinmektedir. Edirne II. Beyazid Darüşşifası (Bimarhane) müessesesi bu hizmetlerden biridir. Bu müessesede hastalara musiki ve su ile tedavi uygulanırdı.

Engellilere yönelik gelişmeler tarihi kronoloji dâhilinde incelendiğinde; 1996 yılına kadar engellilerle alakalı geniş çaplı bir mevzuat çıkarılmamıştır. Engellilerle ilgili hususlar, uluslararası yasalar, anayasa ve buna dayanarak çıkarılan; sosyal hizmet ve yardımlar, sağlık, eğitim, iş ve yerel yönetimlere ilişkin kanunlarda yer almıştır. Bunlar arasında, 1930 tarihli 1580 sayılı (eski) Belediye Kanunu, 3360 sayılı (eski) İl Özel İdaresi Kanunu, 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu, 1967 tarihli 854 sayılı Deniz İş Kanunu¹, 1971 tarihli 1475 sayılı İş Kanunu², 657 sayılı

¹ 854 sayılı Deniz İş Kanunu, 29.04.1967 tarihinde 12586 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

² 1475 sayılı İş Kanunu, 01.09.1971 tarihinde 13943 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

Devlet Memurları Kanunu, 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun³, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu ve 16 Mart 1987 tarihli Sakatların İstihdamı Hakkında Tüzük engellilerle ilgili hükümler içermektedir (Devlet Denetleme Kurulu, Denetleme Raporu, 2009:7).

Ülkemizde engelli vatandaşlar açısından önemlilik bakımından ilk kanun 3 Aralık 1996'da kabul edilen 4216 sayılı Yetki Kanunu'dur. Engellilere yönelik hükümete bazı yetkilerin verilmesi bu kanun ile olmuştur. Bu yetkiler arasında yer alan Özürlüler İdaresi Başkanlığının kurulması ve Özürlülerle ilgili olarak bazı kanunlarda değişiklik yapmak üzere KHK çıkarma yetkisi örnek verilebilir. Bu kanun kapsamında yer alan 25 Mart 1997 tarih ve 571 sayılı Özürlüler İdaresi Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK⁴, 30 Mayıs 1997 tarih ve 572 sayılı Özürlülerle İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında KHK⁵ ve 30 Mayıs 1997 tarih ve 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında KHK⁶'ler çıkarılmıştır. Bunlar engelliliğin ana yapısını oluşturmaktadır.

Özürlüler Kanunu olarak anılan ve Raporun bundan sonraki bölümlerinde de bu şekilde adlandırılmış olan 5378 sayılı Özürlüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnameler (KHK)'de Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun yürürlüğe girdiği 7 Temmuz 2005 tarihi, engelliler açısından yeni bir dönemin başlangıcıdır (Devlet Denetleme, Kurulu Denetleme Raporu, 2009:8).

1.4. Engelliliğin Nedenleri ve Gruplandırılması

Engelliliğin nedenleri doğum öncesi, doğum anında ve doğum sonrası olmak üzere üç başlık altında ve engelliliğin gruplandırılması yedi başlık altında incelenmiştir.

³ 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun, 10.07.1976 tarihinde 15647 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

⁴ 571 sayılı Özürlüler İdaresi Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK, 30.05.1997 tarihinde 23004 Mük. ile Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

⁵ 572 sayılı Özürlülerle İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında KHK, 06.06.1997 tarihinde 23011 Mük. İle Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

⁶ 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında KHK, 30.05.1997 tarihinde 23011 Mük. ile Resmi Gazetede Yayımlanmıştır.

1.4.1. Engelliliğin Nedenleri

Engelliliğin çok farklı nedenleri vardır. Bu nedenler doğum öncesi anne karnında çeşitli sebeplere bağlı olabileceği gibi, doğum anında ve doğum sonrasında da ortaya çıkabilir (Baran, 2009:34). Engelliliğin nedenleri aşağıda belirtilmiştir.

1.4.1.1. Doğum Öncesi Nedenler

Yeni doğacak bebeğin sağlığı, anne adayının genel sağlık durumu ile yakından ilişkilidir. Annenin daha önce geçirmiş olduğu hastalıklar, sahip olduğu kalıtım özellikleri, beslenme düzeyi, kan değerleri, kullandığı ilaçlar, yaşı, sistematik hastalıklar, doğacak olan bebeğin sağlık düzeyini etkilemektedir (Sapancı, 2013:34).

“Genetik bozukluklar ve annenin ilk 3 ayda geçirdiği kızamık ve kızamıkçık, kan uyuşmazlığı, çiçek ve suçiçeği, yetersiz ve dengesiz beslenme, felç, vitamin eksiklikleri,

.....
 , gebelik süresinin normalden kısa veya uzun olması, annenin düşmesi, çarpması vb. kazalara maruz kalması gibi unsurları içine almaktadır” (Muhcu, 2015:13).

1.4.1.2. Doğum Anına Ait Nedenler

Doğum ağrılarının tahmini olarak ne zaman başlayacağı bilinemeyeceği için annenin sağlık kurumlarına yakın ikamet etmesi, doğuma ait hazırlıkların tamamlanması ve planlanması gebelik evresinde anlatılmalıdır (Sapancı, 2013:35).

Doğumun geç ve güç olması, zor doğum nedeniyle meydana gelen zedelenmeler, sağlık personeli yardımı olmadan doğum yapma, sağlığa uygun olmayan doğum koşulları, doğum esnasında bebeğin oksijensiz kalması, vb. nedenler bu gruba girmektedir (Lüle, 2008:15).

1.4.1.3. Doğum Sonrası Nedenler

Gelişim ve öğrenim evresinde, bireyin farklı evrelerle gelişimini tamamladığı doğum sonrası engellilik nedenlerinde, bireyin içinde yer aldığı toplumun eğitim ve

sağlık düzeyi ve yaklaşımlarının önemi büyüktür. Anne ve baba başta olmak üzere toplumun sahip olduğu eğitim, ekonomik düzeyi, gelenek ve yaşam tarzı, bebeğin gelişimi üzerinde etkisi büyüktür (Sapancı, 2013:36).

Ağır doğum sarılığı, ilk üç yaşta geçirilen hastalıklar (Çocuk Felci, Menenjit, Kızamık, Suçiçeği, vb.), kazalar, bebeğin aşılarının düzenli olarak yaptırılmaması, sağlık kontrolünden geçirilmemesi, savaş, terör, gerekli testlerin yaptırılmaması, doğal afetler, vb. nedenler bu gruba girmektedir (Baş, 2013:8).

1.4.2. Engelliliğin Gruplandırılması

Engelli vatandaşların sahip olduğu engel çeşitlerinin farklılığından dolayı görme, işitme, ortopedik engelli gibi farklı gruplandırılmaya ayrılmıştır. Bu gruplandırmalar aşağıda belirtilmiştir.

1.4.2.1. Bedensel Engelli Grubu

İnsan yapı ve biçiminin fiziksel taraflarında herhangi bir bozukluk veya eksiklik oluşması, bedensel yeteneklerini engelleyen veya bütünüyle ortadan kaldıran engellilik türüne bedensel engelli denilmektedir. Örneğin; görmeyen gözler, işitmeyen kulaklar, konuşma bozuklukları, eksik kol veya bacak vb. gibi (Söyler, 2010:7).

Yukarıda bahsedilen engellilik durumlarının yanında gözle göremediğimiz iç organlarda ortaya çıkmış hastalıklar neticesinde bazı yeteneklerin kısmen veya tamamen kullanamama durumu meydana gelmektedir. Örneğin; organ yetersizliği, sara, kalp hastalıkları vb. gibi gözle görülemeyen engellilik durumlarına uğramış olan kişilerin, toplum içinde çoğu zaman zor tespit edilmektedir.

1.4.2.2. Ortopedik Engelli Grubu

Bireyler doğum öncesi, doğum anı ve doğumdan sonraki çeşitli nedenler sonucunda ortopedik engelli olabilmektedirler. Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Okulları Yönetmeliği'nin 6. Maddesinde ortopedik engelli; "bütün düzeltmelere rağmen iskelet sistemi, kas sistemi, kas ve eklemlerdeki özürlerinden dolayı normal

eğitim, öğretim çalışmalarından yeteri kadar yararlanamayan” olarak tanımlanmaktadır (Yorulmaz, 2010:8).

Başka bir tanıma göre ortopedik engel; sinir sisteminin tahrip edilmesi, hastalıklar kazalar ve genetik problemler nedeniyle kas, iskelet ve eklemlerin görevlerini yerine getirememesi nedenleriyle oluşan hareket ile ilgili yetersizlikler olarak tanımlanmaktadır (Topsaç, 2013:12).

Ortopedik engellileri yapılı çevredeki gereksinimleri bakımından 3 grupta incelemek gereklidir (TS 9111,2011:1-2);

“Yürüme engelliler: Bu kişiler yürümekte güçlük çeker veya baston, koltuk değneği, walker gibi yürümelere yardımcı olan araçlar kullanmaları gereklidir. Uzun mesafe yürüyemezler ve seviye farklarını aşarken büyük zorluk çekerler.

Tekerlekli sandalye kullananlar: Bu kişiler sadece kol gücü ile veya elektrikle çalışan tekerlekli bir sandalye yardımıyla hareket edebilirler.

Kollarını veya ellerini kullanamayanlar: Bu kişiler güç veya uzuv kaybı nedeniyle kollarını veya ellerini ya büyük zorluklarla kullanabilirler ya da hiç kullanamazlar”.

DİE(Devlet İstatistik Enstitüsü)'nin Türkiye Özürlüler Araştırması 2002 verilerine göre;

“ Türkiye’de ortopedik engelin ortaya çıkış zamanı doğuştan %23.91i, sonradan %73.30 oranında gerçekteşmiştir. Doğuştan olan ortopedik engelin nedenleri ve oranları incelendiğinde genetik ve kalıtsal bozukluğun %16.96, kan uyuşmazlığının %3.76, doğum travmasının %9.73, doğum esnasında bebeğin oksijensiz kalmasının %6.11, hamilelik döneminde kullanılan ilaçların etkisinin %2.53, hamilelik döneminde geçirilen hastalıkların %3.31 ve hamilelik döneminde yetersiz beslenmenin %2.04 olarak gerçekteştiği görölmektedir. Doğum sonrası ortopedik engelin nedenleri ve oranlarının ise; kazalar %41.17, hastalıklar %41.20, ilaç kullanımı %2.70, zehirlenmeler %0.19, beslenme bozuklukları %0.76 ve madde bağımlılığı %0.09 olduğu tespit edilmiştir”.

1.4.2.3. Görme Engelli Grubu

Görme engelli, görme gücünün kısmen ya da tamamen yetersizliğinden dolayı bireyin eğitim performansının ve sosyal uyumunun olumsuz yönde etkilenmesi durumudur (Yorulmaz, 2010:9).

Bir başka anlamda görme engelli, Tek veya iki gözünde tam veya kısmi görme kaybı ya da bozukluğu olan kişilerle göz protezi kullananlar, renk körlüğü ve gece körlüğü olanlar bu gruba girmektedir (Yüce Eşkil, 2011:25). TS 9111, görme engellileri yapılı çevredeki gereksinimleri bakımından hiç görmeyenler (körler) ve az görenler olmak üzere 2 grupta incelemiştir. Bunlar;

Az görenler: Bu bireylerin görme yetenekleri çok zayıftır veya görüş alanları çok sınırlıdır. Sadece belirgin zıtlıkları veya nesnelere dış hatlarını algılayabilirler (TS 9111,2011:2).

Körler: Bu bireyler işitme ve dokunma yoluyla elde ettikleri bilgilerle mekânı algılayabilirler (TS 9111,2011:2).

1.4.2.4. İşitme Engelli Grubu

İşitme ve anlama diğer insanlarla ilişki kurma yoludur. İletişim kurma da dil aracılığı ile gerçekleşmektedir. Dilin gelişmesinde işitme önemli bir etkidir. İşitmenin oluşması için sesin kulağa ulaşması, dış, orta ve iç kulak bölümlerini aşması ve beyindeki ilgili merkez tarafından algılanıp yorumlanması gereklidir. Bu işlevlerin herhangi birisindeki aksaklık işitme engelini ortaya çıkarmaktadır (İBB Özürlüler Müdürlüğü, 2012:504).

İşitme engelli, işitme fonksiyonunun tamamını veya tamamına yakını kaybetmiş fiziksel engelli kişidir (Yüce Eşkil, 2011:26). Başka tanıma göre tek veya iki kulağında tam veya kısmi olarak işitme kaybı olan bireydir. İşitme cihazı kullananlar da bu gruba girmektedir (Öztürk, 2011:21).

İşitme kaybı, uluslararası standartlarda desibel derecesine göre sınıflandırılmaktadır. Desibel ses şiddetinin ölçü birimidir. Uluslararası standart ISO 1999 ve Amerikan ulusal ses standardı ANSI S 3-1 sistemine göre işitme kaybı dereceleri aşağıda görülmektedir (Kara Öztürk, 2011:27).

İşitme kaybı seviye ve dereceleri

İşitme Kaybı Seviyesi (DB: Desibel)	İşitme Kaybı Derecesi
0 – 25 dB	Normal işitme
26 – 40 dB	Çok hafif derecede işitme kaybı
41 – 55 dB	Hafif derecede işitme kaybı
56 – 70 dB	Orta derecede işitme kaybı
71 – 90 dB	İleri derecede işitme kaybı
91 + dB	Çok ileri derecede işitme kaybı

1.4.2.5. Dil ve Konuşma Engelli Grubu

Konuşma engelli tanımına bakarsak; “konuşmanın akışında, ritminde, tizliğinde, vurgularında, ses birimlerinin çıkarılışında, eklemlerinde bozukluğu bulunanlara konuşma engelli denir” (Yüce Eşkil, 2011:28).

Bazı nedenlerden dolayı konuşamayan veya konuşmanın hızında, akıcılığında, ifadesinde bozukluk, ses bozukluğu olanlar; işittiği halde konuşamayanlar, gırtlaklı alınanlar, konuşmak için alet kullananlar, kekemeler, afazi, dil dudak-damakçene yapısında bozukluk olanlar bu gruba girmektedir (Baş, 2013:10).

Konuşma zorluklarını açıklayan bazı terimler aşağıda belirtilmiştir: Doğru yönlendirmeye çoğu insan bu sorunların üstesinden gelir, fakat her beş yüz kişiden biri ciddi ve kalıcı sorunla karşı karşıyadır (İBB Özürlüler Müdürlüğü, 2012:505).

- Fonolojik Zorluklar (seslendirme güçlüğü)
- Artikülasyon Zorlukları (söyleyiş seçikliği)
- Gelişimsel Sözel Dispraksi
- Dizartri
- Anlamsal Pragmatik Rahatsızlık

- Asperger Sendromu (Asperger Bozukluğu-AS)
- Seçici (tercihli) Dilsizlik

1.4.2.6. Zihinsel Engelli Grubu

Doğumdan önce, doğum sırasında ve sonraki gelişim evresinde değişik nedenlerden dolayı gelişim ve fonksiyonlarında oluşan sürekli yaşlanma, duraklama ve gerileme gösteren ve bunun sonucu olarak etkili uyumsal davranışlarda gerilik ve yetersizlik gösteren sürekli bir durumdur. Fiziksel ihtiyaçlarını karşılamakta zorlanabilirler (Mülayim, 2009:43). Bu gruptaki engelli bireyler karar verebilme, iş kabiliyeti gibi günlük hayatta karşılaştıkları durumlarda kendi yaşitlarındaki kişilere oranla daha düşük seviyeden takip ederler.

Zihinsel engelli, Türkiye’de yaygın biçimde görülen engel gruplarından. Mental retardasyon (zekâ geriliği olanlar), Down sendromu, fenilketonüri (zekâ geriliğine yol açmışsa) bu gruba girer. Zihinsel engellilikte 3 temel özellik vardır (İBB Özürlüler Müdürlüğü, 2012:506):

1- Genel zekâ işlevinin belirgin derecede ortalamanın altında olması.

2- Yaşadığı toplumdaki kendi yaş grubu ile kıyaslandığında toplumsal beceriler, sorumluluk, iletişim kurma, günlük beceriler ve kendi kendine yeterlilik gibi alanlarda geriliğin olması.

3- 16 yaşından önce başlaması.

1.4.2.7. Diğer Engelli Grubu

Bireyin çalışma kapasitesini tam olarak kullanamamasına neden olan, sürekli bakıma muhtaç ve tedavi isteyen hastalıklardır (kan hastalıkları, kalp-damar hastalıkları, sindirim sistemi hastalıkları, kanserler, ruhsal davranış bozuklukları, vb) (Kara Öztürk, 2011:29-30).

Kanunlar gereği tıp bilimine göre engelli olmayıp... engelli haklarından yararlanması açısından engelli sayılanlar; duygusal ve ruhsal... , öğrenme güçlüğü

vb. sebeplerle eğitim, öğretim ve sosyal hayatlarında zorluk yaşayanlar da bu grup içerisinde değerlendirilebilir (Kara Öztürk, 2011:30).

1.5. Engelliler Açısından Kamu Hizmeti Kavramı

Bilindiği üzere kamu hizmeti çağdaş insan hayatının bir parçası olmuştur. İnsanların hayatları kamu hizmetine bağlı hale gelmiştir. Kamu hizmetleri olmadan insanların yaşamlarını devam ettirmeleri neredeyse imkânsızdır. Bu hizmetler siyasi, toplumsal ve ekonomik ihtiyaçları karşılamak amacıyla düzenlenmiştir. Kamu hizmetinin tanımı konusunda tam bir görüş birliğinin olduğunu söylemek oldukça zordur (Göküş, 2010:195). Buna rağmen bir tanım yapmak gerekirse, “kamuya yararlı olarak kabul edilen, bir kamu kuruluşunun ya kendisi ya da yakın gözetim ve denetimi altında özel kesim tarafından yürütülen faaliyetlere kamu hizmeti adı verilmektedir” (Şahin, 2011:37). “Kısaca kamu hizmeti, bir kamu kurumunun ya kendisi tarafından ya da yakın gözetimi altında özel kişi tarafından kamuya sağlanan hizmetlerdir” (Çakmak, 2006:122-123).

Kamu hizmeti hem mevzuatta hem de akademik yazında iki farklı anlamda kullanılmaktadır. Kamu hizmeti kavramı bazen “faaliyet”, “uğraş” anlamında kullanılmaktayken bazen de “kamu kuruluşları” anlamında kullanılmaktadır (M. Güngör, 2010:21).

Örneğin 1982 Anayasası⁷nin 128. Maddesinde yer alan “Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür” hükmündeki kamu hizmeti kavramı “faaliyet”, “uğraş” anlamında kullanılmıştır. 70. Maddedeki “Her Türk, kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir” hükmündeki kamu hizmeti kavramı ise kamu kuruluşları anlamında kullanılmıştır.

⁷ 1982 Anayasası, 09.11.1982 tarihli ve 17863 Sayılı Resmi Gazetede Yayımlanmıştır.

Kamu hizmeti kavramıyla engelli bireylere yönelik olan sosyal hizmetler birbirinden farklıdır. Hizmet olarak bazı konularda birbirine benzese de birbirinden farklı kavramlardır.

2828 sayılı Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununa göre “sosyal Hizmetler; kişi ve ailelerin kendi bünye ve çevre şartlarından doğan veya kontrolleri dışında oluşan maddi, manevi ve sosyal yoksunluklarının giderilmesine ve ihtiyaçlarının karşılanmasına, sosyal sorunlarının önlenmesi ve çözümlenmesine yardımcı olunmasını ve hayat standartlarının iyileştirilmesi ve yükseltilmesini amaçlayan sistemli ve programlı hizmetler bütünü” olarak tanımlanmıştır.

Kamu hizmetinde ise faaliyetin kamuya yararlı herhangi bir faaliyet olması yeterlidir. Ayriyeten maddi, manevi veya sosyal yoksunluğun mevcut olmasına gerek yoktur. Fakat şunu unutmamak gerekir ki bir sosyal hizmetin, bir kamu hizmeti olarak devlet tarafından görülmesi veya özel sektöre gördürülmesi mümkündür (Çakmak, 2006:124).

1.6. Kamu Hizmeti Genel İlkelerinden Engellilerin Yararlanmaları

Kamu hizmetlerinin genel ilkeleri engelli bireyler bakımından önemli olup kamu hizmetleri; sürekli olma, değişken olma, eşit olma, bedelsiz olma şeklinde aşağıda belirtilmiştir.

1.6.1. Sürekli Olma (Süreklilik İlkesi)

Kamu hizmetleri, tatmininde kamu yararı bulunan bir gereksinimi karşılayan faaliyetler olarak kabul edildiklerinden, bunların sürekli ve düzenli bir biçimde yürütülmesi gerekir. Aksi takdirde kamu gereksinimi karşılanamaz ve kamu yararı gerçekleşmez (<http://genchukukcular.org/pdfs/birikimler1.pdf>, 2003:298-299). Kamu hizmetinin toplum içinde önemli yere sahip olan engelli kişilerin ihtiyaçlarına karşılık verebilmesi için sürekli ve düzenli olması gerekir.

Süreklilik ilkesinin engelli bireyler bakımından bir başka önemi ise bakıma muhtaç engelli bireyler için verilen bakım, eğitim gibi hizmet faaliyetlerinde hayatları boyunca sürekli ve düzenli bir biçimde bozulmadan yürütülmesi

sağlanmasıdır. Fakat devlet engelli vatandaşlara hizmet verirken yaş sınırlaması gibi bazı durumlarda hizmet süresi getirerek süreklilik ilkesini kısıtlamaktadır. Örneğin zihinsel engellilere verilen eğitim hizmeti sürekli olması gerekirken “Zihinsel Özürlüler Özel Eğitim Merkezleri Yönetmeliği” kapsamında eğitim hizmetine yaş sınırı (21 yaş) getirilmiştir. Bu madde “Danıştay 8. Dairesinin 2003/614 E ve 2004 1921 K sayılı kararı” tarafından hükümsüz bırakılmıştır. Danıştay’ın iptal ettiği bu karar şu şekildedir;

“Zihinsel engele sahip bireylerin hangi yaşta olursa olsun bilinçli, sistematik bir eğitim ve bakıma ihtiyaçlarının bulunduğu gerçektir. Bu durumun aksine bir kabulün, bu bireylerin toplum dışına itilerek aileleri ve toplum için bir külfet haline dönüşmelerine neden olacağı gibi hem kanunun amacına hem de Anayasada yer alan sosyal güvenlik, eğitim ve öğrenim hakkına ilişkin düzenlemelere de aykırı olacağını başka bir anlatımla, böyle bir düzenleme ve uygulamanın Anayasa’da güvence altına alınan hakların ihlali sonucunu doğuracağı açıktır” (Çınarlı, 2008:63).

Danıştay, yukarıda bahsedilen kararlar engellilere sunulan kamu hizmeti olgusunda sürekliliği irdelemiş ve engellilere karşı verilen kamu hizmetlerinin görülmesinde yaş gibi sınırlamanın hukuk ile örtüşmediği görüşü vurgulanmıştır. Hizmetlerin kesintiye uğramadan sürekli ve düzenli olarak sürdürülmesi engelliler açısından önemlidir. Buradaki hedef kararda da bahsedildiği gibi engelli bireyleri toplumdan ayrı düşünüp onları toplumun dışına itmek değil, engelli bireyleri toplumdan ayrı düşünmeyip topluma katılmalarını sağlamaktır.

1.6.2. Eşit Olma İlkesi

Kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinde uyulması gereken temel ilkelere bir diğeri de eşitlik ilkesidir (Karahanoğulları, 2004:241). Kamu hizmetlerinden yararlanmada eşit olma ilkesi iki farklı anlamı bulunmaktadır: Birinci anlamı, kamu hizmetlerinden herkesin yararlanması; ikinci anlamı ise, kamu hizmetlerinin, aynı durumda olan kişilere, aynı şartlara göre, aynı biçimde sunulmasıdır (Göküş, 2010:197).

İdare kamu hizmetlerini icra ederken nesnel ve tarafsız hareket etmek zorundadır. Bireyler, kamu hizmetlerinden faydalanma ve bu hizmetlere katılma bakımından eşit konumdadırlar (Çakmak, 2006:127). Anayasa’mızın 10. Maddesinde

yer alan “herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri” unsurlar bu ilkenin bir yansımasıdır.

Eşitlik ilkesi konumuz açısından oldukça önemlidir. Kamu hizmetlerinden herkesin eşit olarak yararlanabilmesi engelli bireylerin de bu haklardan diğer insanlarla eşit olarak faydalanacağı anlamına gelmektedir (Çakmak, 2006:127-128). Fakat hizmeti icra ederken düzensizlik, yetersizlik ve alt yapı eksikliği gibi bazı nedenlerden dolayı engelli bireyler, kendilerine sunulan hizmetlerden tam olarak faydalanamamaktadırlar. Toplu ulaşım, eğitim, sağlık gibi bazı hizmetlerden engelli bireyler faydalanırken çeşitli engellerle karşılaşmakta ve bunun sonucunda zorluk çekmektedirler. Bazı durumlarda da bu hizmetlerden hiç faydalanamamaktadır. Bundan dolayı engelli bireylerin bu hizmetlerden yararlanması konusunda engelsiz bireylerle eşitlik ilkesi çerçevesinde olması için hizmetlerde bazı düzenlemelere gidilmelidir.

Devlet kamu hizmetini dilediğine sunmakta özgür değildir. Eşit durumda bulunan kişilere eşit, farklı konumda bulunan kişilere de farklı biçimde sunmak zorunluluğunu taşır. Yani matematiksel değil bireylerin içinde buldukları durumlara göre eşitlik anlayışı söz konusudur (Çınarlı, 2008:64).

Engelli vatandaşlar da yaşamlarının içinde yer alan bazı kişisel (hastalık) durumlarından dolayı kamu hizmetlerinden faydalanırken engelsiz insanlardan ayrı olarak pozitif ayrıcalık kapsamında tutulmaları gerekmektedir. Bu hak ve ayrıcalıklar Anayasa’ımızda şöyle belirtilmiştir:

Anayasa'nın 50. Maddesinde, "küçükler ve kadınlar ile bedeni ve ruhi yetersizliği olanlar çalışma şartları bakımından özel olarak korunurlar." hükmü yer almıştır. Anayasa'mızın 61. Maddesinde "devlet, sakatların korunmalarını ve toplum hayatına intibaklarını sağlayıcı tedbirleri alır." Hükmü yer almıştır.

5369 sayılı Evrensel Hizmetin Sağlanması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun⁸'un 5. Maddesinde “sabit telefon hizmetleri, ankesörlü

⁸ 5369 sayılı Evrensel Hizmetin Sağlanması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, 25.06.2005 tarihli ve 25856 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

telefon, temel internet hizmetleri gibi hizmetlerin sağlanmasında, engellilerin evrensel hizmetten yararlanabilmesi için uygun fiyatlandırma ve teknoloji seçeneklerinin uygulanabilmesi için tedbir alınacağına düzenlemesi” örnek olarak gösterilebilir.

Engelliler ile diğer engelsiz kişiler arasında, doğası gereği sosyal ve çalışma hayatının her alanında meydana gelen güç gösterme farklılığı hizmetlerin sunulmasında yukarıda bahsettiğimiz gibi bireylerin içinde buldukları durumlara göre eşit hizmet anlayışı içerisinde engelli bireylere yönelik hizmet anlayışını gerektirmektedir (Çınarlı, 2008:64-65).

1.6.3. Değişken Olma (Değişkenlik İlkesi)

Göküş, “Küreselleşme Sürecinin Kamu Hizmetine Yansıması” isimli çalışmasında değişkenlik ilkesini “kamu hizmetleri, siyasi değerlerin yanı sıra hem ekonomik hem de teknik nedenlerle değişime uğramaktadır. Bunun yanında devletin niteliğindeki değişime paralel olarak, kamu hizmetlerinin yapısı ve niteliği de değişmiş, kamu hizmetlerinin önemi gittikçe daha da artmıştır. Toplumsal fayda için kamu hizmetlerinin değişen koşullara uyum sağlaması gerekir ” diye düşüncesini belirtmiştir (2010:196).

Yukarıda da bahsedildiği gibi kamu hizmetleri değişen şartlara ve kamunun gereksinmelerine uygun olarak geliştirilmesi ve değiştirilmesi bir zorunluluktur (Çınarlı, 2008:67). Nitekim Danıştay’ın 1977 tarihinde verdiği bir kararında;

“Kamu hizmetini görev olarak yüklenmiş bir kamu kurumunun, görev alanına giren hizmetleri, halkın yakın ve uzak gelecekteki gereksinmelerini, bu gereksinmeleri gidermek için kamu yönetiminin gerek duyacağı araç, gereç ve personel durumunu önceden planlayarak gerekli önlemleri alması ve görevini yerine getirmesi asıl olup... Görüşüne yer verilmiştir” (Çınarlı, 2008:67).

Ayriyeten değişkenlik ilkesi “kamu hizmetinin değişen şartlara ve kamunun ihtiyaçlarına uyumlu bir biçimde görülmesi, teknolojik gelişmelerin dikkate alınması, hizmetin nicelik ve nitelik olarak geliştirilmesini” ifade etmektedir (Çakmak, 2006:126). Bundan dolayı değişkenlik ilkesinin engelli bireyler bakımından

önemlidir. Konuşan telefon, bilgisayar gibi bazı teknolojik gelişmeler engelli bireyler tarafından kullanılabilir. Bazen de asansörlü üst geçitleri, rampalı otobüsler, ses sinyalizasyonları gibi teknolojik gelişmeler engelli bireylerin hayatına girebilmektedir.

Bu tür teknolojik gelişmelerin kamu hizmetlerinde uygulanması engelli bireylerin sosyal hayatla bütünleşmeleri ve hizmetten tam olarak yararlanmasını bakımından gereklidir. Bir kamu hizmeti teknolojik olarak geliştirilirken, engelli bireylere yönelik adaptasyonlarla birlikte hayata geçirilmelidir (Çakmak, 2006:126).

AB ülkelerindeki incelemeler sonucunda; bakımevlerinde kalan engelliler, toplumdan ve günlük sosyal yaşamdan soyutlanmaktadır. Bu bakımevlerindeki kötü koşullar ve insan hakları ihlallerinin önüne geçilememektedir. Engellileri bakımevlerinde tutmak yerine, günlük sosyal yaşama adapte olmalarını sağlayacak hizmetler sunmak çok daha gerekli ve önemlidir. Bir başka deyişle bugün Avrupa Birliği ülkelerinde engellilere sunulacak hizmetler konusundaki politika günlük yaşama uygun olarak değiştirilmektedir (Çınarlı, 2008:67).

1.6.4. Bedelsiz Olma (Uygun Bedel İlkesi)

Bu ilkenin olguda artık hiçbir anlam taşımadığını ve buna uygulamada hiçbir şekilde uyulmadığını savunan birçok görüş mevcuttur (<http://genchukukcular.org/pdfs/birikimler1.pdf>, 2003:300-301).

İdarenin kamu hizmetlerini görme amacı, özel kişilerin özel kâr ve menfaat sağlama amacının aksine, toplumun ortak ihtiyaçlarının karşılanması ve kamu yararının gerçekleştirilmesidir. Hizmetlerden yararlanılırken karşılığında belli bir ücret ödenmemesi kabul edilmektedir (Çakmak, 2006:128). Fakat sunulan hizmet sayısının ve bu hizmetlerden faydalananların sayısının artmasından dolayı bedelsiz olan kamu hizmetlerinin yükünün bu hizmetlerden hiç yararlanamayan kişilere yüklenmesinin önüne geçmek için belli kamu hizmetlerinden yararlanan kişilerin ödeme gücünün de dikkate alınması suretiyle hesap edilen bir katılma payı alınmaktadır... (Göküş, 2010:198).

Engelli bireylere yönelik hizmetlere gelince Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu, inceleme sonucu düzenlenen raporda ailesinin ekonomik gelirinin yeterli bulunması nedeniyle kurumda ücretli olarak bakılması gerektiği sonucuna ulaşılan engelliyle ilgili kararında;

“Sosyal hizmetler, maddi, manevi ve sosyal yoksunlukların giderilmesine ve ihtiyaçların karşılanmasına, sosyal sorunların önlenmesi ve çözümlenmesine yardımcı olmayı ve hayat standartlarının iyileştirilmesini, yükseltilmesini amaçladığına göre sosyal hizmetlerin ücret karşılığı sunulmasının söz konusu olamayacağı, dolayısıyla Anayasada yerini bulan sosyal devlet olma ilkesinin bir gereği olarak söz konusu hizmetlerden muhtaç ve özürlü olan herkesin aynı ölçüde yararlandırılması gerektiği kuşkusuzdur” (Çınarlı, 2008:68).

Yukarıdaki görüşte engelli bireyler için sosyal hizmetlerin kesinlikle bedel ödemeden hizmetlerden yararlanılmasını belirtmiştir

Fakat daha eski bir Danıştay kararında ise yukarıdaki görüşün aksine engelli bireylerden hizmet karşılığında bir bedel alınması ile ilgili;

“Ülkemizin mevcut koşullarına göre korunmaya, bakıma, yardıma muhtaç aile, çocuk, özürlü, yaşlı ve diğer kişilerin sosyal hizmetlerden yararlanma taleplerinin tümünün karşılanması mümkün olmayıp, özurlülerin başvurularının öncelik sırası belirlenmek suretiyle değerlendirilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu doğrultuda Yasanın tanıdığı yetkiye istinaden düzenlenen Yönetmelikle yeterli ekonomik güce sahip, zihinsel, ruhsal ve bedensel özurlü olup anne ve/veya babası bulunan kişilerden davalı kurumca sunulan sosyal hizmetlerden faydalanırken hizmetin maliyeti de göz önünde bulundurulduğunda bir miktar ücret istenilmesi esasının benimsenmesinde, kamu yararı ve hizmetin gereklerine aykırılık görülmemiştir” (Çınarlı, 2008:68-69).

BÖLÜM 2

ERİŞİLEBİLİRLİK / ULAŞILABİLİRLİK KAVRAMI

VE ENGELLİ MEVZUATLARI

Ulaşılabilirlik kavramı sosyal, bilimsel, mesleki ve ekonomik faaliyetlere katılabilme bakımından engelli bireyler için son derece önemli bir konu niteliğindedir (Pekşen, 2014:56).

2.1. Erişilebilirlik / Ulaşılabilirlik Kavramı

Ulaşılabilirlik kavramı, hayatın genelindeki haklara ve hizmetlere ulaşabilmek ve bu hak ve hizmetlerden faydalanabilmek olarak anlaşılmaktadır. Erişilebilirlik ise, engelli bireylerin toplumda var olan başka kişiler gibi başkalarına ihtiyaç duymadan hayatlarını sürdürebilmelerini ve hayata tam bir biçimde katılımını sağlamak olarak anlaşılmaktadır.

Toplumsal yaşama katılım sağlanması için... tüm alanlarının her birey düşünülerek tasarlanması gerekmektedir. Herkes için tasarım yaklaşımı, engelli ve hareket kısıtlaması olan kişiler de dahil olmak üzere, tüm kullanıcı gruplarının mekânsal, sosyal ve bireysel ihtiyaçlarına karşılık verecek mekânlar oluşturmayı hedeflemektedir (Tiyek vd., 2016:228).

Erişilebilirlik kavramının ilk olarak, Amerikan'ın Illinois Üniversitesi, Champaign ve Urbana ikiz kasabaları kampusunda yürütülen deneysel "rehabilitasyon eğitimi" çalışmalarına rastlar. 1940'lı yılların sonunda fakülteye kayıt yaptıran engelli öğrencilerin çoğunluğunu savaş yaraları ile engelli duruma düşmüş bireyler oluşturmaktaydı (C. Güngör, 2007:74).

Amerikan gaziler federasyonu ve benzeri kurumların yardımları ile devam ettirilen çalışmalar sonucunda Tim Nugent'in yürüttüğü 'rehabilitasyon eğitimi' çalışması dikkat çekmeyi başarmıştır. Bu çalışmasının temel odağında Tim Nugent'in, tekerlekli sandalyeye bağımlı kişilerin da diğer insanların aldığı eğitim olanaklarına sahip olabilmemesinin sağlanmasının gerekliliğine inancı ve ne kadar kötü

bir engeli olursa olsun engelli kişilerin, eğitim ve arzulanırmayla kendi ihtiyaçlarını yapabilecekleri vaziyete gelebilecekleri ideali yatmaktaydı (C. Güngör, 2007:74).

Erişilebilirlik kavramı, engelliler için tek başına yeterli değildir. Bunun için zamanla yasal düzenlemeler ile standartlara gereksinim duyulmuş, uluslararası alanda “erişilebilirliğin” sağlanması için önlemler alınması zorunlu hale gelmiştir (Yeğnidemir, 2013:13).

2.2. Engelli Hakları Sözleşmesi ve Engelli Kişilerin Hakları Bildirisi

2007 yılında New York'ta (ABD) imzalanan ve 2008'de ülkemizin 5825 sayılı Kanunla onayladığı “Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme” engellilere yönelik hizmetlerde çerçeve niteliği taşımaktadır (Tuncay, 2013:98).

Engelli Hakları Sözleşmesi: Engelli kişilerin haklarına bir bütün olarak koruma sağlayıp bağlayıcılığı olan, uluslararası boyutta ilk ve tek belge olma özelliği açısından son derece önemlidir. Toplam olarak 50 maddeden oluşan bu Sözleşme genel ilkeler, genel yükümlülükler, ayrımcılık yasağı, erişilebilirlik, farkındalığın artırılması, yaşam hakkı, adalete erişim, kişisel özgürlük ve güvenlik, sömürü, şiddet ya da istismara maruz kalmama,

.....
taraf devletlerin yükümlülüklerini düzenlemektedir (Özgökceler, 2011'den aktaran: Ören, 2015:17).

Ülkemiz, Engelli Hakları Sözleşmesi'ni imzaladıktan sonra TBMM'de onaylanıp yürürlüğe girmiş ve engelli haklarının için gerekli yasal düzenlemeler yapılmıştır (Ören, 2015:18). Bu düzenlemelerin en başında Anayasa'nın 61. Maddesine göre;

“Devlet, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleriyle, malûl ve gazileri korur ve toplumda kendilerine yaraşır bir hayat seviyesi sağlar. Devlet, sakatların korunmalarını ve toplum hayatına intibaklarını sağlayıcı tedbirleri alır. Yaşlılar, Devletçe korunur. Yaşlılara Devlet yardımı ve sağlanacak diğer haklar ve kolaylıklar kanunla düzenlenir. Devlet, korunmaya muhtaç çocukların topluma kazandırılması için her türlü tedbiri alır. Bu amaçlarla gerekli teşkilat ve tesisleri kurar veya kurdurur”.

BM Genel Kurulu'nun... Devamında 9 Aralık 1975 tarih ve 3447 sayılı karar ile Engelli Kişilerin Hakları Bildirisi, engelli kişilerin topluma üretken bireyler olarak katılmaları konusunda olduğu kadar, toplumun engellere karşı sorumluluklarını da saptamaktadır. Uluslararası tarihi bir öneme sahip olan BM Genel Kurulu'nun bu bildirisi şu şekildedir (Karademir, 2008:6-7):

“1. Normal bir kişinin kişisel ya da sosyal yaşantısında kendi kendisine yapması gereken işleri bedensel veya ruhsal kabiliyetlerindeki kalıtsal yada sonradan olma herhangi bir noksanlık sonucu yapamayanlara sakat denir.

2. Sakat kişiler, bu beyannamede ileri sürülen haklardan yararlanacaklardır. Bu haklar, sakat kişinin ya da ailesinin sahip olduğu ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal veya diğer fikirler, milliyet ya da sosyal köken, varlık ve doğum gibi konularda hiç bir ayrıcalık gözetilmeden dünyadaki bütün sakat kişilere tanınmıştır.

3. Sakat kişinin insan haysiyetine saygı gösterilmesi onun en doğal hakkıdır. Sakat kişilerin sakatlık veya noksanlıklarının nedeni, durumu ve ciddiyeti ne olursa olsun, aynı yaştaki sağlam arkadaşlarının sahip oldukları düzgün yaşama koşullarına mümkün olduğu kadar sahip olmak haklarıdır.

4. Sakat kişilerde diğer insanların sahip oldukları aynı medeni ve siyasi haklara sahiptirler. "Akıl Hastalarının Hakları Bildirisi"nin 7.maddesinde bu hakların sınırlandırılması ya da kaldırılması ile ilgili hükümler ayrıca belirtilmiştir.

5. Sakat kişilerin kendi kendilerine yeterli olmalarını sağlayan önlemler mümkün olduğu kadar alınmalıdır.

6. Sakat kişiler, tıbbi, psikolojik ve fonksiyonel tedavi hakkına sahiptirler. Protez, ortopedik uygulamalar, tıbbi ve sosyal rehabilitasyon, eğitim ve mesleki eğitim, staj ve rehabilitasyon, yardım, dayanışma, plasman hizmetleri, sakat kişilerin becerilerini hızlandıracak diğer bütün faaliyetler bu maddenin kapsamına dahildir.

7. Sakat kişiler ekonomik ve sosyal haklara, düzgün hayat standardı hakkına sahiptirler. Ayrıca yeteneklerine göre bir iş sağlamak, yararlı, verimli ve karlı bir işe girişmek veya bir ticaret birliğine üye olmak gibi haklara sahiptirler.

8. Ekonomik ve sosyal planlamaların bütün evrelerinde sakatlar, özel ihtiyaçlarını daimi düşünülmesi ve gerçekleştirilmesi gereken kişiler olarak nitelendirilmelidir.

9. Sakat kişiler aileleriyle veya evlat edinen kişilerle birlikte yaşama ve her türlü sosyal, yaratıcı ve eğlendirici faaliyete katılma hakkına sahiptirler. Hiç bir sakat kişi, ikamet ettiği çevre itibarıyla, durumu veya gelişmesi için gerekli isteklerinde başka bir ayrıcalığa tabi tutulmaz. Eğer bir sakatın muhakkak özel bir müessesede veya çevrede kalması gerekiyorsa, o zaman bu çevrenin kendi normal yaşlılarının kaldığı ve yaşadığı çevreye mümkün olduğu kadar yakın olması gerekir.

10. Sakat kişiler her türlü istismardan, ayrımcı, kötüye kullanılabilir ve haysiyet kırıcı yasa ve davranışlardan korunmalıdır.

11. Sakat kişiler, şahıslarının ya da mallarının korunması için gerektiğinde yeterli yasal yardım sağlamaya muktedir olabilmelidirler. Eğer adli durum kendi aleyhlerine gelişirse o zaman bu kişinin beden ve zekâ durumunu tam olarak dikkate alınmalıdır.

12. Sakat kişiler haklarıyla ilgili her konuda, her zaman kendilerine ait kuruluşlarla istişarede bulunabilmelidir.

13. Bu beyannamede yazılı haklar, mümkün olan her türlü vasıta ile sakat kişilere ve ailelerine tam olarak duyurulmalıdır” (http://www.engelliler.biz/forum/ayrimcilikla-mucadele-insan-toplum-siyaset-bugun-yarin/5578-birlesmis-milletler-sakat-haklari_bildirisi.html, Erişim tarihi: 29.10.2016).

2.3. Engelliler İle İlgili Standartlar ve Gerçekleştirilen Kentsel Çalışmalar

Engelliler ile ilgili standartlar ulusal ve uluslararası standartlar çerçevesinde ele alınmış olup gerçekleştirilen kentsel çalışmalar ele alınmıştır. Amerikan ve diğer ülkelerinde ele aldığı bir standart bulunmaktadır. Bu “Amerikan standardı No: 117.1 Amerikan, binaların ve yapıların, fiziksel engelliler tarafından, erişilebilir ve kullanılabilir yapılması Standartları”dır (C. Güngör, 2007:74). Ortaya konulan bu ilk standart çalışması daha sonraki gelişmelere öncülük etmiş olacaktır. Türkiye’de erişilebilirlik kapsamındaki çalışmalar ise TS 12460, TS 12576, TS 9111, TS ISO 23599 vb. gibi standartlardır.

2.3.1. Uluslararası Standartlar ve Gerçekleştirilen Kentsel Çalışmalar

Amerika Standardı No: 117.1, birçok ülkede de dikkate alınmıştır. Bu standart 4 önemli önerme ile yola çıkmıştır (C. Güngör, 2007:75). Bu standart 4 önemli önerme içermektedir:

1. Binalar ve çevrelerindeki engeller, sağlıklı insanlar için olmasa da engelliler için tehlike oluşturmaktadır.
2. Bu engeller sebebiyle engelliler, dezavantajlı duruma düşebilmekte ve toplumdan soyutlanmaktadır. Engellerin kaldırılması halinde ise özgürleşmekte ve cesaretlenmektedirler.
3. Erişilebilirliğin sağlanması sonucunda, engelli bireyler, basit tasarım ilkelerinin uygulamada hayata geçirilmesi sayesinde, toplumda aynı şartlarda yer alabileceklerdir.
4. Bu ilkeler, kesin, açıklamalı ve de doğru çözümlerdir (Yeğnidemir, 2013:14).

ABD’de engelli bireyler kapsamında bazı yasal uygulamalar bulunmaktadır. Aşağıda belirtilen yasal düzenlemelerin bir kısmı eyalet düzeyinde olup sadece ilgili eyalet sınırlarında hüküm ve sonuç doğurmasına rağmen, bazı yasalar tüm ülke çapında etkili olan federal yasalardır. Amerikan hukukunda engelli bireylere yönelik önemli yasalar arasında (Çakmak, 2008:52):

- Individuals With Disabilities Education Act – IDEA (Engelli Bireyler Eğitim Yasası),
- Rehabilitation Act of 1973 – RA (1973 Rehabilitasyon Yasası),
- Americans With Disabilities Act of 1990 – ADA (1990 Engelli Amerikalılar Yasası),
- Fair Housing Amendments Act – FHAA (Uygun Yerleşim Islah Yasası),
- Telecommunications Act of 1996 (Telekomünikasyonlar Kanunu),
- Supplemental Security Income – SSI (Ek Güvenlik Geliri),
- Medicaid (Tıbbi yardım),
- Social Security Disability Insurance – SSDI (Sosyal Güvenlik Engellilik Sigortası),
- Medicare (Tıbbi bakım) yer almaktadır.

Bu yasalar sayesinde artık engelli bireylerin toplumdan ayrı bir muamele görmesine ve görülmesine karşın yasal engeller gündeme gelmeye başlanmıştır. Yukarıda bahsedilen yasalar arasında engelli bireyler bakımından dikkat çeken ve önemli olan iki yasa vardır. Bunlardan birincisi 1973 tarihli Rehabilitasyon Yasası, diğeri ise 1990 tarihli Engelli Amerikalılar Yasası’dır.

1990 yılında yürürlüğe geçen yasayı Başkan George Bush “ayrımcılık duvarının yıkılışı” olarak tanımlamıştır. Bu yasanın en önemli özelliği ise kapsamı çerçevesinde yer alan alanlarda ve genel prensip olarak engellerinden dolayı herhangi bir bireyin toplumsal yaşantıdaki haklarından, olanaklarından vazgeçmek ya da engellenmek durumunda olmamasının sağlanması ve aynı zamanda bu durumundan dolayı herhangi bir toplumsal alanda ayrıştırılmış bir düzenlemeyi kullanmak zorunda bırakılarak ikinci sınıf vatandaş muamelesine düşmemesini esas almasıdır (Yeğnidemir, 2013:15). Bunun sonucunda ADA; istihdamda, kamuya açık mekânlarda gibi konularda sakatlıktan dolayı engelli-engelsiz olarak ayrımcılığı ortadan kaldırmış ve yasaklamıştır.

Engelli bireylere yönelik dünya’da ortaya konulan ve sürdürülen kentsel çalışmalar kapsamında birçok ülkede engellilerin hayatlarını belli bir düzeyde kolaylaştırmayı düşünerek ulaşım gibi bazı konularda çalışmalar sürdürülmektedir. Bu ülkeler arasında Avustralya, İngiltere, Kanada, İtalya, Dubai vb. yerlerde “Engelsiz Tasarım” veya “Evrensel Tasarım” kapsamını ilke edinerek kentsel düzenleme çalışmaları görülmektedir. Bu çalışmalar arasında kaldırımlar, otobüs durakları, ulaşılabilirlik vb. bulunmaktadır.

Avrupa Konseyi 2006-2015 yılları arasını kapsayan uygulama planı hazırlamıştır. Bu uygulama planı engellilerin topluma katılmasını sağlamak için önemlidir. Bu planda engellilik kavramı ile alakalı konular üye devletler tarafından kabul görünen politikalar kapsamında bulunan alanlara dâhil edilmiştir.

Bu plan ulusal düzeyde alınacak önlemleri de içermektedir. Eylem Planı, yürürlükte yer alan yasal önlemleri daha da güçlendirip kaliteli hizmetler sunarak engellilerin ihtiyaçlarını karşılamaları için üye devletleri teşvik etmektedir. Uygulama planı, özel teşebbüs, sivil toplum örgütleri ve diğer uluslararası kuruluşlar için faydalı bir ilham kaynağı olmayı amaçlamaktadır (Koca, 2010:31).

Her düzeyde ulaşılabilirlik konusunda ulaşım politikasının belli seviyede iyileştirilmesi ve uygulanmaya konulması birçok engelli bireyin hayat standartlarında önemli ölçüde değişikliğe ve standartların artmasına vesile olabilir. Bu sayede engelli bireyin başkalarına ihtiyaç duymadan yaşamaya ve fırsat eşitliğine bir önyak olabilir.

2.3.2. Türkiye’de Ulusal Standartlar ve Gerçekleştirilen Kentsel Çalışmalar

Türkiye’de, standart hazırlama ve yayınlama yetkisi TSE’dedir. Engelli bireylere yönelik standartlar da TSE tarafından hazırlanıp, yayınlanır. Standartlar incelendiğinde; engelli bireylere uygun asansörler, kaldırma platformları, engelli bireylerin kullandığı araçların ve gereçlerin standartları ile bina ve mekânlara

erişilebilirliği ile ilgili olduğu görülür (Ören, 2015:22). Bahsedilen standartlar aşağıda belirtilmiştir.⁹

- TS 12460 (Nisan 1998)'da yer alan;

“Şehir İçi Yollar – Raylı Taşıma Sistemleri – Bölüm 5: Özürlü ve Yaşlılar İçin Tesislerde Tasarım Kuralları” kapsamaktadır”.

Amacından bahsedecek olursak, engelli vatandaşların başkalarına ihtiyaç duymadan bağımsız bir şekilde istasyon tesislerini (giriş kısmı, hissedilebilir yüzey uygulamaları, emniyet şeridi vb.) kullanılabilir konuma getirebilmedir.

- TS 12576 (Haziran 2012)'da yer alan;

“Şehir İçi Yollar - Kaldırım ve Yaya Geçitlerinde Ulaşılabilirlik İçin Yapısal Önlemler ve İşaretlemelerin Tasarım Kuralları kapsamaktadır”.

Amacından bahsedecek olursak, engelli vatandaşların evlerinden çıkarken çevresel hiçbir engelle karşı karşıya gelmeden herkes gibi sosyal yaşama katılmalarını sağlamaktır. Ayriyeten yaya kaldırım, üst geçitler, yaya rampaları, kuruma giriş rampaları vb. gibi kentsel ve yapısal düzenlemeleri sağlamaktır. Bu düzenlemeler ile engelli bireylerin kurum binalarına erişimi daha kolay olacaktır.

TS 12576 (Haziran 2012) standardı ile “özürlü” kelimesi kaldırılmış fakat “engelli” kelimesi de konmamıştır. Aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu standart, hareket kısıtlılığı bulunanlar dâhil tüm yayaların, yaya yollarını ve kaldırımları, yaya geçitlerini ve kavşakları güvenli ve rahatça kullanabilmeleri için oluşturulacak yapısal önlemlerin ve işaretlemelerin tasarım kurallarını kapsar”.

- TS ISO 23599 (Haziran 2012)'da yer alan;

“Görme Özürlü veya Az Görenler için Yardımcı Mamuller - Hissedilebilir Yürüme Yüzeyi İşaretleri” standardı görme engelli kişi veya az gören kişilere yönelik hissedilebilir yürüme yüzeyi işaretlerini (HYYİ) oluşturan malzemenin niteliklerini belirtmektedir”.

- TS ISO 23599_T1 (Aralık 2012)'de yer alan;

Görme Özürlü veya Az Görenler için Yardımcı Mamuller - Hissedilebilir Yürüme Yüzeyi İşaretleri” standardının düzenlenmesini içermektedir.

⁹ Alıntı yapılan Standartlar; TS 9111, TS 12576, TS 12460, TS ISO 23599, TS ISO 23599_T1, TS 13536.

- TS 13536 (Aralık 2012)' da yer alan;

TS ISO 23599'un Uygulamasına Yönelik Tamamlayıcı Standart

- TS 9111 (Kasım 2011)' de yer alan;

“Özürllüer ve Hareket Kısıtlılığı Bulunan Kişiler İçin Binalarda Ulaşılabilirlik Gerekerini kapsamaktadır”.

Engelli bireylere yönelik Türkiye’de ortaya konulan ve sürdürülen kentsel çalışmalar kapsamına değinilmeden önce bazı konuları irdelemek gerekir. Hayatımızı sürdürdüğümüz fiziki çevre, engelli vatandaşlar ve diğer unsurlar gerekli şekilde tasarlanmamıştır. Hâlbuki engelli vatandaşlar Türkiye nüfusunun belli bir oranını oluşturmaktadır. Bu açıdan önemli bir konudur.

21. yüzyılda ülkemizde kent planlamasına damgasını vuracak ana tema, "herkes için yaşanabilir çevre" olmalıdır. Kişilerin güvenli ve sağlıklı bir çevrede yaşaması en doğal haklarıdır. Küresel ve ulusal rekabetin gereği olarak, ülkemizin ve kentlerimizin sağlıklı yaşam alanlarından ve kentsel dokulardan uzak kalması düşünülemez. Bu da yaşanabilir çevre kavramını ön plana çıkarmaktadır (Koca, 2010:32-33).

1997 yılında Türkiye’de görev ve sorumlulukları, engelli bireyler için gerekli hizmetlerin sunulmasını sağlamak, ulusal ve uluslararası kurumlarla koordinasyon ve işbirliği oluşturmak, bu alanda ulusal politika oluşumunu desteklemek, engelli bireylerin sorunlarını belirlemek ve çözüm yolunu araştırmak olan Başbakanlık Özürllüer İdaresi Başkanlığı kurulmuş ve aynı yıl İmar Yasası’nda bu çerçevede yeni düzenlemeler yapılmıştır (Koca, 2010:33).

Ülkemizin nüfus bakımından 4 büyük şehri olan Ankara, İstanbul, Bursa ve İzmir büyükşehir belediyeleri imar yönetmeliklerine bakıldığında TSE 9111 sayılı standarda uyulması gerektiği, kamu binalarında bulunan WC’lerin en az biri engelli bireylerin kullanımına uygun olması, engelli araçlar için otoparklara sarı işaret konulması, sinemalarda engelli bireylere göre oturma yeri düzenlenmesi, otel gibi yerlerde engelli odası planlanması, kot farkı bulunan bina girişlerindeki rampaların

düzenlenmesi, asansörler, hissedilebilir yüzey uygulamaları, merdivenler, rampa vb durumların istenilen standartlara uygun olarak yapılması görülmektedir.

Ülkemizde yer alan standartlarda ve mevzuatlarda “evrensel tasarım” kavramı konusunda tanımlar yapılsa bile bunların uygulama kısmında yetersiz olduğu görülmektedir. Engelli vatandaşlar ve ilgili kurum, dernek, federasyon temsilcilerinin yorumları da bu görüşü desteklemektedir (Koca, 2010:33). Binaların istenilen standartlara göre yapılmadığı, yapılan rampaların eğim açısından uygun olmadığı, kaldırım alanlarında reklam tabelaları, ağaç altı ızgaranın bulunmaması, direkler vb. nedeniyle engellilerin geçişinin engellendiği görülmektedir.

Engelli bireyler için iyi çalışan bir tasarım ve planlama herkes için olumlu sonuçlar getirecektir. Bu bağlamda planlama ve tasarımın ilkeleri, çevrenin eşit şekilde kullanımına olanak sağlama, kişisel tercih ve yeteneklere göre esneklik, basitlik, kavranabilirlik, algılanabilirlik, tehlikelerin minimize edilmesi, rahat ve kolay kullanım olmalıdır (Koca, 2010:33).

2.4.Engellilerin Erişebilirliğine Yönelik Yasal Düzenlemeler

Engelli bireylerin erişilebilirlik kapsamındaki düzenlemeler; 3194 sayılı İmar Kanunu ile 5378 sayılı Özürlüler Kanunu’dur. Ayriyeten, erişilebilirlikle alakası olmayıp, engellilerle ilgili düzenlemelerin olduğu başka kanunlar da bulunmaktadır. Bunlar aşağıda belirtilmiştir.

2.4.1. Anayasal Çerçeve

1982 Anayasasında genel çerçeve dâhilinde engelli bireylerin korunmasına ilişkin sorumluluğu devlet sosyal devlet anlayışı içinde değerlendirmiştir (Pekşen, 2014:67). 1982 Anayasası'nın 10., 42., 49., 50., 60., 61. maddelerinde diğer özel gereksinim gruplarının yanı sıra yaşlıların ve engelli bireylerin korunması ve güçlendirilmesi gereğini gösteren hükümler bulunmaktadır (Tuncay, 2013:96).

Buna göre:

- Madde 10’da, kanun önünde eşitlik hakkı tanınmıştır. “Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri

sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir” hükmü yer almaktadır.

- Madde 42’de, eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi tanınmıştır. “Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. Devlet, maddi imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin, öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacı ile burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar. Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır” hükmü bulunmaktadır.
- Madde 49’da, çalışma hakkı ve ödevi tanınmıştır. “Çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir. Devlet, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri alır” hükmü yer almaktadır.
- Madde 50’de, çalışma şartları ve dinlenme hakkı belirtilmiştir. “Kimse, yaşına, cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılmaz. Küçükler ve kadınlar ile bedeni ve ruhi yetersizliği olanlar çalışma şartları bakımından özel olarak korunurlar” hakkı yer almaktadır.
- Madde 60’da, sosyal güvenlik hakkı tanınmıştır. “Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Devlet, bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar”.
- Madde 61’de, sosyal güvenlik bakımından özel olarak korunması gerekenler tanımlanmıştır. “Devlet, sakatların korunmalarını ve toplum hayatına intibaklarını sağlayıcı tedbirleri alır. Bu amaçlarla gerekli teşkilat ve kuruluşları kurar veya kurdurur”.

Bununla birlikte 12 Eylül 2010 Anayasa Değişiklik Paketi Referandumu sonucuna bağlı olarak, Kadınlar, çocuklar, yaşlılar, engelliler, şehitlerin dul ve yetimleri ile gazilere uygulanacak pozitif ayrımcılık, Anayasanın eşitlik ilkesine aykırı sayılmayacaktır (<https://gencbilimm.files.wordpress.com/2012/01/2010-anayasa-dec49fic59fiklikleri2.pdf>, 2016). Bu sayılan Anayasa maddelerinde görüleceği üzere engelli bireylerinde diğer vatandaşların sahip olduğu haklara sahip olduğu hatta 2010 yılında yapılan değişiklikle engellilere öncelik tanındığı belirtilmiştir.

2.4.2. 5378 Sayılı Engelliler Kanunu

Engeli bireylere yönelik ulusal mevzuatımız irdelendiğinde, 2005 yılında yürürlüğe giren “5378 Sayılı Özürlüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun”un engelli bireylere ilişkin hizmetlerde temel yasal düzenleme olduğu görülür. Bu düzenlemeyi kısaca “Engelliler Kanunu” olarak adlandırabiliriz (Tuncay, 2013:96). Bu Kanun; kamuya

ait mevcut resmî yapılar, bütün yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları vb. sosyal, kültürel alt yapı alanları ile gerçek/tüzel kişiler tarafından yapılmış ve halka açık hizmet veren her türlü yapının, toplu taşıma araçlarının engelli bireylerin erişilebilirliğine uygun duruma getirilmesini hükme bağlamıştır (Ören, 2015:20).

5378 Sayılı kanuna göre; İnsan haklarına dayalı ve ayrımcılıkla mücadele odaklı bir sosyal politikanın çerçevesini belirleyen Engelliler Kanunu'nun ruhunu engellilik alanında fırsat eşitliği, insan hakları ve ayrımcılığın önlenmesi ilkeleri oluşturmaktadır (Pekşen, 2014:68). Bu esaslar doğrultusunda Engelliler Kanunu ile ulaşılabilirlik, istihdam, bakım ve sosyal güvenliğe ilişkin sorunların çözümü, engelli vatandaşlarımızın her bakımdan gelişmeleri ve toplumsal hayata tam katılımlarının sağlanması ve bu hizmetlerin koordinasyonu için gerekli düzenlemelerin yapılmasının yasal çerçevesi belirlenmiştir. Böylelikle yasa ile getirilen çağdaş düzenlemelerin işlevleri sağlanarak engelli vatandaşların önündeki engellerin kaldırılması yönünde önemli adımlar atılmıştır (Pekşen, 2014:68-69).

Engelliler Kanunu'nun amacı madde 1’de şu şekilde belirtilmiştir;

Bu Kanunun amacı; engellilerin temel hak ve özgürlüklerden faydalanmasını teşvik ve temin ederek ve doğuştan sahip oldukları onura saygıyı güçlendirerek toplumsal hayata diğer bireylerle eşit koşullarda tam ve etkin katılımlarının sağlanması ve engelliliği önleyici tedbirlerin alınması için gerekli düzenlemelerin yapılmasını sağlamaktır.

7 Temmuz 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5378 Sayılı Özürlüler Kanunu’nun geçici 2’nci maddesi ise tüm kamu kurum ve kuruluşlarına çok açık yükümlülükler getiren bir düzenlemedir. Dış mekâna erişim sorunları yaşayan engelli bireyleri yaşamını sürdürdükleri evlerinde hapsolmalarını engelleyip dışarıya çıkartacak önemli bir maddedir. Bu maddede;

“Kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmî yapılar, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapılar bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren sekiz yıl içinde engellilerin erişilebilirliğine uygun duruma getirilir” hükmü yer almaktadır.

Toplu taşımacılık hizmetlerinin ele alındığı Kanunun geçici 3'üncü maddesinde ise;

“Büyükşehir belediyeleri ve belediyeler, şehir içinde kendilerince sunulan ya da denetimlerinde olan toplu taşıma hizmetlerinin engellilerin erişilebilirliğine uygun olması için gereken tedbirleri alır. Mevcut özel ve kamu toplu taşıma araçları, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren sekiz yıl içinde... Engelliler için erişilebilir duruma getirilir” hükmü yer almaktadır.

2012 yılına kadar büyükşehir belediyeleri ve belediyelerin denetim görevleri olan sistemler dâhil olmak üzere, toplu taşıma taşıtlarında ve sistemlerinde engelli vatandaşlar için ulaşılabilirlik önlemlerini tamamlamaları öngörülmüştür.

2.4.3. 3194 Sayılı İmar Kanunu

3194 Sayılı İmar Kanunu'na eklenen Ek Madde 1'¹⁰e göre;

“Fiziksel çevrenin engelliler için ulaşılabilir ve yaşanabilir kılınması için; imar planları altyapı alanlarında ve yapılarda, Türk Standartları Enstitüsü'nün ilgili standartlarına uyulması zorunludur” hükmü yer almaktadır.

3194 Sayılı İmar Kanunu'nda ulaşılabilirliği sağlamak amacıyla temel yaklaşım olarak ayrı bir “ulaşılabilirlik mevzuatı” ya da “yasası” çıkarmak yerine mevcut İmar Mevzuatı'nın içine erişilebilirlik koşullarının adapte edilmesi benimsenmektedir (Atıcı, 2007:33).

Engelli bireylerin engelsiz insanlar gibi sosyal hayatta yer alabilmeleri bakımından mevzuat düzenlemeleri açısından Kentsel mekânın düzenlenmesinde engelli bireylere yönelik çıkarılan yönetmelikler ve kanunlar olmasına rağmen İmar Kanunu'nun Ek Madde 1'i en önemli maddelerin başında gelmektedir. Nedeni ise İmar Kanunu mekânsal düzenleme çalışmalarını ilk başta yapmasıdır. Bu madde ilk başta ortopedik engelli vatandaşlar için önem arz etmektedir. Bu gruptaki engelli vatandaşlar evlerine hapsolmek yerine sosyal yaşama katılabilmektedir.

Mekânsal düzenlemeler TSE standartlarına göre yapılmalıdır. Fakat bu tür düzenlemelere uyulmamaktadır. Amaç ise engelli bireylerinin hareket etmesini

¹⁰ Bu madde 30.05.1997 Tarihli ve 572 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile eklenmiştir.

kolaylaştırmak değil, yapılması gereken bir düzenlemeyi salt yerine getirmiş olmaktan ibarettir. Oysa bir tekerlekli sandalyenin kolaylıkla çıkabileceği eğimin açısı, engelli tuvaletlerinde tekerlekli sandalyenin dönebilme çapı, kapı kulplarının biçimi, yüksekliği, merdiven korkuluklarının yüksekliği vb. gibi dikkat edilmesi gereken birçok unsur vardır (Çakmak, 2006:172).

- Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliği¹¹ (3030 Sayılı Kanun Kapsamı Dışında Kalan Belediyeler Tip İmar Yönetmeliği) kapsamında yer alan engellilere yönelik yapılan düzenlemeler aşağıda belirtilmiştir:

“Belediye, mevzuat ve standartlarda özürllüer konusunda getirilen hükümlere uymakla ve bunları uygulamakla yükümlüdür. Ayrıca, belediye yörenin koşullarını göz önünde bulundurarak mevzuat ve standartlarda yer almayan hususlarda da özürllüerle ilgili gerekli önlemleri almaya yetkili ve sorumludur”.

“Bu Yönetmelik esaslarına göre yapılacak bütün yapılarda, plan, fen, sağlık ve çevre şartları ile ilgili diğer kanun, tüzük ve yönetmelik hükümlerine ve Türk Standartları Enstitüsü tarafından belirlenmiş standartlara uyulması zorunludur”.

“...Özürllüerin yaşamını kolaylaştırmak amacıyla özürllüerle ilgili Türk Standartları Enstitüsü standartlarına uyulması zorunludur”.

“Belediyeler; tasarrufu altındaki yol, otopark, park, yaya bölgesi, kaldırım gibi yerler ile bunlar üzerindeki kamu hizmetlerinin yürütülebilmesi için gerekli büfe, helâ, trafo merkezi gibi tesisleri, ulaşım ve haberleşme noktaları, sinyalizasyon ve aydınlatma elemanları, çöp kutusu, bank, reklam ve bilgilendirme levha ve panoları gibi kent mobilyaları ile peyzaj elemanlarını Türk Standartları Enstitüsü standartlarına da uymak koşuluyla yapar veya yaptırır”.

“Belediye uygun gördüğü yerlerde yapıların estetiği ile ilgili kurallar getirmeye yetkilidir. Ancak bu kurallar özürllüerin ulaşabilirliğini engelleyemez”.

- Plansız Alanlar İmar Yönetmeliği¹² (Belediye ve Mücavir Alan Sınırları İçinde ve Dışında Planı Bulunmayan Alanlarda Uygulanacak İmar Yönetmeliği) kapsamında yer alan engellilere yönelik yapılan düzenlemeler aşağıda belirtilmiştir:

“...Ancak her koşulda özürllüerle ilgili Türk Standartları Enstitüsü standartlarına uyulması zorunludur”.

¹¹ Yönetmelikte yapılan düzenlemeler, 02.09.1999 tarihinde 23804 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

¹² Yönetmelikte yapılan düzenlemeler, 02.09.1999 tarihinde 23804 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

“...Ancak, afet bölgelerinde yapılacak yapılarda da Türk Standartları Enstitüsü tarafından özürllüer için belirlenmiş standartlara uyulması zorunludur”.

- Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmelik¹³ (İmar Planı Yapılması ve Değişikliklerine Ait Esaslara Dair Yönetmelik) kapsamında yer alan engellilere yönelik yapılan düzenleme aşağıda belirtilmiştir:

“Planlarda, özürllüerinin kentsel kullanımlar, sosyal ve teknik altyapı alanlarına ulaşımını ve kullanımını sağlayıcı ve kolaylaştırıcı tedbirlerin alınması amacıyla özürllüerine yönelik her türlü mevzuat ve Türk Standartları Enstitüsü standartları dikkate alınır”.

- Otopark Yönetmeliği¹⁴ kapsamında yer alan engellilere yönelik yapılan düzenleme aşağıda belirtilmiştir:

“Umumi bina ve bölge otoparkları ile genel otoparkların giriş-çıkış ve asansörlerine en yakın yerlerinde birden az olmamak şartıyla, her 20 park yerinden birinin özürllü işaretleri konularak özürllüer için ayrılması zorunludur”.

- Konya Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Daire Başkanlığı İmar Yönetmeliği¹⁵ kapsamında yer alan engellilere yönelik çalışmalar aşağıda belirtilmiştir.

“Kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmi yapılar, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel altyapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapılar “Özürllüer Hakkında Kanun” çerçevesinde özürllüerinin de erişebilirliğini ve kullanımını sağlayacak şekilde, Türk Standartları Enstitüsü Standartlarına uygun olarak yapılması zorunludur” (md. 8/2).

“Asansörlü binalarda özürllüerinin, bina dışından asansöre kolaylıkla ulaşması için gerekli uygun eğimde rampa yapılmalıdır” (md. 44).

¹³ Yönetmelikte yapılan düzenlemeler, 02.09.1999 tarihinde 23804 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

¹⁴ Yönetmelikte yapılan düzenlemeler, 02.09.1999 tarihinde 23804 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

¹⁵ Konya Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Daire Başkanlığı İmar Yönetmeliği, 07.03.2008 tarihinde 116 Sayılı Belediye Meclisi Kararı ile Merhaba Gazetesinde yayımlanmıştır. Bu yönetmelikte atıfta bulunulan kanun, yönetmelik ve standartlarda değişiklik yapılması durumunda yürürlüğe giren mevzuata göre uygulama yapılır.

“Otoparklardaki park yerlerinin % 5’i özürlü otomobilleri için ayrılır. Bu otopark yerlerinin genişliği (350) cm. olacaktır. Bu otopark yerleri hem zeminde uluslararası özürlü işareti ile belirtilecek, hem de bir levha ile tanıtılacaktır. Özürlü için ayrılmış bulunan otopark yerlerinden basamaksız olarak ve gerektiğinde standartlara uygun rampalarla asansörlere ve binaların girişlerine ulaşılabilir” (md. 59).

2.4.4. 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu:

10.07.2004 tarih ve 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu¹⁶,nun büyükşehir, ilçe ve ilk kademe belediyelerinin görev ve sorumluluklarının ele alındığı 7’inci maddenin v) fıkrası, 18’inci maddesinin m) bendi, Kanunun Ek 1’inci maddesi kapsamında engellilere yönelik maddeler¹⁷ sırasıyla belirtilmiştir:

“...yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik sosyal ve kültürel hizmetler sunmak... (md. 7) yükümlülüğü getirmiştir.

“Bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanmak, engellilerle ilgili faaliyetlere destek olmak üzere engelli merkezleri oluşturmak (md. 18) yükümlülüğü getirmiştir”.

“Büyükşehir belediyelerinde engellilerle ilgili bilgilendirme, bilinçlendirme, yönlendirme, danışmanlık, sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri vermek üzere engelli hizmet birimleri oluşturulur. Bu birimler, faaliyetlerini engellilere hizmet amacıyla kurulmuş vakıf, dernek ve bunların üst kuruluşlarıyla işbirliği hâlinde sürdürürler. Engelli hizmet birimlerinin kuruluş, görev, yetki, sorumluluk ve işleyişine ilişkin usulü ve esaslar Özürsüz İdaresi Başkanlığının görüşü alınarak İçişleri Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir” (Ek md. 1).

2.4.5. 5393 Sayılı Belediye Kanunu

03.07.2005 tarihli 5393 Sayılı Belediye Kanunu’nun¹⁸ sırasıyla 14’üncü maddesi, 38’inci maddesi, 60’uncü maddenin i fıkrası kapsamında engellilere yönelik maddeler¹⁹ aşağıda belirtilmiştir:

¹⁶ Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 23.07.2004 tarihinde 25531 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

¹⁷ 25/4/2013 tarihli ve 6462 Sayılı Kanun’un 1’inci maddesiyle, 7’nci maddenin v) fıkrası, 18’inci maddesinin m) bendi, Kanunun Ek 1’inci maddesinde yer alan “özürsüzlerle”, “özürsüzler” ve “özürsüz” ibareleri sırasıyla “engellilerle”, “engelliler” ve “engelli” şeklinde değiştirilmiştir.

¹⁸ Belediye Kanunu, 13.07.2005 tarihinde 25874 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

¹⁹ 25/4/2013 tarihli ve 6462 Sayılı Kanun’un 1’inci maddesiyle, bu bentlerde yer alan “özürsüz”, ve “özürsüzlere” ibareleri sırasıyla “engelli” ve “engellilere” şeklinde değiştirilmiştir.

“Belediye hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur. Hizmet sunumunda engelli, yaşlı, düşkün ve dar gelirliilerin durumuna uygun yöntemler uygulanır” (md. 14).

“Bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanmak, engellilere yönelik hizmetleri yürütmek ve özürölüler merkezini oluşturmak (md. 38) yükümlülüğü getirmiştir”.

“Dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile engellilere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar (md. 60) başlığı altında bir harcama kalemi belirlenmiştir”.

2.4.6. 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu

31.12.1960 tarihli 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu²⁰ (G.V.K.)’ nun sırasıyla 25. maddesinin 1. ve 9. bentleri²¹, 31/d. Maddesi kapsamında engellilere yönelik düzenlemeler aşağıda belirtilmiştir:

“Ölüm, engellilik, hastalık ve işsizlik sebepleriyle (işe başlatmama tazminatı dâhil) verilen tazminat ve yapılan yardımların²² (md. 25/1) gelir vergisinden muaf tutulacağı belirtilmiştir. Gelir vergisinden müstesnadır”.

“Yardım sandıkları tarafından statüleri gereğince kendi üyelerine ölüm, engellilik, hastalık, doğum, evlenme gibi sebeplerle yapılan yardımların (md. 25/1) gelir vergisinden muaf tutulacağı belirtilmiştir”.

“Çalışma gücünün asgarî % 80’ini kaybetmiş bulunan hizmet erbabı birinci derece engelli, asgarî % 60’ını kaybetmiş bulunan hizmet erbabı ikinci derece engelli, asgarî % 40’ını kaybetmiş bulunan hizmet erbabı ise üçüncü derece engelli sayılır ve aşağıda engelli dereceleri itibariyle belirlenen aylık tutarlar, hizmet erbabının ücretinden indirilir”.

Engellilik indirimi²³;

- Birinci derece engelliler için 440.000.000 lira (**900 TL**)²⁴,

- İkinci derece engelliler için 220.000.000 lira (**460 TL**),

²⁰ Gelir Vergisi Kanunu, 06.01.1961 tarihinde 10700 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

²¹ 25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanunun 1’inci maddesiyle, bu maddenin birinci fıkrasının (1) ve (9) numaralı bentlerinde yer alan “sakatlık” ibareleri “engellilik” şeklinde değiştirilmiştir.

²² 16/6/2009 tarihli ve 5904 Sayılı Kanunun 1’inci maddesiyle; bu maddenin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinde yer alan “ve işsizlik sebepleriyle verilen tazminat” ibaresi “ve işsizlik sebepleriyle (işe başlatmama tazminatı dâhil) verilen tazminat” şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

²³ 25/4/2013 tarihli ve 6462 Sayılı Kanunun 1’inci maddesiyle, bu maddenin başlığında yer alan “Sakatlık” ibaresi “Engellilik”, birinci fıkrasında yer alan “sakat” ve “sakatlık” ibareleri sırasıyla “engelli” ve “engellilik”, ikinci fıkrasında yer alan “Sakatlık” ve “sakatlar” ibareleri sırasıyla “Engellilik” ve “engelliler”, üçüncü fıkrasında yer alan “Sakatlık” ibaresi “Engellilik” şeklinde değiştirilmiştir.

²⁴ Bu maddede yer alan 9/4/2003 tarihli ve 4842 Sayılı Kanunun 3’üncü maddesiyle getirilen sakatlık indirim tutarları aynen bırakılmış, daha sonra 25/12/2015 tarihli ve 29573 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Maliye Bakanlığının (Seri No: 290) Tebliği ile 2016 takvim yılında uygulanmak üzere getirilen miktar metne parantez içinde siyah puntuyla işlenmiştir.

- Üçüncü derece engelliler için 110.000.000 lira (**210 TL**)dır.

“Engellilik derecelerinin tespit şekli ile uygulamaya ilişkin esas ve usuller Maliye, Sağlık ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik bakanlıklarınca bu konuda müştereken hazırlanacak bir yönetmelik ile belirlenir” (md. 32/d) hükmü getirilmiştir.

2.4.7. 4857 Sayılı İş Kanunu

22.05.2003 tarihli 4857 Sayılı İş Kanunu²⁵,nun sırasıyla 30. Maddesinin 1. Fıkrası, 4. Fıkrası, 5. Fıkrası, 6. Fıkrası kapsamında²⁶ engellilere yönelik yükümlülükler aşağıda belirtilmiştir:

“İşverenler, elli veya daha fazla işçi çalıştırdıkları özel sektör işyerlerinde yüzde üç engelli, kamu işyerlerinde ise yüzde dört engelli ve... Çalıştırmakla yükümlüdürler” (md.30/1).

“Yer altı ve su altı işlerinde engelli işçi çalıştırılmaz” hükmü getirilmiştir (md. 30/4).

“Bir işyerinden malulen ayrılmak zorunda kalıp da sonradan maluliyeti ortadan kalkan işçiler eski işyerlerinde tekrar işe alınmalarını istedikleri takdirde, işveren bunları eski işleri veya benzeri işlerde boş yer varsa derhal, yoksa boşalacak ilk işe başka isteklilere tercih ederek, o andaki şartlarla işe almak zorundadır. Aranılan şartlar bulunduğu halde işveren iş sözleşmesi yapma yükümlülüğünü yerine getirmese, işe alınma isteğinde bulunan eski işçiye altı aylık ücret tutarında tazminat öder” hükmü getirilmiştir (md.30/5).

“Özel sektör işverenlerince bu madde kapsamında çalıştırılan 17/7/1964 tarihli ve 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa tabi engelli sigortalılar ile 1/7/2005 tarihli ve 5378 Sayılı Kanunun 14’üncü maddesinde belirtilen korumalı işyerlerinde çalıştırılan engelli sigortalıların, aynı Kanunun 72. ve 73. maddelerinde sayılan ve 78. maddesiyle belirlenen prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanan sigorta primine ait işveren hisselerinin tamamı, kontenjan fazlası engelli çalıştıran, yükümlü olmadıkları halde engelli çalıştıran işverenlerin bu şekilde çalıştırdıkları her bir engelli için prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanan sigorta primine ait işveren hisselerinin tamamı Hazinece karşılanır. İşveren hissesine ait primlerin Hazinece karşılanabilmesi için işverenlerin çalıştırdıkları sigortalılarla ilgili olarak 506 sayılı Kanun uyarınca aylık prim ve hizmet belgelerinin yasal süresi içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK)’na verilmesi ve sigortalıların tamamına ait sigorta primlerinin sigortalı hissesine isabet eden tutarı ile Hazinece karşılanmayan işveren hissesine ait tutarın ödenmiş olması şarttır hükmü yer almaktadır” hükmü getirilmiştir (md. 30/6).

²⁵ İş Kanunu, 10.06.2003 tarihinde 25134 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

²⁶ 25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanunun 1’inci maddesiyle, 30. Maddenin birinci fıkrasında yer alan “özürlü” ibareleri “engelli”, dördüncü fıkrasında yer alan “özürlü” ibaresi “engelli”, altıncı fıkrasında yer alan “özürlü” ibareleri “engelli” ve şeklinde değiştirilmiştir.

2.4.8. 634 Sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu

23.06.1965 tarihli 634 Sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu²⁷, nun 42. Maddesinin 1. Ek fıkrası²⁸ kapsamında engellilere yönelik yükümlülükler aşağıda belirtilmiştir:

“Engellilerin yaşamı için zorunluluk göstermesi hâlinde, proje tadili kat maliklerinin en geç üç ay içerisinde yapacağı toplantıda görüşülerek sayı ve arsa payı çoğunluğu ile karara bağlanır. Toplantının bu süre içerisinde yapılamaması veya tadilat talebinin çoğunlukla kabul edilmemesi durumunda; ilgili kat malikinin talebi üzerine bina güvenliğinin tehlikeye sokulmadığını bildirir komisyon raporuna istinaden ilgili mercilerden alınacak tasdikli proje değişikliği veya krokiye göre inşaat, onarım ve tesis yapılır. İlgili merciler, tasdikli proje değişikliği veya kroki taleplerini en geç altı ay içinde sonuçlandırır. Komisyonun teşkili, çalışma usulü ile engellinin kullanımından sonraki süreç ile ilgili usul ve esaslar Bayındırlık ve İskân Bakanlığı ile Özürlüler İdaresi Başkanlığı (ÖİB) tarafından müştereken hazırlanacak yönetmelikle belirlenir” hükmü yer almaktadır.

2.4.9. 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu

14.07.1965 tarihli 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu²⁹, nun 53. Maddesinin 1. Fıkrası, 2. Fıkrası, 3. Fıkrası ve 4. Fıkrası kapsamında³⁰ engellilere yönelik yükümlülükler aşağıda belirtilmiştir:

“Kurum ve kuruluşlar bu Kanuna göre çalıştırdıkları personele ait kadrolarda % 3 oranında engelli çalıştırmak zorundadır. % 3’ün hesaplanmasında ilgili kurum veya kuruluşun (yurtdışı teşkilat hariç) toplam dolu kadro sayısı dikkate alınır” (md. 53/1).

“Engelliler için sınavlar, ilk defa Devlet memuru olarak atanacaklar için açılan sınavlardan ayrı zamanlı olarak, engelli kontenjanı açığı bulunduğu sürece engel grupları ve eğitim durumları itibarıyla sınav sorusu hazırlanmak ve ulaşılabilişliklerini sağlamak suretiyle merkezi olarak yapılır veya yaptırılır” (md. 53/2).

“Engelli personel çalıştırma yükümlüğünün yerine getirilmesinin takip ve denetimi ile engellilerin Devlet memurluğuna yerleştirilmesinden Devlet

²⁷ Kat Mülkiyeti Kanunu, 02.07.1965 tarihinde 12038 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

²⁸ 25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanunun 1’inci maddesiyle, bu fıkarda yer alan “Özürlülerin” ve “özürlünün” ibareleri sırasıyla “Engellilerin” ve “engellinin” şeklinde değiştirilmiştir.

²⁹ Devlet Memurları Kanunu, 23.07.1965 tarihinde 12056 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

³⁰ 25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanunun 1’inci maddesiyle, birinci fıkrasında yer alan “özürlü” ibaresi “engelli”, ikinci fıkrasında yer alan “Özürlüler”, “özürlü” ve “özürlü” ibareleri sırasıyla “Engelliler”, “engelli” ve “engel”, üçüncü fıkrasında yer alan “Özürlü”, “özürlülerin”, “özürlülere” ve “özürlü” ibareleri sırasıyla “Engelli”, “engellilerin”, “engellilere” ve “engelli”, dördüncü fıkrasında yer alan “Özürlülerin”, “özürlü”, “özürlülerin” ve “özürlü” ibareleri sırasıyla “Engellilerin”, “engel”, “engellilerin” ve “engelli” şeklinde değiştirilmiştir.

Personel Başkanlığı sorumludur. Engelli açığı bulunan kamu kurum ve kuruluşları bir sonraki yıl için alım yapacakları engellilere ilişkin taleplerini her yılın Ekim ayının sonuna kadar Devlet Personel Başkanlığına bildirmek zorundadır. Devlet Personel Başkanlığı kurum ve kuruluşların bildirimine üzerine, engelli kontenjanlarına yerleştirme yapabilir veya yaptırabilir” (md. 53/3).

“Engellilerin memurluğa alınma şartlarına, merkezi sınav ve yerleştirmenin yapılmasına, eğitim durumu ve engel grupları dikkate alınarak kura usulü ile yapılacak yerleştirmelere, engellilerin görevlerini yürütmelerinde hangi yardımcı araç ve gereçlerin kurumlarınca temin edileceğine, kamu kurum ve kuruluşlarınca engelli personel istihdamı ile ilgili istatistiksel verilerin bildirilmesine ilişkin usul ve esaslar ile diğer hususlar Özürlüler İdaresi Başkanlığının görüşü alınarak Devlet Personel Başkanlığınca hazırlanacak yönetmelikle düzenlenir” (md. 53/4).

2.4.10. 1512 Sayılı Noterlik Kanunu

18.01.1972 tarihli 1512 Sayılı Noterlik Kanunu³¹, nun 73. Maddesi³², 75. Maddesi(değiştirilen ikinci fıkrası)³³ kapsamında engellilere yönelik yükümlülükler aşağıda belirtilmiştir:

“Noter, ilgilinin işitme, konuşma veya görme engelli olduğunu anlarsa, işlemler engellinin isteğine bağlı olmak üzere iki tanık huzurunda yapılır. İlgilinin işitme veya konuşma engelli olması ve yazı ile anlaşma imkânının da bulunmaması hâlinde, iki tanık ve yeminli tercüman bulundurulur” (md. 73/1).

“Bir noterlik işleminde imza atılmış veya imza yerine geçen el işareti yapılmış olmasına rağmen, ilgilisi ister veya adına işlem yapılan ve imza atabilen görme engelliler hariç olmak üzere noter, işlemin niteliği, imzayı atan veya el işaretini yapan şahsın durumu ve kimliği bakımından gerekli görürse, ... usul dairesinde ilgili, tanık, tercüman veya bilirkişinin parmağı da bastırılır. Mühür kullanılması hâlinde parmağın da bastırılması zorunludur” (md. 75/2).

³¹ Noterlik Kanunu, 05.02.1972 tarihinde 14090 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

³² 25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanunun 1’inci maddesiyle, birinci fıkrasında yer alan “özürlü” ve “özürlünün” ibareleri sırasıyla “engelli” ve “engellinin”, şeklinde değiştirilmiştir.

³³ 25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanunun 1’inci maddesiyle, bu fıkra da yer alan “özürlüler” ibaresi “engelliler” şeklinde değiştirilmiştir.

2.4.11. 3289 Sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunu

21.05.1986 tarihli 3289 Sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 2. maddesinin (o) bendi kapsamında engellilere yönelik yükümlülükler aşağıda belirtilmiştir:

“Özürlü bireylerin spor yapabilmelerini sağlamak ve yaygınlaştırmak üzere; spor tesislerinin özürlülerin kullanımına da uygun olmasını sağlamak, spor eğitim programları ve destekleyici teknolojiler geliştirmek, gerekli malzemeyi sağlamak, konu ile ilgili bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları ile yayınlar yapmak, spor adamları yetiştirmek, özürlü bireylerin spor yapabilmesi konusunda ilgili diğer kuruluşlarla işbirliği yapmak” yükümlülüğü getirilmiştir.

2.4.12. 5434 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu

08.06.1949 tarihli 5434 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu³⁴, nun sırasıyla 39. Maddesinin j fıkrası, 74. Maddesi kapsamında engellilere yönelik yükümlülükler aşağıda belirtilmiştir:

“Göreve girişlerinde, Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmeliğe uygun olarak alınmış ve raporda sakatlık oranı en az % 40 olanlardan fiili hizmeti 15 yıl olanların istekleri üzerine emekliye ayrılabilirler” (md. 39/j, Ek: 13/11/1981-2559/3 md.; Değişik: 21/4/2005 – 5335/3 md.).

“Ölüm tarihinde iyileştirilmesi olanaksız hastalıklarının veya sakatlıklarının çalışmalarına engel olduğu sağlık kurulunca onaylanacak raporla tespit edilenlere muhtaç olmaları şartıyla, ölüm tarihindeki yaşları ne olursa olsun ölüm tarihini izleyen aybaşından, sonradan bu şekilde malul ve muhtaç duruma düştükleri anlaşılana kendileri veya veli veyahut vasileri tarafından Sandığa müracaat tarihlerini takip eden aybaşından itibaren aylık bağlanır” (md. 74).

2.5. Engelli İstatistikleri

Engelli bireylere daha iyi hizmet verebilmek için engelliler ile ilgili istatistikî bilgilere sahip olmak gerekir. Böylece engelli bireylere daha etkili ve verimli hizmet götürülebilir.

³⁴ Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu, 17.06.1949 tarihinde 7235 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

Engelli bireyleri ilgilendiren konularda çalışmalar yapan birçok kurum bulunmaktadır. Bu kurumlar bu konu kapsamında istatistiksel araştırmalarda bulunmuştur. Araştırmalarda... kullanılan yöntemlerin farklılık göstermesi araştırma verilerinin ülkeden ülkeye karşılaştırılması konusunda sıkıntılar yaratmaktadır. Ayrıca yapılan araştırmaların verilerinin analizinin zaman alması, araştırma sonuçları yayınlandığı zaman bile güncel olamaması gibi bir durum yaratmaktadır. Bundan dolayı kurumlar, ortak araştırma yöntemleri ve veritabanı oluşturma konusunda yöntemler geliştirmektedirler (Kara Öztürk, 2011:16).

Dünyada engelli vatandaşlara yönelik çeşitli konuları içeren çalışmalar yapılmaktadır. Konulardan bazıları şunlardır. Engelli vatandaşların dünya nüfusuna oranla sayı bakımından ne kadar olduğu, engel grupları arasında hangisine daha çok rastlandığı, eğitim seviyelerinin ne derecede olduğu vb. konuları kapsamaktadır. Bu tür konular incelendiğinde engelli bireyler hakkında istatistikî verilere ulaşılmaktadır. Bu çalışmalar Birleşmiş Milletler (BM) ve Dünya Sağlık Örgütü gibi kuruluşlar tarafından düzenli olarak yayımlanmaktadır.

2.5.1. Dünya’da Engelli İstatistikleri

Bir milyardan fazla kişinin veya (2010 dünya nüfus tahminlerine göre) dünya nüfusunun yaklaşık %15’inin engelli olduğu tahmin edilmektedir. Bu, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)’nün yaklaşık %10 olduğunu ileri sürdüğu 1970’lere ait önceki tahminlerden daha yüksektir (Kurşun, 2014:42). 15 yaş ve üstünde bireyler arasında engellilikle yaşamak durumunda olan birey sayısını Dünya Sağlık Araştırması 785 milyon (%15.6) olarak belirtirken, Küresel Hastalık Yüğü... çalışması bu sayıyı yaklaşık 975 milyon (%19.2) olarak tahmin etmektedir (Dünya Sağlık Örgütü, 2011:2).

Dünya Sağlık Organizasyonu (DSO) gelişmiş ülkelerde nüfusun %10’unu, gelişmekte olan ülkelerde ise %12’sini engelli bireylerin oluşturduğunu öngörmektedir. Bu bilgiye göre Dünya nüfusunun yaklaşık %10’unu engelli bireyler oluşturmaktadır (Maraz, 2009:13).

Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan araştırma sonucunda bu oranın ABD'de de yüksek olduğunu göstermektedir. Buna göre Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşayan her on kişiden birinin geçici veya sürekli engelli olduğu kabul edilmiştir (Özdingiş, 2007:34).

ABD'nin sivil toplum örgütleri arasındaki Engelli vatandaşlar İçin Seyahati Geliştirme Derneği'nin (SATH) 1999'da Florida'da düzenlediği Dünya Engelliler Seyahat Konferansı'nda, ABD'de yaklaşık 50 milyon engelli bireyin olduğu belirtilmiştir. Avrupa'nın istatistik örgütü durumundaki EUROSTAT (Avrupa İstatistik Ofisi) tarafından 1992'deki verilere göre Avrupa'nın yetişkin nüfusunun %11'inin resmen engelli olduğu belirtilmiştir (Yüce Eşkil, 2011:42).

Ülkelerin sanayileşme ve gelişmişlik oranları arttıkça, engellilik oranı da artmaktadır. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'na (UNDP) göre, engelli vatandaşların %80'i gelişmekte olan ülkelerde yaşamaktadır (Güneş vd., 2013:14).

Gelişmekte olan ülkelere engellilik sıklığı %7-10 olarak saptanmıştır. Gelişmekte olan ülkelere gelişmiş ülkelere (beklenenin aksine) düşüktür (Kaya, 2010:12). Bu durumun nedeni gelişmekte olan ülkelere engelli vatandaşların yaşam süresinin kısa olmasıdır. Endüstrileşmiş ülkelere doğuştan beklenen yaşam süresinin uzun olması ve beraberinde kronik hastalıkların daha çok olması nedeniyle engelli vatandaş sayısı gelişmekte olan ülkelere göre daha çoktur. Ancak gelişmiş ülkeler engelli vatandaşlara sunulacak hizmetler ve rehabilitasyon kapsamında daha tecrübelilerdir (Kaya, 2010:12).

Gelişmekte olan ülkelerdeki sakatların çoğu yetersiz beslenmeden, çocuk büyütmede yanlış tekniklerin kullanılmasından, önlenemez hastalık ve kazaların önlenememesinden ileri gelmektedir. Çocuklar için lider bir kuruluş olan UNICEF (Birleşmiş Milletler Çocuk Yardım Fonu), çocuk sakatlıklarını önleme ve rehabilite etme işiyle ilgili BM içinde bulunan kuruluşlarla da yakın işbirliği içinde bulunmaktadır. Böylece gelişmekte olan ülkelere gelişimleri çok geri kalmış çocuklara daha çok hizmet götürmeyi amaçlamaktadır (Yorulmaz, 2010:10).

Yukarıda da belirtildiği gibi engele yol açan birçok neden bulunmaktadır. Bunların arasında sayı olarak en fazla nedene sahip olanlar kötü ve yetersiz beslenme, doğuştan engeller ve diğer engel nedenleri yer almaktadır. En az olanı ise ev kazaları nedeniyle fiziksel engellerdir. Bu nedenlerin dünyadaki dağılımı Tablo 2.1.'de görüldüğü gibidir.

Tablo 2.1: Dünyada Engele Yol Açan Nedenlerin Dağılımı

Engеле Yol Açan Nedenler	Engelli Sayısı (Milyon)
Toplam	430
Kötü ve Yetersiz Beslenme	100
Zihinsel Yetersizlik	40
Psikiyatrik Bozukluklar	40
Trafik Kazaları Sonucu Fiziksel Engel	30
Ev Kazaları Nedeniyle Fiziksel Engel	20
Doğuştan Engeller (Fiziksel/ Zihinsel)	100
Diğer Nedenler	100

Kaynak: Özdingiş, (2007), “İstanbul Kent Parklarının Bedensel Özürlüler Açısından Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, s.36.

Tablo 2.2.'de yaş gruplarına göre farklı ülkelerdeki engelli nüfus oranları belirtilmiştir. Engelli nüfus oranları gelişmiş ülkelerde daha yüksek iken gelişmemiş ülkelerde daha düşüktür. Gelişmiş ülkelerde yüksek olmasının nedeni, engelli kavramının daha kapsamlı bir şekilde irdelenmesi, 60 yaş üzeri nüfusun fazla olması ve sayısal değerlerin dikkatli toplanmasından kaynaklanmaktadır. 1981'de %0.2 ile en az engelli nüfus oranına sahip ülke Hindistan iken; 1991'de %33 ile en çok engelli nüfus oranına sahip ülke Norveç'tir.

Tablo 2.2: Yaş Gruplarına Göre Farklı Ülkelerdeki Engelli Nüfus Oranları

Ülke	Yıl	Toplam	0-14	15-59	60 ve üzeri	15-64	65 ve üzeri	15-49	50 ve üzeri
Hindistan	1981	0.2	-	-	-	-	-	-	-
Kuveyt	1980	0.4	0.4	0.4	2.7	-	-	-	-
Pakistan	1981	0.5	0.1	0.2	0.8	-	-	-	-
Kuzey Afrika	1980	0.5	0.2	0.5	2.6	-	-	-	-
Bangladeş	1982	0.8	-	-	-	-	-	-	-
Brezilya	1991	0.9	0.4	0.9	2.7	-	-	-	-
Irak	1977	0.9	0.3	-	-	-	-	1.0	3.4
Lübnan	1994	1.0	0.5	0.9	2.9	-	-	-	-
Türkiye	1985	1.4	0.6	1.4	5.0	-	-	-	-
Mısır	1981	1.6	0.7	1.7	7.3	-	-	-	-
Japonya	1987	2.7	-	1.4	7.5	-	-	-	-
Kıbrıs	1992	0.4	4.0	0.7	3.1	12.9	-	-	-
Çin	1987	5.0	2.8	3.6	22.0	-	-	-	-
İtalya	1994	5.0	3.5	1.6	20.8	-	-	-	-
Almanya	1992	8.4	0.9	4.7	25.7	-	-	-	-

Polonya	1988	9.9	0.5	7.9	34.2	-	-	-	-
Hollanda	1986	11.6	4.5	-	-	8.2	4.0	-	-
İsveç	1988	12.1	-	-	-	8.0	26.4	-	-
İngiltere	1991	12.2	2.4	7.3	34.6	-	-	-	-
İspanya	1986	15.0	2.4	-	-	8.5	55.8	-	-
Amerika	1994	15.0	-	11.9	38.2	-	-	-	-
Kanada	1991	15.5	6.9	-	-	12.9	46.0	-	-
Avustralya	1993	18.0	7.0	13.6	50.9	-	-	-	-
Norveç	1991	33.0	-	-	-	-	-	-	-

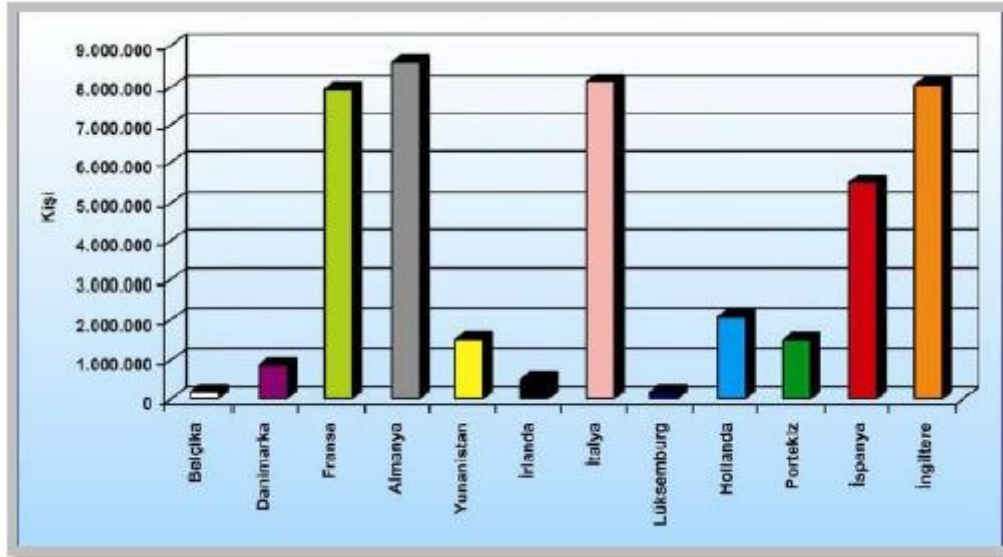
Kaynak: Özdingiş, (2007), “İstanbul Kent Parklarının Bedensel Özürlüler Açısından Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, s.35.

UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü)’nun araştırma verilerine göre dünyada yaklaşık 650 milyon engelli nüfusunun olduğu belirtilmiştir. Bu nüfusun yaklaşık %90’ı, okula devam etmemektedir. İlköğretim çağında olup okula devam etmeyen 75 milyon çocuğun üçte birinin engelli bireylerden oluştuğu, gelişmekte olan ülkelerde bulunan engelli çocukların %90’ının okula devam etmediği, sokak çocuklarının %30’unun engelli olduğu UNESCO tarafından belirtilmiştir (Kara Öztürk, 2011:17).

Bulgaristan’ın başkenti (Sofya)’nde 09-11 Aralık 2004 tarihleri arasında düzenlenen Avrupa Komisyonu Engelliler Konferansı’nda; Avrupa Birliği sınırlarında 453 milyon kişi yaşadığını ve bunun 47 milyonunun engelli ve engelli olma olasılığı taşıdığı belirtilmiştir. Bu sayılar sonucunda Avrupa Birliği nüfusunun

%10'u engelli vatandaşların olduğunu göstermektedir (Yüce Eşkil, 2011:42). Avrupa ülkelerinde engelli sayısı şekil 2.1.'de görülmektedir.

Şekil 2.1: Avrupa Ülkelerinde Engellilerin Sayısı



Kaynak: Yüce Eşkil, (2011), "Engelliler İçin Dış Mekan Tasarım Özellikleri Bağlamında Ankara Kent Parklarının İrdelenmesi ", Yüksek Lisans Tezi, Bartın, s.43.

2.5.2. Türkiye'de Engelli İstatistikleri

Türkiye'de engelli istatistiklerini dört alt başlık içinde ele aldık. Bunlar Türkiye Özürlüler Araştırması 2002, Özürlülerin Sorun ve Beklentileri Araştırması 2010, Nüfus ve Konut Araştırması (NKA) 2011, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ÖZVERİ 2012'dir.

2.5.2.1. Türkiye Özürlüler Araştırması 2002

Dünya Sağlık Örgütü (WHO)'ne göre Türkiye'deki engelli sayısı 1985 yılında dört buçuk milyon olarak saptanmıştır (Özdingiş, 2007:36). "Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)" göre; 1935'de ülke genelinde 315.677 iken ... aradan geçen 50 yıllık sürede, 1985 yılında ise bu rakam ülke genelinde 695.071'e ... ulaşmıştır (Özdingiş, 2007:38).

Ülkemizde engelli nüfusa yönelik bir kayıt sistemi bulunmadığından engellilerin gerek sayısal gerekse nitelikleri konusunda büyük ölçüde bilgi eksikliği bulunmaktadır (DİE, 2002 Türkiye Özürlüler Araştırması, 2004:III). Bu bilgi

eksikliği sadece ülkemiz için değil birçok ülke için geçerlidir. Bundan dolayı birçok ülke engellilere ilişkin bilgilere ulaşmak için Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) tahmini verilerini kullanmaktadır.

Türkiye'deki engelli vatandaşlara ilişkin bilgi eksikliğinin giderilmesi amacıyla Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı (ÖİB) ve Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) ile işbirliğinde Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) tarafından ilk kez Türkiye Özürlüler Araştırması³⁵ uygulanmıştır (DİE, 2002 Türkiye Özürlüler Araştırması, 2004:III). Bu araştırma kapsamında Türkiye'de engellilerin yüzdelik oranları, engellilik çeşitleri vb. ölçülüp derlenmesi amaçlanmıştır.

Türkiye'de engelli nüfusa ait temel veriler 2002 yılında Türkiye İstatistik Kurumu'na yaptırılan "2002 Türkiye Özürlüler Araştırması"na dayanmaktadır. Bu araştırma ülkemizde engellilik konusunda geniş kapsamlı yapılan ilk ve tek araştırma niteliğindedir (Darıyemez, 2012:51).

Türkiye'de Engelli Nüfus Oranları

Engelli olan nüfusunun Türkiye'deki nüfusa oranı %12.29'dur. Buna göre engelli sayısı toplam 8.431.937'dir. İşitme, zihinsel, dil ve konuşma, görme ve ortopedik engelli vatandaşların oranı %2.58'(yaklaşık 1.8 milyon)dir. Son olarak süreğen hastalığa sahip olan engelli vatandaşların oranı %9.70'(yaklaşık 6.6 milyon)dir. Ortopedik, görme, işitme, dil ve konuşma ile zihinsel engelli nüfus cinsiyet ayrımına bakıldığında, engelli erkek bireylerin oranının daha yüksek olduğu, süreğen hastalığa sahip olan nüfusta ise engelli kadın bireylerin oranının daha yüksek olduğu tabloda görülmektedir. Toplam engelli nüfus oranına bakıldığında kadınların erkeklerden fazla olduğu gözlenmektedir. Fazla olmasının nedeni ise süreğen

³⁵ 2002 Türkiye Özürlüler Araştırması Türkiye'deki özürlülere yönelik istatistiksel veriler hazırlamak amacıyla Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı (DİE) ve Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı işbirliği ile Türkiye'nin 7 bölgesinde toplam 97433 hane ile görüşmeler yapılmış ve sonuçları Aralık 2004'te açıklanmıştır.

Özürlüler İdaresi Başkanlığı 633 Sayılı KHK'ya göre 31.12.2011 tarihinde kapatılarak Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesinde Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü (ÖYHGM) kurulmuştur. Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı, 2005 yılında 5429 Sayılı Türkiye İstatistik Kanunu ile "Türkiye İstatistik Kurumu" adını almıştır.

hastalığa sahip olan nüfusta kadınların oranının yüksek olmasıdır. Türkiye’de engelli nüfus oranları aşağıdaki Tablo 2.3.’de yer almaktadır.

Tablo 2.3: Engelli Nüfus Oranları (%)

Toplam Engelli Nüfus (%)			Ortopedik, görme, işitme, dil ve konuşma ve zihinsel engelli nüfus (%)			Süreğen hastalığa sahip olan nüfus (%)		
Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Sayı								
8.431.937	-	-	1.772.305	-	-	6.659.632	-	-
Oran (%)								
12.29	11.10	13.45	2.58	3.05	2.12	9.70	8.05	11.33

Kaynak: DİE, 2002 Türkiye Özürlüler Araştırması (2004), “Özürlüler Araştırmasının Temel Göstergeleri”, s.6.

Türkiye’de Engelli Nüfusun Yaş Oranları

Türkiye’de engelli vatandaşların yaş grubu bazındaki oranlarına bakıldığında iki tür engel grubundaki yaş oranları yaş grubu ilerledikçe artmaktadır. Bu artış diğer gruba göre süreğen hastalığa sahip olan engelli nüfus grubunda daha fazladır. 0-9 yaş grubunda ortopedik, görme, işitme, dil ve konuşma ile zihinsel engelli bireylerin oranı %1.54 iken 0-9 yaş grubunda süreğen hastalığa sahip engelli bireylerin oranı %2.60’tır. 70+ yaş grubunda ortopedik, görme, işitme, dil ve konuşma ile zihinsel engelli bireylerin oranı %7.89 iken 70+ yaş grubunda süreğen hastalığa sahip engelli bireylerin oranı %36.10’dur. Bu yaş oranları Tablo 2.4.’de yer almaktadır.

Tablo 2.4: Engelli Nüfusun Yaş Oranları (%)

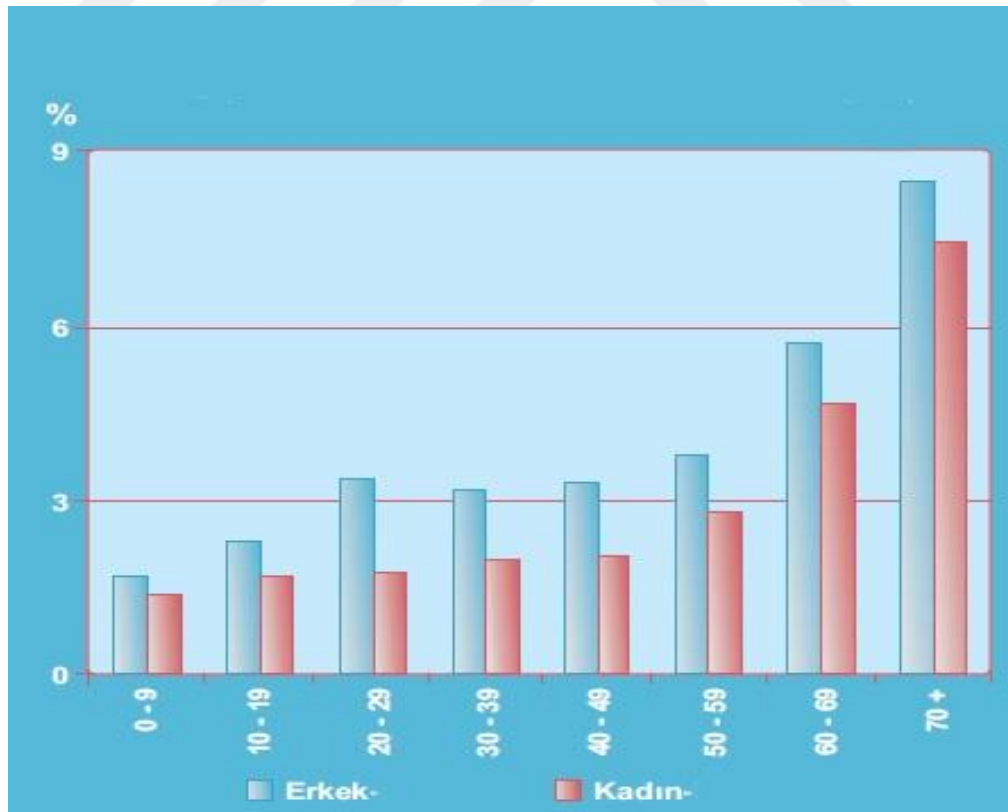
Yaş Grubu	Ortopedik, Görme, İşitme, Dil Ve Konuşma Ve Zihinsel Engelli Nüfus (%)			Süreğen Hastalığa Sahip Olan Nüfus (%)		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
0-9	1.54	1.70	1.37	2.60	2.98	2.20
10-19	1.96	2.26	1.65	2.67	2.72	2.63

20-29	2.50	3.34	1.74	4.80	4.24	5.30
30-39	2.56	3.18	1.95	8.89	7.26	10.46
40-49	2.65	3.29	1.99	15.43	11.86	19.09
50-59	3.23	3.73	2.74	24.44	18.83	29.94
60-69	5.14	5.65	4.65	31.82	25.95	37.37
70+	7.89	8.45	7.38	36.10	31.32	40.39

Kaynak: DİE, 2002 Türkiye Özürlüler Araştırması (2004), “Özürlüler Araştırmasının Temel Göstergeleri”, s.6.

Yaş gruplarına bakıldığında erkeklerin oranı kadınlardan fazladır. Bu durum her yaş grubu için geçerlidir. Şekil 2.2.’de Engelli Nüfusun Yaş Grubu ve Cinsiyete göre Dağılımının Grafikselsel Gösterimi aşağıda belirtilmiştir.

Şekil 2.2: Engelli Nüfusun Yaş grubu ve Cinsiyete Göre Dağılımının Grafikselsel Gösterimi (%)



Kaynak: DİE, 2002 Türkiye Özürlüler Araştırması (2004), “Özürlüler Araştırmasının Temel Göstergeleri”, s.7.

Türkiye’de Engelli Nüfusun Yerleşim Yerlerine Göre Oranları

Ortopedik, görme, işitme, dil ve konuşma ile zihinsel engelli bireylerin oranı kırdan daha yüksek iken süregen hastalığa sahip olan engellilerin oranı kentte daha yüksektir. Yerleşim yeri bazında toplam engelli nüfus oranlarına bakıldığında kentteki oranın kırdaki orana göre daha yüksek olduğu gözlenmektedir. Ayriyeten toplam engelli nüfus oranında kentte ve kırdan kadınların oranı erkeklerle oranla daha fazla olduğu belirlenmiştir. Bu oranlar Tablo 2.5.’de yer almaktadır.

Tablo 2.5: Engelli Nüfusun Yerleşim Yerlerine Göre Oranları (%)

	Toplam Engelli Nüfus (%)			Ortopedik, Görme, İşitme, Dil Ve Konuşma Ve Zihinsel Engelli Nüfus (%)			Süregen Hastalığa Sahip Olan Nüfus (%)		
	Türkiye	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek
Yerleşim Yeri									
Kent	12.70	11.38	13.99	2.20	2.60	1.81	10.49	8.78	12.18
Kır	11.67	10.69	12.63	3.16	3.74	2.59	8.50	6.95	10.04

Kaynak: DİE, 2002 Türkiye Özürlüler Araştırması (2004), “Özürlüler Araştırmasının Temel Göstergeleri”, s.6.

Türkiye’de Engelli Nüfusun Bölgelere Göre Oranları

Engelli nüfusun bölgelere göre oranlarına bakıldığında, engelli nüfus oranının en yüksek olduğu bölge Marmara Bölgesi’dir. Bu bölgede engelli nüfus oranının yüksek olmasının birkaç nedeni vardır. Bunlardan bazıları Marmara Bölgesi'nin nüfus bakımından yoğun olması ve 1999 yılında yaşanan deprem olayıdır.

Türkiye’de engelli nüfusun bölgelere göre oranlarına bakıldığında, ortopedik, görme, işitme, dil ve konuşma ile zihinsel engelli bireylerin oranı %3.22 ile en yüksek Karadeniz Bölgesinde. %2.23 ile en düşük Marmara Bölgesinde görülmektedir. Süregen hastalığı olan bireylerin oranı ise %10.90 ile en yüksek Marmara Bölgesinde, %7.18 ile en düşük Güneydoğu Anadolu Bölgesinde görülmektedir. Bölgelerdeki toplam engelli nüfus oranlarına bakıldığında, yedi bölgede de kadınların oranı erkeklerin oranlarından yüksek olduğu gözlenmektedir.

Süreğen hastalığa sahip olan nüfus oranında kadınların oranı %7.96 ile en düşük Güneydoğu Anadolu Bölgesinde görülmektedir. Erkeklerinde %6.41 ile en düşük Güneydoğu Anadolu Bölgesinde görülmektedir. Bu oranlar Tablo 2.6.'da yer almaktadır.

Tablo 2.6: Engelli Nüfusun Bölgelere Göre Oranları (%)

	Toplam Engelli Nüfus (%)			Ortopedik, Görme, İşitme, Dil Ve Konuşma Ve Zihinsel Engelli Nüfus (%)			Süreğen Hastalığa Sahip Olan Nüfus (%)		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Türkiye									
Bölge									
Marmara	13.13	11.66	14.59	2.23	2.60	1.87	10.90	9.95	12.73
Ege	11.86	10.69	13.00	2.59	3.15	2.05	9.27	7.55	10.95
Akdeniz	12.16	11.15	13.15	2.60	2.99	2.21	9.56	8.16	10.93
İç Anadolu	12.52	10.78	14.23	2.60	3.01	2.20	9.92	7.77	12.03
Karadeniz	12.98	11.62	14.32	3.22	3.66	2.80	9.76	7.97	11.52
Doğu Anadolu	11.80	11.29	12.30	2.53	3.18	1.90	9.26	8.10	10.41
Güneydoğu Anadolu	9.90	9.86	9.94	2.72	3.45	1.99	7.18	6.41	7.96

Kaynak: DİE, 2002 Türkiye Özürlüler Araştırması (2004), "Özürlüler Araştırmasının Temel Göstergeleri", s.6.

Türkiye'de Engel Türüne Göre Engelli Nüfus Oranları

Engel türlerinin Türkiye'deki toplam oranları incelendiğinde en düşük engel türü %0.37 ile işitme engelli iken en yüksek engel türü %1.25 ile ortopedik engellidir. Yaş grubuna bakıldığında ortopedik, görme ve işitme engel türlerinde yaş durumunun ilerlemesi ile birlikte oranlarda artmaktadır. Yerleşim yeri olarak düşünüldüğünde kentte ortopedik engelli %1.09 oranı ile en yüksek, işitme engelli ise %0.32 oranı ile en düşüktür. Kırsal yerleşim yerinde de aynı durum mevcuttur. Cinsiyet olarak düşünüldüğünde ortopedik erkek engelli %1.48 oranı ile en yüksek, işitme erkek engelli ise %0.41 oranı ile en düşüktür. Bölge olarak düşünüldüğünde

ortopedik engel türünde %1.60 oranıyla en yüksek bölge Karadeniz iken, %1.11 oranıyla en düşük bölge Marmara'dır. Aşağıdaki Tablo 2.7.'de daha ayrıntılı şekilde belirtilmiştir.

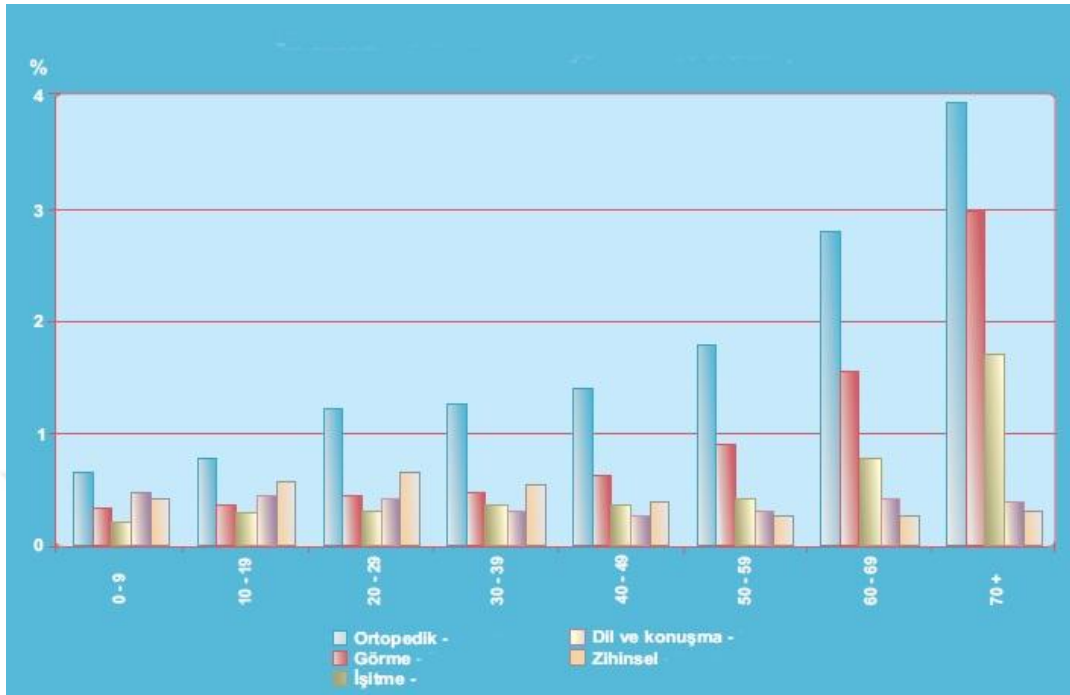
Tablo 2.7. Engel Türüne Göre Engelli Nüfus Oranları (%)

	Ortopedik Engelli	Görme Engelli	İşitme Engelli	Dil ve Konuşma Engelli	Zihinsel Engelli
Türkiye	1.25	0.60	0.37	0.38	0.48
Yaş Grubu					
0-9	0.64	0.33	0.20	0.46	0.42
10-19	0.77	0.36	0.29	0.43	0.58
20-29	1.21	0.45	0.32	0.42	0.65
30-39	1.26	0.46	0.35	0.31	0.54
40-49	1.39	0.62	0.35	0.26	0.39
50-59	1.79	0.91	0.41	0.30	0.26
60-69	2.80	1.56	0.77	0.41	0.27
70+	3.94	2.98	1.70	0.39	0.31
Yerleşim Yeri					
Kent	1.09	0.52	0.32	0.33	0.38
Kır	1.49	0.73	0.45	0.46	0.64
Cinsiyet					
Erkek	1.48	0.70	0.41	0.48	0.58
Kadın	1.02	0.50	0.33	0.28	0.38
Bölge					
Marmara	1.11	0.53	0.37	0.33	0.37
Ege	1.19	0.61	0.36	0.38	0.53
Akdeniz	1.22	0.58	0.34	0.38	0.55
İç Anadolu	1.27	0.63	0.37	0.38	0.50
Karadeniz	1.60	0.66	0.45	0.46	0.63
Doğu Anadolu	1.27	0.57	0.31	0.40	0.44
Güneydoğu Anadolu	1.25	0.70	0.36	0.45	0.45

Kaynak: DİE, 2002 Türkiye Özürlüler Araştırması (2004), "Özürlüler Araştırmasının Temel Göstergeleri", s.21.

0-9, 10-19 yaş gruplarında ortopedik, görme, işitme, dil ve konuşma ve zihinsel engel türleri %1'in altındadır. 20-29 yaş grubunda ise ortopedik engel türü %1'in üzerinde görülürken diğer engel türleri 60-69 yaş grubuna kadar %1'in altında görülmektedir. Şekil 2.3.'de yaş grubu engel türleri grafikte gösterilmiştir.

Şekil 2.3: Yaş Grubu Ve Engel Türüne Göre Engellilik Grafiği (%)



Kaynak: DİE, 2002 Türkiye Özürlüler Araştırması (2004), “Özürlüler Araştırmasının Temel Göstergeleri”, s.22.

Türkiye’de Engelli Nüfusun Medyan Yaşı

Medyan yaş (ortanca yaş), bir nüfus gurubunun yaşları, küçükten büyüğe doğru sıralandığında tam ortada kalan kişinin yaşıdır. Bu durumda toplam nüfusun yarısı bu yaştan büyük, diğer yarısı küçüktür. Ortanca yaş demografik (nüfussal) yaşlılığı gösterme yöntemlerinden biridir (https://tr.wikipedia.org/wiki/Ortanca_ya%C5%9F, 2016). Medyan yaş, nüfusun yaş yapısının yorumlanmasında kullanılan bir göstergedir (DİE, 2002 Türkiye Özürlüler Araştırması, 2004:7).

Ortopedik, görme, işitme, dil ve konuşma ile zihinsel engelliler için medyan yaş 33.86, süreğen hastalığı olanlar için 48.87'dir. Ortopedik, görme, işitme, dil ve konuşma ile zihinsel engelliler için medyan yaşı bölgeler arasında en yüksek 37.90 olan Ege bölgesi iken en düşük 26.21 olan Güneydoğu Anadolu bölgesidir. Süreğen hastalığa sahip olan engelliler için medyan yaşı bölgeler arasında en düşük 38.90 olan Güneydoğu Anadolu bölgesi iken en yüksek 51.88 olan Karadeniz bölgesidir.

Ortopedik, görme, işitme, dil ve konuşma ile zihinsel özürlü olan nüfusun yarısı yaklaşık 34 yaşından ve süreğen hastalığı olan nüfusun yarısı da yaklaşık 49 yaşından daha büyük yaşlardadır (DİE, 2002 Türkiye Özürülüler Araştırması, 2004:7). Tablo 2.8.'de ayrıntılı bilgi verilmiştir.

Tablo 2.8: Engelli Nüfusun Medyan (ortanca) Yaşı

Engelli Nüfusun Ortalama Yaşı	Ortopedik, Görme, İşitme, Dil Ve Konuşma Ve Zihinsel Engelli Nüfus	Süreğen Hastalığa Sahip Olan Nüfus
Türkiye	33.86	48.87
Kent	32.60	47.19
Kır	35.37	52.30
Erkek	32.95	47.60
Kadın	35.50	49.71
Marmara	37.64	49.22
Ege	37.90	51.59
Akdeniz	31.32	47.90
İç Anadolu	35.92	51.47
Karadeniz	34.57	51.88
Doğu Anadolu	27.12	42.69
Güneydoğu Anadolu	26.21	38.90

Kaynak: DİE, 2002 Türkiye Özürülüler Araştırması (2004), “Özürülüler Araştırmasının Temel Göstergeleri”, s.8.

Türkiye’de Engelli Nüfusun Eğitim Durumu Oranları

Altı ve daha yukarı yaştaki engelli bireyler araştırma içinde olup altı yaş altındaki bireyler araştırmaya dâhil edilmemiştir. Okuma yazma bilmeyenlerin oranı görme, ortopedik, dil ve konuşma, zihinsel ile işitme engelli bireylerde %36.33 iken süreğen hastalığı olan bireylerde %24.81 olduğu gözlenmektedir. Türkiye’deki toplam engelli nüfusu için okuma yazma bilmeyen oran ise %12.94’dür. Şu sonuç çıkmaktadır. Ortopedik, görme, işitme, dil ve konuşma ile zihinsel engelli bireylerde okuma yazma bilmeyenlerin oranı hem toplam nüfustan, hem de süreğen hastalığı olan bireylerden daha fazladır.

Okuma yazma bilenlerin oranı görme, ortopedik, dil ve konuşma, zihinsel ile işitme engelli bireylerde %63.67 iken süreğen hastalığı olan bireylerde %75.19 olduğu gözlenmektedir. Ortopedik, görme, işitme, dil ve konuşma ile zihinsel engelli bireylerde okuma yazma bilenlerin oranı süreğen hastalığı olan bireylerden daha düşüktür.

Okuma yazma bilmeyen bireylerin oranı yerleşim yeri olarak bakıldığında, kırdaki okuma yazma bilmeyen zihinsel, görme, işitme, ortopedik ile dil ve konuşma engelli bireylerin oranı %43.44 iken kentteki oran %29.58'dir. Okuma yazma bilmeyen süregen hastalığa sahip nüfus oranı ise kırdaki % 32.85 iken kentteki oran %20.49 olarak görülmüştür. Hem kırdaki hem de kentte okuma yazma bilmeyen zihinsel, görme, işitme, ortopedik ile dil ve konuşma engelli bireylerin oranı diğer engel grubunda olan bireylerin oranından daha fazladır.

Cinsiyet olarak incelendiğinde okuma yazma bilmeyen zihinsel, görme, işitme, ortopedik ile dil ve konuşma engelli erkeklerin oranı %28.14 ve kadınlarda %48.01 iken diğer engel grubunda bu oran erkeklerde %9.78 ve kadınlarda %35.04'dür. Karşılaştırma yapıldığında kadınların oranı erkeklerden daha fazladır.

Bölgeler taban alındığında okuma yazma bilmeyen zihinsel, görme, işitme, ortopedik ile dil ve konuşma engelli bireylerde ve diğer engelli grubunda sırasıyla bu oranlar en fazla Güneydoğu Anadolu'da %52.53 ve %45.25 iken en düşük Marmara'da %26.62 ve %17.54'dür. Bu oranlar Tablo 2.9.'da belirtilmiştir.

Tablo 2.9: Engelli Nüfusun Eğitim Durumu (%)

	Ortopedik, Görme, İşitme, Dil Ve Konuşma Ve Zihinsel Engelli Nüfus		Süregen Hastalığa Sahip Olan Nüfus	
	Okuma yazma bilmeyen	Okuma yazma bilen	Okuma yazma bilmeyen	Okuma yazma bilen
Türkiye	36.33	63.67	24.81	75.19
Kent	29.58	70.42	20.49	79.51
Kır	43.44	56.56	32.85	67.15
Erkek	28.14	71.86	9.78	90.22
Kadın	48.01	51.99	35.04	64.96
Marmara	26.62	73.38	17.54	82.46
Ege	33.15	66.85	23.06	76.94
Akdeniz	41.69	58.31	23.70	76.30
İç Anadolu	29.89	70.11	19.53	80.47
Karadeniz	39.41	60.59	29.66	70.32

Doğu Anadolu	48.33	51.67	42.22	57.78
Güneydoğu Anadolu	52.53	47.47	45.25	54.75

Kaynak: DİE, 2002 Türkiye Özürlüler Araştırması (2004), “Özürlüler Araştırmasının Temel Göstergeleri”, s.9.

2.5.2.2. Özürlülerin Sorun ve Beklentileri Araştırması 2010

Özürlülerin Sorun ve Beklentileri Araştırması, Türkiye genelinde ilk olarak 2010 yılında sonuçlanarak engelliler hakkında çeşitli istatistikî veriler elde edilmiştir. Araştırma kapsamına alınan engelli sayısı 280.014’dür. 2010 yılında Türkiye nüfusu yaklaşık 73.722.088’dir. Türkiye genelinde toplam engelli oranı yaklaşık %0,26’dır.

Araştırmada kurumsal alanda yaşayan engelli bireyler kapsam dışı tutulmuştur (Kurumsal alan olarak; yaşlılar evi, huzur evleri, yurt, hapisane, askeri kışla, hastane, otel ve çocuk yuvaları alınmaktadır) (TÜİK, Özürlülerin sorun ve beklentileri araştırması-2010, 2011: XI).

Tablo 2.10: Türkiye’de Toplam Engelli Sayısı Ve Oranı (2010)

	Toplam Nüfus	Toplam Engelli Nüfusu	Toplam Engelli Oranı
Toplam	73.722.088	280.014	0,26

Türkiye’de Engelli Bireylerin Cinsiyet Ve Engel Türü Oranları

Veri kaydında bulunan (280.014 kişi) engelli bireylerin, %58,6’sı erkek, %41,4’ü kadındır. Veri kaydında bulunan görme engellilerin %67’si erkek, %33’ü kadındır. Yerleşim yerine göre, engelli bireylerin %62,4’ü kentte, %37,6’sı kırdadır yaşamaktadır. Yerleşim yeri olarak görme engellilerin %59,2’si kentte, %40,8’i kırdadır bulunmaktadır. Veri kaydında bulunan %20-%39 arası engeli bulunanların oranı %15,2’dir. %40-%69 arası ve %70 ve üzeri engel oranı bulunanların oranı %42,4’tür. Kayıtlı engellilerin % 4,9’u 0-6 yaş grubu, 7-14 yaş grubu, 15-24 yaş grubu, 25-44 yaş grubu, 45-64 yaş grubu, 65 ve üzeri yaş grubunda yer alan engellilerin oranları sırasıyla %4,9 - %16,2 - %17,2 - %27,7 - %18,9 - %15,2’dir. Diğer engel türündeki oranlar Tablo 2.11.’de gösterilmiştir.

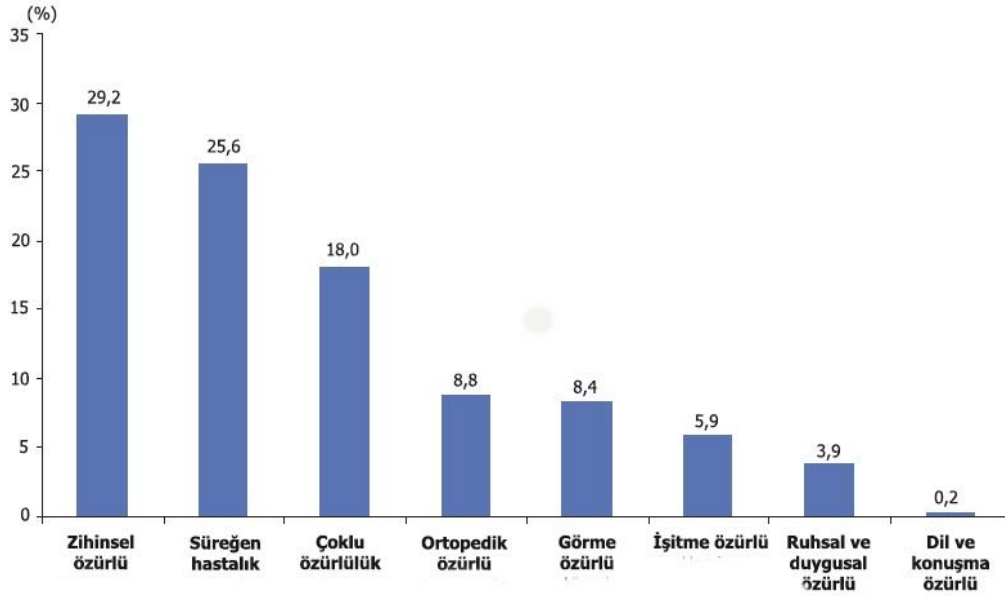
Tablo 2.11: Kayıtlı Olan Engelli Bireylerin Cinsiyet Ve Engel Türü Oranları (%)-2010

	Toplam	Görme Engelli	İşitme Engelli	Dil ve Konuşma Engelli	Ortopedik Engelli	Zihinsel Engelli	Ruhsal ve Duygusal Engelli	Süreğen Hastalık	Çoklu Engellilik
Toplam	100,0	8,4	5,9	0,2	8,8	29,2	3,9	25,6	18,0
Cinsiyet									
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Erkek	58,6	67,0	57,5	67,0	56,2	61,1	67,9	56,2	53,5
Kadın	41,4	33,0	42,5	33,0	43,8	38,9	32,1	43,8	46,5
Yerleşim Yeri									
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kent	62,4	59,2	67,1	70,6	59,8	61,1	61,0	64,6	62,8
Kır	37,6	40,8	32,9	29,4	40,2	38,9	39,0	35,4	37,2
Engel Oranı									
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
%20 - %39	15,2	28,3	16,6	52,3	33,8	6,7	12,3	17,1	10,8
%40 - %69	42,4	28,1	78,8	37,1	49,4	43,3	25,8	40,0	39,5
%70 +	42,4	43,6	4,6	10,5	16,9	50,0	61,9	43,0	49,7
Yaş Grubu									
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0-6	4,9	1,4	9,6	25,1	3,7	7,4	2,0	3,6	3,7
7-14	16,2	5,1	17,4	37,1	5,1	36,1	10,5	4,6	11,5
15-24	17,2	16,1	20,9	14,9	13,1	27,5	9,3	9,2	14,9
25-44	27,2	36,2	32,4	11,7	39,2	23,3	49,5	23,6	25,0
45-64	18,9	25,5	12,0	7,5	22,1	4,9	22,1	33,1	18,4
65 ve üzeri	15,2	15,8	7,7	3,7	16,7	0,8	6,6	25,9	26,4

Kaynak: TÜİK, (2011), “Özürlülerin Sorun ve Beklentileri Araştırması, 2010”, s.1.

Veri kaydında bulunan engelli bireylerin %29,2'si zihinsel engelliler, %25,6'sı süreğen hastalığa sahip olan engelli bireyler, % 8,8'i ortopedik engelli bireyler, %8,4'ü görme engelli bireyler, %5,9'u işitme engelli bireyler, %3,9'u ruhsal ve duygusal engelli bireyler, %0,2'si dil ve konuşma engelli bireyler ve %18'i birden fazla engele sahip olan engelli bireylerdir. Şekil 2.4.'de bu oranlar belirtilmiştir.

Şekil 2.4: Engel Türlerine Göre Kayıtlı Olan Engelli Bireyler, 2010 (%)



Kaynak: TÜİK, (2011), “Özürlülerin Sorun ve Beklentileri Araştırması, 2010”, s.2.

Veri tabanına kayıtlı olan engelli bireylerin toplam %41,6'sı okur-yazar değildir. Görme engelli bireylerin %32,1'i ise okur-yazar değildir. Bu engel türünde olan engelli bireylerden okur-yazar olup bir okul bitirmeyen oranı %11,8'dir. Görme engelli bireylerde en yüksek oran %32,1 ile okur-yazar değil; en düşük oran %11,8 ile okur-yazar olup bir okul bitirmeyendir. İşitme engelli bireylerde en yüksek oran %31,6 okur-yazar değil iken en düşük oran ise %11,1'dir. Ortopedik engelli bireylerde en yüksek oran %32,9 ile ilkokul iken en düşük oran ise %10,9 ile okur-yazar olup bir okul bitiremeyendir. Buradan şu sonuç çıkarılmaktadır. Toplam engelli baz alınır ise en düşük oranının %7,7 ile lise ve daha üstü ve en yüksek oranının ise %41,6 ile okur-yazar değil eğitim durumu gözlenmektedir. Yani eğitim durumu yükseldikçe oranlar ilkokul hariç düşmektedir. Diğer engelli türlerinin eğitim durumlarına yönelik oranlar tablo 2.12.'de belirtilmiştir.

Tablo 2.12: Kayıtlı Olan Engelli Bireylerin Engel Türüne Göre Eğitim Durumu, 2010

Eğitim Durumu	Toplam (%)	Görme Engelli (%)	İşitme Engelli (%)	Dil ve Konuşma Engelli (%)	Ortopedik Engelli (%)	Zihinsel Engelli (%)	Ruhsal ve Duygusal Engelli (%)	Süreğen Hastalık (%)	Çoklu Engellilik (%)
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Okur-Yazar Değil	41,6	32,1	31,6	33,6	26,4	57,5	24,0	32,2	48,5
Okur-Yazar Olup Bir Okulu Bitirmeyen	18,2	11,8	23,0	38,6	10,9	28,9	12,7	12,8	15,3
İlkokul	22,3	29,0	17,9	10,7	32,9	4,6	33,0	34,9	22,9
İlköğretim/Ortaokul Ve Dengi	10,3	12,5	16,4	11,0	13,4	8,2	15,2	10,2	8,0
Lise Ve Daha Üstü	7,7	14,6	11,1	6,1	16,4	0,7	15,1	9,9	5,3

Kaynak: TÜİK, (2011), “Özürlülerin Sorun ve Beklentileri Araştırması, 2010”, s.3.

Yukarı tabloda engel türlerinin eğitim durumlarını incelemiştik. Şimdi ise engelli bireylerin yerleşim yeri ve cinsiyetine göre eğitim durumlarını irdeleyeceğiz. Toplam engelli bireylerin erkek oranı %32,1 ve kadın oranı %54,9’u okur-yazar değildir. Kadınların oranı daha fazladır. Kent bazında ele alırsak erkeklerin oranı %29,0 iken kadınların oranı %49,7’dir. Kırdada ise erkeklerin oranı%37,2 iken kadın oranı %63,3’dür. Okur- yazar değil oranlarının yerleşim yerlerinde kadınların oranının daha yüksek olduğu görülmektedir. Kadınların okur- yazar değil durumundaki toplam oranının erkeklerden daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Diğer eğitim durumlarının engelli bireylerin yerleşim yeri ve cinsiyetine göre incelenmesi tablo 2.13.’de belirtilmiştir.

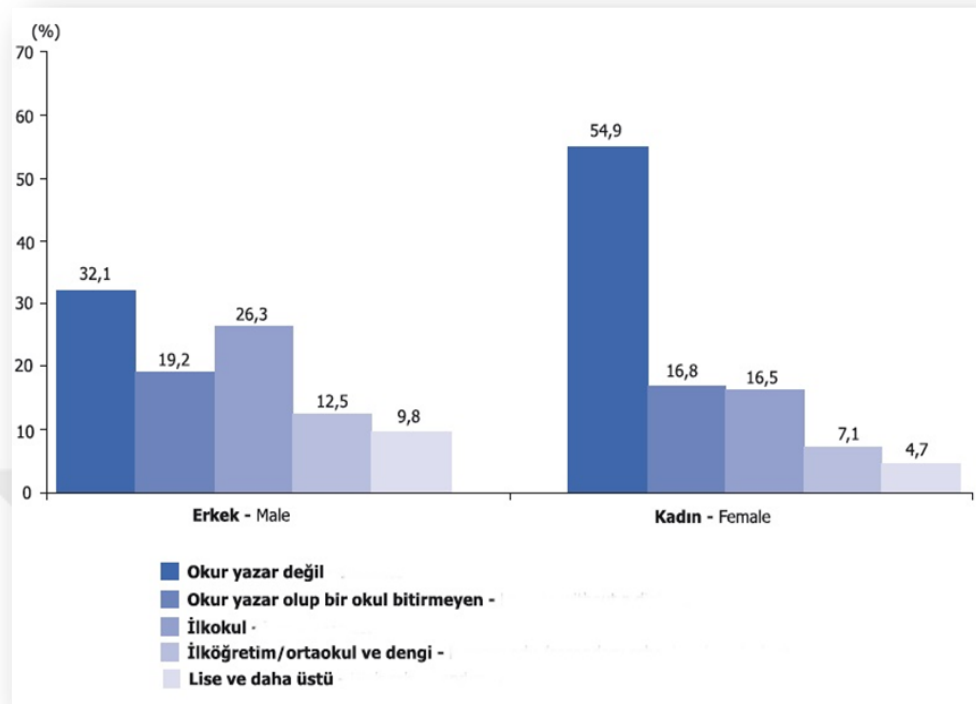
Tablo 2.13: Kayıtlı Olan Engelli Bireylerin Yerleşim Yeri Ve Cinsiyete Göre Eğitim Durumu, 2010 (%)

Eğitim Durumu	Toplam			Kent			Kır		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Okur-Yazar Değil	41,6	32,1	54,9	37,5	29,0	49,7	48,2	37,2	63,3
Okur-Yazar Olup Bir Okulu Bitirmeyen	18,2	19,2	16,8	18,3	18,4	18,2	18,1	20,6	14,6
İlkokul	22,3	26,3	16,5	22,8	26,7	17,3	21,3	25,8	15,2
İlköğretim/Ortaokul Ve Dengi	10,3	12,5	7,1	11,5	13,5	8,7	8,2	10,8	4,6
Lise Ve Daha Üstü	7,7	9,8	4,7	9,8	12,4	6,1	4,2	5,5	2,3

Kaynak: TÜİK, (2011), “Özürlülerin Sorun ve Beklentileri Araştırması, 2010”, s.4.

Yukarıda incelediğimiz cinsiyete göre eğitim durumlarını bir kez daha grafikte irdeleyelim. Veri kaydında bulunan engellilerin eğitim durumları incelendiğinde; erkeklerde eğitim durumu seviyelerinin, kadınlara göre daha yüksek olduğu gözlenmektedir. Okur-yazar değil oranı, erkeklerde %32,1, kadınlarda ise %54,9’dur. Okuryazar olup bir okul bitirmeyenlerde bu oran, erkeklerde %19,2, kadınlarda ise %16,8’dir. İlkokulu bitirenlerin oranı, erkeklerde %26,3, kadınlarda ise %16,5’dir. İlköğretim veya ortaokul ve dengi mezunların oranı, erkeklerde %12,5, kadınlarda ise %7,1’dir. Lise ve daha üstü mezunların oranı, erkeklerde %9,8, kadınlarda ise %4,7’dir.

Şekil 2.5: Kayıtlı Olan Engelli Bireylerin Cinsiyete Göre Eğitim Durumu, 2010



Kaynak: TÜİK, (2011), "Özrümlülerin Sorun ve Beklentileri Araştırması, 2010", s.5.

2.5.2.3. Nüfus ve Konut Araştırması (NKA) 2011

Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA) tarafından, her yıl 11 Temmuz Dünya Nüfus Günü'nde, nüfus hakkındaki konuları irdeleyerek çalışmalar yapmaktadır. UNFPA, Dünya Nüfus Günü 2015 yılını "Kırılgan Nüfus Grupları" olarak belirlemiştir. Dünya Nüfus Günü için Türkiye İstatistik Kurumu tarafından araştırma konusu içindeki kırılgan nüfus grubu olarak "engelliler" ele alınmakta ve bu kapsamda yer alan istatistikler sunulmaktadır (TÜİK, (2011). "Nüfus ve Konut Araştırması, 2011", <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18617>, 2016).

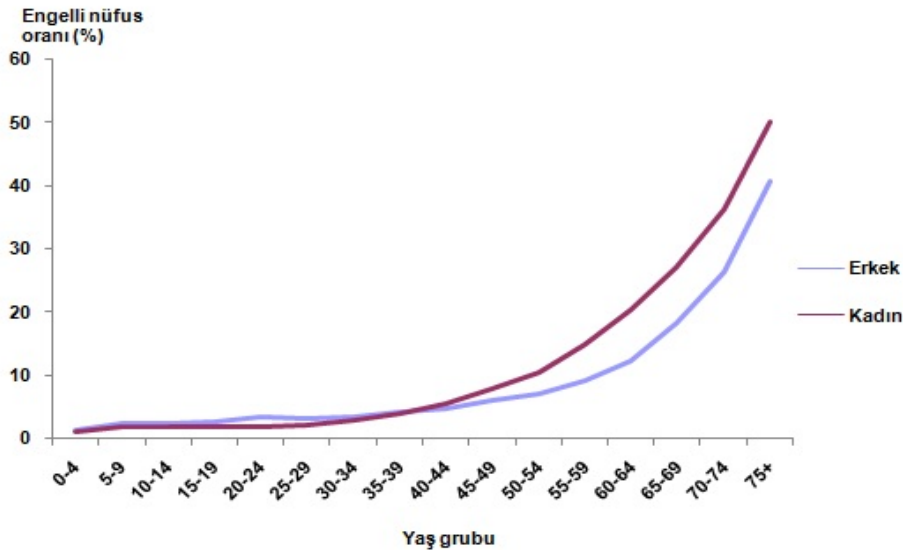
TÜİK tarafından "Nüfus ve Konut Araştırması, 2011" adı altında yapılan araştırmada Türkiye'de toplam engelli sayısı yaklaşık 4.876.841 kişi olarak belirlenmiştir. Aynı yıla ait Türkiye'nin nüfusu yaklaşık 74.525.696 kişidir.

Tablo 2.14: Türkiye’de Toplam Engelli Sayısı Ve Oranı (2011)

	Nüfus Sayısı	Engelli Sayısı	Engelli Oranı
Toplam	74.525.696	4.876.841	6,9

Yaş Grubu Ve Cinsiyete Göre Engeli Nüfusları

Engellilerin yaş ve cinsiyete göre verilerine bakıldığında yaklaşık olarak 40-44 yaş grubundan sonra engelli bireylerin oranı kadınların erkek bireylere göre daha fazla olduğu saptanmaktadır. 70-74 yaş grubunda yer alan kadın engellilerin oranı yaklaşık %36 iken erkek bireylerde ise yaklaşık %26’dır. İleriki yaş gruplarında cinsiyet arasındaki bu oranlar daha net şekilde görülmektedir. 75 ve üzeri yaşlarda oranlar sırasıyla erkek ve kadın bireylerde bu oranlar yaklaşık %40 ve %50’dir. Yaş ilerledikçe erkek ve kadınlarda bu oranların arttığı görülmektedir. Şekil 2.6.’da belirtilmiştir.

Şekil 2.6: Yaş Grubu Ve Cinsiyete Göre Engeli Nüfus Oranı Grafiği

Kaynak: (<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18617>, Erişim tarihi: 16.11.2016).

2011 Nüfus ve Konut Araştırması (NKA) verilerine göre, toplam engelli nüfus oranı %6,9’dur. Erkeklerdeki oran %5,9 iken kadınlardaki oran %7,9’dur. Bu oran üç ve daha yukarı yaştaki kişileri kapsamaktadır. Sayı olarak ifade edecek olursak toplam engelli nüfusu yaklaşık 4.876.841’dir. Erkeklerde bu sayı yaklaşık 2.1 milyon

iken kadınlarda ise yaklaşık 2.8 milyondur. 3-9 yaş gruplarına bakıldığında toplam nüfus 196 bin iken erkek ve kadınlarda sırasıyla 110 ve 86 bindir. Oranlara bakarsak 3-9 yaş grubunda toplam engelli oranı %2,3 iken erkek ve kadınlarda sırasıyla %2,5 ve %2,1'dir. 3-9 yaş grubunda erkeklerin sayısı ve oranları kadınlardan daha yüksektir. İstikrarlı şekilde yükselmese de yaş ilerledikçe engelli nüfus rakam ve oranlarında yükselme gözlenmektedir. Aşağıdaki tablo 2.15.'de ayrıntılı şekilde incelenmiştir.

Tablo 2.15: Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre Engelli Nüfus Sayı Ve Oranları(2011)

Yaş Grubu	Engelli Nüfus Sayıları (Bin)			Engelli Nüfus Oranları (%)		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Toplam	4.876 (milyon)	2.085(milyon)	2.791(milyon)	6,9	5,9	7,9
3-9	196	110	86	2,3	2,5	2,1
10-14	139	81	58	2,1	2,4	1,8
15-19	145	85	61	2,3	2,6	2,0
20-24	170	110	60	2,7	3,4	2,0
25-29	166	96	70	2,6	3,0	2,3
30-34	207	111	96	3,2	3,4	3,0
35-39	228	115	113	4,0	4,0	4,1
40-44	241	112	128	5,1	4,7	5,6
45-49	332	143	188	6,9	5,9	7,8
50-54	330	133	198	8,8	7,1	10,7
55-59	417	157	259	12,1	9,2	15,0
60-64	419	149	269	16,5	12,3	20,4
65-69	425	158	267	23,0	18,3	27,2
70-74	458	169	288	31,9	26,3	36,3
75 ve üzeri	1006 (milyon)	356	650	46,5	40,9	50,3






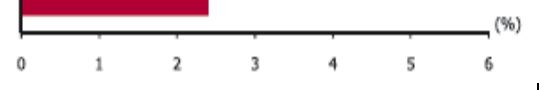
Kaynak: TÜİK, (2013), “*Nüfus ve Konut Araştırması, 2011*”, s.90.

Engel Türüne Ve Cinsiyete Göre Engelli Nüfus Oranı

Tablo 2.16. incelendiğinde görmede zorluk çekenlerin oranı erkeklerde ve kadınlarda sırasıyla yaklaşık olarak %1,3 ve %1,5'dir. Bu engel türünde kadınların

oranı erkeklerden daha yüksektir. Duymada zorluk çekenlerin oranı erkeklerde ve kadınlarda sırasıyla yaklaşık olarak %1,1 ve %1,3'dür. Bu grupta da kadınlar daha fazladır. Konuşmada zorluk çekenlerin oranı erkeklerde ve kadınlarda sırasıyla yaklaşık olarak %1,2 ve %0,9'dur. Bu engel türünde ise erkeklerin oranı kadınlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Yürümede, merdiven inip çıkmada zorluk çekenlerin oranı erkeklerde ve kadınlarda sırasıyla yaklaşık olarak %2,4 ve %4,3'dür. Taşımada /tutmada zorluk çekenlerin oranı erkeklerde ve kadınlarda sırasıyla yaklaşık olarak %3,2 ve %5,1'dir. Öğrenmede/hatırlamada zorluk çekenlerin oranı erkeklerde ve kadınlarda sırasıyla yaklaşık olarak %1,6 ve %2,4'dür.

Tablo 2.16: Engel Türüne Ve Cinsiyete Göre Engelli Nüfus Oranı

Engel Türleri	Cinsiyete Göre Oranlar
Görmede zorluk çekenler	
Duymada zorluk çekenler	
Konuşmada zorluk çekenler	
Yürümede, merdiven inip çıkmada zorluk çekenler	
Taşımada /tutmada zorluk çekenler	
Öğrenmede/hatırlamada zorluk çekenler	

Kaynak: TÜİK, (2013), "Nüfus ve Konut Araştırması, 2011", s.80.

İllere ve Engellinin Türüne Göre Toplam Engelli Nüfus Sayıları ve Oranları

Tablo 2.17. incelendiğinde toplam engelli nüfusu oranlarına göre en yüksek olan iller arasında %13,5 ile Giresun, %12,4 ile Çorum ve %12,4 ile Erzincan; en düşük olan iller arasında ise %4,3 ile Muş, %4,6 ile Kocaeli ve %5 ile Ankara gelmektedir. Görmede zorluk yaşayanlar arasında engelli nüfus oranının en yüksek

olduğu iller % 3,7 ile Tunceli, % 2,8 ile Çorum, % 2,5 ile Erzincan'dır. En düşük olan iller arasında Ankara ve Kocaeli de % 0,9 iken Van'da % 0,7'dir. Konuşmada zorluk yaşayanlar arasında engelli nüfus oranının en yüksek olduğu iller Tunceli % 1,8, Artvin % 1,6 ve Rize % 1,2'dir. Yürümede, merdiven inip çıkmada zorluk yaşayanlar arasında engelli nüfus oranının en yüksek olduğu iller Tunceli % 6,2, Çorum % 5,9, Kırşehir % 5,7'dir. Taşımada ve tutmada zorluk yaşayanların toplam oranı % 4,1'dir. Bu engel türünde engelli nüfusun oranının en yüksek olduğu iller Giresun % 9, Çorum % 7,7 ve Burdur % 7,6'dır. Bunun tam tersi en düşük olduğu iller Muş % 2,5, Kocaeli % 2,6 ve Van % 2,7'dir. Son olarak öğrenme ve hatırlatmada zorluk yaşayanların toplam engel oranı % 2,0'dir. Bu engel türüne il bazında bakarsak en yüksek oran % 5,5 ile Giresun'dur. En düşük oran % 1,1 ile Kocaeli'dir.

Tablo 2.17: İllere Ve Engellinin Türüne Göre Toplam Engelli Nüfus Sayıları Ve Oranları (2011)

İller	En az bir engelli olan kişi sayısı (bin-yaklaşık sayılar)	Engelli nüfus oranları (%)	Engel türüne göre oranlar (%)					
			Görmede zorluk yaşayanlar	Duymada zorluk yaşayanlar	Konuşmada zorluk yaşayanlar	Yürümede, merdiven çıkma/inmede zorluk yaşayanlar	Taşımada/ tutmada zorluk yaşayanlar	Yaşıtlarına göre öğrenmede, basit dört işlem yapmada, hatırlamada, dikkatini toplamada zorluk yaşayanlar/ Çok zorlananlar
Toplam	4.876 (Milyon)	6,9	1,4	1,1	0,7	3,3	4,1	2,0
Adana	134	6,7	1,2	0,9	0,7	3,1	4,1	2,2
Adıyaman	39	7,0	1,8	1,4	1,0	3,4	4,5	2,0
Afyonkarahisar	49	7,3	1,3	1,1	0,7	3,7	5,1	1,9
Ağrı	45	8,7	1,4	1,1	0,9	3,8	5,1	3,8
Aksaray	36	9,9	1,5	1,6	0,8	5,1	6,6	2,6
Amasya	32	10,2	2,0	2,0	1,1	5,6	6,8	3,5
Ankara	233	5,0	0,9	0,9	0,5	2,4	2,8	1,3
Antalya	114	5,9	1,6	1,0	0,6	2,7	3,2	1,7

Artvin	17	10,3	2,1	2,2	1,6	4,8	6,3	4,7
Aydın	92	9,6	2,1	1,8	0,7	4,2	6,0	1,9
Balıkesir	95	8,5	1,9	1,7	0,8	4,1	5,1	2,4
Bayburt	5	7,4	1,4	1,2	0,7	3,5	4,8	1,9
Bilecik	17	8,9	2,1	1,7	1,1	4,3	4,9	2,2
Bingöl	21	8,4	2,4	1,6	1,2	3,9	5,0	2,8
Bitlis	24	7,7	1,7	1,1	0,9	3,3	4,5	3,1
Bolu	22	8,2	1,5	1,6	0,7	4,0	5,2	2,6
Burdur	26	10,7	2,2	1,9	0,9	5,3	7,6	3,1
Bursa	143	5,7	1,0	0,9	0,6	2,8	3,4	1,3
Çanakkale	29	6,1	1,5	1,3	0,6	2,9	3,6	1,6
Çankırı	19	11,4	1,5	1,9	1,0	5,4	6,9	4,6
Çorum	64	12,4	2,8	2,0	1,0	6,0	7,7	4,1
Denizli	90	10,0	1,9	1,7	0,7	5,1	6,3	2,4
Diyarbakır	121	8,3	2,0	1,3	1,1	3,5	4,4	3,7
Edirne	35	8,9	2,0	1,6	0,7	4,6	5,7	1,7
Elazığ	43	8,0	2,0	1,6	0,9	4,3	5,1	2,5
Erzincan	25	12,4	2,5	1,8	1,1	5,6	7,4	4,5
Erzurum	54	7,4	1,5	1,2	0,7	3,6	4,7	2,2
Eskişehir	42	5,6	1,2	1,3	0,5	2,7	2,9	1,5
Gaziantep	116	7,1	1,6	1,1	0,9	3,7	4,5	1,8
Giresun	55	13,5	2,4	1,9	1,1	5,5	9,0	5,5
Gümüşhane	12	9,7	1,5	1,5	0,8	4,4	6,3	3,7
Hakkâri	19	7,3	1,6	0,9	0,8	2,8	3,5	4,0
Hatay	94	6,8	1,3	1,0	0,8	3,4	4,4	1,6
Isparta	30	7,6	1,4	1,3	0,6	3,5	4,3	2,0
Mersin	111	7,0	1,8	1,1	0,8	3,1	3,9	2,0
İstanbul	671	5,2	1,1	0,8	0,5	2,4	3,0	1,1
İzmir	206	5,4	1,1	1,0	0,6	2,6	3,0	1,3
Kahramanmaraş	86	8,7	1,6	1,4	1,0	4,0	5,6	2,7
Karaman	21	9,3	1,5	1,6	0,8	4,6	6,6	1,9
Kars	23	8,1	1,5	1,1	0,7	3,8	4,8	3,1

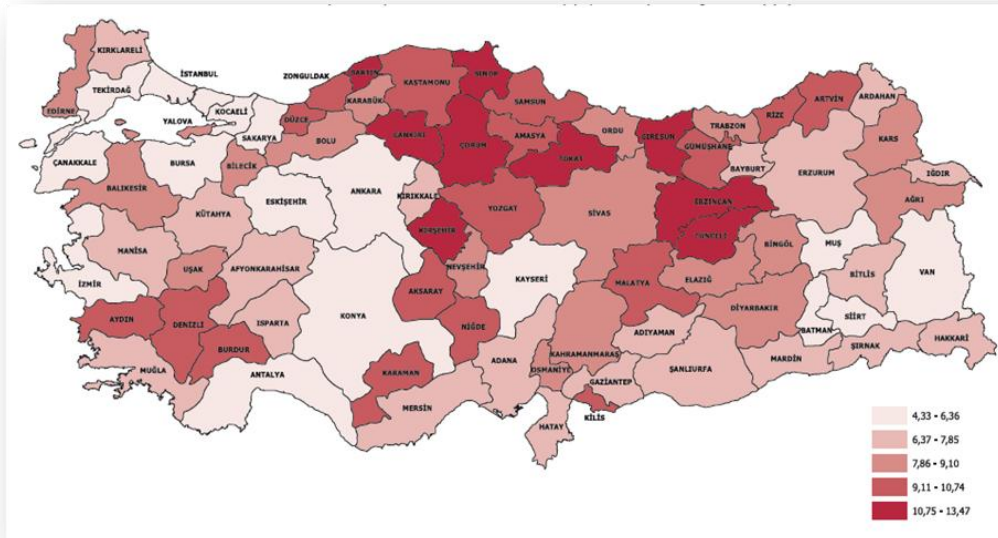
Kastamonu	34	9,8	1,5	1,7	0,9	4,6	6,2	2,8
Kayseri	69	5,8	1,1	1,0	0,6	2,9	3,3	1,7
Kırklareli	25	7,7	1,4	1,3	0,7	4,1	5,1	1,7
Kırşehir	24	11,4	2,4	1,9	0,7	5,7	7,0	3,9
Kocaeli	70	4,6	0,9	0,8	0,5	2,2	2,6	1,1
Konya	123	6,4	1,1	1,1	0,7	3,2	4,0	1,5
Kütahya	41	7,5	1,6	1,4	0,7	3,4	4,5	2,2
Malatya	69	9,7	1,8	1,5	0,8	4,8	6,4	2,6
Manisa	88	6,9	1,5	1,3	0,7	3,6	4,2	2,0
Mardin	48	6,8	1,3	1,0	0,9	2,9	4,4	2,3
Muğla	63	7,9	1,5	1,3	0,7	3,7	5,2	1,8
Muş	17	4,3	0,7	0,5	0,5	2,0	2,5	2,0
Nevşehir	23	8,6	1,5	1,5	0,8	4,6	5,3	1,4
Niğde	34	10,5	1,9	1,8	1,0	5,3	6,9	3,0
Ordu	59	8,7	1,8	1,3	1,0	3,8	4,7	3,8
Rize	30	9,7	2,0	1,7	1,2	4,4	6,4	3,2
Sakarya	52	6,1	1,1	0,9	0,6	2,7	3,7	1,7
Samsun	111	9,2	1,9	1,6	1,1	4,5	5,5	3,1
Siirt	18	6,3	1,2	1,1	1,0	2,7	3,5	2,3
Sinop	22	11,0	1,6	1,9	0,9	4,8	5,9	5,0
Sivas	53	8,9	2,0	1,7	0,9	4,2	5,4	2,8
Tekirdağ	44	5,6	1,2	0,9	0,5	2,5	3,3	1,5
Tokat	63	11,2	1,9	1,8	0,9	5,3	7,0	4,1
Trabzon	66	9,1	1,9	1,3	0,8	4,4	6,0	2,8
Tunceli	9	11,4	3,7	2,7	1,8	6,2	7,5	4,2
Şanlıurfa	103	6,7	1,3	0,9	0,8	3,1	4,2	2,3
Uşak	26	8,0	1,6	1,4	0,7	3,7	4,6	2,7
Van	51	5,2	0,7	0,7	0,6	2,3	2,7	2,3
Yozgat	43	9,7	2,0	1,6	1,1	4,1	5,0	4,6
Zonguldak	58	9,9	1,8	1,4	1,0	4,7	6,0	3,5
Kırıkkale	21	7,7	1,3	1,5	0,8	3,8	5,0	1,8
Batman	27	5,6	1,4	1,0	1,0	2,7	3,5	1,8

Şırnak	31	7,4	1,3	0,8	0,9	3,0	4,3	3,0
Bartın	20	11,1	2,3	1,7	1,1	5,5	7,0	3,6
Ardahan	8	7,8	1,7	1,4	0,8	3,3	4,7	3,2
Iğdır	13	7,2	1,7	1,3	0,7	3,7	4,1	2,3
Yalova	17	8,8	1,4	1,4	0,7	4,4	6,2	1,5
Karabük	19	9,1	1,9	1,7	0,7	4,5	5,3	2,9
Kilis	11	9,5	1,8	1,3	0,9	4,8	6,5	2,5
Osmaniye	36	7,9	1,5	1,2	0,8	3,4	4,8	2,4
Düzce	32	9,9	1,8	1,4	0,8	3,6	5,6	4,1

Kaynak: TÜİK, (2013), “Nüfus ve Konut Araştırması, 2011”, ss.102-127.

Şekil 2.7.’de açık renkte boyalı olan illerde toplam engelli oranları koyu renkte boyalı illere göre daha düşüktür. Haritayı inceleyecek olursak İç Anadolu bölgesinde Kırşehir, Çankırı hariç diğer illerde toplam engelli oranı düşüktür. Kırşehir ve Çankırı illerinde toplam engelli oranları % 10,75 ile 13,47 arasında gözlenmektedir. En düşük % 4,33 ile % 6,36 oranlarına sahip iller arasında Ankara, Konya, Eskişehir ve Kayseri bulunmaktadır.

Şekil 2.7: Türkiye Haritası Üzerinde Toplam Engelli Oranları % (2011)



Kaynak: TÜİK, (2013), “Nüfus ve Konut Araştırması, 2011”, s.83.

2.5.2.4. Aile Ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ÖZVERİ 2012

Türkiye'de, 2012 yılına ait kayıtlı engelli sayısı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesinde yer alan Ulusal Engelliler Veritabanı (ÖZVERİ)'nda illere göre gösterilmektedir. Bu bilgilerin, bazı kamu kurum ve kuruluşlarına herhangi bir sebepten ötürü başvuruda bulunmuş engelli bireylerin verilerinin derlenmesi ile oluşturulduğu belirtilmektedir.

Türkiye'de 2012 nüfus sayımı verilerine göre toplam nüfusu yaklaşık 75.627.384'dir. Aynı yılda ise Türkiye'de yaklaşık olarak toplam 1.559.213 engelli birey olup, Türkiye nüfusunun %2.06'sına karşılık gelmektedir.

Tablo 2.18: Toplam Engelli Nüfus Sayısı Ve Oranı (2012)

	Türkiye Nüfusu (Sayı)	Engelli Nüfusu (Sayı)	Engelli Oranı (%)
Toplam	75.627.384	1.559.213	2.06

Engelli kişilerin cinsiyete göre sayı ve oranlarına bakıldığında 672.172'sinin kadın, 887.041'inin de erkek olduğu ve engelli kadın oranı yaklaşık %43 iken engelli erkek oranı ise yaklaşık %57 olduğu tablo 2.19.'da görülmektedir. Engelli erkek oranının Kadın oranından daha fazla olması cinsiyete göre toplam nüfustan kaynaklanmaktadır.

Tablo 2.19: Engelli Kişilerin Cinsiyete Göre Sayı Ve Oranları (2012)

Cinsiyet	Toplam Engelli Sayısı	Toplam Engelli Oranı
Kadın	672.172	43,0
Erkek	887.041	57,0

Kaynak: (<http://www.sgkrehberi.com/haber/11037>, Erişim tarihi:17.11.2016).

Engel grubuna göre dağılımı incelendiğinde en yüksek kişi sayıları sırasıyla 808.335 ile süreğen hastalıklar iken ikinci sırayı 482.361 ile zihinsel engel grubu gelmektedir. En düşük kişi sayısı ise 37.494 ile dil ve konuşma engel grubudur. Görme engelli bireyin toplam oranı %13,8 iken ortopedik engelli bireylerde bu oran

%19,6'dır. Engelli nüfusu ve oranların, engellilik durumlarına göre dağılımı da tablo 2.20.'de belirtilmiştir.

Tablo 2.20: Engelli Nüfusu Ve Oranların Engel Gruplarına Göre Dağılımı (2012)

Engel Grubu	Kişi Sayısı	Engelli Oranı
Görme	216.077	13,8
İşitme	156.573	10,0
Dil ve Konuşma	37.494	2,4
Ortopedik	321.895	19,6
Zihinsel	482.361	30,9
Ruhsal ve Duygusal	176.475	11,3
Süreğen Hastalıklar	808.335	51,8

Kaynak: (<http://www.sgkrehberi.com/haber/11037>, Erişim tarihi:17.11.2016).

Engelli yaş gruplarına göre dağılımı incelendiğinde kişi sayısı bakımından 186.614 ile en yüksek olan yaş aralığı 08-14'dür. En düşük ise 87.315 kişi sayısı ile 00-07 yaş grubudur. Engelli kişilerin yaşa göre dağılımları tablo 2.21.'de belirtilmiştir.

Tablo 2.21: Engelli Nüfusunun Yaşa Ve Orana Göre Dağılımı

Yaş	Kişi Sayısı	Engelli Oranı
00-07	87.315	5,6
08-14	186.614	11,7
15-21	144.386	9,2
22-28	143.100	9,1
29-35	145.201	9,3
36-42	140.953	9,0
43-49	129.649	8,3
50-56	107.683	6,9
57-63	103.382	6,6

64-70	93.108	6,0
71-77	93.000	5,9
77+	184.830	11,6

Kaynak: (<http://www.sgkrehberi.com/haber/11037>, Erişim tarihi:17.11.2016).

İllerde kayıtlı engelli sayısına bakıldığında 177.818 engelli bireyi olan en yüksek ilimiz İstanbul'dur. İkinci sırada 98.564 ile İzmir iken üçüncü sırada ise 90.707 ile Ankara gelmektedir. 2.975 engelli bireyi olan en düşük ilimiz Ardahan'dır. Bunu sırasıyla takip eden ise Gümüşhane ve Hakkâri illerimizdir. Engelli sayısının düşük veya yüksek olmasındaki etkenlerinden biri illerdeki toplam nüfustur. Toplam nüfusu fazla olan illerde engelli sayısı fazla iken toplam nüfusu az olan illerde ise engelli sayısının düşük olduğu görülmektedir. Adana ilinde toplam engelli oranı %3,0 iken bu oran Adıyaman'da %1,3'dür. Tablo 2.22.'de diğer illerde kayıtlı engelli sayısı incelenmiştir.

Tablo 2.22: İllerde Kayıtlı Engelli Sayısı Ve Oranı

İller	Toplam Engelli Sayısı	Toplam Engelli Oranı
Adana	46.788	3,0
Adıyaman	20.599	1,3
Afyonkarahisar	14.463	0,9
Ağrı	6.562	0,4
Aksaray	8.995	0,5
Amasya	6.450	0,4
Ankara	90.707	5,8
Antalya	38.660	2,4
Ardahan	2.975	0,2
Artvin	6.787	0,4
Aydın	29.688	1,9
Balıkesir	21.582	1,3
Bartın	6.571	0,4
Batman	15.246	0,9

Edirne	7.621	0,5
Elazığ	14.300	1,0
Erzincan	7.148	0,4
Erzurum	16.156	1,0
Eskişehir	16.823	1,5
Gaziantep	28.746	1,8
Giresun	12.884	0,8
Gümüşhane	3.402	0,2
Hakkâri	3.541	0,2
Hatay	32.819	2,1
İğdir	4.455	0,3
Isparta	9.085	0,6
İstanbul	177.818	11,4
İzmir	98.564	6,3
Malatya	17.737	1,1
Manisa	33.311	2,1
Mardin	17.144	1,1
Mersin	39.376	2,5
Muğla	15.963	1,0
Muş	8.278	0,5
Nevşehir	8.494	0,6
Niğde	11.136	0,7
Ordu	22.866	1,5
Osmaniye	10.154	0,6
Rize	9.274	0,6
Sakarya	17.129	1,1
Samsun	38.639	2,4
Siirt	5.808	0,4

Kaynak: (<http://www.sgkrehberi.com/haber/11037>, Erişim tarihi:17.11.2016).

2.6. Konya'da Engelli Bireylerin ve Ailelerinin Toplumsal Hayatta Yaşadıkları Zorlukların Araştırılması Projesi 2012

Konya şehrinde engelli bireylere yönelik ulaşım konusunda gerekli çalışmalar yapılmıştır. Bu konuda 2008 yılında Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı ile birlikte imzalanan "Örnek Engelsiz Kent Projesi"dir. Bu proje kapsamında kaldırımlar, rampalı otobüsler, kamu binaları düzenlemeleri vb. çalışmalar bulunmaktadır.

Konya ilinde engelli sayıları incelendiğinde kurumlar arası farklılıkların olduğu ve tam bir sayıya ulaşamadığı bilinmektedir. Araştırma kapsamındaki bazı kurumların elindeki veri kaynakları aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 2.23.'de Konya Büyükşehir Belediyesi Kent Bilgi Sistemi Engelli Grubu dağılımı incelendiğinde Konya'da 2012 engelli projesi kapsamında yer alan toplam engelli sayısının 7.919 olduğu görülmektedir. Engel gruplarına bakıldığında 2377 ile en yüksek ortopedik engelli iken; 1017 ile en düşük görme engellidir. Toplam ortopedik engelli oranı %30 iken bu oran görme engellilerde %12,8'e kadar düşmektedir.

Tablo 2.23: Konya Büyükşehir Belediyesi Kent Bilgi Sistemi Engelli Grubu Dağılımı

Engelli Grubu	Engelli Sayısı	Engelli Oranı
Toplam	7919	100,0
Ortopedik	2377	30,0
Zihinsel	1710	21,6
İşitme-Konuşma	1071	13,5
Görme	1017	12,8
Diğer	1744	22,0

Kaynak: Engelli Bireylerin Ailelerinin Toplumsal Hayatta Yaşadıkları Zorlukların Araştırılması Projesi, 2012:7.

Tablo 2.24'de Konya Büyükşehir Belediyesi Sosyal Hizmetler Yardım Engelli Dağılımı incelendiğinde Konya ilinin üç merkez ilçesindeki toplam engelli sayısı

2.190'dır. Engelli sayısının en fazla olduğu merkez ilçesi 868 ile Selçuklu iken; en az olan ilçe 656 ile Meram'dır. Bu sayıların net bir şekilde ortaya konulamamasının birçok nedeni bulunmaktadır. Kendi görüşüme göre bu nedenlerden bir tanesi aile fertlerinin engelli çocuklarını saklamalarından kaynaklanmaktadır. Bu gibi durumlar toplam engelli sayılarında hatalara neden olmaktadır.

Tablo 2.24: Konya Büyükşehir Belediyesi Sosyal Hizmetler Yardım Engelli Dağılımı

Engelli Grubu	Engelli Sayısı	Engelli Oranı
Toplam	2190	100,0
Karatay	666	30,4
Meram	656	30,0
Selçuklu	868	39,6

Kaynak: Engelli Bireylerin Ailelerinin Toplumsal Hayatta Yaşadıkları Zorlukların Araştırılması Projesi, 2012:7.

Tablo 2.25.'de Konya İli'nde Bağımsız Özel Eğitim Kurumları Verilerine bakıldığında 4 yılın dağılımları gösterilmiştir. Bağımsız Özel Eğitim Kurumları incelendiğinde 2008-2009'da toplam kurum sayısı 6 ve öğrenci sayısı 439'dur. 2009-2010'da ise kurum sayısı 6 iken öğrenci sayısı 499'dur. Bir yıl içerisinde kurum sayısında değişiklik olmazken öğrenci sayısında artış olmuştur. 2010-2011 yılında kurum sayısı 7 iken aynı yıl öğrenci sayısı 580'dir. 2011-2012'de ise kurum sayısı 10 iken öğrenci sayısı 613'dür. Dört yılda Bağımsız Özel Eğitim Kurumlarına bağlı öğrenci sayısı sürekli artış göstermiştir. Buda demek oluyor ki Bağımsız Özel Eğitim Kurumlarının engelli öğrencilere yönelik verdiği çalışmalarda titizliği göstermektedir. Ereğli Şehit Mustafa Yurter İş Okulu kurumunun 2011-2012'de kurum sayısı 2 iken öğrenci sayısı 15'dir. Selçuklu İş Okulu Karatay Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi'ni saymazsak öğrenci sayısı bakımından Ereğli Şehit Mustafa Yurter İş Okulu diğerlerine göre en az öğrenci sayısı olan kurumdur. Bu dört yılda en fazla kurum ve öğrenci sayısı Eğitim Uygulama Okulu Ve İş Eğitim Merkezi'nde olduğu görülmektedir. Eğitim Uygulama Okulu Ve İş Eğitim Merkezi'nde kurum sayılarında artış gözlenirken diğerlerinde bu dört yıl içerisinde sabit kalmıştır.

Tablo 2.25: Bağımsız Özel Eğitim Kurumları Veri Dağılımları

Bağımsız Özel Eğitim Kurumları								
Bağımsız Özel Eğitim Kurumları	2008-2009		2009-2010		2010-2011		2011-2012	
	Kurum Sayıları	Öğrenci Sayısı	Kurum Sayısı	Öğrenci Sayısı	Kurum Sayısı	Öğrenci Sayısı	Kurum Sayısı	Öğrenci Sayısı
Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi	3	153	3	210	4	291	5	290
Selçuklu Mediha-Hasan Tahsin Alaylı Görme Engelliler İlköğretim Okulu	1	80	1	85	1	79	1	86
Selçuklu Konevi İşitme Engelliler İlköğretim Okulu	1	149	1	144	1	136	1	141
Selçuklu Konevi Özel Eğitim Meslek Lisesi	1	57	1	60	1	74	1	81
Ereğli Şehit Mustafa Yurter İş Okulu	-	-	-	-	-	-	2	15
Selçuklu İş Okulu - Karatay Eğt.Uyg.Okulu ve İş Eğt. Merk.	-	-	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	6	439	6	499	7	580	10	613

TOPLAM	144	766	195	968	239	1063	251	1292
Hastane Okullarımız	Kurum Sayısı	Öğrenci Sayısı	Kurum Sayısı	Öğrenci Sayısı	Şube Sayısı	Öğrenci Sayısı	Şube Sayısı	Öğrenci Sayısı
Hastane Okullarımız	2	1100	2	1100	4	1853	4	1758

Kaynak: Engelli Bireylerin Ailelerinin Toplumsal Hayatta Yaşadıkları Zorlukların Araştırılması Projesi, 2012:8.

Tablo 2.27.'de Özel Eğitim Alanında Yapılan Çalışmalara Göre Dağılımlar incelendiğinde Evde Eğitim alanında yapılan çalışmalarda kurum ve şube sayıları bulunmamaktadır. 2011-2012 yıllarında 146 öğrenci sayısı ile diğer yıllardan daha fazladır. Özel Eğitim Alanında Yapılan Çalışmalarda 2010-2011 yıllarında toplam 141 şube sayısı bulunmaktadır. En fazla öğrenci sayısı 22.661 ile 2011-2012 yıllarıdır. Rehberlik ve Araştırma Merkezinde dört yıla bakarsak öğrenci sayısının 10.000 olup hiç değişmediği görülmektedir. Aynı merkezin kurum ve şube sayıları da dört yıldır değişmemiştir.

Tablo 2.27: Özel Eğitim Alanında Yapılan Çalışmalara Göre Dağılımlar

	2008-2009		2009-2010		2010-2011		2011-2012	
Özel Eğitim Alanında Yapılan Çalışmalar	Kurum Sayısı	Öğrenci Sayısı	Kurum Sayısı	Öğrenci Sayısı	Şube Sayısı	Öğrenci Sayısı	Şube Sayısı	Öğrenci Sayısı
Evde Eğitim	-	32	-	84	-	110	-	148
Rehberlik ve Araştırma Merkezi	8	10000	8	10000	8	10000	8	10000
Rehabilitasyon Merkezi	60	6100	55	6200	49	6551	47	7055
Kaynaştırma Eğitimi	-	2631	-	3048	-	3674	-	3742
Destek Eğitimi	32	108	45	224	71	340	43	207

Taşınmalı	12	666	13	1077	13	1268	15	1509
TOPLAM	112	19537	121	20633	141	21943	113	22661

Kaynak: Engelli Bireylerin Ailelerinin Toplumsal Hayatta Yaşadıkları Zorlukların Araştırılması Projesi, 2012:8.



BÖLÜM 3

ARAŞTIRMA: BİNALAR VE KAMUYA AÇIK ALANLARDA ENGELLİLER İÇİN YAPISAL ÇEVRE DÜZENLEMELERİ (KONYA İLİ ÖRNEĞİ)

3.1. Toplu Taşıma Hizmetleri

Engelli bireyler için erişilebilirlik sosyal hayattan kendini soğutmama, başkaları gibi yaşama katılabilme konusunda önemli bir kavramdır. Engelli bireylerin hayata tutunabilmeleri, toplumda yer alması, rehabilitasyon olanaklarından yararlanması, yararlı faaliyetlere katılması kentin alt yapının ve toplu ulaşım sistemlerinin erişilebilir olması ile ilgilidir. Bu erişilebilirlik kapsamında olan sistemlerin TS standartlarına uygun çerçevede yapılması gerekmektedir. Bu sistemlerin engelli bireylerin gereksinimlerini karşılayabilecek seviyeye getirilmediği sürece erişilebilirlik kapsamından söz etmemiz mümkün değildir. Bu yüzden çalışmaların belli kurallar çerçevesinde istikrarlı olarak yürütülmesi gerekir. Özellikle toplu ulaşım sistemlerde bu düzenlemelerin daha çok ciddi biçimde yapılması gerekmektedir. Çünkü şehir içinde hareketlilik toplu ulaşım sistemlerine bağlıdır. Rampalar, kaldırımlar, yaya kaldırımları, tramvay durakları, otobüs durakları vb. gibi durumlarda toplu ulaşım sistemlerine dâhil edilip bir bütün olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Araştırmamızda tramvay duraklarının, tramvay içi düzenlemelerin, otobüs duraklarının erişilebilirlik kapsamında standartlara uygun olup olmadığı incelenmiştir.

3.1.1. Tramvay (Hafif Raylı Sistem) Durakları

Tramvay metroya oranla daha yavaştır ve daha az yolcu taşıma kapasitesine sahiptir. Hizmet açısından son zamanlarda işletmeciliği yaygınlaşmış bir sistemdir. Konya şehrinde ilk olarak hizmet vermeye 1917 yılında başlamıştır. Bu tramvay sistemi elektrikli olarak çalışmadığından atla hizmet vermekteydi. Bundan dolayı ismi atlı tramvay-Hafif Raylı Sistem (HRS) olarak almıştı. Daha sonra yaklaşık 1980 yıllarında elektrikli tramvay hizmet vermeye başlamıştır.

Tramvay durakları ve otobüs durakları belli bir uzaklıkta görülmelidir. Engelli bireylerin tramvay ve otobüslere başkalarına ihtiyaç duymadan inip binebilmelidir.

Bu yüzden tramvay vagon kapısı ile durak zemin platformu aynı düzeyde olmalıdır. Ayrıntı olarak araştırma kapsamında tramvay duraklarının resimleri çekilmiş olup engelli vatandaşların erişebilirlik kapsamında uygunluğu incelenmiştir ve TSE standartlar ve diğer bağlı mevzuatlar çerçevesinde karşılaştırılmıştır. Gerekli bilgilendirmeler aşağıda gösterilmiştir.

TS 12576 Şehir İçi Yollar-Özürlü ve Yaşlılar İçin Sokak, Cadde, Meydan ve Yollarda Yapısal Önlemler ve İşaretlemelerin Tasarım Kuralları'na göre³⁶;

- ❖ *“Raylı taşıma duraklarında engellilerin araçlara engelsiz ve başkalarına ihtiyaç duymadan inip binebilmeleri için vagon kapısı ile platform aynı seviyede bulunmalı veya otomatik rampalı girişler olmalıdır. Ayrıca, platformdaki vagon giriş/çıkış satırlarında kaymaz döşeme kaplamaları kullanılmalıdır”.*
- ❖ *“Araç ve platform arasındaki mesafe azami 4,5 cm olmalıdır”.*
- ❖ *“Platformda engelli bireylerin tramvaya kolay binebilmesi için engelli bireylere ayrılan yere engelli işareti konulmalıdır”.*
- ❖ *“Duraklardaki ilan, reklam ve bilgilendirme vb. tabelalar keskin kenarlı veya sivri köşeli olmamalıdır”.*
- ❖ *“Girişten turnike asansöre ve bu mekânlardan platforma kadar görme engellilerin yönlendirilmesi için 50 cm genişliğinde zeminde değişik dokuda hissedilebilir yönlendirme yüzeyi uygulaması yapılmalıdır”.*
- ❖ *“Tramvay duraklarında görme engellilerin dokunarak okuyabilmeleri için yerden yüksekliği azami 110 cm - 130 cm olan bilgilendirme panosu bulunmalıdır”.*
- ❖ *“Tramvay istasyonlarında aracın güzergâh numarası ile güzergâh ve durağın adını belirten okunaklı ve ışıklandırılmış bilgilendirme levhası olmalıdır. Bu levhaların yerden yüksekliği asgari 220 cm olmalıdır”.*
- ❖ *“Tramvay durağındaki güzergâh planında durağın yeri, okla gösterilmelidir. Gerekirse bu güzergâh planları görme engellilerin de yararlanması göz*

³⁶TS 12576 Şehir İçi Yollar-Özürlü ve Yaşlılar İçin Sokak, Cadde, Meydan ve Yollarda Yapısal Önlemler ve İşaretlemelerin Tasarım Kuralları” kaynağına ulaşılamamış olup bu standarda atıf yapılmıştır.

önünde bulundurularak tasarlanmalı, bunun için gerekirse sesli bildirme düzenekleri kullanılmalıdır”.

- ❖ “İstasyon girişlerinde (turnike) en az bir adedi tekerlekli sandalyeli engelli bireylerin girişine müsait olacak şekilde ve asgari 90 cm genişliğinde tasarlanmalıdır”.
- ❖ “İstasyon ile yol arasında yükselti farkı rampa ile kapatılmalı, platform döşemesinde engellilerin algılayacağı ayrı renkte (sarı olabilir), doku, desende ve ışıpta parlayan nitelikte 50 cm’lik emniyet şeridi bulunmalıdır”.

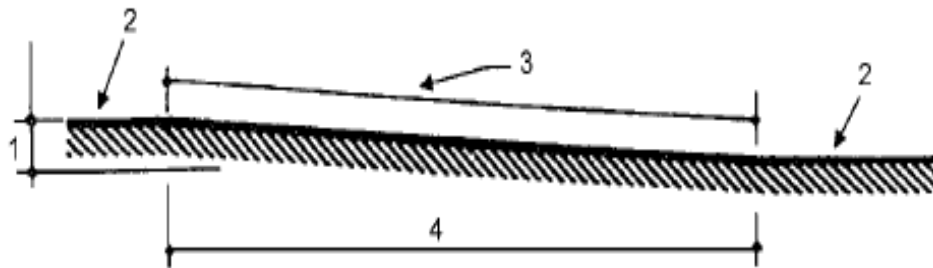
(TS 12576, 2012).

TS 9111’e göre ulaşılabilir bir alanda eğim yüzdeleri aşağıdaki gibidir;

- ❖ “1.20’den (% 5) daha dik olmamalıdır”.
- ❖ “Ulaşılabilir bir güzergâhın eğimi % 5’i aşarsa, bir rampa veya bordür rampası olarak düzenlenmelidir”.

(TS 9111, 2011).

Şekil 3.1: Ulaşılabilir Güzergâhta Rampa



Kaynak: TS 9111, (2011), “Özürlüler ve Hareket Kısıtlılığı Bulunan Kişiler İçin Binalarda Ulaşılabilirlik Gereklere”, Türk Standartları Enstitüsü, Ankara, s.12.

Açıklama:

- 1- Yükseklik
- 2- Sahanlık
- 3- Rampa yüzeyi
- 4- Yatay izdüşümü.

Engellilerin kullanımına yönelik tavsiye edilen BM ulaşılabilir rampa oranları Tablo 3.1' de verilmektedir.

Tablo 3.1: BM Ulaşılabilir Rampa Ölçüleri

Maksimum Eğim	Maksimum Uzunluk	Maksimum Yükseklik
1:20 (%5)	-	-
1:16 (%6)	8 m	50 cm
1:14 (%7)	5 m	35 cm
1:12 (%8)	2 m	1.5 cm
1:10 (%10)	1.25 m	1.2 cm
1:8 (%12)	0.5 m	0.6 cm

Kaynak: Özgen ve Kırklar, (2014), “Alışveriş Merkezlerinin Fiziksel Engeller Açısından İncelenmesi: İzmir Örneği”, Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi, s.53.

Şekil 3.2: Tramvay İstasyonu Tasarı Örneği



Kaynak: (<http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=82098&start=560>, Erişim Tarihi:25.09.2016).

Şekil 3.3.'de bulunan Tramvay istasyonunun girişinde bulunan rampanın başlangıcına hissedilebilir uyarıcı yüzey uygulaması yapıldığı görülmektedir.

Şekil 3.3: Gülhane Tramvay İstasyonu Örneği I



Kaynak: (<http://thecityfixturkiye.com/tarihi-yarimada-yayalastirma-projesinden-memnuniyet-orani-yuzde-80/>, Erişim Tarihi: 26.09.2016).

Şekil 3.4: Gülhane Tramvay İstasyonu Örneği II



Kaynak: (<http://www.atasteoftravelblog.com/an-introduction-to-istanbul-for-the-first-time-visitor/>, Erişim Tarihi: 27.09.2016).

Şekil 3.5.'de bulunan Tramvay istasyonunun girişinde bulunan rampanın başlangıç ve bitimine asgari 30 cm önce olacak şekilde hissedilebilir uyarıcı yüzey uygulaması yapıldığı görülmektedir. İstasyon bilgilendirmesi yapıldığı görülmektedir.

Şekil 3.5: Sultanahmet İstasyonu Örneği



Kaynak: (<http://wikimapia.org/6923350/tr/Sultanahmet-Tramvay-Dura%C4%9F%C4%B1>, Erişim Tarihi: 27.09.2016).

Şekil 3.6: İstasyon Örneklerinden Kesit



Kaynak: (<https://www.google.com.tr>, Erişim Tarihi: 02.10.2016).

ARAŞTIRMA: TRAMVAY DURAKLARI³⁷-KONYA

Fotoğraf 3.1.1.'de bulunan tramvay durağının girişinde bulunan rampanın başlangıç ve bitimine hissedilebilir uyarıcı yüzey uygulaması yapılmalıdır. Görme engelli vatandaşların durağın girişinden tramvaya biniş platformuna yönlendirilmesi için hissedilebilir yönlendirme yüzeyi uygulaması yapılmalıdır. Durak platformunun tekerlekli sandalye ve akülü araba kullanan engelli vatandaşların binebileceği şekilde tramvay kapısı ile aynı seviyede bulunduğu görülmektedir. Tramvay durağı girişinde bulunan rampanın önündeki trafik lambası görme engelli vatandaşlar için tehlike oluşturmaktadır. Görme engelli vatandaşların dokunarak okuyabileceği bilgilendirme panosu ve bir sonraki tramvayın ne zaman geleceğini bildiren elektronik bilgilendirme panosunun yapılması gerektiği görülmektedir. Platformda engelli bireylerin bineceği yeri gösteren engelli sembolü olmalıdır. Ayriyeten bir sonraki tramvayın ne zaman geleceğini ve güzergâhını gösteren elektronik sesli ve görsel bilgilendirme sistemleri yapılmalıdır.

Fotoğraf 3.1.1: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tramvay İstasyonu, Tıp Fakültesi Durağı

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

³⁷ Çalışma kapsamında yer alan tramvay durakları fotoğraflar 3.1.1.'den 3.1.14.' e kadar olanlar 24.04.2016-27.04.2016 tarihleri arası çekildiğinden yeni yapılan düzenlemeleri içermemektedir. Fotoğraflar 3.1.14. ve 3.1.15.'de olanlar 25.11.20016 tarihinde çekilmiştir.

sonraki tramvayın ne zaman geleceğini bildiren elektronik bilgilendirme panosunun yapılması gerektiği görülmektedir. Durak platformunun tekerlekli sandalye ve akülü araba kullanan engelli vatandaşların binebileceği şekilde tramvay kapısı ile aynı seviyede bulunmamaktadır. Platformda engelli bireylerin bineceği yeri gösteren engelli sembolü olmalıdır. Ayrıca bir sonraki tramvayın ne zaman geleceğini ve güzergâhını gösteren elektronik sesli ve görsel bilgilendirme sistemleri yapılmalıdır.

Fotoğraf 3.1.3: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tramvay İstasyonu, Tıp Fakültesi Durağı



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.1.4.'de görme engelli vatandaşların durağın girişinden tramvaya biniş platformuna yönlendirilmesi için hissedilebilir yönlendirme yüzeyi uygulaması yapılmalıdır. Durağın girişinde bulunan rampanın önündeki trafik lambası görme engelli vatandaşlar için tehlike oluşturmaktadır. Durak girişindeki rampa standartlara uygun yapılmalıdır. Durak platformunun tekerlekli sandalye ve akülü araba kullanan engelli vatandaşların binebileceği şekilde tramvay kapısı ile aynı seviyede bulunduğu görülmektedir.

Fotoğraf 3.1.4: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tramvay İstasyonu, Sakarya Durağı

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.1.5.'de tramvay durağının girişinde bulunan rampanın başlangıç ve bitimine hissedilebilir uyarıcı yüzey uygulaması yapılmalıdır. Görme engelli vatandaşların durağın girişinden tramvaya biniş platformuna yönlendirilmesi için hissedilebilir yönlendirme yüzeyi uygulaması yapılmalıdır. Fotoğraf (c) ve fotoğraf (d)'de görüldüğü gibi işaretli olan alanlara korkuluk yapılmalıdır. Görme engelli vatandaşlar için tehlike oluşturmaktadır. Fotoğraf (a) ve fotoğraf (b)'de görüldüğü gibi rampanın eğimi, zemini ve diğer durumlar istenilen standartlara göre yapılmalıdır. Fotoğraftaki rampa standartlara uygun değildir. Ayriyeten durak ile kaldırım arası kot farkından ve rampanın uzunluğundan dolayı rampa kenarlarına tırabzan yapılmalıdır. Durak platformunun tekerlekli sandalye ve akülü araba kullanan engelli vatandaşların binebileceği şekilde tramvay kapısı ile aynı seviyede bulunduğu görülmektedir.

Fotoğraf 3.1.5: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tramvay İstasyonu, Buzlukbaşı Köprüsü Durağı

Fotoğraf (a)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (c)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (d)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.1.6.'da tramvay durağına cam korkuluk yapılmalıdır. Durak platformunun tekerlekli sandalye ve akülü araba kullanan engelli vatandaşların binebileceği şekilde tramvay kapısı ile aynı seviyede bulunduğu görülmektedir. Görme engelli vatandaşlar için hissedilebilir yüzey uygulaması yapılmıştır.

Platformda engelli bireylerin bineceği yeri gösteren engelli sembolü olmalıdır. Ayriyeten bir sonraki tramvayın ne zaman geleceğini ve güzergâhını gösteren elektronik sesli ve görsel bilgilendirme sistemleri yapılmalıdır.

Fotoğraf 3.1.6: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tramvay İstasyonu, Hükümet Durağı

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.1.7.'de görme engelli vatandaşların durağın girişinden tramvaya biniş platformuna yönlendirilmesi için hissedilebilir yönlendirme yüzeyi uygulaması yapılmalıdır. Durak içindeki ışıklandırma direği görme engelli vatandaşlar için tehlike oluşturmaktadır. Durak içine yapılmış rampalar bazen tramvay kapısına denk gelmediğinden ve platform ile tramvay kapısı arasında kot farkı olduğundan tekerlekli sandalye ve akülü araba kullanan engelli vatandaşların tramvaya iniş binişleri imkânsız hale gelmektedir. Bundan dolayı ya platform farkı yükseltilmeli ya da rampa sayısı artırılmalıdır. Bir sonraki tramvayın ne zaman geleceğini bildiren elektronik bilgilendirme panosunun yapılması gerektiği görülmektedir.

Fotoğraf 3.1.7: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tramvay İstasyonu, Belediye Durağı

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.1.8.'de tramvay durağı başlangıcında cam korkuluk bulunmamaktadır. Görme engelliler ve diğer engelliler için tehlike oluşturmaktadır. Durak platformunun tekerlekli sandalye ve akülü araba kullanan engelli vatandaşların binebileceği şekilde tramvay kapısı ile aynı seviyede bulunduğu görülmektedir.

Fotoğraf 3.1.8: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tramvay İstasyonu, Kayalar Camii Durağı

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.1.9.'da tramvay durağında görme engelli vatandaşların durağın girişinden tramvaya biniş platformuna yönlendirilmesi için hissedilebilir yönlendirme yüzeyi uygulaması yapılmalıdır. Tramvay eski duraklardaki durak demirleri engelli vatandaşların tramvaya inip binmelerinde engel oluşturmaktadır. Durak platformunun tekerlekli sandalye ve akülü araba kullanan engelli vatandaşların binebileceği şekilde tramvay kapısı ile aynı seviyede bulunduğu görülmektedir.

Fotoğraf 3.1.9: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tramvay İstasyonu, Medaş Durağı

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.1.10.'da tramvay durağının girişinde bulunan rampanın başlangıç ve bitimine hissedilebilir uyarıcı yüzey uygulaması yapılmalıdır. Görme engelli vatandaşların durağın girişinden tramvaya biniş platformuna yönlendirilmesi için

hissedilebilir yönlendirme yüzeyi uygulaması yapılmalıdır. Zemin yapısı engellilere uygun olarak yapılmalıdır.

Fotoğraf 3.1.10: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tramvay İstasyonu, Şehitler Camii Durağı

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.1.11'de durak platformunun tekerlekli sandalye ve akülü araba kullanan engelli vatandaşların binebileceği şekilde tramvay kapısı ile aynı seviyede bulunduğu görülmektedir. Platform sathı kaymaz ve sert malzemedir yapılmış olup platformda görme engelli vatandaşlar için hissedilebilir uyarıcı yüzey uygulaması bulunmaktadır. Platforma engelli vatandaşların bineceği kapıya denk gelecek yere engelli işaretinin koyulmalıdır. Görme engelli vatandaşların dokunarak okuyabileceği bilgilendirme panosu yapılmalıdır. Tramvay durağının girişinde bulunan rampanın eğimi standartlara uygun olmadığı görülmektedir. Platformda engelli bireylerin bineceği yeri gösteren engelli sembolü olmalıdır. Ayriyeten bir sonraki tramvayın ne zaman geleceğini ve güzergâhını gösteren elektronik sesli ve görsel bilgilendirme sistemleri yapılmalıdır.

Fotoğraf 3.1.11: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tramvay İstasyonu, Alaaddin Durağı

Fotoğraf (a)



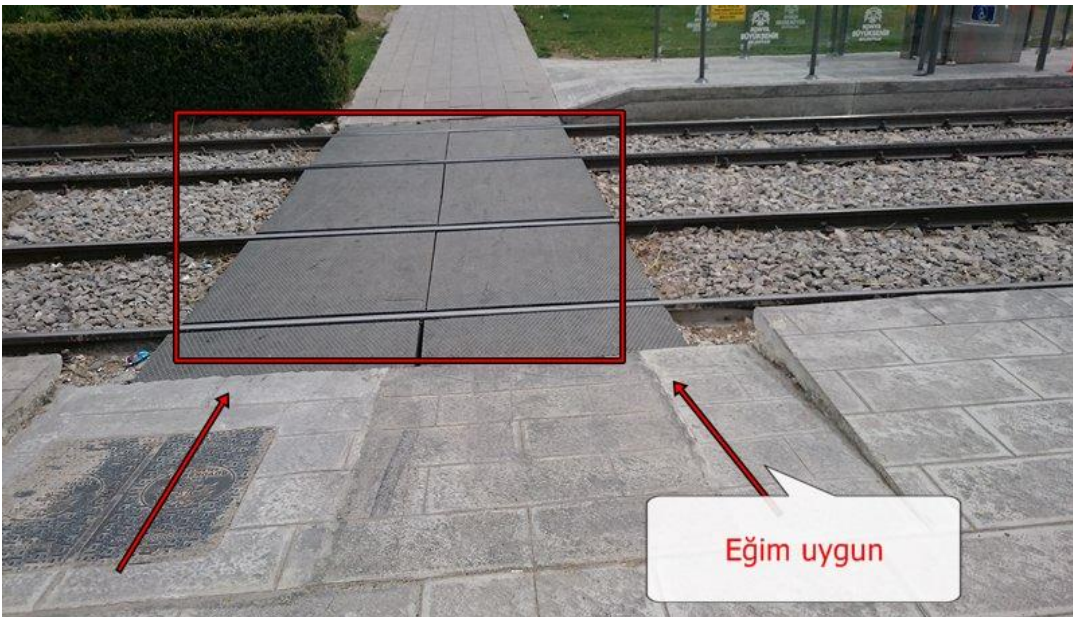
Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.1.12.'de durakta karşıya geçişlerde rampanın ve çift demir geçişin engellilere uygun olduğu görülmektedir. Zemin yapısı engellilere uygun olarak yapılmalıdır.

Fotoğraf 3.1.12: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tramvay İstasyonu, Sancak Durağı



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

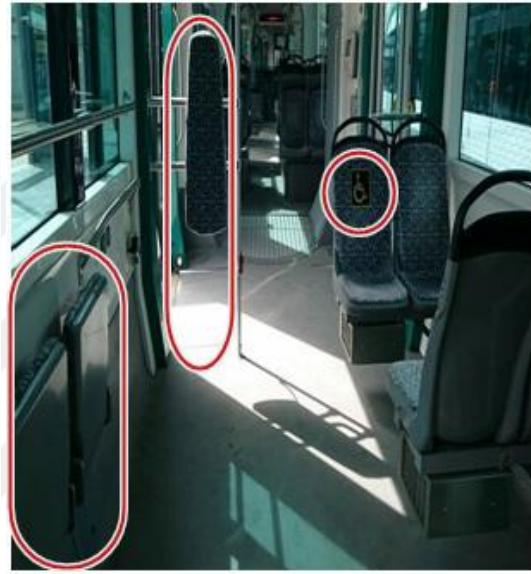
Fotoğraf 3.1.13.'de Tramvay içi engellilere uygun görülmüştür. Tekerlekli sandalye ve akülü araba kullanan engelliler için yer ayrılmıştır. Ayriyeten ulaşabilecekleri yerde kapı açma tuşu bulunmaktadır. Hamile bayanlar ve yaşlılar için koltuklar bulunmaktadır. Platformdaki vagon giriş/çıkış satırları kaymaz ve sert malzemedir yapılmalıdır.

Fotoğraf 3.1.13: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tramvay İçi

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (c)



Uygun yükseklikte

Fotoğraf (d)



Güzergah ekranı

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (e)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (f)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (g)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.1.14: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tramvay İstasyonu, Güzergâh Bilgilendirmesi



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.1.15.'de bir sonraki tramvayın ne zaman geleceğini bildiren elektronik bilgilendirme panosunun bulunduğu görülmektedir.

Fotoğraf 3.1.15: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tramvay İstasyonu

Fotoğraf (Mevlana durağı)

Fotoğraf (Alaaddin durağı)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

GENEL DEĞERLENDİRME

Belediye ve Kültür parkı durakları, Kampus başlangıç durağı ve 1. organize durağı, engelli vatandaşların tramvaylara engelsiz ve başkalarına ihtiyaç duymadan inip binebilmeleri için tramvay kapısı ile platformlar aynı seviyede değildir ve tramvay kapısı ve platformlar arası boşluklar bulunmaktadır. Girişlerden (turnike) en az bir adedi tekerlekli sandalyeli engellinin girişine müsait olacak şekilde tasarlanmıştır. Hiçbir Platformda engelli vatandaşların bineceği kapıya denk gelecek yere engelli işareti bulunmamaktadır. Alaaddin-Adliye tramvay durakların hepsi engelli vatandaşların araçlara engelsiz ve başkalarına ihtiyaç duymadan inip binebilmeleri için tramvay kapısı ile platformlar aynı seviyededir ve görme engelli vatandaşlar için hissedilebilir işaretler bulunmaktadır. Ayriyeten bu güzergâhtaki durakların bazılarında bir sonraki tramvayın ne zaman geleceğini bildiren elektronik bilgilendirme panosu bulunmaktadır. Yetkili kişiler ile görüşülmüş olup tramvay duraklarında 2016 yılı sonuna kadar hissedilebilir yüzey uygulamaları ve bilgilendirme panoları vb. düzenleme ve çalışmaların tamamlanacağı öğrenilmiştir.

3.1.2. Otobüs Durakları

Otobüs duraklarında olması gerekenler aşağıda belirtilmiştir.

- 1-Engelli bireyler, yaşlılar, diğer engel gruplar içinde yer alan bireyler ile birlikte yayaların otobüs duraklarına ulaşabilmeleri için başkalarına ihtiyaç duymamaları gerekmektedir.
- 2- Otobüs durakları tüm bireylerin ihtiyacını karşılayacak düzeye uygun şekilde düzenlemeler yapılmalıdır.
- 3- Otobüs durakları belli bir mesafeden görülebilir olmalıdır.
- 4- Duraklarda Braille alfabeli, ses sistemleri gibi bilgilendirici düzenlemeler yapılmalıdır.
- 5- Duraklarda yaşlı ve engelli bireyler için yer ayrılmalıdır.
- 6- Durak zemin kotu düşük seviyede ise standartlara göre zemin yükseltilmelidir veya otobüs giriş alanına rampa yapılmalıdır.

TS 12576 Şehir İçi Yollar-Özürlü ve Yaşlılar İçin Sokak, Cadde, Meydan ve Yollarda Yapısal Önlemler ve İşaretlemelerin Tasarım Kuralları³⁸,na göre;

- ❖ “Engellilerin toplu taşıma araçlarına engelsiz ve başkalarına ihtiyaç duymadan inip binebilmeleri için otobüsün zemini ile kaldırım aynı seviyede bulunmalı veya taşıma araçlarında otomatik rampa olmalıdır”.
- ❖ “Otobüs zemini ile kaldırım aynı seviyede değilse durak döşemesi, taşıt girişi seviyesine kadar eğimi % 5'i geçmeyen rampa ile yükseltilmelidir veya yaya kaldırımı durak kısmı taşıt yolundan 20 cm yüksekte olmalıdır”.
- ❖ “Otobüs duraklarında yaya kaldırımının genişliği minimum 300 cm olmalıdır”.
- ❖ “Durakların önünde veya arkasında rahat geçiş imkânı sağlamak için 100 cm'lik net geçiş alanı bulunmalıdır”.
- ❖ “Duraklarda eğer şeffaf/saydam malzeme kullanılmış ise, görme engellilere tehlike oluşturmaması için, bu yüzeylerin yerden 100 cm - 140 cm yukarısına iki adet 15 cm kalınlığında parlak, renkli, yansıtıcı şerit yapıştırılmalıdır”.
- ❖ “Duraklardaki ilan, reklam ve bilgilendirme vb. tabelalar keskin kenarlı veya sivri köşeli olmamalıdır”.
- ❖ “Duraklardaki bankların yanında tekerlekli sandalyenin yanaşabileceği biçimde asgari 120 cm boşluk bırakılmalıdır. Tutunma barları bulunmalıdır”.
- ❖ “Her durakta, o durağın hangi toplu taşıma aracına ait olduğunu, aracın güzergâh numarası ile güzergâh ve durağın adını belirten okunaklı, ışıklandırılmış ve asgari 220 cm yükseklikte elektronik bilgilendirme panoları bulunmalıdır”.
- ❖ “Duraklarda görme engellilerin dokunarak okuyabilmeleri için yerden yüksekliği azami 110 cm - 130 cm olan bilgilendirme panosu bulunmalıdır. Bu pano aşağıdaki özellikleri taşımalıdır”.
- “Duraktaki bilgilendirme panosunda, toplu taşıma araçlarının güzergâh

³⁸“TS 12576 Şehir İçi Yollar-Özürlü ve Yaşlılar İçin Sokak, Cadde, Meydan ve Yollarda Yapısal Önlemler ve İşaretlemelerin Tasarım Kuralları” kaynağına ulaşılamamış olup bu standarda atıf yapılmıştır.

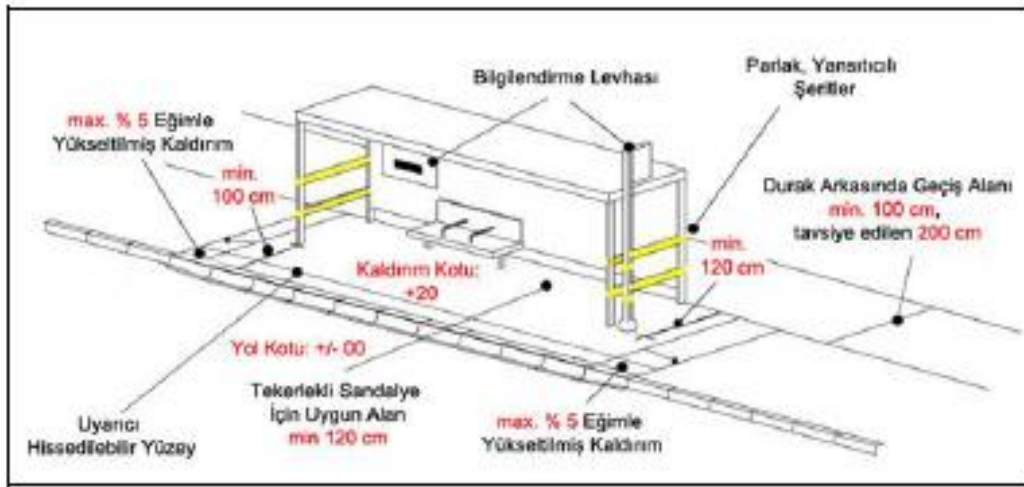
planı ve bu durağa en yakın taksi durağı ile önemli telefon numaraları bulunmalıdır”.

- *“Durakta bulunan şehir haritası renkli olarak bölgelere ayrılmış olmalı, haritada ana caddeler, önemli kamu binaları, ticaret merkezleri, sportif alanlar, cami, hastane ve postane gibi önemli kamu binaları gösterilmelidir”.*
- *“Duraktan birden fazla toplu taşıma aracı geçiyorsa, bunların güzergâhları planda ayrı olarak gösterilmelidir”.*
- *“Duraktaki güzergâh planında durağın yeri, okla gösterilmelidir. Güzergâh üzerindeki diğer toplu taşıma güzergâhları ile aktarma yapılabilecek duraklar varsa bu duraklar da güzergâh planında gösterilmelidir”.*
- *“Panoda yer alan bilgiler, iri puntolu harfler, kabartmalı şehir haritası ve güzergâh planı gibi görme engellilerin de yararlanması göz önünde bulundurularak tasarlanmalı, bunun için gerekirse sesli bildirme düzenekleri kullanılmalıdır”.*

(TS 12576, 2012).

Şekil 3.7.’de engelliler için otobüs durağı örneği verilmiştir. Durakta bilgilendirme levhası bulunmaktadır. Uyarıcı hissedilebilir yüzey uygulaması bulunmaktadır. Tekerlekli ve akülü araba kullanan engelli vatandaşlar için uygun alan minimum 120 cm olmalıdır. Durak arkasında geçiş alanı tavsiye edilen 200 cm’dir. Yüzde 5 eğimle yükseltilmiş kaldırım bulunmalıdır.

Şekil 3.7: Herkesin Erişimine Uygun Otobüs Duracağı Standartları



Kaynak: (Sağlık Bakanlığı, Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Başkanlığı, *Sağlık Kurumlarında Özürlü Bireyler İçin Ulaşılabilirlik Temel Bilgiler Rehberi*, 2012:41).

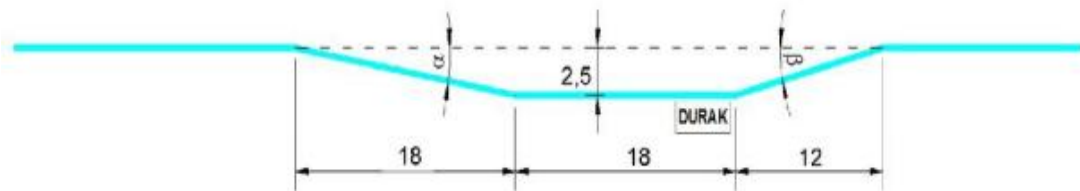
Durak cep ölçüleri, seyir hızlarına bağlı olarak aşağıdaki şekildeki değerlere uygun olmalıdır.

Tablo 3.2: Otobüs Durak Cebi Ölçüleri

Hız(km/h)	Cep genişliği(m)	Cep giriş boyu(m)	Cep çıkış boyu(m)	Cep boyu(bir otobüs için)(m)
50	2,5	18	12	18
	2,7	19	13	
	3,0	20	14	
70	3,0	24	18	18

Kaynak: (TS-11783, 2011).

Şekil 3.8: Otobüs Durak Cebinin Asgari Ölçüleri



Kaynak: (TS-11783, 2011).

Şekil 3.9: Otobüs Durağı Örneği Stockholm- İsveç



Kaynak: Baş, (2013), “*Kent İçi Toplu Ulaşım Sistemlerinin Özürlülerin Erişilebilirliğine Uygunluğu (Zeytinburnu-Toplu Ulaşım Araç, Durak ve İstasyonları Örneği)*”, Yüksek lisans Tezi, İstanbul, s.64.

Şekil 3.10: İETT Akıllı Durak Konsepti Durağı Örneği-İstanbul (Yıldız Teknik Üniversitesi Tasarımı)



Kaynak: (<http://www.log.com.tr/iett-akilli-durak-konseptini-kullanima-sundu/galeri/4/>, Erişim Tarihi: 16.10.2016).

Şekil 3.11: Otobüs Durağı Örnekleri



Kaynak: (<http://engelsizkent.org/duraklar>, Erişim Tarihi: 16.10.2016).



Kaynak: (http://www.vegavizyon.com/products/Bus%20Shelters/BShelters.html, Erişim Tarihi: 26.11.2016).

ARAŞTIRMA: OTOBÜS DURAKLARI-KONYA

Fotoğraf 3.1.16.'da otobüs durağının bulunduğu kaldırım genişliği yeterlidir. Fakat tekerlekli sandalye ve akülü araba kullanan engelli vatandaşların durağın önünden geçebilmesi için gerekli alanın olmaması ve iki tarafında da ağaçların olması nedeniyle engellilerin erişimini kısıtlamaktadır. Durakta engelli vatandaşlar ve yaşlılar için koltuğun kenarlarında tutamaklar bulunmamaktadır. Durakta bir sonraki otobüsün ne zaman geleceğini belirten elektronik bilgilendirme panolarının bulunmadığı görülmektedir. Durakta görme engelli vatandaşların dokunarak okuyabilmeleri için Braille bilgilendirme panosunun bulunması gerekmektedir. Durak zemini kotu yeterli yükseklikte olmadığından tekerlekli sandalye ve akülü araba kullanan engelli vatandaşların otobüse gireceği kapı alanına % 5 eğimle yükseltilmiş kaldırım rampası yapılmalıdır.

Fotoğraf 3.1.16: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Otobüs Durağı Görüntüsü

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.1.17.'de tekerlekli sandalye ve akülü araba kullanan engelli vatandaşların durağın önünden geçebilmesi için yeterli alanın olmaması ve bir tarafında da ağacın olması nedeniyle engellilerin erişimini kısıtlamaktadır. Engelli vatandaşların otobüse rahat inip binmeleri için yaya kaldırım durak kısmı taşıt yolundan yeterli yüksekte olmadığı görülmektedir. Bu yüzden engelli vatandaşların otobüse bineceği kısma %5 eğimi geçmeyen rampa yapılmalıdır. Durakta bir sonraki otobüsün ne zaman geleceğini belirten elektronik bilgilendirme panolarının bulunmadığı görülmektedir. Durakta görme engelli vatandaşların dokunarak okuyabilmeleri için Braille bilgilendirme panosunun bulunması gerekmektedir. Durağın önünde ve arkasında tekerlekli sandalye ve akülü araba kullanan engelliler için geçiş alanının bulunmadığı görülmektedir. Kaldırım rampası sonrasında direk engeli görülmektedir.

Fotoğraf 3.1.17: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Eski Stadyum Arkası Otobüs Durakı Görüntüsü

Fotoğraf (a)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (c)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (d)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.1.18.'de otobüs durağının bulunduğu kaldırım genişliği yeterlidir. Durak arkasında geçiş alanı standartlara uygundur. Tekerlekli sandalye ve akülü araba kullanan engelli vatandaşların durağın önünden geçebilmesi için gerekli alanın olmaması nedeniyle engellilerin erişimini kısıtlamaktadır. Engelli vatandaşların otobüse rahat inip bilmeleri için yaya kaldırımını durak kısmı taşıt yolundan yeterli yüksekte olmadığı görülmektedir. Bu yüzden engelli vatandaşların otobüse bineceği kısma %5 eğimi geçmeyen rampa yapılmalıdır. Durakta engelli vatandaşlar için koltuğun uygun yerlerinde tutamaklar bulunmamaktadır. Durakta bir sonraki otobüsün ne zaman geleceğini belirten elektronik bilgilendirme panolarının bulunmadığı görülmektedir. Durakta görme engelli vatandaşlar için Braille bilgilendirme panosu yapılmalıdır.

Fotoğraf 3.1.18: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Otobüs Durağı Görüntüsü



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.1.19.'da otobüs durağının bulunduğu kaldırım genişliği yeterlidir. Tekerlekli sandalye ve akülü araba kullanan engelli vatandaşların durağın önünden geçebilmesi için gerekli alanın olmaması nedeniyle engellilerin erişimini kısıtlamaktadır. Durakta engelli vatandaşlar için tutamakların olmadığı görülmektedir. Durakta bir sonraki otobüsün ne zaman geleceğini belirten elektronik

bilgilendirme panolarının bulunmadığı görülmektedir. Durakta görme engelli vatandaşlar için Braille bilgilendirme panosunun bulunması gerekmektedir.

**Fotoğraf 3.1.19: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Otobüs Durağı Görüntüsü-
Büyükşehir bel. Kültürpark Yaya Üstgeçidi Yanı Durağı**

Fotoğraf (a)

Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.1.20.'de otobüs durağının bulunduğu kaldırım genişliği yeterlidir. Tekerlekli sandalye ve akülü araba kullanan engelli vatandaşların durağın önünden geçebilmesi için gerekli alanın bulunduğu görülmektedir. Durakta görme engelli vatandaşlar için Braille bilgilendirme panosunun bulunması gerekmektedir. Durakta bir sonraki otobüsün ne zaman geleceğini belirten elektronik bilgilendirme panolarının bulunduğu görülmektedir. Engelli vatandaşların otobüse rahat inip binmeleri için yaya kaldırımını durak kısmı taşıt yolundan yeterli yüksekte olmadığı

görülmektedir. Bu yüzden engelli vatandaşların otobüse bineceği kısma %5 eğimi geçmeyen rampa yapılmalıdır.

Fotoğraf 3.1.20: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kültürpark Otobüs Durağı Görüntüsü

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (c)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Otobüs İçi

TS 12460 Şehir İçi Yollar- Raylı Taşıma Sistemleri'ne göre;

- ❖ “Otobüslerde engelliler için servis kapsına yakın olacak şekilde konumlandırılmış ve basamağı sert, kaymaz malzemedan yapıli şerit bant uygulamalı koltuk bulunmalıdır”.
- ❖ “Engelli yolcuların kolayca tutunabilmelerine imkân sağlayacak şekilde, öncelikli koltukların bitişiğine tutamaklar bulunmalıdır”.
- ❖ “Tekerlekli sandalye alanı ve/veya öncelikli koltuk takılı araçlarda dışarıdan görülecek şekilde, aracın hem ön yan kenarına, hem de ilgili servis kapısının yanına engelli sembolleri koyulmalıdır”.
- ❖ “Geçit koridoru, öncelikli koltuk veya tekerlekli sandalye alanı ile en az bir giriş ve çıkış veya birleştirilmiş giriş ve çıkış arasındaki geçiş alanı veya taban alanı eğimi % 8'i aşmamalıdır”.
- ❖ “Otobüs iç taban yüzeyinin kaymaz ve sert malzemedan yapılmalı, yolcu bölümünde tekerlekli sandalye kullanıcısı için sağlanan en az 75 cm genişliğinde ve 130 cm uzunluğunda özel alan bulunmalıdır”.
- ❖ “Tekerlekli sandalye kullanıcılarının geçebilecekleri, asgari 90 cm genişlikte bir adet kapı geçişi bulunmalıdır”.
- ❖ “Araç içerisinde asgari 80 cm genişlikte ve 120 cm uzunlukta, en az 300 kg yük taşımaya uygun elektronik ya da manüel çalışabilen ve kaldırırma açıldığında azami % 12 eğimi sağlayan rampa bulunmalıdır”.
- ❖ “Aracın içindeki ve hemen dışındaki alanın iyi aydınlatılması, araç içerisinde zıt renkli tutamakların ve bir sonraki durağı bildiren görsel ve sesli bilgilendirme cihazlarının bulunması gerekmektedir”.

(TS 12460, 1998).

Fotoğraf 3.1.21.'de otobüslerin içerisinde bir sonraki durağı bildiren işitsel bilgilendirme cihazının bulunmadığı görülmüştür. Araştırma kapsamında incelenen otobüsler gerekli standartlarda ve engelli erişimine uygun yeni ve modern otobüslerdir. Araştırmanın yapıldığı bölgede tekerlekli sandalye ve akülü araba kullanan engelli vatandaşın otobüse rahatça binmesini sağlayan 350 kg kapasiteli

manüel rampa ve araca engelli vatandaşların binebileceğini gösteren engelli sembolünün bulunduğu görülmektedir. Ayrıca aracın orta kapı bölümünde tekerlekli sandalyeli engelli vatandaşlar için standartlara uygun bir alanın ayrıldığı, bu alanda engelli sembolünün bulunduğu ve aynı yerde engelli vatandaşlar için tutamakların bulunduğu görülmektedir.

Fotoğraf 3.1.21: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Otobüs Rampası ve Otobüs İçi Görüntüsü

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (c)



Fotoğraf (d)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

3.2. Kaldırımlar, Üstgeçitler ve Kaldırım Rampaları

Kaldırımlar:

“Yaya yolları ve kaldırımların temel görevi farklı yapıları, aktiviteleri ve mekânları dış mekânda birbirine bağlamaktır. Bu nedenle kaldırımların tasarımı ve uygulaması toplumdaki tüm bireylerin bu aktivitelerden faydalanmalarının ve günlük yaşamlarını hiçbir engelle karşılaşmadan sürdürebilmelerinin sağlanabilmesi açısından oldukça önemlidir” (T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2011:8). Kaldırımlar tasarlanırken uyulacak kurallar “TS 12576 Şehir İçi Yollar-Özürlü ve Yaşlılar İçin Sokak, Cadde, Meydan ve Yollarda Yapısal Önlemler ve İşaretlemelerin Tasarım Kuralları’nda” belirtilmiştir.

TS 12576 Şehir İçi Yollar-Özürlü ve Yaşlılar İçin Sokak, Cadde, Meydan ve Yollarda Yapısal Önlemler ve İşaretlemelerin Tasarım Kuralları’na göre³⁹;

- ❖ “Hareket kısıtlılığı olanlar dâhil tüm yayaların rahatça hareket edebilmeleri için yaya kaldırımında yürüme alanının genişliği asgari 150 cm olmalıdır. Yaya kaldırımında toplu taşıma durağı varsa, yaya kaldırımının genişliği asgari 300 cm olmalıdır”.
- ❖ “Yaya kaldırımının boyuna eğimi, yalnız hareket eden tekerlekli sandalye kullanıcıları düşünülerek azami % 5 olmalıdır. Kaçınılmaz olarak eğimi % 5’in üzerinde olan kaldırımlar, rampalar gibi değerlendirilmeli ve ona göre tasarlanmalıdır”.
- ❖ “Yaya kaldırımında % 2’den fazla eğimler, özellikle tekerlekli sandalye kullanıcıları için sıkıntı oluşturacağından, yağmur suyunun drenajı için gerek duyulan enine (yanal) eğim azami % 2 olmalıdır”.
- ❖ “Yaya kaldırımı yüzeyi kaymaz nitelikte, kaldırım döşemeleri bitişik ve boşluksuz olmalıdır. Kaldırım yüzey kaplaması; uygulanacak yüzey, iklim koşulları, kaldırımın kullanım yoğunluğu ve şekline göre en uygun

³⁹ “TS 12576 Şehir İçi Yollar-Özürlü ve Yaşlılar İçin Sokak, Cadde, Meydan ve Yollarda Yapısal Önlemler ve İşaretlemelerin Tasarım Kuralları” kaynağına ulaşılamamış olup bu standarda atıf yapılmıştır.

malzemedden seçilmelidir”.

- ❖ *“Kaldırım üzerinde, ızgara, rögar kapağı gibi altyapı elemanları var ise, bunlar çukur ve çıkıntı oluşturmayacak şekilde kaldırım yüzeyi ile eş düzey olmalıdır”.*
- ❖ *“Görme özürlü yayalar için, kaldırımlarda hissedilebilir yüzeyler kullanılmalı ve sesli veya kabartmalı/iri puntolu işaretlemeler ile rahat ve güvenli olarak hareket etme imkânı sağlanmalıdır. Görme özürlülerin çoğu kısmi görüşe sahip olduğundan hissedilebilir yüzeyler, çevresiyle zıt renklerde ve fark edilir renk tonlarında olmalıdır. Kılavuz izler, ana yaya hareketine paralel doğrultuda ve uygun aralıklarla yerleştirilmelidir. Oluşturulan kılavuz izler kaldırım güzergâhı boyunca ve yaya geçitlerinde süreklilik arz etmelidir. Bu izlerin üzerinde, ayaklı ilan/reklam panoları, aydınlatma direkleri gibi hareketi engelleyici hiçbir sabit veya hareketli eleman bulunmamalıdır. Hissedilebilir yüzeyler, görme özürlülerin karıştırmasını engellemek ve tehlike yaratmamak için rögarlara ya da drenaj kanallarına uzak olmalıdır”.*
- ❖ *“Yaya kaldırımında, 220 cm’den az yükseklikte sarkan dal, dikenli bitki veya tabela benzeri şeyler bulunmamalıdır”.*
- ❖ *“Yaya kaldırımının kesintisiz kullanılabilmesi için yaya yoluna taşıtların park etmeleri yasaklanmalı veya taşıtların park etmemeleri için bordur taşı tarafında TS 12716’ya uygun asgari 70 cm, azami 90 cm yüksekliğinde koruyucu engeller konmalıdır. Bu koruyucu engeller yaya kaldırımında yaya hareketlerini kesecek şekilde olmamalıdır”.*
- ❖ *“Elektrik, aydınlatma, trafik işaret direkleri ile süs bitkileri, çiçeklik/saksılar, yaya korkulukları vb. donatılar, yaya kaldırımı boyunca düzenlenecek asgari 50 cm genişliğindeki emniyet şeridi içinde düzgün olarak yerleştirilmelidir”.*
- ❖ *“Kaldırım üzerindeki ağaçların görme özürlüler tarafından fark edilebilmesi için kaldırımla aynı seviyede olacak şekilde, ağaç diplerine çevre ile zıt renklere sahip ızgaralar veya çakıllar yerleştirilmelidir”.*

(TS 12576, 2012).

- ❖ “Yaya geçidinde, bordür taşı yükseklikleri “±0” veya +3 cm olmalı veya tekerlekli sandalyeli özürllüler için kaldırımın herhangi bir yerinde 90 cm genişliğinde taşıt yolundaki yaya geçidine “%8” eğimde rampa yapılmalıdır”.

(Başbakanlık Özürllüler İdaresi Başkanlığı, 2010:11).

- ❖ “Görme özürllülerin kaldırımlarda güvenli bir şekilde ilerleyebilmeleri için kaldırımda hissedilebilir yüzeyler (kalavuz izler ve uyarıcı yüzeyler) yapılmalıdır. Hissedilebilir yüzeyler görme özürllülerin ayakkabı tabanından hissedebilecekleri çıkıntıda veya yükseklikte olmalıdır”.

(TS ISO 23599, 2012).

Şekil 3.12: Örnek Kaldırım Görüntüsü



Kaynak: (<http://sanyol.net/foto/engelli-yurume-yollu-asfalt-kaldirim-yapilmasi>, Erişim Tarihi: 17.10.2016).

Şekil 3.13: Yaya Kaldırımı Örneği Stockholm-İsveç



Kaynak: Kaynak: Baş, (2013), “Kent İçi Toplu Ulaşım Sistemlerinin Özürlülerin Erişilebilirliğine Uygunluğu (Zeytinburnu-Toplu Ulaşım Araç, Durak ve İstasyonları Örneği”, Yüksek lisans Tezi, İstanbul, s.49.

ARAŞTIRMA: KALDIRIMLAR-KONYA

Fotoğraf 3.2.1.’de yürüme alanının genişliği var olan engeller (çöp kutuları, elektrik panoları, ağaçlar, elektrik direği) nedeniyle tekerlekli sandalye ve akülü araba kullanan engelli vatandaşların geçişini engellemektedir. Görme engelli vatandaşlar için hissedilebilir yüzey uygulaması bulunmamaktadır.

Fotoğraf 3.2.1: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Görüntüsü 1



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.2.2.'de yürüme alanının genişliği var olan engeller (çöp kutuları, elektrik panoları, ağaçlar, elektrik direği) nedeniyle tekerlekli sandalye ve akülü araba kullanan engellilerin geçişini engellemektedir. Görme engelli vatandaşlar için hissedilebilir yüzey bulunmamaktadır. Kaldırım üzerinde bulunan ağaç altı ızgara kapağının olmadığı görülmektedir.

Fotoğraf 3.2.2: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Görüntüsü 2



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.2.3.'de yürüme alanının genişliği var olan engeller (çöp kutuları, elektrik panoları, ağaçlar, elektrik direği) nedeniyle tekerlekli sandalye ve akülü araba kullanan engelli vatandaşların geçişini engellemektedir. Görme engelli vatandaşlar için hissedilebilir yüzey bulunmamaktadır. Kaldırım üzerinde bulunan ağaç altı ızgara kapağının olmadığı görülmektedir.

Fotoğraf 3.2.3: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Görüntüsü 3



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.2.4.'de görme engelli vatandaşlar için hissedilebilir yüzey bulunmamaktadır. Kaldırımda kullanılan kaplamalarda bozulmalar meydana gelmekte ve engelli vatandaşlara tehlike teşkil etmektedir. Kaldırım üzerinde bulunan ağaç altı ızgara kapağının olmadığı görülmektedir. Kaldırım başlangıcında veya bitiminde engelli vatandaşlara yönelik rampalar bulunmamaktadır.

Fotoğraf 3.2.4: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Görüntüsü 4

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.2.5.'de Görme engelli vatandaşlar için hissedilebilir yüzey bulunmamaktadır. Yürüme alanının genişliği var olan engeller (çöp kutuları, elektrik panoları, ağaçlar, elektrik direği vb.) nedeniyle tekerlekli sandalye ve akülü araba kullanan engelli vatandaşların geçişini engellemektedir.

Fotoğraf 3.2.5: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Görüntüsü 5



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.2.6.'da görme engelli vatandaşlar için hissedilebilir yüzey bulunmamaktadır. Kaldırımında kullanılan kaplamalarda bozulmalar meydana gelmektedir ve engelli vatandaşlara tehlike teşkil etmektedir.

Fotoğraf 3.2.6: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Görüntüsü 6



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.2.7.'de görme engelli vatandaşlar için hissedilebilir yüzey bulunmamaktadır.. Kaldırım üzerinde bulunan ağaç altı ızgara kapağının olmadığı ve bu eksikliklerin engellilere yönelik tehlike arz ettiği görülmektedir. Kaldırımın üzerindeki ağaçların tekerlekli sandalye ve akülü araba kullanan engellilerin geçişini engellediği görülmektedir.

Fotoğraf 3.2.7: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Görüntüsü 7

Fotoğraf (a)

Fotoğraf (b)

Fotoğraf (c)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

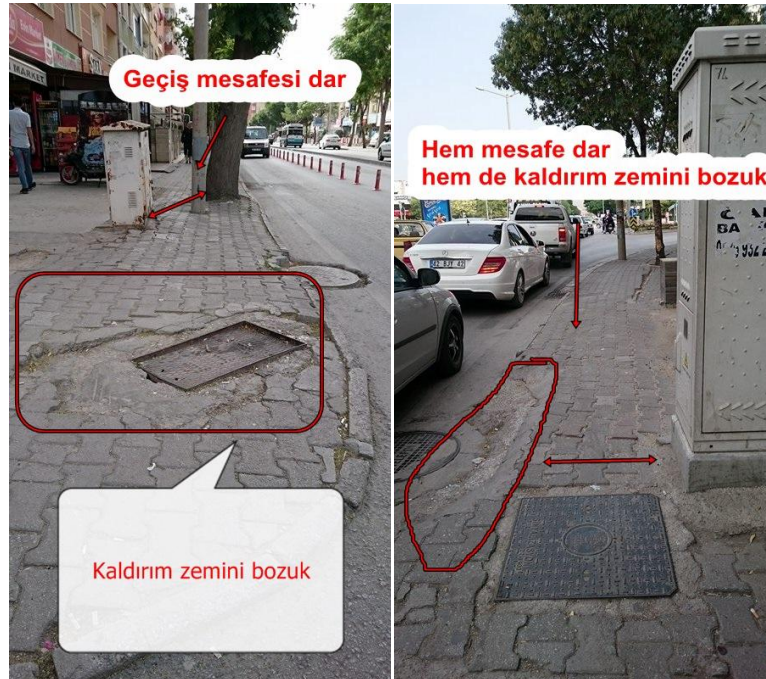
Fotoğraf 3.2.8.'de görme engelliler için hissedilebilir yüzey bulunmamaktadır. Kaldırım üzerinde bulunan ağaç altı ızgara kapağının olmadığı ve bu eksikliklerin engellilere yönelik tehlike arz ettiği görülmektedir.

Fotoğraf 3.2.8: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Görüntüsü 8



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.2.9: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Görüntüsü 9 (OLUMSUZ ÖRNEK)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

**Fotoğraf 3.2.10: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Görüntüsü, Hukuk Fakültesi Durağı Karşısı, Selçuk Üniversitesi
(OLUMLU ÖRNEK)**



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Üstgeçitler:

TS 12576 Şehir İçi Yollar-Özürlü ve Yaşlılar İçin Sokak, Cadde, Meydan ve Yollarda Yapısal Önlemler ve İşaretlemelerin Tasarım Kuralları'na göre;

- ❖ “Üstgeçitlerde ızgara, rögar kapağı gibi altyapı elemanları var ise, bunlar çukur ve çıkıntı oluşturmayacak şekilde kaldırım yüzeyi ile eş düzey olmalıdır”.
- ❖ “Görme engellilere yönelik hissedilebilir uyarıcı ve yönlendirme yüzey uygulamalarının bulunması gerekmektedir”.
- ❖ “Üstgeçitlere erişimde müsait alan var ise merdiven yerine azami % 6 eğimli rampa veya asansör uygulaması yapılmalıdır”.
- ❖ “Üstgeçit yüzey kaplaması kaymaz nitelikte ve iklim koşulları, kaldırımın kullanım yoğunluğu ve şekline göre en uygun malzemedен seçilmelidir”.
- ❖ “Üstgeçitlerde en az 150 cm genişliğinde geçiş alanı bulunmalıdır”.

(TS 12576, 2012).

Şekil 3.14: Konak Üstgeçit Örneği, İzmir Büyükşehir Belediyesi



Kaynak: <http://www.ilksesgazetesi.com/resimler/2/konak-ust-gecidi-kullanima-hazir> 18746.jpg,
Erişim Tarihi: 26.11.2016.

Fotoğraf 3.2.11.'de üstgeçide erişim asansör ve merdivenler ile sağlanmaktadır. Görme engelli vatandaşlar için hissedilebilir yüzey uygulamasının bulunmadığı görülmektedir. Geçiş alanındaki genişlik istenilen standartlara uygundur. Üst geçitte yer alan asansörde görme engelli vatandaşlar için görsel ve ses sistemi uygulaması bulunmaktadır.

Fotoğraf 3.2.11: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Selçuk Üniversitesi Üstgeçit görüntüsü



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.2.12.'de üstgeçide erişim asansör ve merdivenler ile sağlanmaktadır. Görme engelliler için hissedilebilir yüzeyin bulunmadığı görülmektedir. Geçiş alanındaki genişlik istenilen standartlara uygundur.

Fotoğraf 3.2.12: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede, Büyükşehir Belediyesi Şehit Üsteğmen Mustafa Çuhadar Yaya Üstgeçit Görüntüsü



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.2.13.'de üstgeçide erişim asansör ve merdivenler ile sağlanmaktadır. Görme engelliler için hissedilebilir yüzeyin bulunmadığı görülmektedir. Geçiş alanındaki genişlik istenilen standartlara uygundur.

Fotoğraf 3.2.13: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bosna Hersek Üstgeçit görüntüsü



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.2.14.'de görme engelliler için hissedilebilir yüzeyin bulunmadığı görülmektedir. Geçiş alanındaki genişlik istenilen standartlara uygundur. Eğimi uygundur.

Fotoğraf 3.2.14: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Büyükşehir Belediyesi Yaya Üstgeçit görüntüsü

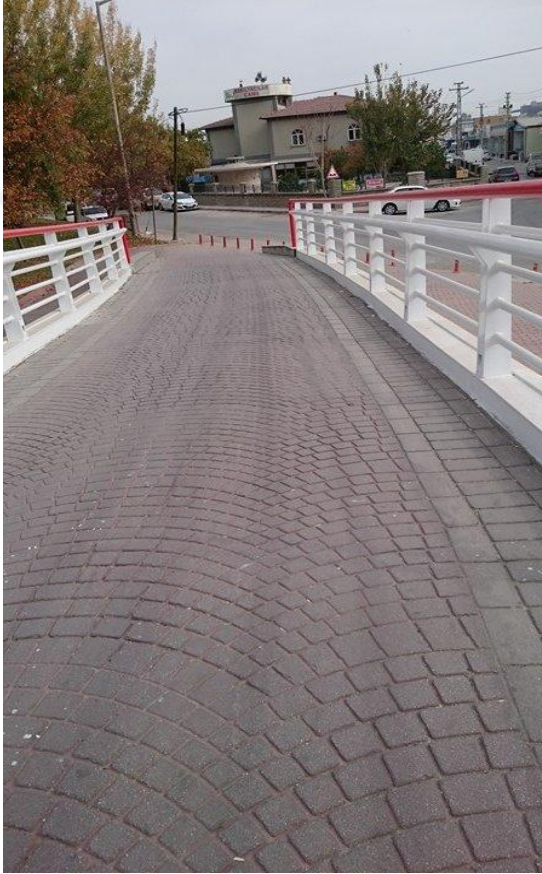


Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.2.15.'de görme engelliler için hissedilebilir yüzeyin bulunmadığı görülmektedir. Geçiş alanındaki genişlik istenilen standartlara uygundur Eğimi uygundur.

Fotoğraf 3.2.15: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Mobilyacılar Yaya Üstgeçit görüntüsü

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaldırım Rampaları:

TS 12576 Şehir İçi Yollar-Özürü ve Yaşlılar İçin Sokak, Cadde, Meydan ve Yollarda Yapısal Önlemler ve İşaretleme Tasarım Kuralları'na göre;

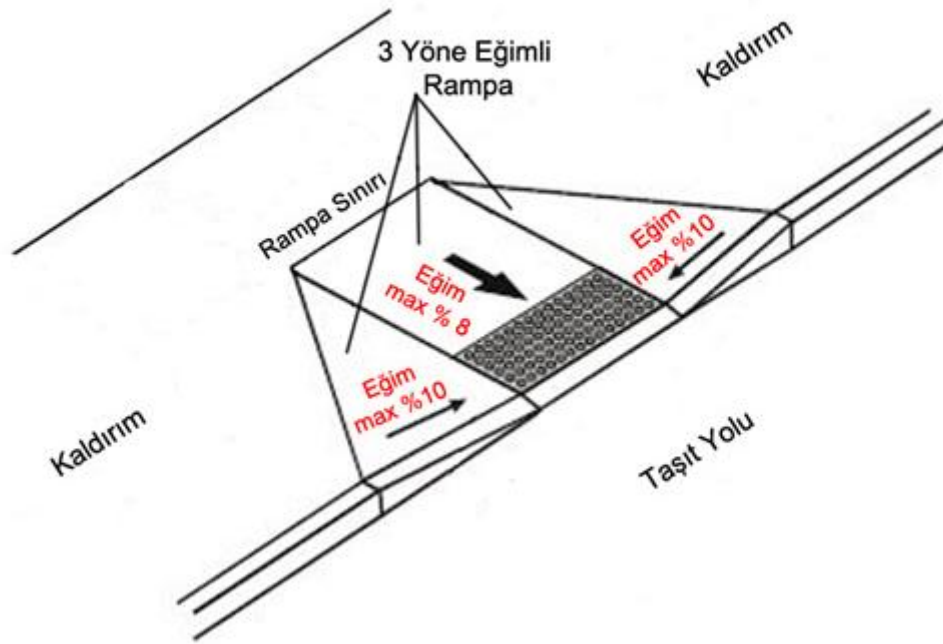
- ❖ “Yaya yolu üzerindeki seviye farklarının giderilmesi için rampa yapılmalıdır. Seviye farkının 6 mm - 13 mm arasında olması durumunda, yüzeyin pahlanması, 13 mm'den fazla olması durumunda ise rampa yapılması gereklidir. Rampalar; hareket kısıtlılığı olan kişiler dahil tüm

yayaların rahat hareket edebileceği uygun bir eğimde, yeterli bir genişlikte, güvenliği ve sürekliliği sağlayacak şekilde olmalıdır”.

- ❖ “Kaldırım kenarlarında yapılacak rampaların genişliği asgari 90 cm olmalıdır. Kaldırım güzergâhı üzerinde yapılacak rampaların net genişliği ise asgari 100 cm olmalıdır”.
- ❖ “Rampaların başlangıç ve bitişlerinde tekerlekli sandalyenin manevra yapabileceği asgari 1,5 m x 1,5 m’lik bir alan olmalıdır. Rampa sahanlıkta yön değiştiriyorsa, tekerlekli sandalyenin manevrası için gerekli sahanlık alanı yine asgari 1,5 m x 1,5 m olmalıdır”.
- ❖ “Yaya yolu güzergâhında bulunan rampaların eğimi en fazla % 5 (1/20) olmalıdır. Rampa yüzey uzunluğu 900 cm’den fazla olmamalıdır. Rampa yatay uzunluğu 200 cm’den fazla ise veya rampa yüksekliği 15 cm’den fazla ise rampanın her iki tarafında korkuluk bulunmalıdır”.
- ❖ “Rampa uzunlukları 10 m’ye kadar olan rampaların en fazla eğimi %8 olmalıdır. 10 m’den daha uzun rampalarda en fazla eğim %6 olmalıdır. Dinlenme alanlarında banklar konulmalıdır”.
- ❖ “Rampalarda görme engellilere yönelik rampanın bitişinden asgari 30 cm gerisinden başlayacak şekilde hissedilebilir uyarıcı yüzey uygulamasının bulunması gerekmektedir”.
- ❖ “Kaldırım kenarlarında yapılan rampaların yol ile birleştiği alanda, rögar, ızgara, oluk gibi altyapı elemanları bulunmamalıdır”.
- ❖ “Rampa yanında kullanılacak bitkilendirmelerde, yüzeyi kaygan hale getirmeyecek, meyve dökmeyen bitkiler seçilmelidir”.

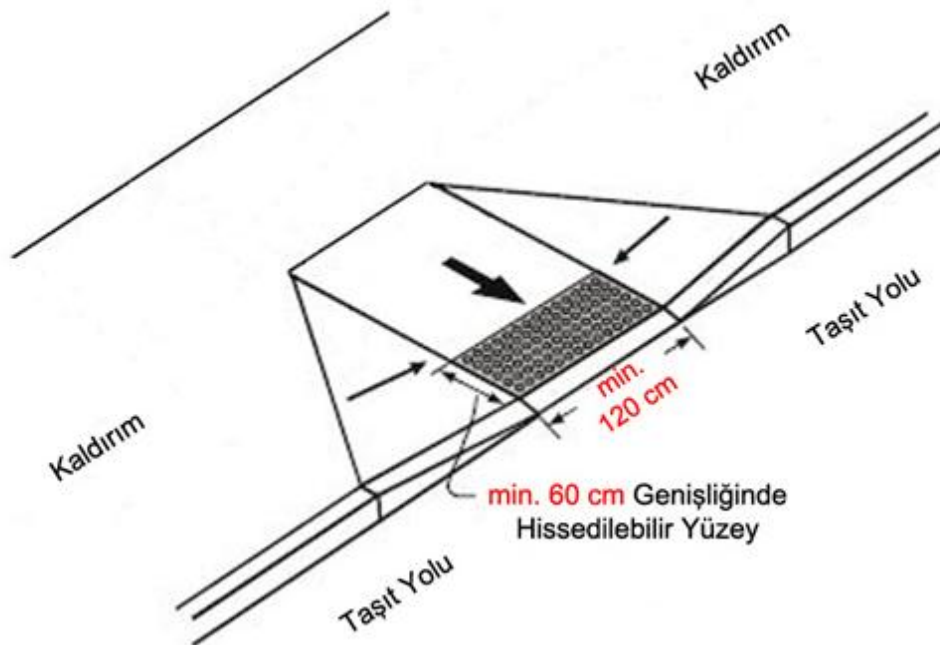
(TS 12576, 2012).

Şekil 3.15: Kaldırım Kenarlarında Yapılacak Rampaların Eğimleri



Kaynak: (<http://engelsizkent.org/tasarim-rehberi/rampalar/>, Erişim Tarihi: 14.10.2016).

Şekil 3.16: Rampalarda Yüzey Kaplaması Örneği



Kaynak: (<http://engelsizkent.org/tasarim-rehberi/rampalar/>, Erişim tarihi: 4.10.2016).

Şekil 3.17: Kaldırım Rampası Örnekleri



Kaynak:(<http://engelsizkent.org/rampalar/?nggpage=2>, Erişim tarihi: 14.10.2016).

ARAŞTIRMA: KALDIRIM RAMPALARI-KONYA

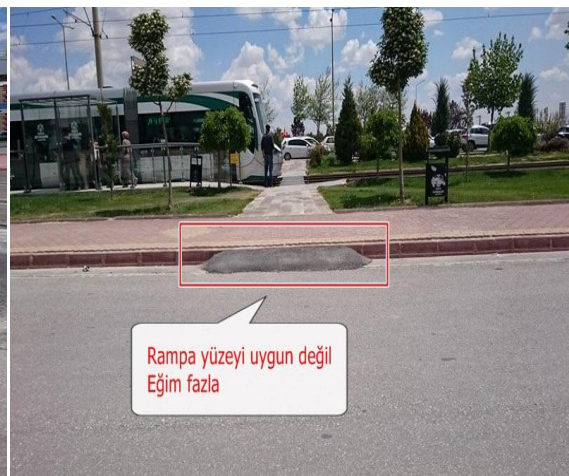
Fotoğraf 3.2.(16-17-18-19-20)'de Kaldırım ile taşıt yolu arasında kot farkı olmasından dolayı rampa yapıldığı görülmektedir. Rampaların eğimi standartlara uygun değildir. Rampanın üzerinde ve yaya yolu ile birleştiği yüzeyin düzgün olmadığı ve rampada görme engelli vatandaşlara yönelik hissedilebilir uyarıcı yüzey uygulamasının bulunmadığı görülmektedir. Rampaların yüzeyleri pürüzsüz malzeme ile yapılmamıştır. Araştırma kapsamında olan kaldırım kenarlarında yapılan rampaların genişliği uygun değildir.

Fotoğraf 3.2.16: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Rampaları Görüntüleri (OLUMSUZ ÖRNEK)

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.2.17: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Rampaları Görüntüleri (OLUMSUZ ÖRNEK)

Fotoğraf (a)



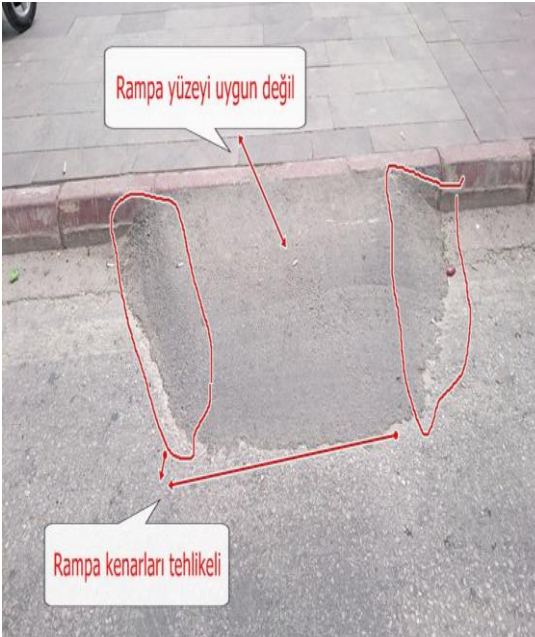
Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.2.18: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Rampaları Görüntüleri (OLUMSUZ ÖRNEK)

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.2.19: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kemerli Çarşı Kaldırım Rampaları Görüntüleri 1

(OLUMSUZ ÖRNEK)

Fotoğraf (a)

Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.2.20: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kemerli Çarşı Kaldırım Rampaları Görüntüleri 2

(OLUMSUZ ÖRNEK)

Fotoğraf (a)

Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

**Fotoğraf 3.2.21: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Rampası olmayan Alan,
Selçuk Üniversitesi
(OLUMSUZ ÖRNEK)**



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

**Fotoğraf 3.2.22: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kültürpark Otobüs Durağı Karşısı
Kaldırım Rampası Görüntüsü
(OLUMSUZ ÖRNEK)**



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.2.23.'de asansör erişimine yapılan rampa genişliğinin yeterli olmadığı, rampaların başlangıç ve bitişlerinde tekerlekli sandalyenin ve akülü arabanın manevra yapabileceği genişlikte bir alanın olmadığı görülmektedir. Rampaların kenarlarına tırabzan yapılmalıdır.

Fotoğraf 3.2.23: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Rampası Görüntüsü, Büyükşehir Belediyesi Şehit Üsteğmen Mustafa Çuhadar Yaya Üst Geçidi

Fotoğraf (a)

Fotoğraf (b)

Fotoğraf (c)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.2.24.'de görme engelli vatandaşlar için rampanın başında ve sonundaki sahanlık alanlarına farklı dokuda malzeme döşenmelidir. Kaldırım rampası eğimi istenilen standartlara uymamaktadır. Karşı kaldırımda tekerlekli sandalye ve akülü araba kullananlar için rampa yapılmamıştır.

Fotoğraf 3.2.24: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Rampası Görüntüsü, Spor ve Kongre Merkezi Tramvay Durağı Karşısı



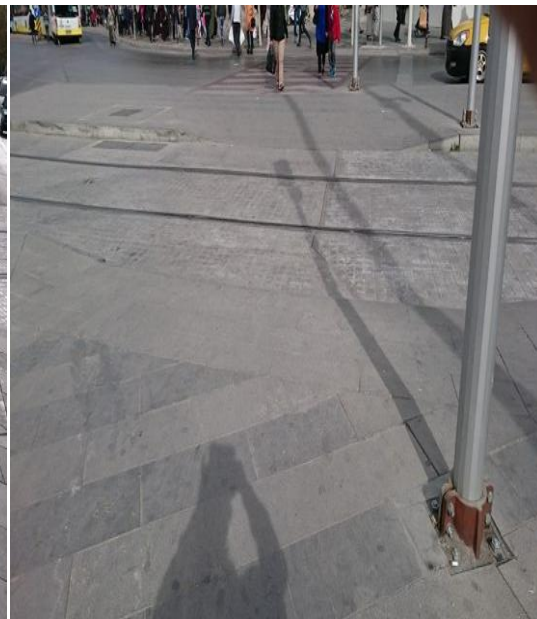
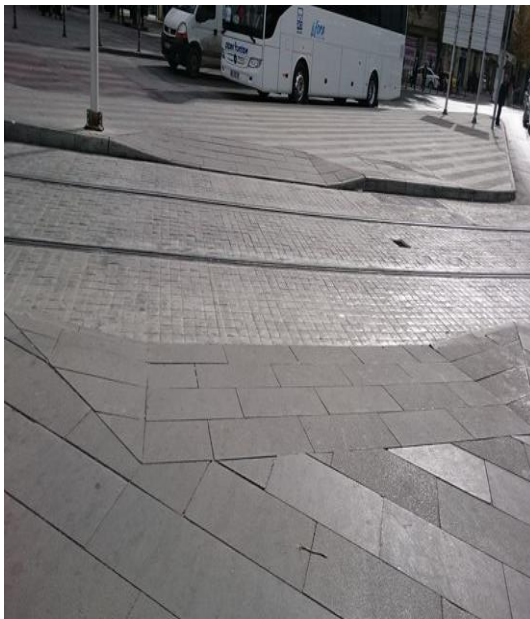
Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.2.25: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Rampası Görüntüsü, Alaaddin Tramvay Durağı Karşısı

(OLUMLU ÖRNEK)

Fotoğraf (a)

Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.2.26.'da Kaldırım rampası eğimi istenilen standartlara uygundur. Kaldırım rampası kenarına tırabzan yapılmalıdır. Rampanın zemini uygundur.

Fotoğraf 3.2.26: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Rampası Görüntüsü, Keykubad Köşkü Yanı, Selçuk Üniversitesi

Fotoğraf (a)

Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.2.27: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Rampası olmayan Alan, Tıp Fakültesi D Blok Giriş Karşısı, Selçuk Üniversitesi

(OLUMSUZ ÖRNEK)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

**Fotoğraf 3.2.28: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Rampa olmayan Alanlar
(OLUMSUZ ÖRNEK)**

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Fotoğraf (c)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (d)



Fotoğraf (e)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.2.29: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Rampası Görüntüsü, Zafer Meydanı



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.2.30: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Rampaları Görüntüleri

Fotoğraf (a)

Fotoğraf (b)

Fotoğraf (c)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.2.31: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Rampa olmayan Alan, Selçuk Üniversitesi



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

**Fotoğraf 3.2.32: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Kaldırım Rampası Görüntüsü, Keykubad Köşkü yanı, Selçuk Üniversitesi
(OLUMSUZ ÖRNEK)**



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

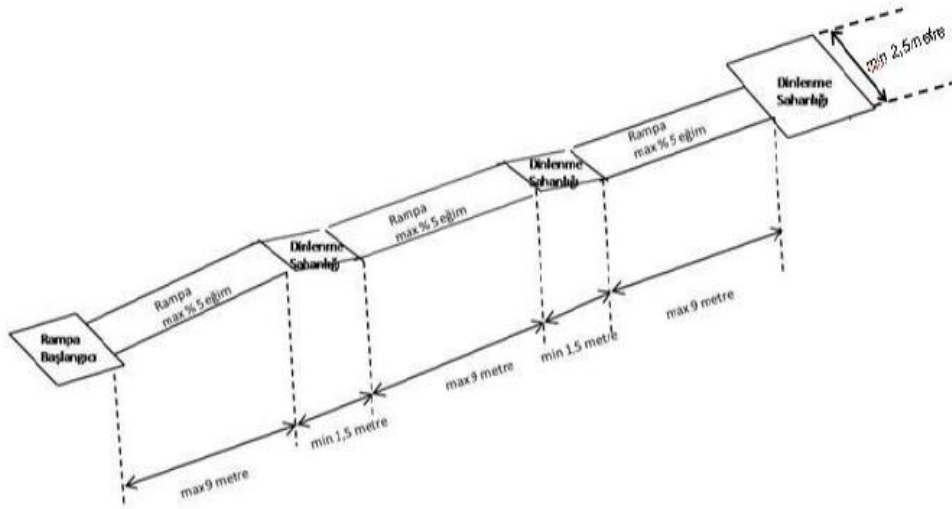
- ❖ “9 m' den uzun rampalarda veya bir rampadan ikinci bir rampaya geçişin olduğu yerlerde; en az 150 cm'lik düz dinlenme alanı sağlanmalıdır. 9 m 'de bir sahanlıklarla bölünen ancak 30 m 'den fazla uzunluğu bulunan rampalarda her 30 m 'de bir 2.5 m'lik dinlenme alanları ve bu alanlarda geçişi engellemeyecek şekilde bank yerleştirilmelidir”.

(Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, 2012: 31).

- ❖ “10 m' den uzun ve yükseklikte 50 cm' den fazla bir farkı geçen rampalarda veya bir rampadan ikinci bir rampaya geçiş varsa en az 250 cm'lik düz dinlenme alanları yapılmalıdır”.

(TS 12576, 2012).

Şekil 3.18: Rampalarda Dinlenme Alanları Görüntüsü



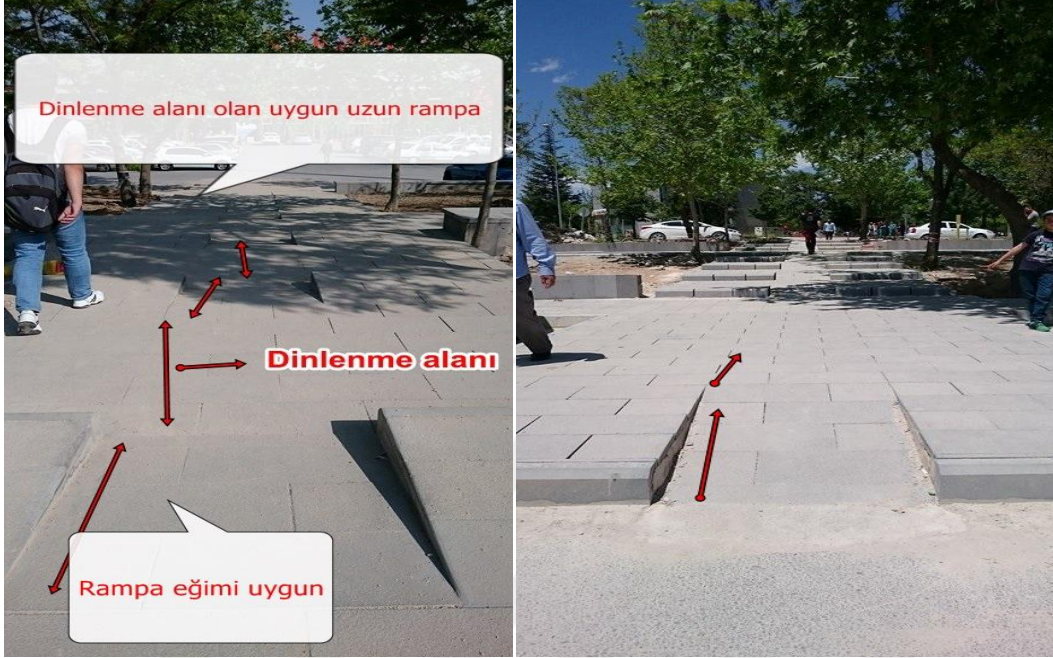
Kaynak: Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, *Sağlık Kurumlarında Özürlü Bireyler İçin Ulaşılabilirlik Temel Bilgiler Rehberi*, 2012:32).

Fotoğraf 3.2.33: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Rampalarda Dinlenme Alanları Görüntüsü, Selçuk Üniversitesi

(OLUMLU ÖRNEK)

Fotoğraf (a)

Fotoğraf (b)



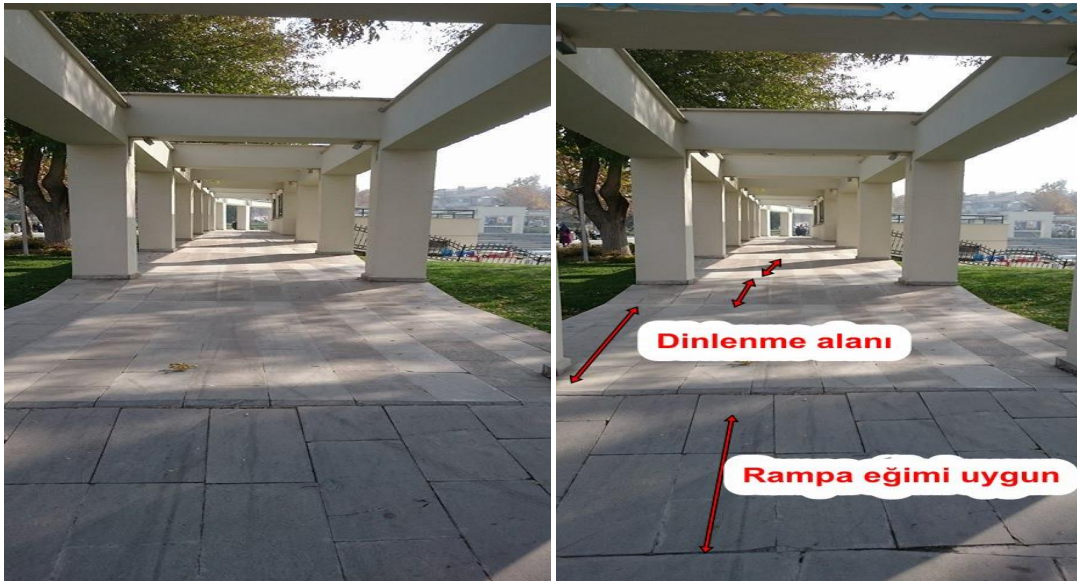
Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.2.34: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Rampalarda Dinlenme Alanları Görüntüsü, Kültürpark İçi

(OLUMLU ÖRNEK)

Fotoğraf (a)

Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

3.3. Asansörler

Asansör üst katlara çıkmada yardımcı olan bir araçtır. Bundan dolayı hareket kabiliyetini azda olsa yitiren insanlar, yaşlı insanlar, tekerlekli sandalye ve akülü araba kullanan engelli bireyler için erişilebilirliğin sağlanmasında önemli araçlardan biridir. Asansör olmadığında veya giriş alanına rampa yapılması imkânsız olan yerlere asansör yapılmaması engelli bireylerin bu binalara erişimi mümkün olmayacaktır. Asansörlerin belli zaman aralıklarında işletme tarafından kontrollerin yapılması gereklidir. Ayriyeten asansörlerin yapımında belirli standartlara göre düzenlenmelidir. Aşağıda TS 9111 standartlarında belirtilmiştir.

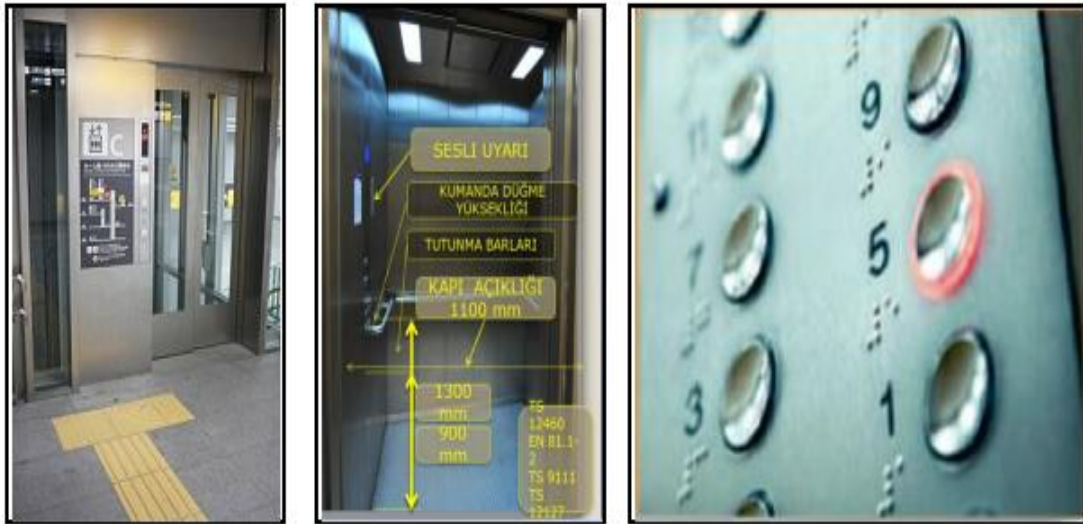
TS 9111 Engelliler Ve Hareket Kısıtlılığı Bulunan Kişiler İçin Binalarda Ulaşılabilirlik Gereklere'ne göre;

- ❖ “Çağrı ve kabin içi kontrol butonları 90 ile azami 137 cm yükseklik sınırında ve görme engelliler için Braille alfabesi ile okunabilir olmalıdır”.
- ❖ “Asansörlerde sesli ve görsel uyarı sistemlerinin olması, görme engellilerin asansörlere yönlendirmek için hissedilebilir uyarıcı ve yönlendirici yüzey uygulamalarının bulunması ve asansörlerin etrafında görme engelliler için tehlike yaratacak engellerin olmaması gerekmektedir”.
- ❖ “Asansör kapısı net genişliğinin asgari 90 cm ve kabin içi genişliğin asgari 150x120 cm olmalıdır”.
- ❖ “Asansörlerin ön bölümlerinde asgari 150x150 cm genişliğinde uygun sahanlık bulunmalıdır”.

(TS 9111, 2011).

Görme engelli birey ve tekerlekli sandalye kullanan engelli vatandaşlar için kullanımına uygun asansör örneği aşağıda belirtilmiştir.

Şekil 3.19: Görme Engelliler İçin Asansör Uygulamaları



Kaynak: (www.erisilebiliristanbul.org, Erişim tarihi: 10.10.2016).

Şekil 3.20: Act Panorama Park Otel Asansör Giriş Kapısı, Görme Engelliler İçin Kabartmalı Kontrol Düğmeleri



Kaynak: Mülayim, (2009), “*Bedensel Özürlüler İçin Mimari Mekân Tasarımı*”, Yüksek Lisans Tezi, Edirne, s.133.

ARAŞTIRMA: ASANSÖRLER-KONYA

Fotoğraf 3.3.1.'de asansörün ön bölümünde standartlara uygun genişlik bulunmadığından asansöre erişim engellenmektedir. Asansöre girilemediğinden asansör içi hakkında bilgiye ulaşılamamıştır. Görme engelli vatandaşların asansörlere yönlendirmek için hissedilebilir yüzey uygulamalarının bulunmadığı görülmektedir.

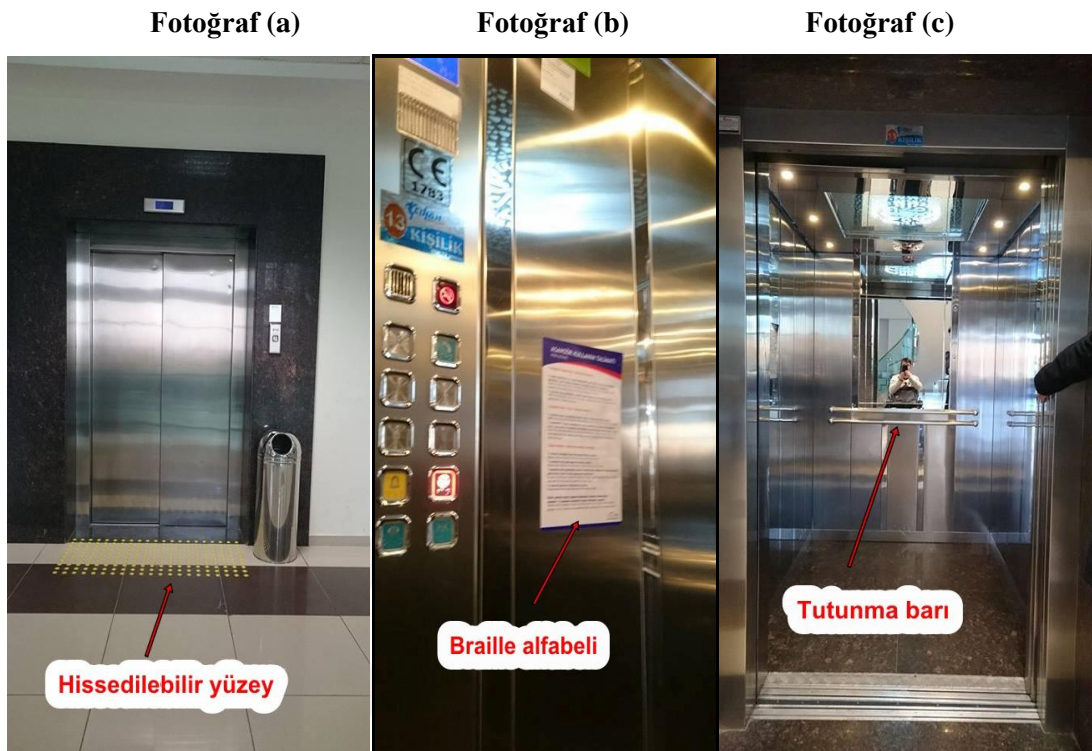
Fotoğraf 3.3.1: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüsü, Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.3.2.'de asansörün önünde yeterli genişlikte alanlar bulunmaktadır. Görme engelli vatandaşları asansöre yönlendirecek hissedilebilir yüzey uygulaması bulunmaktadır. Asansörün etrafında görme ve diğer engelli vatandaşlar için tehlike yaratabilecek engeller bulunmamaktadır. Asansör kapısı ve kabin içi genişlik istenilen standartlarda olduğu görülmektedir. Asansörde kabin içindeki kullanma talimatı görme engelli vatandaşlar için Braille alfabesi kullanılmıştır. Asansör içinde tutunma barı bulunmaktadır. Asansörde görsel ve ses sistemi (kaçıncı kata geldiğini belirten sesli uyarı sistemi) bulunmaktadır.

Fotoğraf 3.3.2: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüleri, Selçuklu Belediyesi



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.3.3.'de asansörün önünde yeterli genişlikte alan bulunmaktadır. Görme engelli vatandaşları asansöre yönlendirecek hissedilebilir yüzeyler bulunmaktadır. Asansörün etrafında görme ve diğer engelli vatandaşlar için tehlike yaratabilecek engeller bulunmamaktadır. Asansör kapısı ve kabin içi genişlik istenilen standartlarda olduğu görülmektedir. Asansörde görsel ve ses sistemi (kaçıncı kata geldiğini belirten sesli uyarı sistemi) bulunmaktadır. Asansör içinde tutunma barı bulunmaktadır. Tuş takımında Braille alfabesi mevcuttur. İçinde tutunma barı bulunmaktadır.

Fotoğraf 3.3.3: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüleri, DSİ Bölge Müdürlüğü

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Fotoğraf (c)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (d)



Fotoğraf (e)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.3.4.'de asansörün önünde yeterli genişlikte alan bulunmaktadır. Görme engelli vatandaşları asansöre yönlendirecek hissedilebilir yüzeyler bulunmaktadır. Asansörün etrafında görme ve diğer engelli vatandaşlar için tehlike yaratabilecek engeller bulunmamaktadır. Asansörlerde sesli uyarı sistem özellikleri araştırılmamıştır. Görsel uyarı sistemlerinin olduğu, kontrol ve çağrı butonlarının belli yükseklikte olduğu görülmektedir. Asansör kapısı ve kabin içi genişlik istenilen standartlarda olduğu görülmektedir.

Fotoğraf 3.3.4: Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüsü, Çevre Ve Şehircilik İl müdürlüğü



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.3.5.'de GAR istasyonunda bulunan asansörün önünde yeterli genişlikte alan bulunmaktadır. Görme engelli vatandaşların asansöre yönlendirecek hissedilebilir yüzey uygulaması bulunmaktadır. Asansörün etrafında engelli vatandaşlar için tehlike yaratabilecek engellerin (direk, çöp kovası) bulunmadığı görülmektedir. Asansör giriş kapısı ve asansör içi genişliği uygundur. Asansörde görsel uyarı sistemi bulunmaktadır. Kontrol ve çağrı butonlarının istenilen yükseklikte olduğu görülmektedir. Görme engelli vatandaşlar için asansör girişindeki

açıklama kısmında yazılanlar Braille ile birlikte mevcuttur. Aynı özellik asansör iç kısmında da vardır. Asansörler içinde tutamakların olduğu görülmektedir.

Fotoğraf 3.3.5: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüleri, GAR

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (c)



Fotoğraf (d)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.3.6.'da asansörün önünde yeterli genişlikte alanlar bulunmaktadır. Görme engelli vatandaşları asansöre yönlendirecek hissedilebilir yüzeyler bulunmamaktadır. Fakat hissedilebilir yüzey için çalışmaların yapılacağı öğrenilmiştir. Asansörün etrafında engelli vatandaşlar için tehlike yaratabilecek engeller bulunmamaktadır. Asansörde sesli uyarı sistemi (kaçıncı kata geldiğini belirten sesli uyarı sistemi) bulunmamaktadır. Tutunma barları bulunmaktadır. Görsel uyarı sistemlerinin olduğu, kontrol butonlarının belli yükseklikte olduğu görülmektedir. Asansör kapısının ve asansör kabin içi genişliği istenilen standartlara uygundur. Asansör çağırma butonunda ve kabin içindeki butonlarda Braille alfabesi mevcuttur.

Fotoğraf 3.3.6: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüleri, İl Halk Kütüphanesi

Fotoğraf (a)

Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (c)



Fotoğraf (d)

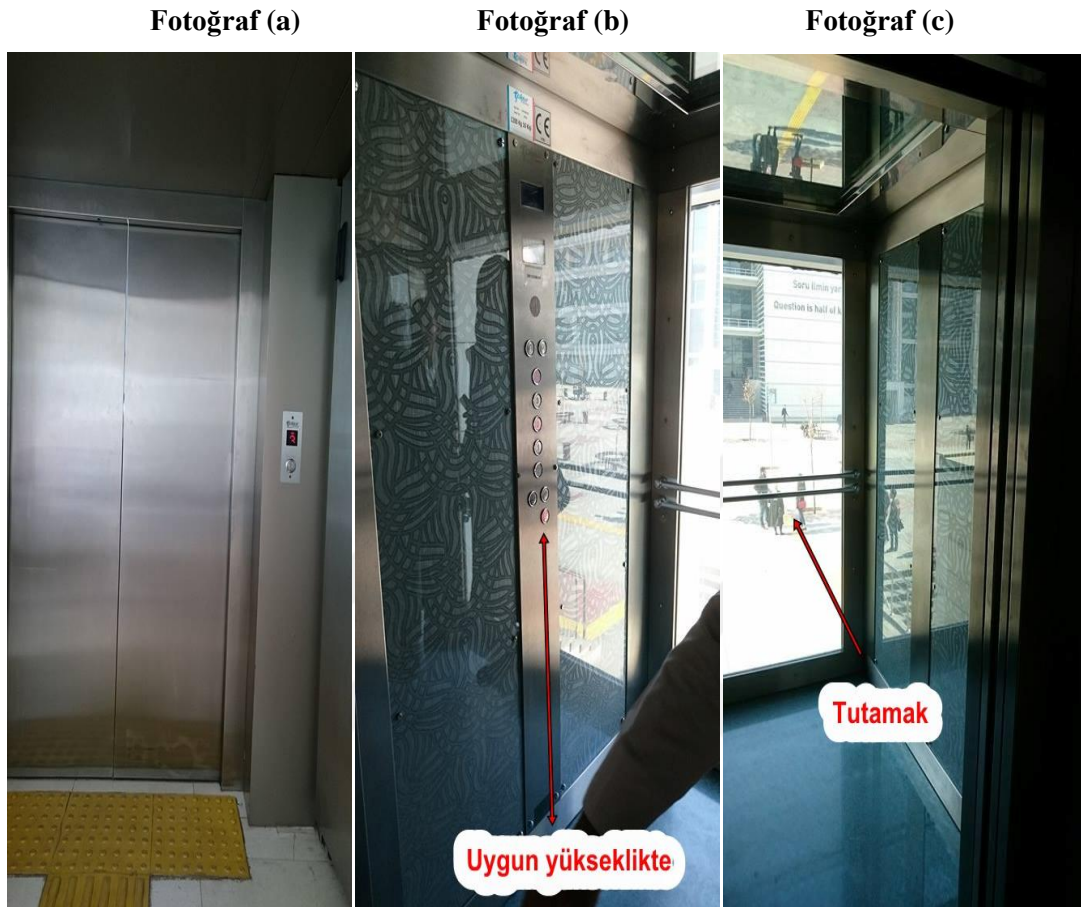


Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.3.7.'de asansörün önünde yeterli genişlikte alanlar bulunmaktadır. Asansörün etrafında engelli vatandaşlar için tehlike yaratabilecek engeller bulunmamaktadır. Görsel uyarı sistemlerinin olduğu, kontrol ve butonlarının belli yükseklikte olduğu görülmektedir. Asansör kapısı ve kabin içi genişlik istenilen standartlarda olduğu görülmektedir. Görme engelli vatandaşlar asansörlere yönlendirmek için hissedilebilir yüzey uygulamalarının olduğu görülmektedir. Asansör içinde tutunma barı bulunmaktadır.

Fotoğraf 3.3.7: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüleri, Karatay Üniversitesi



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.3.8.'de Edebiyat Fakültesi asansör içinde tutunma barları bulunduğu görülmektedir. Görme engelli vatandaşları asansöre yönlendirecek hissedilebilir yüzey uygulamasının bulunmadığı görülmektedir. Asansör giriş buton yüksekliğinin istenilen standartlara uygun olduğu görülmektedir. Asansörün önünde yeterli genişlikte alan bulunmaktadır. Asansör kapısının ve kabin içinin genişliği uygundur. Asansör tuş takımında Braille alfabesi mevcuttur. Asansörde sesli uyarı sistemi (kaçıncı kata geldiğini belirten sesli uyarı sistemi) bulunmamaktadır. Bina da ayrıyeten engelli vatandaşlar için asansör bulunmaktadır. Bu asansörün arızalandığı anda engelli asansörü devreye girmektedir.

Fotoğraf 3.3.8: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüleri, Edebiyat Fakültesi, Selçuk Üniversitesi

Fotoğraf (a)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (c)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (d)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.3.9.'da asansör içinde tutamakların bulunduğu görülmektedir. Görme engelli vatandaşları asansöre yönlendirecek hissedilebilir yüzey uygulamasının bulunmadığı görülmektedir. Asansör giriş buton yüksekliğinin istenilen standartlara uygun olduğu görülmektedir. Asansörün önünde yeterli genişlikte alan bulunmaktadır. Kabin içi kontrol butonları istenilen yükseklikte olduğu görülmektedir. Asansör etrafında engelli vatandaşlar için tehlike yaratacak engellerin olmadığı görülmektedir. Görsel uyarı sistemi bulunmaktadır. Asansör kapısının ve kabin içinin genişliği uygundur. Asansörde sesli uyarı sistemi (kaçıncı kata geldiğini belirten sesli uyarı sistemi) bulunmaktadır. Asansör çağırma butonunda ve kabin içindeki butonlarda Braille alfabesi mevcuttur.

Fotoğraf 3.3.9: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüleri, Mühendislik Fakültesi, Selçuk Üniversitesi

Fotoğraf (a)

Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.3.10.'da asansör içinde tutamakların bulunduğu görülmektedir. Görme engelli vatandaşları asansöre yönlendirecek hissedilebilir yüzey uygulamasının bulunmadığı görülmektedir. Asansörün önünde yeterli genişlikte alan

bulunmaktadır. Kabin içi kontrol butonları görme engelli vatandaşlar için Braille alfabesi ile okunabilir olmadığı görülmektedir. Asansör etrafında engelli vatandaşlar için tehlike yaratacak engellerin olmadığı görülmektedir. Asansör kapısının ve kabin içinin genişliği uygundur. Asansörde sesli uyarı sistemi (kaçıncı kata geldiğini belirten sesli uyarı sistemi) bulunmamaktadır.

Fotoğraf 3.3.10: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüleri, Teknik Eğitim Fakültesi, Selçuk Üniversitesi

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.3.11.'de Görme engelli vatandaşları asansöre yönlendirecek hissedilebilir yüzey uygulamasının bulunmadığı görülmektedir. Asansör etrafında engelli vatandaşlar için tehlike yaratacak engellerin olmadığı görülmektedir. Araştırma sırasında asansör arızalı olduğu için ses sistemi bilinmemektedir. Kabin içinde tutamak bulunmamaktadır.

Fotoğraf 3.3.11: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüleri, Otogar

Fotoğraf (a)

Fotoğraf (b)

Fotoğraf (c)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.3.12.'de asansör içinde tutunma barı bulunduğu görülmektedir. Görme engelli vatandaşları asansöre yönlendirecek hissedilebilir yüzey uygulamasının bulunmadığı görülmektedir. Asansörün önünde yeterli genişlikte alan bulunmaktadır. Asansör etrafında engelli vatandaşlar için tehlike yaratacak engellerin olmadığı görülmektedir. Görsel uyarı sistemi bulunmaktadır. Asansör kapısının ve kabin içinin genişliği uygundur. Asansörde sesli uyarı sistemi için tekrar araştırılmaya gidilmiş fakat bina girişindeki yatay asansör platformun arızalanması sonucu bina içine ulaşamamıştır.

Fotoğraf 3.3.12: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüleri, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.3.13.'de asansör içinde tutamakların bulunduğu görülmektedir. Görme engelli vatandaşları asansöre yönlendirecek hissedilebilir yüzey uygulamasının bulunmadığı görülmektedir. Asansör giriş buton yüksekliğinin uygun olduğu görülmektedir. Asansörün önünde yeterli genişlikte alan bulunmaktadır. Asansör etrafında engelli vatandaşlar için tehlike yaratacak engellerin olmadığı görülmektedir. Asansör kapısının ve kabin içinin genişliği uygundur.

Fotoğraf 3.3.13: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüleri, Süleyman Demirel Kültür Merkezi, Selçuk Üniversitesi

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.3.14.'de görme engelli vatandaşları asansöre yönlendirecek hissedilebilir yüzey uygulamasının bulunduğu görülmektedir. Asansör giriş buton yüksekliğinin istenilen standartlara uyulduğu görülmektedir. Asansörün önünde yeterli genişlikte alan bulunmaktadır. Asansör etrafında engelli vatandaşlar için tehlike yaratacak engellerin olmadığı görülmektedir. Çağrı ve kabin içi kontrol butonları istenilen yükseklikte olduğu görülmektedir. Asansörde görsel uyarı sistemlerinin olduğu görülmektedir. Asansör kapısının ve kabin içinin genişliği uygundur. Asansörde ses sistemi (kaçıncı kata geldiğini belirten sesli uyarı sistemi) bulunmaktadır. Kabin içindeki kontrol butonlarında görme engelli vatandaşlar için Braille alfabesi bulunmaktadır.

Fotoğraf 3.3.14: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüleri, Sosyal Güvenlik Kurumu İl Müdürlüğü

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.3.15.'de görme engelli vatandaşları asansöre yönlendirecek hissedilebilir yüzey uygulamasının bulunmadığı görülmektedir. Asansör giriş buton yüksekliğinin uygun olduğu görülmektedir. Asansör etrafında engelli vatandaşlar için tehlike yaratacak engellerin olduğu görülmektedir. Çağrı ve kabin içi kontrol butonları istenilen yükseklikte olduğu görülmektedir. Asansörde görsel uyarı sistemin olduğu görülmektedir. Kabin içinde tutunma barlarının olduğu görülmektedir. Braille alfabeli talimat kılavuzu bulunmaktadır. Asansör kapısının ve kabin içinin genişliği uygundur.

Fotoğraf 3.3.15: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüleri, Büyükşehir Belediyesi Şehit Üsteğmen Mustafa Çuhadar Yaya Üst Geçidi.

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.3.16.'da görme engelli vatandaşları asansöre yönlendirecek hissedilebilir yüzey uygulamasının bulunmadığı görülmektedir. Asansörün önünde yeterli genişlikte alan bulunmaktadır. Asansör etrafında engelli vatandaşlar için tehlike yaratacak engellerin olmadığı görülmektedir. Kabin içi kontrol butonları istenilen yükseklikte olduğu görülmektedir. Asansörde görsel uyarı sistemlerinin olduğu görülmektedir. Sesli uyarı sistemi (kaçıncı kata geldiğini belirten sesli uyarı sistemi) bulunmamaktadır. Asansörde tutamağın olduğu görülmektedir. Asansör

kapısının ve kabin içinin genişliği uygundur. Asansör çağırma butonunda ve kabin içindeki butonlarda Braille alfabesi mevcuttur.

Fotoğraf 3.3.16: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüleri, İİBF Selçuk Üniversitesi

Fotoğraf (a)



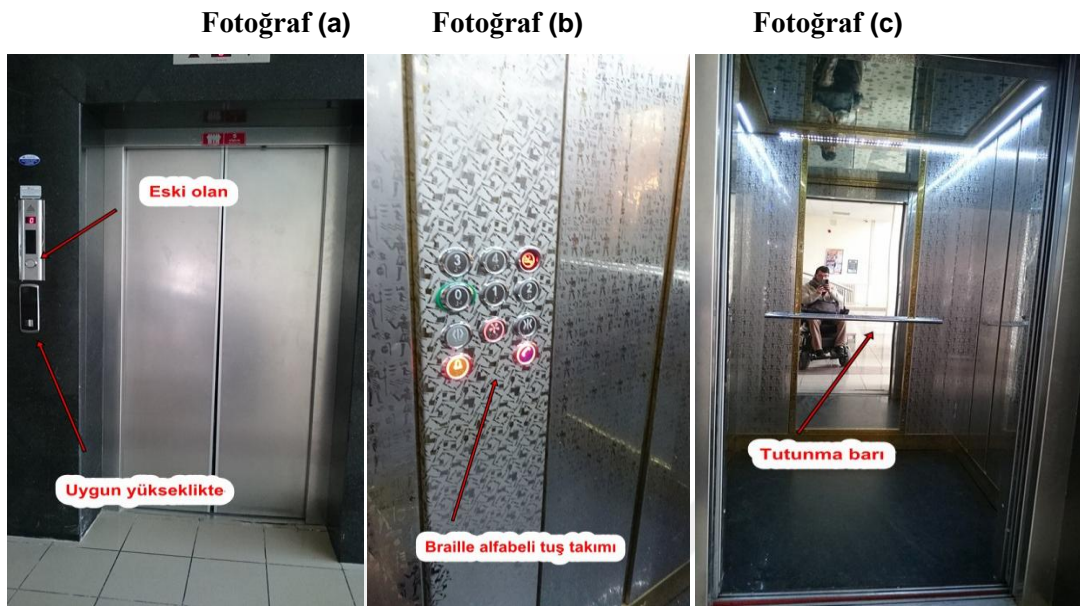
Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.3.17.'de görme engelli vatandaşları asansöre yönlendirecek hissedilebilir yüzey uygulamasının bulunmadığı görülmektedir. Asansör giriş buton yüksekliğinin uygun olduğu görülmektedir. Asansörün önünde yeterli genişlikte alan bulunmaktadır. Asansör etrafında engelli vatandaşlar için tehlike yaratacak engellerin olmadığı görülmektedir. Çağrı ve kabin içi kontrol butonları istenilen yükseklikte olduğu görülmektedir. Asansörde görsel uyarı sisteminin olduğu görülmektedir. Sesli uyarı sistemi (kaçıncı kata geldiğini belirten sesli uyarı sistemi) bulunmamaktadır. Asansörde tutamağın olduğu görülmektedir. Tuş takımında Braille alfabesi mevcuttur. Asansör kapısının ve kabin içinin genişliği uygundur.

Fotoğraf 3.3.17: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüleri, İLTEK Selçuk Üniversitesi



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.3.18.'de görme engelli vatandaşları asansöre yönlendirecek hissedilebilir yüzey uygulamasının bulunmadığı görülmektedir. Asansör giriş buton yüksekliğinin uygun olduğu görülmektedir. Asansörün önünde yeterli genişlikte alan bulunmaktadır. Asansör etrafında engelli vatandaşlar için tehlike yaratacak engellerin olmadığı görülmektedir. Çağrı ve kabin içi kontrol butonları istenilen yükseklikte olduğu görülmektedir. Asansörde görsel uyarı sisteminin olduğu görülmektedir. Sesli uyarı sistemi (kaçıncı kata geldiğini belirten sesli uyarı sistemi) bulunmaktadır. Asansörde tutamağın olduğu görülmektedir. Asansör kapısının ve kabin içinin genişliği uygundur.

Fotoğraf 3.3.18: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüleri, Büyükşehir Belediyesi

Fotoğraf (a)

Fotoğraf (b)

Fotoğraf (c)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.3.19.'da Asansör giriş buton yüksekliğinin istenilen standartlara uygun olduğu görülmektedir. Asansörün önünde yeterli genişlikte alan bulunmaktadır. Asansör etrafında engelli vatandaşlar için tehlike yaratacak engellerin olmadığı görülmektedir. Çağrı ve kabin içi kontrol butonları istenilen yükseklikte olduğu görülmektedir. Asansörde görsel ve sesli uyarı (kaçıncı kata geldiğini belirten sesli uyarı sistemi) sisteminin olduğu görülmektedir. Asansörde tutamağın olduğu görülmektedir. Asansör kapısının ve kabin içinin genişliği uygundur.

Fotoğraf 3.3.19: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüleri, Selçuk Üniversitesi Yaya Üstgeçidi

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.3.20.'de asansör giriş buton yüksekliğinin istenilen standartlara uygun olduğu görülmektedir. Asansörün önünde yeterli genişlikte alan bulunmaktadır. Asansör etrafında engelli vatandaşlar için tehlike yaratacak engellerin olmadığı görülmektedir. Çağrı ve kabin içi kontrol butonları istenilen yükseklikte olduğu görülmektedir. Asansörde görsel ve sesli uyarı (kaçıncı kata geldiğini belirten sesli uyarı sistemi) sisteminin olduğu görülmektedir. Asansörde tutamağın olduğu görülmektedir. Asansör kapısının ve kabin içinin genişliği uygundur. Ayriyeten kabin içinde Braille alfabeli kılavuz mevcuttur.

Fotoğraf 3.3.20: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüleri, Fen Fakültesi, Selçuk Üniversitesi

Fotoğraf (a)



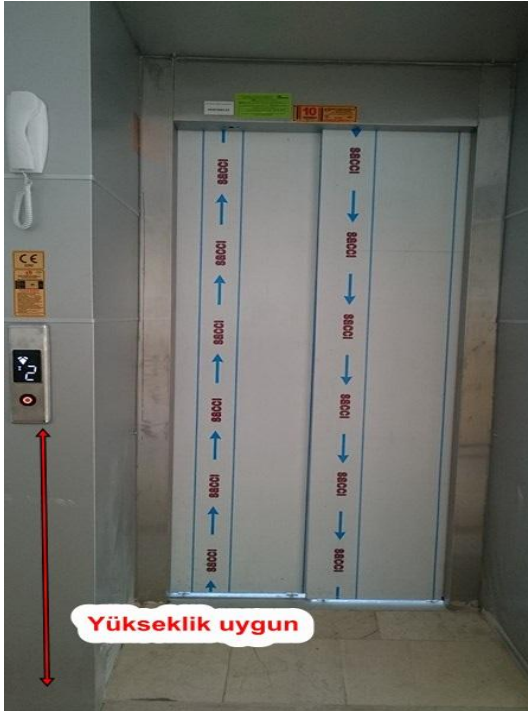
Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (c)



Fotoğraf (d)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.3.21.'de asansör giriş buton yüksekliğinin istenilen standartlara uygun olduğu görülmektedir. Asansörün önünde yeterli genişlikte alan bulunmaktadır. Asansör etrafında engelli vatandaşlar için tehlike yaratacak engellerin olmadığı görülmektedir. Kabin içi kontrol butonları istenilen yükseklikte olduğu görülmektedir. Asansörde görsel sistem bulunmaktadır fakat sesli uyarı (kaçıncı kata geldiğini belirten sesli uyarı sistemi) sisteminin olmadığı görülmektedir. Asansörde tutunma barının olduğu görülmektedir. Asansör kapısının ve kabin içinin genişliği uygundur. Ayriyeten tuş takımlarında Braille alfabesi mevcuttur. Asansör önünde görme engelliler için hissedilebilir yüzey uygulamasının bulunmadığı görülmektedir.

Fotoğraf 3.3.21: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Asansör Görüntüleri, Meram Belediyesi

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (c)



Fotoğraf (d)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

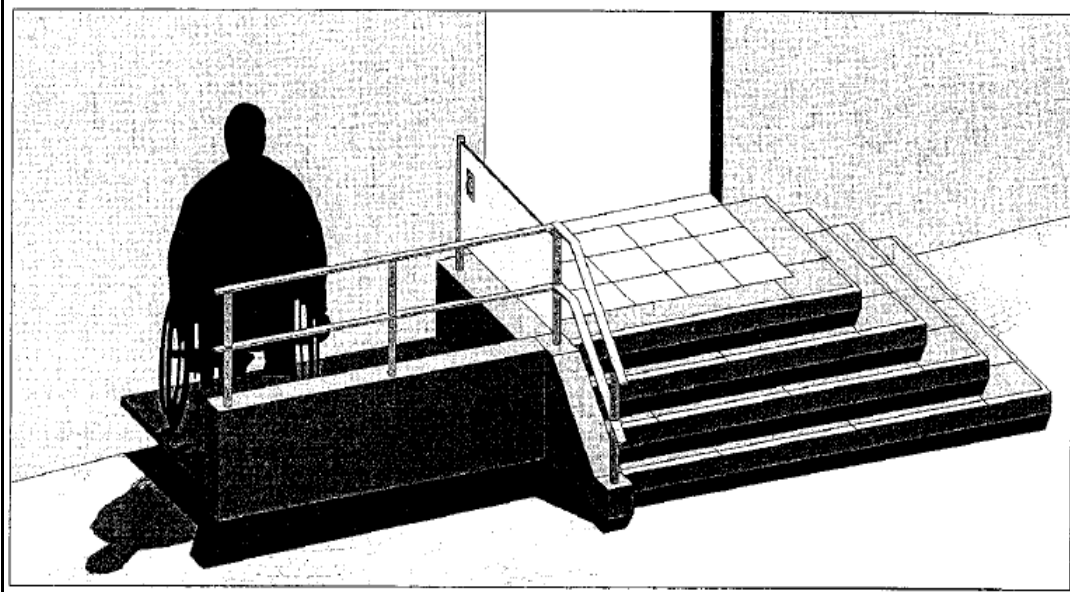
Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Merdiven asansörü

- “Binalara merdiven ve asansörlerin dışında merdiven basamakları üzerinde yer alan merdiven asansörü veya başka bir yerde konumlandırılmış eğimli ve dikey platform asansörü denilen bir sistem kurulabilir. Merdiven asansörünün aşağı-yukarı doğru hareketi küçük bir elektrikli motor, zincir veya güçlü bir halat yardımıyla sağlanabilir. Kullanımda dikkat edilecek konu, yer seçimi, başlangıç ve bitiş noktalarının belirlenmesi olmalıdır”

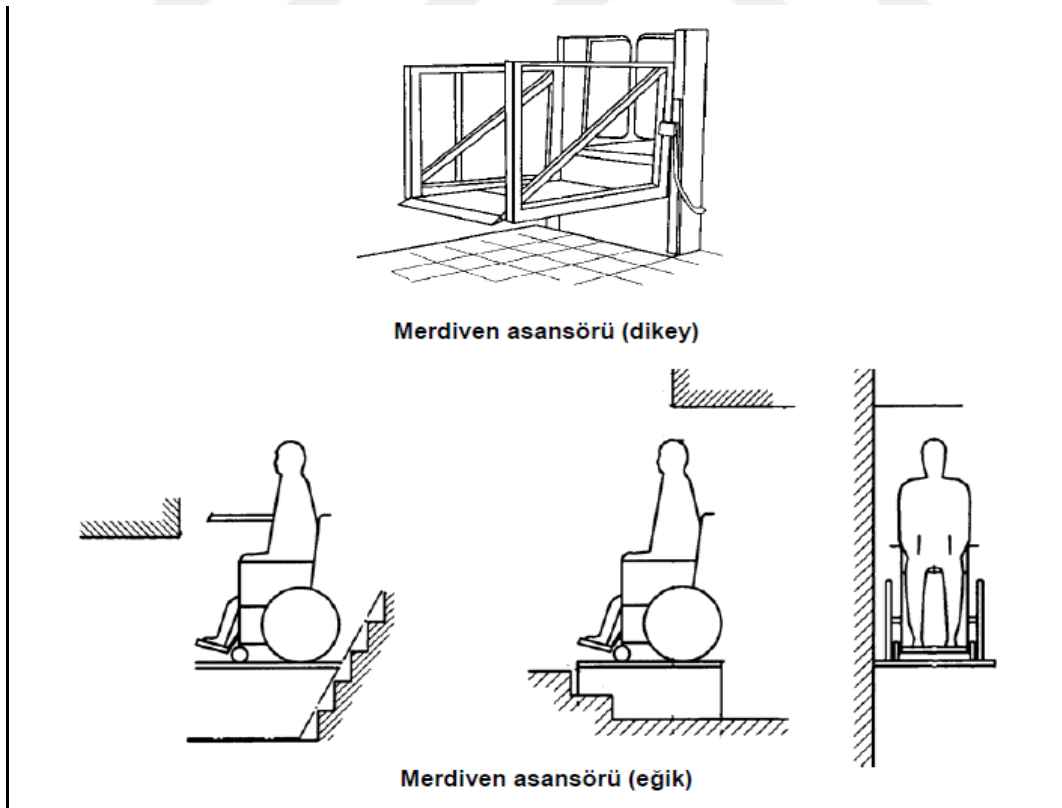
(TS 9111, 2011).

Şekil 3.21: Platform Asansörü



Kaynak: TS9111, 2011:54.

Şekil 3.22: Merdiven Asansörü Örnekleri



Kaynak: TS9111, 2011:55.

EN 81-41 VE TS ISO 9386-1 STANDARTLARINDA⁴⁰;

❖ “Kabin Yükünün Kontrolü Kaldırma Platformu, kabinin aşırı yüklenmesi durumunda otomatik seviyeleme haricinde kabinin normal harekete geçmesini önleyen bir tertibatla donatılmalıdır. Beyan Yüğü 75 kg üzerinde olduğu zaman, kabinin aşırı yüklü olduğu kabul edilir. Kabin aşırı yüklendiğinde;

a) Kullanıcılar kabin içindeki sesli ve/veya görünür bir sinyal ile bilgilendirilmelidir.

b) Kapılar kilitlenmemiş ve açılabilir durumda olmalıdır. Kaldırma yolu girişleri, iniş kapıları ile korunmalıdır. Platformun üzerine ve yukarısına net erişim yüksekliği 2 m’den az olmamalıdır.

Aşağıdaki durumlar hariç olmak üzere, girişlerin net genişliği 800 mm’den az olmamalıdır.

a) 900 mm’den az olmaması gereken kamusal erişime sahip binalarda ve

b) 650 mm’den az olmaması gereken sadece özel erişime sahip, sadece ayakta duran yalnız kullanıcıların kullanımı için”.

(EN 81-41 VE TS ISO 9386-1’den aktaran: Tirikon ve Güvenç, 2014).

⁴⁰ “EN 81-41 VE TS ISO 9386-1” kaynaklarına ulaşamamış olup bu standartlara atıf yapılmıştır.

**Fotoğraf 3.3.22: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Engelli Dikey Asansör Platform Görüntüleri, il Sağlık Müdürlüğü
(OLUMLU ÖRNEK)**

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



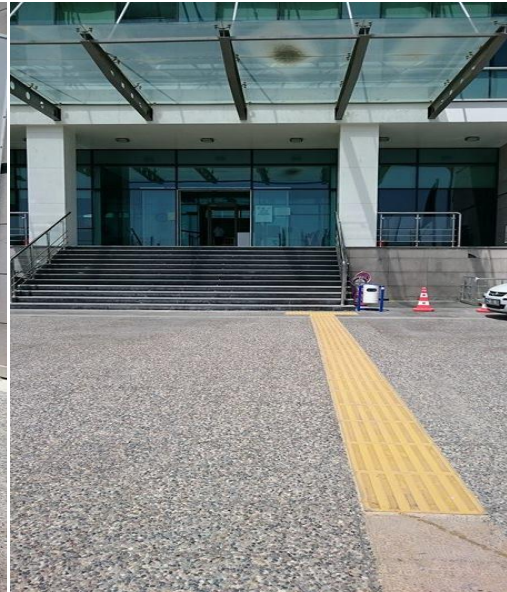
Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

**Fotoğraf 3.3.23: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Engelli Dikey Asansör Platform Görüntüleri, Karatay Üniversitesi
(OLUMLU ÖRNEK)**

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

**Fotoğraf 3.3.24: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Engelli Dikey Asansör Platform Görüntüleri, Diş Hekimliği Fakültesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi
(OLUMLU ÖRNEK)**

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

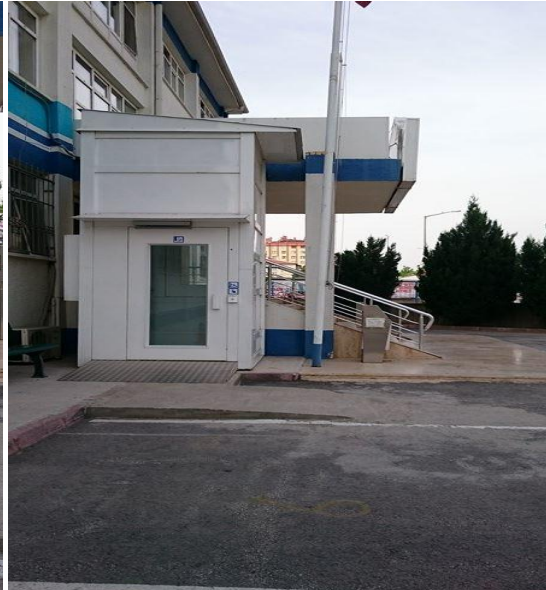
Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

**Fotoğraf 3.3.25: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Engelli Dikey Asansör Platform Görüntüleri, Turizm Fakültesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi
(OLUMLU ÖRNEK)**

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.3.26: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Engelli Yatay Asansör Platform Görüntüleri, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi

(OLUMSUZ ÖRNEK)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.3.27: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Engelli Dikey Asansör Platform Görüntüleri, Ziraat Fakültesi, Selçuk Üniversitesi

(OLUMLU ÖRNEK)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

3.4. Merdivenler

TS 12576 Şehir İçi Yollar-Özürü ve Yaşlılar İçin Sokak, Cadde, Meydan ve Yollarda Yapısal Önlemler ve İşaretlemlerin Tasarım Kuralları'na göre;

- ❖ *“Merdivenlerde net genişlik, asgari 180 cm olmalıdır. 300 cm'den daha geniş olan merdivenlerin ortasında ilave korkuluk yapılmalıdır. Merdiven yanlarında su tahliye olukları yapılmalıdır”.*
- ❖ *“Basamak genişliği asgari 30 cm olmalıdır. Ayrıca, merdivende yer alan basamak gruplarında, basamaklar arasında yükseklik farkı olmamalı, bütün basamaklar eşit yükseklikte olmalıdır”.*
- ❖ *“Basamaklar sert, kaymaz ve mat malzemelerden yapılmalı, doğal veya yapay olarak aydınlandığında yansıma veya parlama ile göz almamalıdır”.*
- ❖ *“Basamak uçları takılmayı engellemek için çıkıntılı olmamalıdır. Her bir basamak ucunda 2,5 cm eninde kaymayı önleyici detay veya şeritler uygulanmalıdır. Bu şeritler merdivenin rengiyle zıtlık oluşturacak şekilde, tercihen sarı olmalıdır. Gerekiyorsa merdivenin üzeri hava etkilerine karşı kapatılmalıdır”.*
- ❖ *“Her iki tarafı boşluk olan merdivenlerin her iki tarafına, boşluk tek tarafta ise boşluk olan tarafa korkuluk yapılmalıdır”.*
- ❖ *“Merdivenin her sahanlığının, basamakların başladığı ve bittiği yerlerde, merdiven genişliğince ve yönünde 60 cm uzunluğunda, ilk basamak başlamadan 30 cm önce bitecek şekilde hissedilebilir uyarıcı yüzey uygulaması olmalıdır”.*
- ❖ *“Merdivenlerin duvar taraflarına da küpeşte yapılmalıdır. Küpeşte ile basamak tabanı arasına azami yüksekliği 45 cm olacak şekilde koruma demiri konulmalıdır. Ayrıca yeterli sayıda tırabzan yerleştirilmelidir”.*
- ❖ *“Küpeşterler, emniyet bakımından merdiven başlangıç ve bitiminden sonra asgari 30 cm daha devam etmelidir. Küpeşterlerdeki bu uzatmaların uç kısmı, herhangi bir kazayı önlemek için yarım ay şeklinde aşağı doğru kıvrılmalıdır”.*

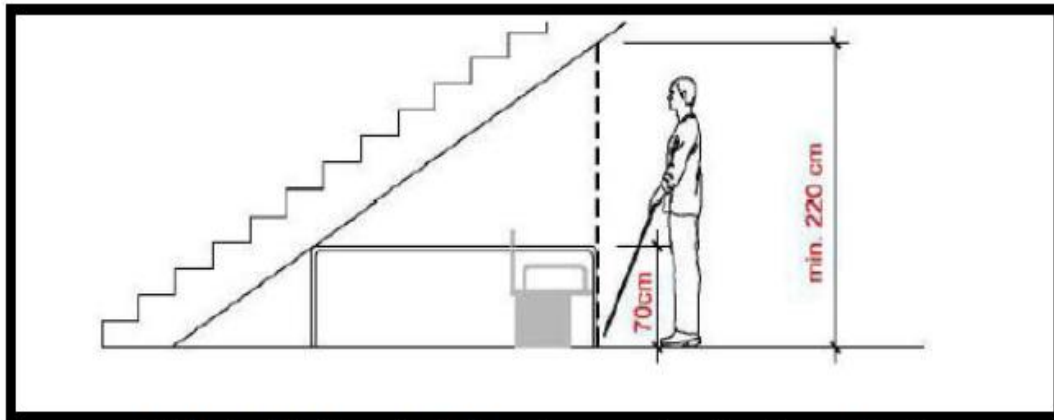
- ❖ “Aynı yönde devam eden merdivenli yollarda; arazinin topoğrafik yapısına bağlı olarak yükseklik farkı 180 cm’nin üstünde (veya 8 - 10 basamakta bir) ise merdivenler arasında asgari 150 x 150 cm’lik sahanlık olmalıdır. Merdiven, sahanlıkta yön değiştiriyorsa, sahanlık alanı asgari 180 cm x 180 cm olmalıdır”.

(TS 12576, 2012).

Merdivenlerde Güvenlik

Merdivenlerin güvenliği için iki tarafında tırabzan bulunmalı, merdiven kenarlarında duvar varsa küpeşte bulunmalıdır. Küpeşte uzunluğu, merdivenin başlangıç ve bitiminde ilk ve son basamaktan 30 cm uzatılmalıdır. Küpeşterin uç kısımları yuvarlak biçiminde olmalıdır. Küpeşter kaymayı önleyici malzemelerden yapılmalıdır. Korkuluklar dayanıklı olmalıdır. Görme engelli bireyler için merdiven altı özellikler aşağıdaki şekilde belirtilmiştir.

Şekil 3.23: Merdiven Altında Kapatılması Gereken Alan



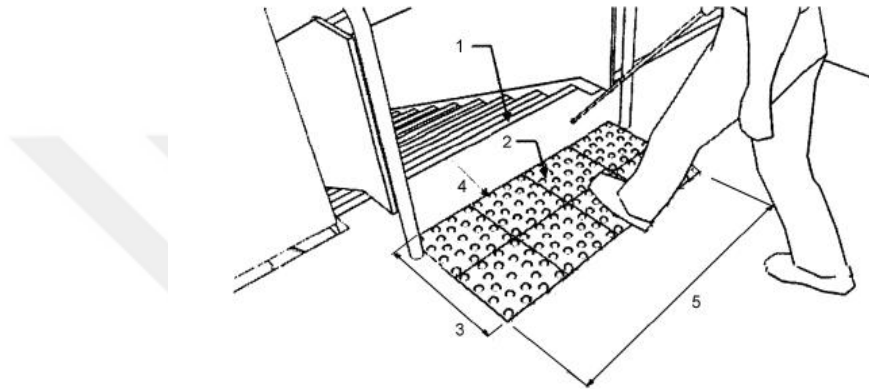
Kaynak: Alp, (2014), “Engelliler İçin Dış Mekân Kullanım Olanaklarının Araştırılması: İstanbul Üniversitesi Beyazıt Yerleşkesi Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, s.46.

- ❖ “Hissedilebilir uyarıcı yüzey, merdivenin her sahanlığının, basamakların başladığı ve bittiği yerlerinde, merdiven genişliğince bulunmalıdır. Hissedilebilir uyarıcı yüzey, merdiven yönünde 60 cm uzunluğunda, ilk basamak başlamadan 30 cm önce bitecek (boşluk bırakacak) şekilde

yerleştirilmelidir. Hissedilebilir uyarıcı yüzey basamakların alt ve üst taraflarında kullanıldığında, merdiven boşluğundaki ilk ve son basamakların görsel olarak algılanmasını azaltmamalıdır”.

(TS 9111, 2011).

Şekil 3.24: Merdivende Hissedilebilir Uyarıcı Yüzey Ölçüleri.



(TS 9111, 2011:50).

Açıklama

- 1- Görsel uyarı çizgisi
- 2- Hissedilebilir uyarıcı yüzey
- 3- 60 cm
- 4- 30 cm
- 5- Merdiven genişliği.

Şekil 3.25: Kadıköy- Kartal Metro Projesinde Zemin Uygulamaları

(OLUMLU ÖRNEK)



Kaynak: (http://www.erisilebiliristanbul.org/Calismalar/Documents/rayli_sistemler_mudurlugu.pdf, Erişim tarihi: 26.10.2016).

ARAŞTIRMA: MERDİVENLER-KONYA

Fotoğraf 3.4.1.'de merdiven net genişliği fazla olduğundan ilave olarak merdiven ortasına korkuluk yapılmıştır. Basamaklar incelenmiş olup standartlara uygun bir şekilde kaymaz malzemelerden yapılmıştır ve her bir basamak ucunda kaymayı önleyici şeritler bulunmaktadır. Merdivenlerin her iki tarafında da korkuluk mevcuttur. Merdivenlerin başlangıç ve bitiminden önce görme engelli vatandaşlar için hissedilebilir yüzey uygulaması yapılmıştır.

Fotoğraf 3.4.1: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, İl Sağlık Müdürlüğü



Kaynak: Hilmi SÖZEN, Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.4.2.'de basamaklar incelenmiş olup standartlara uygun bir şekilde kaymaz malzemelerden yapılmıştır ve her bir basamak ucunda kaymayı önleyici şeritler bulunmaktadır. Merdivenlerin sağ tarafında korkuluk ve duvar tarafında küpeşterler bulunmaktadır. Merdivenlerin başlangıç ve bitiminden önce görme engelli vatandaşlar için hissedilebilir yüzey uygulaması yapılmıştır.

Fotoğraf 3.4.2: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, İl Sağlık Müdürlüğü Bina İçi



Kaynak: Hilmi SÖZEN, Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.4.3.'de merdivenlerin boşluk kısmına korkuluk yapılmış fakat uygun malzeme değildir. Merdivenin duvar kısmına küpeşte yapılmıştır. Merdivenlerin başlangıç ve bitiminden önce görme engelli vatandaşlar için hissedilebilir yüzey uygulaması yapılmıştır. Her bir basamak ucunda kaymayı önleyici şeritler bulunmaktadır.

Fotoğraf 3.4.3: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN, Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN, Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.4.4.'de merdivenlerin başlangıç ve bitiminden görme engelli vatandaşlar için hissedilebilir yüzey uygulaması yapılmıştır. Basamaklar sert, kaymaz malzemelerden yapıldığı ve her bir basamak ucunda kaymayı önleyici şeritlerin bulunduğu görülmektedir. Merdivenin duvar kısmında küpeşte bulunmaktadır.

Fotoğraf 3.4.4: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, DSİ Bölge Şube Müdürlüğü



Kaynak: Hilmi SÖZEN, Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.4.5: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, Karatay Üniversitesi (OLUMLU ÖRNEK)



Kaynak: Hilmi SÖZEN, Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.4.6.'da merdivenlerin başlangıç ve bitiminden önce görme engelli vatandaşlar için hissedilebilir yüzey uygulaması yapılmıştır. Her bir basamak ucunda kaymayı önleyici şeritlerin bulunmadığı görülmektedir. Merdivenin boşluk kısmında korkuluk bulunmaktadır fakat duvar kısmında küpeşte bulunmamaktadır.

Fotoğraf 3.4.6: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, Sosyal Güvenlik Kurumu İl Müdürlüğü

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN, Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN, Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.4.7.'de merdiven net genişliğinin 300 cm'den fazla olduğundan ilave korkuluk yapılmıştır. Merdivenlerin başlangıç ve bitiminden önce görme engelli vatandaşlar için hissedilebilir yüzey uygulamasının yapılmadığı görülmektedir. Merdivenin duvar kısımlarına küpeşte yapılmadığı görülmektedir.

Fotoğraf 3.4.7: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, Beyhekim Hastanesi Kantin-Kreş Giriş Arası



Kaynak: Hilmi SÖZEN, Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.4.8.'de her bir basamak ucunda kaymayı önleyici şeritlerin bulunmadığı görülmüştür. Merdivenlerin başlangıç ve bitiminden önce görme engelli vatandaşlar için hissedilebilir yüzey uygulamasının yapılmadığı görülmektedir. Merdivenin boşluk kısmında korkuluk ve duvar kısmında küpeşte bulunmaktadır.

Fotoğraf 3.4.8: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, İİBF, Selçuk Üniversitesi

Fotoğraf (a)



Kaynak: Hilmi SÖZEN, Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN, Fotoğraf Arşivi, 2016.

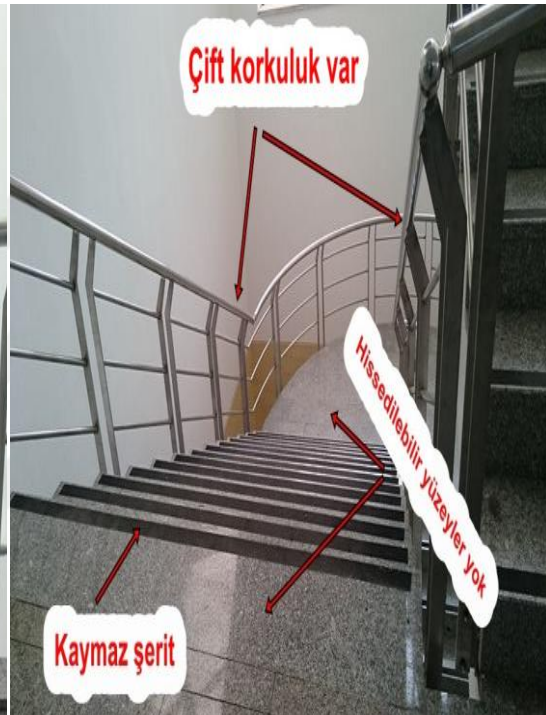
Fotoğraf 3.4.9.'da merdivenlerin başlangıç ve bitiminden önce görme engelli vatandaşlar için hissedilebilir yüzey uygulaması yapılmalıdır. Her bir basamak ucunda kaymayı önleyici şeritlerin bulunduğu görülmektedir. Merdivenlerin her iki tarafında korkuluk olduğu görülmektedir.

Fotoğraf 3.4.9: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, İl Halk Kütüphanesi

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN, Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN, Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.4.10.'da merdivenlerin başlangıç ve bitiminden önce görme engelli vatandaşlar için hissedilebilir yüzey uygulaması yapılmalıdır. Her bir basamak ucunda kaymayı önleyici şeritlerin bulunduğu görülmektedir. Merdivenin duvar kısmında küpeşte bulunmaktadır. Fakat uygun malzemedendir yapılmamıştır. Aynı durum merdiven boşluk kısmındaki korkuluk içinde geçerlidir.

Fotoğraf 3.4.10: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, Büyükşehir Belediyesi

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN, Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN, Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.4.11.'de Fotoğraf(a) ve fotoğraf(b) merdivenlerinin başlangıç ve bitiminden önce görme engelli vatandaşlar için hissedilebilir yüzey uygulaması yapılmalıdır. Her iki fotoğrafta da basamak ucunda kaymayı önleyici şeritlerin bulunmadığı görülmektedir. Fotoğraf(b)'de merdivenin iki tarafında korkuluk olduğu fakat diğer fotoğrafın duvar kısmında küpeştenin olmadığı görülmektedir.

Fotoğraf 3.4.11: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, İltek, Selçuk Üniversitesi

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN, Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN, Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.4.12: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, Tıp Fakültesi B Blok Girişi, Selçuk Üniversitesi



Kaynak: Hilmi SÖZEN, Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.4.13.'de merdivenlerinin başlangıç ve bitiminden önce görme engelli vatandaşlar için hissedilebilir yüzey uygulamasının bulunduğu görülmektedir. Her basamak ucunda kaymayı önleyici şeritlerin bulunduğu fakat silinmiş olduğu görülmektedir. Merdiven kenarlarında korkuluklar bulunmaktadır.

Fotoğraf 3.4.13: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, Tıp Fakültesi B Blok Bina İçi, Selçuk Üniversitesi

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN, Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN, Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.4.14: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, Tıp Fakültesi D Blok Girişi, Selçuk Üniversitesi



Kaynak: Hilmi SÖZEN, Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.4.15: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, Tıp Fakültesi E Blok Girişi, Selçuk Üniversitesi



Kaynak: Hilmi SÖZEN, Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.4.16: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, Meram Kaymakamlığı

(OLUMSUZ ÖRNEK)



Kaynak: Hilmi SÖZEN, Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.4.17: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu İl Müdürlüğü

(OLUMSUZ ÖRNEK)



Kaynak: Hilmi SÖZEN, Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.4.18: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüleri, Selçuk Üniversitesi
(OLUMSUZ ÖRNEK)

Teknik Eğitim Fakültesi

YADAM

Edebiyat Fakültesi



Kaynak: Hilmi SÖZEN, Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.4.19: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, Selçuklu Belediyesi



Kaynak: Hilmi SÖZEN, Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.4.20: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, Fen Fakültesi, Selçuk Üniversitesi



Kaynak: Hilmi SÖZEN, Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.4.21: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Merdiven Görüntüsü, Meram Belediyesi



Kaynak: Hilmi SÖZEN, Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN, Fotoğraf Arşivi, 2016.

3.5. Tuvaletler

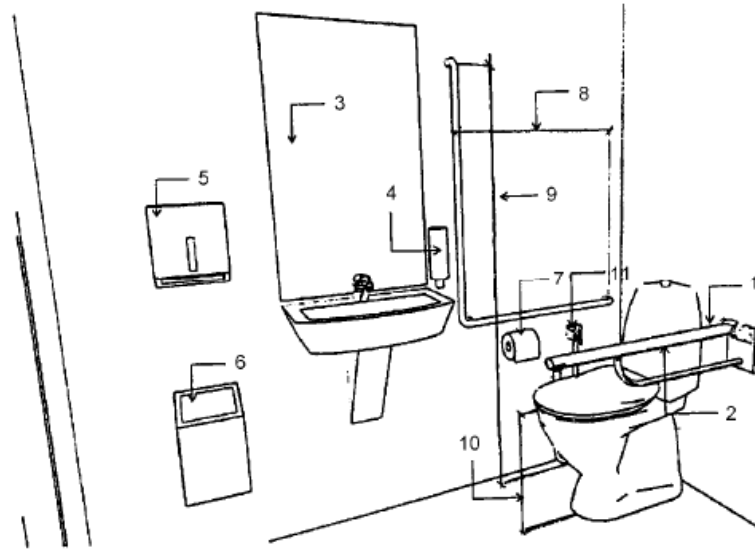
- ❖ “İşhane, büro, çarşı, pasaj, mağaza gibi binalarla, otel ve benzerlerinde en çok 25 kişiye; sinema, tiyatro gibi umumi binalarda ise en çok 50 kişiye, en az 1 kadın ve 1 erkek ve özürllüler için de en az 1 kadın, 1 erkek olmak üzere standardına uygun hela, pisuar ve lavabo yapılması gereklidir”.
- ❖ “Tuvaletlerde klozet kullanılmalıdır”.
- ❖ “Tuvaletler ulaşılabilir bir güzergâhta yer almalıdır. Tuvaletlerde zemindeki minimum zemin yüzeyi sol taraftan veya sağ taraftan yaklaşıma göre düzenlenebilir”.
- ❖ “Kapı dışarı açılmak koşulu ile minimum net zemin yüzeyi genişlik ve derinlikleri, önden yaklaşımda (düz bir transfer için) 122 cm x 167,5 cm; sağ yandan yaklaşımda (diyagonal bir transfer için) 122 cm x 142 cm ve

hem ön hem sol yandan yaklaşımda (yan bir transfer için) 150 cm x 142 cm ölçülerinde olmalıdır”.

- ❖ “Klozet yerleştirilirken orta aksın yan duvardan uzaklığı en az 46 cm ve toplamda klozetin oturduğu yerin net genişliği en az 92 cm olacak biçimde düzenlenmelidir”.
- ❖ “Tuvaletlerin döşemesi tekerlekli sandalyenin hareketine engel olmayacak biçimde, seviye farksız düzenlenmelidir. Girişte seviye farkı varsa 6 mm’den fazla olmamalıdır. 6 mm ile 13 mm arasındaki seviye farklılıkları 1/2’den fazla olmayan bir eğimle bağlanmalıdır”.
- ❖ “Işık kontrol düğmeleri tuvalet kabinlerinin içinde olmalı veya biri girdiğinde ışık otomatik olarak yanmalıdır”.

(TS 9111, 2011).

Şekil 3.26: Tuvalet Örneği



Kaynak: (TS 9111, 2011:63).

Açıklama

- 1- Katlanabilir tutunma çubuğu
- 2- Tutunma çubukları klozet yüksekliğinden 25-35 cm daha yukarıda olmalıdır
- 3- Aynanın yerden yüksekliği en fazla 90 cm- aynanın en üst noktası en fazla 190 cm’de olmalıdır
- 4- Sıvı sabunluğun yerden yüksekliği 80-110 cm
- 5- Kağıt havluluk veya el kurutma makinesi yerden yüksekliği 80-110 cm
- 6- Çöp kutusu

7- Tuvalet kâğıdı (En az 43 cm - en fazla 48 cm yüksekliğe yerleştirilmiş)

8- En az 60 cm

9- En az 170 cm

10- En az 43 cm - en fazla 48 cm

11- Taharet musluğu (En az 43 cm - en fazla 48 cm yüksekliğe yerleştirilmiş).

Yukarıda da değinildiği gibi ortak kullanım mekânlarında bay ve bayan olmak üzere 2 adet engelli bireyler için standartlara uygun olarak düzenlenmiş WC bulunmalıdır. WC kapısı üzerine engelli işareti konmalıdır. WC kapısı dışarıya doğru açılıyorsa yeterli sahanlık bulunmalıdır. WC iç alanının tekerlekli sandalye ve akülü araba kullanan engellilerin araçlarının ölçülerine göre ayarlanmalıdır. WC girişinde yeterli yükseklikte olan tuvaletin girilmez olduğunu gösteren bir buton olmalıdır veya WC kapı üzerinde WC'nin boş olduğunu gösteren ışıklı, sesli ve yazılı uyarılarla belirtilmeli, bunları herkesin görebileceği bir yerde olmalıdır.

Ortopedik engelli bireyler için WC kabininde klozet, lavabo, tutamaklar ve hareketli ayna olmalıdır. Klozetin kenarında bulunan L şeklindeki tutamak tekerlekli sandalye ve akülü araba kullanan engelli bireylerin klozete geçmesini sağlamaktadır. Kaldırılabilir tutamak ise akülü araba ve tekerlekli sandalyeden klozete geçerken engel teşkil etmemesi için hareketli olmalıdır. Tutunma barları ve hareketli ayna örnekleri aşağıdaki şekilde belirtilmektedir.

Şekil 3.27: Klozet Tutunma Barı, Mentşeli Tutunma Barı Ve Hareketli Aynaya Örnekler



Klozet tutunma barı

Mentşeli tutunma barı

Hareketli ayna

Kaynak: (<http://www.yapkat.com/images/Malzeme/Dosya/52624148130417119671106338.pdf>, Erişim tarihi: 27.10.2016).

**Şekil 3.28: Şişhane İstasyonu
(OLUMLU ÖRNEK)**



Kaynak: (http://www.erisilebiliristanbul.org/Calismalar/Documents/rayli_sistemler_mudurlugu.pdf, Erişim tarihi: 26.10.2016).

Şekil 3.29: Kamusal İç Mekânlarda Engelli Tuvaleti Örneği



Kaynak: (www.erisilebiliristanbul.com, Erişim tarihi: 18.10.2016).

ARAŞTIRMA: TUVALETLER-KONYA

Fotoğraf 3.5.1.'de tuvalet ulaşılabilir bir güzergâhtadır. Klozetin oturduğu yerin net genişliği standartlara uygundur. Ayna ve lavabonun yerden yüksekliği uygundur. Tuvalet kapısı üzerine engelli işareti bulunmaktadır. Tuvaletin iç genişliği tekerlekli sandalye kullanan engelli vatandaşlar için uygundur. Kapı yanında bir butonla tuvaletin girilmez veya boş olduğu ışıklı, sesli ve yazılı uyarılarla belirtilmediği görülmektedir. Engelli kabininde bulunan klozetin iki kenarında da tutunma barları bulunmamaktadır.

Fotoğraf 3.5.1: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Sosyal Güvenlik Kurumu İl Müdürlüğü.

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.5.2.'de tuvalette tekerlekli sandalyedeki bireyin klozeti kullanabilmesi için klozet yanında tutunma barlarının olduğu görülmektedir. Kapı yanında bir butonla tuvaletin girilmez veya boş olduğu ışıklı, sesli ve yazılı uyarılarla belirtilmediği görülmektedir.

Fotoğraf 3.5.2: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Otogar.

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.5.3.'de tuvalet ulaşılabilir bir güzergâhtadır. Klozetin oturduğu yerin net genişliği standartlara uygundur. Ayna ve lavabonun yerden yüksekliği uygundur. Tuvalette tekerlekli sandalyedeki bireyin klozeti kullanabilmesi için klozet yanında tutunma barlarının olduğu görülmektedir. Tuvalet kapısı üzerine engelli işareti bulunmaktadır. Tuvaletin iç genişliği tekerlekli sandalye ölçülerine uygundur. Kapı yanında bir butonla tuvaletin girilmez veya boş olduğu ışıklı, sesli ve yazılı uyarılarla belirtilmediği görülmektedir. Engelli kabininde bulunan klozetin bir kenarında bulunan L biçiminde bir tutunma barı olduğu (Engellinin dayanmasına olanak sağlayacağı için tekerlekli sandalyeden klozete geçmesini kolaylaştıracaktır) görülmektedir. Diğer tarafta da tutunma barı olduğu görülmektedir.

Fotoğraf 3.5.3: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Karatay Üniversitesi.

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.5.4.'de tuvaletin ulaşılabilir bir güzergâhta yer almadığı (Giriş kısmında tekerlekli sandalye ve akülü arabaların girişini engelleyecek eşik düzeyinin olması) görülmektedir ve tuvalet kabini araştırması yapılamamıştır.

Fotoğraf 3.5.4: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, İl Milli Eğitim Müdürlüğü.

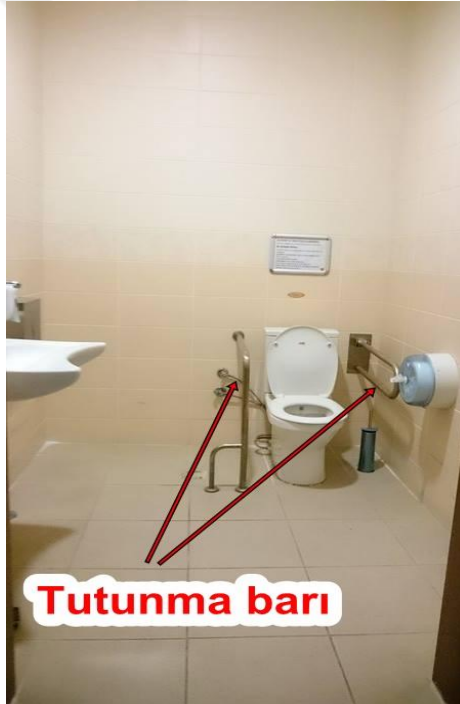


Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.5.5.'de tuvalet ulaşılabilir bir güzergâhtadır. Klozetin oturduğu yerin net genişliği standartlara uygundur. Ayna ve lavabonun yerden yüksekliği uygundur. Tuvalette tekerlekli sandalyedeki bireyin klozeti kullanabilmesi için klozet yanında tutunma barlarının olduğu görölmektedir. Tuvalet kapısı üzerine engelli işareti bulunmaktadır. Tuvaletin iç genişliği tekerlekli sandalye ölçülerine göre yapılmıştır. Kapı yanında bir butonla tuvaletin girilmez veya boş olduğu ışıklı, sesli ve yazılı uyarılarla belirtilmediği görölmektedir. Ayriyeten kapıda tutamak olduğu görölmektedir.

Fotoğraf 3.5.5: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, İl Halk Kütüphanesi

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (c)**Fotoğraf (d)**

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.5.6.'da tuvaletin ulaşılabilir bir güzergâhta yer almadığı (Lavaboya varmadan önce kaldırımda rampanın olmaması ve lavabo giriş kapısındaki rampanın standartlara uygun olmadığı) görülmektedir. Tuvalette tekerlekli sandalyedeki bireyin klozeti kullanabilmesi için klozet yanında tutunma barlarının olmadığı görülmektedir. Tuvalet kapısının içeri doğru açıldığından kabin içini daraltmıştır. Kabin içi yeterli genişlikte değildir.

Fotoğraf 3.5.6: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Mevlana**Fotoğraf (a)****Fotoğraf (b)**

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (c)..... Fotoğraf (d)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.5.7.'de tuvalet ulaşılabilir bir güzergâhtadır. Tuvalette tekerlekli sandalyedeki bireyin klozeti kullanabilmesi için klozet yanında tutunma barlarının olmadığı görülmektedir.

Fotoğraf 3.5.7: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.5.8.'de tuvalet ulaşılabilir bir güzergâhtadır. Klozetin oturduğu yerin net genişliği standartlara uygundur. Lavabonun yerden yüksekliği uygundur. Tuvalette tekerlekli sandalyedeki bireyin klozeti kullanabilmesi için klozet yanında tutunma barlarının olduğu görülmektedir. Tuvalet kapısı üzerine engelli işareti konularak tuvaletin engelli tuvaleti olduğu belirtilmiştir. Tuvaletin iç genişliği tekerlekli sandalye ölçülerine uygun yapılmıştır. Yönlendirecek hissedilebilir yüzey bulunmamaktadır.

Fotoğraf 3.5.8: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, İl Defterdarlığı

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.5.9.'da tuvaletin ulaşılabilir bir güzergâhta yer almadığı görülmektedir. Tuvalette tekerlekli sandalyedeki bireyin klozeti kullanabilmesi için klozet yanında tutunma bantların olmadığı (Duvarda tutanak var ama klozete uzak) görülmektedir. Tuvalet kapısı üzerine engelli işareti konularak tuvaletin engelli tuvaleti olduğu belirtilmiştir. Tuvaletin iç genişliğinin tekerlekli sandalye ölçüleri göz önüne alınarak dönüş mesafesi için yeterli olacak şekilde olduğu fakat kapının içeri doğru açılmasından dolayı tuvaletin iç genişliğini daralttığı görülmüştür.

Fotoğraf 3.5.9: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Zeki Altındağ Semt Polikliniği-Beyhekim Hastanesi

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



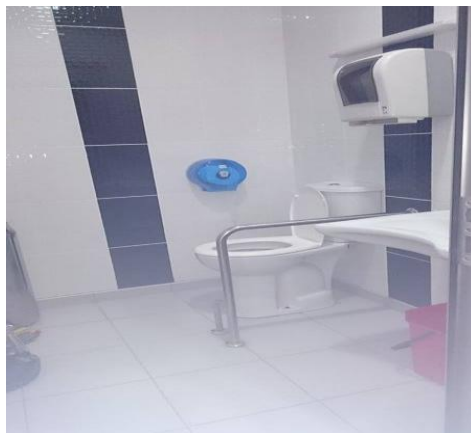
Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.5.10.'da tuvalet ulaşılabilir bir güzergâhtadır. Klozetin oturduğu yerin net genişliği standartlara uygundur. Lavabonun yerden yüksekliği uygundur. Tuvalette tekerlekli sandalyedeki bireyin klozeti kullanabilmesi için klozet yanında tutunma barının olduğu görülmektedir. Tuvalet kapısı üzerine engelli işareti konulmuştur. Tuvaletin iç genişliği tekerlekli sandalye ölçülerine göre yapılmıştır.

Fotoğraf 3.5.10: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Bosna Hersek Ağız ve Diş Sağlığı Polikliniği-Beyhekim Hastanesi

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.5.11.'de tuvalet ulaşılabilir bir güzergâhtadır. Klozetin oturduğu yerin net genişliği standartlara uygundur. Ayna ve lavabonun yerden yüksekliği uygundur. Tuvalet kapısı üzerine engelli işareti konularak tuvaletin engelli tuvaleti olduğu belirtilmiştir.

Fotoğraf 3.5.11: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Beyhekim Hastanesi

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.5.12.'de tuvalet ulaşılabilir bir güzergâhtadır. Klozetin oturduğu yerin net genişliği standartlara uygundur. Ayna ve lavabonun yerden yüksekliği uygundur. Tuvalette tekerlekli sandalyedeki bireyin klozeti kullanabilmesi için klozet yanında tutunma barlarının olduğu görülmektedir. Tuvalet kapısı üzerine engelli işareti konulmuştur. Tuvaletin iç genişliği tekerlekli sandalye ölçülerine göre yapılmıştır. Engelli kabininde bulunan klozetin bir kenarında bulunan L biçiminde bir tutamak olduğu (Engellinin dayanmasına olanak sağlayacağı için tekerlekli sandalyeden klozete geçmesini kolaylaştıracaktır) görülmektedir. Diğer taraftaki kaldırılabilir tutamak olduğu görülmektedir.

Fotoğraf 3.5.12: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Gar

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (YHT İÇİ)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.5.13.'de tuvaletin ulaşılabilir bir güzergâhta yer aldığı görülmektedir. Klozetin oturduğu yerin net genişliği standartlara uygun biçimde düzenlendiği görülmektedir. Ayna ve lavabonun yerden yüksekliği uygundur. Tuvalette tekerlekli sandalyedeki bireyin klozeti kullanabilmesi için klozet yanında tutunma barlarının olduğu görülmektedir. Tuvalet kapısı üzerine engelli işareti konularak tuvaletin engelli tuvaleti olduğu belirtilmiştir. Tuvaletin iç genişliğinin tekerlekli sandalye ölçüleri göz önüne alınarak dönüş mesafesi için yeterli olacak şekilde olduğu görülmüştür.

Fotoğraf 3.5.13: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Büyükşehir Belediyesi



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.5.14.'de tuvaletin ulaşılabilir bir güzergâhta bulunduğu görülmektedir. Klozetin oturduğu yerin net genişliği standartlara uygun biçimde düzenlenmiştir. Ayna ve lavabonun yerden yüksekliği uygundur. Tuvalette tekerlekli sandalyedeki bireyin klozeti kullanabilmesi için klozet yanında tutunma barlarının olduğu görülmektedir. Tuvalet kapısı üzerine engelli işareti konularak tuvaletin engelli tuvaleti olduğu belirtilmiştir. Tuvaletin iç genişliğinin tekerlekli sandalye ölçüleri göz önüne alınarak düzenlenmiştir. Engelli kabininde bulunan klozetin bir kenarında bulunan L biçiminde bir tutamak olduğu (Engellinin dayanmasına olanak

sağlayacağı için tekerlekli sandalyeden klozete geçmesini kolaylaştıracaktır) görülmektedir. Diğer taraftaki kaldırılabilir tutamak olduğu görülmektedir.

Fotoğraf 3.5.14: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Spor ve Kongre Merkezi Büyükşehir Belediyesi



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.5.15.'de tuvaletin ulaşılabilir bir güzergâhta yer almadığı (Giriş eşiği olduğu) görülmektedir. Klozetin oturduğu yerin net genişliği standartlara uygun biçimde düzenlenmiştir. Tuvalette tekerlekli sandalyedeki bireyin klozeti kullanabilmesi için klozet yanında tutunma barının olduğu görülmektedir. Tuvalet

kapısı üzerine engelli işareti konulmamıştır. Tuvaletin iç genişliğinin tekerlekli sandalye ölçüleri göz önüne alınarak yapılmıştır.

Fotoğraf 3.5.15: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Japon Kyoto Parkı

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.5.16.'da Tuvalet ardiye olarak kullanılmaktadır.

Fotoğraf 3.5.16: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Kılıçaslan Gençlik Merkezi



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.5.17.'de tuvaletin ulaşılabilir bir güzergâhta yer aldığı görülmektedir. Klozetin oturduğu yerin net genişliği standartlara uygun olarak yapılmıştır. Tuvalette tekerlekli sandalyedeki bireyin klozeti kullanabilmesi için klozet yanında tutunma barının olduğu görülmektedir. Tuvalet kapısı üzerinde engelli işareti bulunmaktadır. Tuvaletin iç genişliğinin tekerlekli sandalye ölçüleri göz önüne alınarak düzenlenmiştir.

Fotoğraf 3.5.17: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Karatay Belediyesi

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.5.18.'de tuvalet ulaşılabilir bir güzergâhtadır. Klozetin oturduğu yerin net genişliği standartlara uygun biçimde düzenlenmiştir. Ayna ve lavabonun yerden yüksekliği uygundur. Tuvalet kapısı üzerine engelli işareti konulmuştur.

Tuvaletin iç genişliğinin tekerlekli sandalye ölçüleri göz önüne alınarak düzenlenmiştir. Klozetin yanında tutunma barının bulunduğu görülmektedir.

Fotoğraf 3.5.18: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Meram Belediyesi

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.5.19.'da tuvalet ulaşılabilir bir güzergâhtadır. Klozetin oturduğu yerin net genişliği standartlara uygun biçimde düzenlendiği görülmektedir. Tuvalette tekerlekli sandalyedeki bireyin klozeti kullanabilmesi için klozet yanında tutunma barlarının olduğu görülmektedir. Kapıda engelli işareti bulunmamaktadır.

Fotoğraf 3.5.19: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, YADAM, Selçuk Üniversitesi

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.5.20.'de tuvaletin ulaşılabilir bir güzergâhta yer aldığı görülmektedir. Klozetin oturduğu yerin net genişliği standartlara uygun biçimde düzenlenmiştir. Tuvalette tekerlekli sandalyedeki bireyin klozeti kullanabilmesi için klozet yanında tutunma barlarının olmadığı görülmektedir. Tuvaletin iç genişliğinin tekerlekli sandalye ölçüleri göz önüne alınarak yapılmıştır.

Fotoğraf 3.5.20: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Süleyman Demirel Kültür Merkezi, Selçuk Üniversitesi



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.5.21.'de tuvalet ulaşılabilir bir güzergâhtadır. Klozetin oturduğu yerin net genişliği standartlara uygun biçimde düzenlendiği görülmektedir. Ayna ve lavabo yoktur. Tuvalette tekerlekli sandalyedeki bireyin klozeti kullanabilmesi için klozet yanında tutunma barlarının olduğu görülmektedir.

Fotoğraf 3.5.21: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Teknik Eğitim Fakültesi, Selçuk Üniversitesi

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.5.22.'de tuvalet ulaşılabilir bir güzergâhta yer almaktadır. Klozetin oturduğu yerin net genişliği standartlara uygun biçimde düzenlenmiştir. Tuvalette tekerlekli sandalyedeki bireyin klozeti kullanabilmesi için klozet yanında tutunma barlarının olduğu görülmektedir. Tuvaletin iç genişliğinin tekerlekli sandalye ölçüleri göz önüne alınarak düzenlenmiştir.

Fotoğraf 3.5.22: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Edebiyat Fakültesi, Selçuk Üniversitesi

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.5.23.'de tuvalet ulaşılabilir bir güzergâhta yer almaktadır. Klozetin oturduğu yerin net genişliği standartlara uygun biçimde düzenlenmiştir. Tuvalette tekerlekli sandalyedeki bireyin klozeti kullanabilmesi için klozet yanında tutunma barlarının olduğu görülmektedir. Tuvaletin iç genişliğinin tekerlekli sandalye ölçüleri göz önüne alınarak düzenlenmiştir. Ayna ve lavabo bulunmamaktadır.

Fotoğraf 3.5.23: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Ziraat Fakültesi, Selçuk Üniversitesi



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.5.24.'de tuvaletin ulaşılabilir bir güzergâhta bulunduğu görülmektedir. Klozetin oturduğu yerin net genişliği standartlara uygun biçimde düzenlenmiştir. Ayna ve lavabonun yerden yüksekliği uygundur. Tuvalette tekerlekli sandalyedeki bireyin klozeti kullanabilmesi için klozet yanında tutunma barlarının olduğu görülmektedir. Tuvalet kapısı üzerine engelli işareti konularak tuvaletin engelli tuvaleti olduğu belirtilmiştir. Tuvaletin iç genişliğinin tekerlekli sandalye ölçüleri göz önüne alınarak düzenlenmiştir. Tuvalet kapısı üzerindeki engelli işaretinde Braille alfabe bulunmaktadır. Engelli WC yardım butonu kılavuzunda da Braille alfabeti mevcuttur. Engelli WC'lerde engelli vatandaşların yardıma ihtiyaç duymaları durumunda klozetin yanındaki acil durum ipini çekerek dışarıya sesli ve ışıklı olarak ikaz veren sistem mevcuttur. Ayrıyeten içeride bulunan kılavuzda da Braille alfabeti mevcuttur.

Fotoğraf 3.5.24: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Selçuklu Belediyesi

Fotoğraf (a)

Fotoğraf (b)

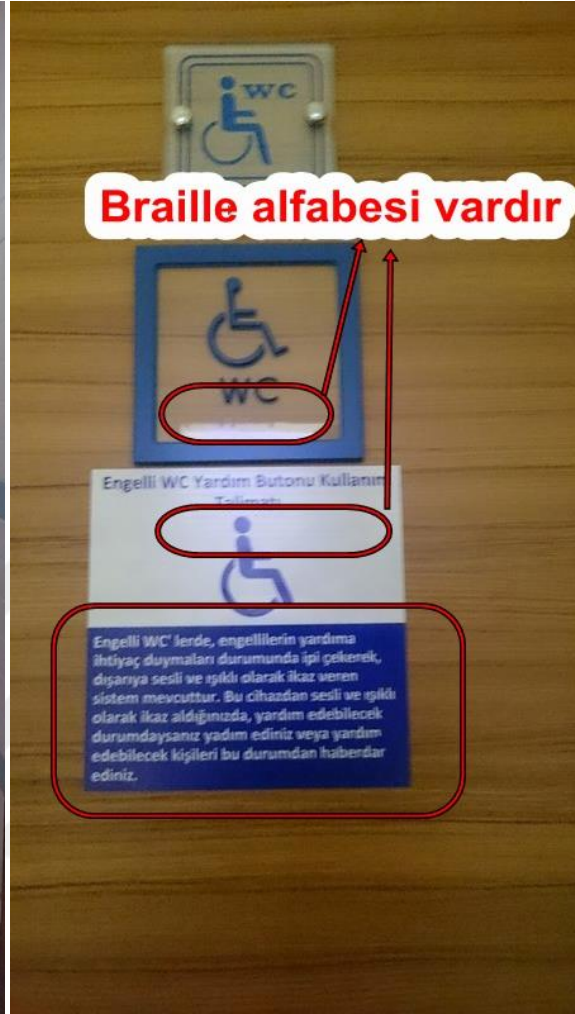


Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (c)



Fotoğraf (d)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.5.25.'de tuvalet ulaşılabilir bir güzergâhta yer almaktadır. Tuvalette tekerlekli sandalyedeki bireyin klozeti kullanabilmesi için klozet yanında tutunma barının olmadığı görülmektedir. Klozet kabini dar olduğundan tutamak ön taraftaki duvara yapılmıştır. Tuvalet kapısı üzerine engelli işareti konulmuştur. Tuvaletin iç genişliğinin tekerlekli sandalye ölçüleri göz önüne alınarak düzenlendiği fakat kapının içeri doğru açılmasından dolayı kabin içi genişliğinin daraldığı görülmüştür.

Fotoğraf 3.5.25: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, DSİ Şube Müdürlüğü

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.5.26.'da tuvaletin ulaşılabilir bir güzergâhta yer aldığı görülmektedir. Tuvalette tekerlekli sandalyedeki bireyin klozeti kullanabilmesi için klozet yanında tutunma barlarının olduğu görülmektedir. Tuvalet kapısı üzerine engelli işareti konularak tuvaletin engelli tuvaleti olduğu belirtilmiştir.

Fotoğraf 3.5.26: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, İl Sağlık Müdürlüğü

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.5.27.'de tuvalet ulaşılabilir bir güzergâhta yer almaktadır. Klozetin oturduğu yerin net genişliği standartlara uygun biçimde düzenlenmiştir. Lavabonun yerden yüksekliği uygundur. Tuvalette tekerlekli sandalyedeki bireyin klozeti kullanabilmesi için klozet yanında tutunma barının olduğu görülmektedir. Tuvalet kapısı üzerinde engelli işareti bulunmaktadır. Tuvaletin iç genişliğinin tekerlekli sandalye ölçüleri göz önüne alınarak dönüş mesafesi için yeterli olacak şekilde olduğu görülmüştür.

Fotoğraf 3.5.27: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Turizm Fakültesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.5.28.'de tuvalet ulaşılabilir bir güzergâhta yer almadığı görülmektedir. Klozetin oturduğu yerin net genişliği standartlara uygun biçimde düzenlendiği fakat kapının içeri doğru açılmasından dolayı kabin genişliğinin daraldığı görülmektedir. Tuvalette tekerlekli sandalyedeki bireyin klozeti kullanabilmesi için klozet yanında tutunma barları yapılmalıdır. Tuvalet kapısı üzerine engelli işareti konulmalıdır.

Fotoğraf 3.5.28: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, İLTEK, Selçuk Üniversitesi



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.5.29.'da tuvaletin ulaşılabilir bir güzergâhta bulunduğu görülmektedir. Klozetin oturduğu yerin net genişliği standartlara uygun biçimde düzenlenmiştir. Tuvalette tekerlekli sandalyedeki bireyin klozeti kullanabilmesi için klozet yanında tutunma barının olduğu görülmektedir. Tuvalet kapısı üzerine engelli işareti konularak tuvaletin engelli tuvaleti olduğu belirtilmiştir. Tuvaletin iç genişliğinin tekerlekli sandalye ölçüleri göz önüne alınarak düzenlenmiştir. Tuvalet kapısı üzerindeki engelli işaretinde Braille alfabe bulunmaktadır. Tuvalet kapısında tutamak vardır. Giriş kapısında el sensörü bulunmaktadır.

Fotoğraf 3.5.29: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, DSİ Bölge Müdürlüğü

Fotoğraf (a)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (c)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (d)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.5.30.'da tuvaletin ulaşılabilir bir güzergâhta bulunduğu görülmektedir. Klozetin oturduğu yerin net genişliği standartlara uygun biçimde düzenlenmiştir. Tuvalette tekerlekli sandalyedeki bireyin klozeti kullanabilmesi için klozet yanında tutunma barlarının olduğu görülmektedir. Tuvalet kapısı üzerine engelli işareti konularak tuvaletin engelli tuvaleti olduğu belirtilmiştir. Tuvaletin iç genişliğinin tekerlekli sandalye ölçüleri göz önüne alınarak düzenlenmiştir. Tuvalet kapısı üzerindeki engelli işaretinde Braille alfabe bulunmaktadır. Ayna ve lavabonun yerden yüksekliği uygundur. Engelli WC'de engelli vatandaşların yardıma ihtiyaç duymaları durumunda klozetin yanında acil durum ipi bulunmaktadır. Engelli kapısının önünde hissedilebilir yüzey uygulaması mevcuttur.

Fotoğraf 3.5.30: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Tuvalet Görüntüleri, Fen Fakültesi, Selçuk Üniversitesi

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (c)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (d)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (f)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (g)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

3.6. Kamu Binalarına Giriş Rampaları

Rampa ve sahanlıklarla ilgili ölçü ve eğimler TS 9111 Özürlü İnsanların İkamet Edeceği Binaların Düzenlenmesi Kuralları Standardı'na göre uygulanmaktadır. Aşağıda belirtilmiştir.

“TS 9111 Özürlü İnsanların İkamet Edeceği Binaların Düzenlenmesi Kuralları” standartlarına göre;

- ❖ *“Farklı seviyelerdeki yerler birbirine rampalarla bağlanmalıdır. Rampalar düz, sert, sabit ve kaymayı önleyici (ıslak/kuru) yüzeye sahip olmalı, üzerinde, başlangıç ve bitişinde drenaj ızgarası bulunmamalıdır”.*
- ❖ *“Bina girişlerine yakın rampalar 1/12 (yaklaşık 5°) ‘den daha dik olmamalıdır”.*
- ❖ *“Rampaların uzunluğunun 6000 mm’ den fazla olmaması tavsiye edilir. 1/15 ve 1/12 (yaklaşık 4° ve 5°) arasındaki eğim için rampa uzunluğu en fazla 10000 mm olmalıdır”.*
- ❖ *“Rampalar ve ona yakın yerlerin üstü kapalı değilse; suyun yürüme yüzeylerine birikmesini önleyecek şekilde eğim verilmelidir”.*
- ❖ *“Tekerekli sandalye kullanan engelliler için rampaların korunmasız tarafına en az 50 mm yüksekliğinde koruma bordürü döşenmelidir”.*
- ❖ *“Sahanlıkta kapı girişi varsa, kapı önündeki bölge tekerlekli sandalye kullanan kişinin manevra yapmasına imkân verecek boyutta olmalıdır. Görme engelliler için sahanlıklar rampa ile zıt renkli olabilir”.*
- ❖ *“Rampa yatay uzunluğu 200 cm’den fazla ise veya rampa yüksekliği 15 cm’den fazla ise rampanın her iki tarafında tırabzan bulunmalıdır”.*
- ❖ *“Tırabzanlar rampanın başlangıcından en az 300 mm önce başlamalı ve bitiminden itibaren en az 300 mm devam etmelidir. Tırabzan, duvar veya tırabzana bitişik diğer yüzeylerde çıkıntı ve pürüzler olmamalıdır. Görme engelliler tarafından kolayca fark edilebilmesi amacıyla tırabzan renginin duvar rengi ile farklılık göstermelidir”.*
- ❖ *“Küpeşte kavrama yüzeyi sürekli olmalı, tırabzan babası veya diğer*

engellerle kesintiye uğramamalıdır. Küpeşterler kolayca tutulabilecek özellikte olmak üzere farklı şekillerde biçimlendirilebilir. Küpeşterlerin çapı veya genişliği 32 mm-38 mm arasında olmalıdır. Küpeştenin en üst noktası rampa yüzeyi üzerinden 760 mm - 865 mm arasında olmalıdır”.

- ❖ “Tırabzanlar dayanan bir kişinin vücut kütesini çekebilecek şekilde duvara emniyetle tutturulmuş olmalıdır”.

(TS 9111, 2011).

- ❖ Tüm ticarî idarî kamu binaları ile mesken binaları ana girişleri yaya kaldırımından itibaren engelsiz olmalıdır. Bina girişi önünde geniş giriş sahanlığı bulunmalıdır. Bina girişi kaygan olmayan sert malzemeden yapılmalı ve iyi aydınlatılmalıdır. Tüm ticarî ve kamu binasında en az bir ana giriş özürülüler için kullanılır olmalıdır

(TS 12576, 2012).

- ❖ “Bina giriş rampalarının net genişliği en az 90 cm, tercihen 100 cm olmalıdır. Kamu kullanımına açık binalarda bu net genişlik en az 100 cm olmalıdır. Rampa yatay uzunluğu 200 cm’den fazla ise veya rampa yüksekliği 15 cm’den fazla ise rampanın her iki tarafında korkuluk bulunmalıdır. Rampalar düz, sert, sabit ve kaymayı önleyici yüzeye sahip olmalı, üzerinde drenaj ızgarası bulunmamalıdır. Rampa başlangıcında ve sonunda uygun hissedilebilir yüzeyler bulunmalıdır”.

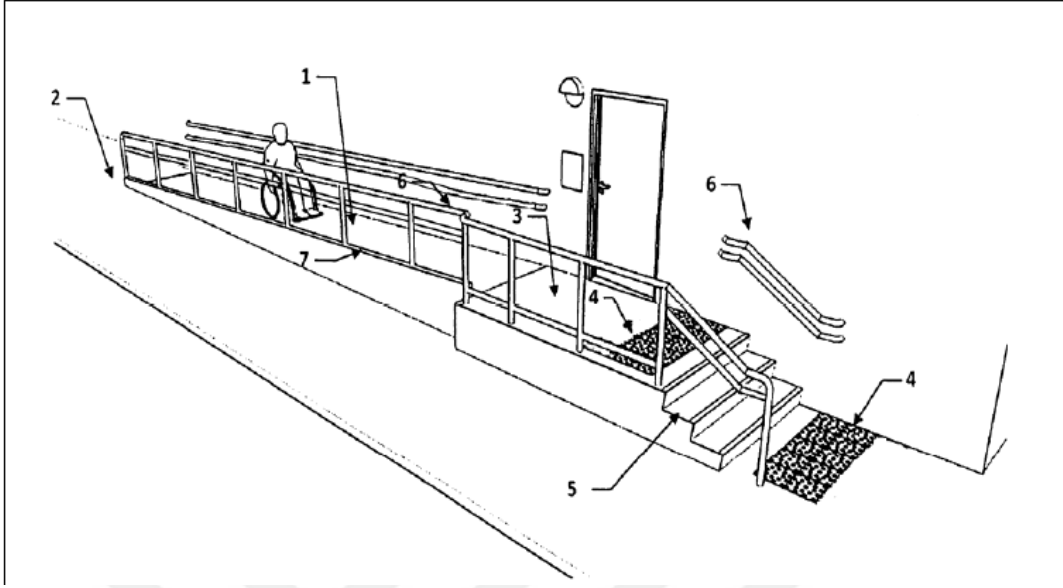
(Engelliler için evrensel standartlar kılavuzu, t.y.:62).

Şekil 3.30: Bina Giriş Rampalarının Eğimi

En fazla yükseklik	En fazla eğim
15 cm ve daha az	1:12 (% 8)
16 cm-50 cm arası	1:14 (% 7)
51 cm-100 cm arası	1:16 (% 6)
100 cm üzeri	1:20 (% 5)

Kaynak: (TS 9111, 2011:27).

Şekil 3.31: Bina Girişi Rampası



Kaynak: (TS 9111, 2011:27).

Açıklama

- 1- Rampa yüzeyi, uzunluk ve eğim için şekil 3.29.'da belirtilmiştir.
- 2- Sahanlık
- 3- Kapı önünde sahanlık en az 150 cm x 150 cm
- 4- Merdiven başında ve sonunda hissedilebilir uyarıcı yüzey (60 cm)
- 5- İşaretlenmiş tamamlayıcı merdiven
- 6- Rampa ve merdivenin iki tarafında korkuluk
- 7- Koruma bordürü en az 5 cm

ARAŞTIRMA: KAMU BİNALARINA GİRİŞ RAMPALARI-KONYA

Fotoğraf 3.6.1.'de bina giriş rampası yapılmıştır fakat sol fotoğraftaki rampa yüzeyinin düzgün olmadığı görülmektedir. Tekerlekli sandalye kullanan engelli vatandaşlar için rampanın korunmasız tarafına koruma bordürü döşendiği görülmektedir. Bina giriş rampanın genişliğinin uygun olduğu görülmektedir. Başlangıcında hissedilebilir yüzey olmasına rağmen rampa sonunda bulunmamaktadır.

Fotoğraf 3.6.1: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, Sosyal Güvenlik Kurumu İl Müdürlüğü

Fotoğraf (a)

Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.6.2.'de bina giriş rampası yapılmıştır ve rampa yüzeyinin sert, kaymaz ve düzgün olduğu görülmektedir. Bina giriş rampanın genişliği uygundur. Rampa eğiminin standartlara uygundur. Duvar kısmında koruma bordürü bulunmaktadır. Rampa başlangıcında ve sonunda uygun hissedilebilir yüzeyler bulunmamaktadır. Rampanın sağ tarafında korkuluk bulunmamaktadır. Rampanın başında ve sonunda sahanlıklar bulunmaktadır.

Fotoğraf 3.6.2: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, Selçuklu Kaymakamlığı

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.6.3.'de WC giriş rampası yapılmıştır fakat fotoğraf (a ve d) rampa yüzeylerinin kaymaz ve düzgün olmadığı görülmektedir. Rampaların başlangıcında ve sonunda uygun hissedilebilir yüzeyler bulunmamaktadır. Fotoğraf (a ve d) rampaların her iki tarafında tırabzan bulunmalıdır. Diğer rampalarda tek taraflı korkuluk bulunmaktadır. Rampa girişinde çöp kutusunun engel olduğu görülmektedir.

Fotoğraf 3.6.3: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Otogara ve WC' ye Giriş Rampası Görüntüsü, Otogar

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (c)



Fotoğraf (d)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

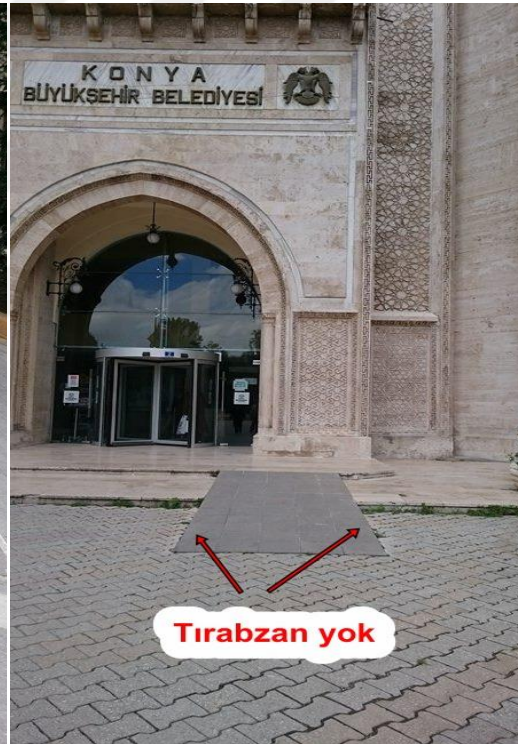
Fotoğraf 3.6.4.'de bina giriş rampası yapılmıştır ve rampa yüzeyinin düzgün olduğu görülmektedir. Bina giriş rampanın genişliğinin uygun olduğu görülmektedir. Rampa eğiminin standartlara uygun olduğu görülmüştür. Rampa başlangıcında ve sonunda uygun hissedilebilir yüzeyler bulunmadığı görülmektedir. Rampanın sol tarafında korkuluk bulunmadığı görülmektedir. Rampanın başında ve sonunda sahanlıklar bulunmaktadır. Fotoğraf (b) de bina giriş rampasının eğimi ve rampa yüzeyinin düzgün olduğu görülmektedir. Fakat rampanın iki tarafına tırabzan yapılması gerekirken yapılmamıştır.

Fotoğraf 3.6.4: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, Büyükşehir Belediyesi

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.6.5.'de bina içi rampası yapılmıştır ve rampa yüzeyinin düzgün olduğu görülmektedir. Bina içi rampanın genişliğinin uygun olduğu görülmektedir. Rampa eğiminin standartlara uygun olmadığı görülmüştür. Rampa başlangıcında ve sonunda uygun hissedilebilir yüzeyler bulunmamaktadır. Rampalarda tırabzanların olduğu görülmektedir. Tırabzanlar rampanın başlangıcından en az 300 mm önce ve bitiminden itibaren en az 300 mm devam etmemiştir.

Fotoğraf 3.6.5: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina İçi Rampası Görüntüsü, Karatay Belediyesi

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (c)



Rampa çıkış sahanlığı geniş değil
Rampa eğimi fazla

Fotoğraf (d)



Rampa eğimi fazla

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.6.6.'da bina giriş rampası yapılmıştır ve rampa yüzeyinin sert, kaymaz ve düzgün olduğu görülmektedir. Bina giriş rampanın genişliği uygundur. Rampa eğiminin standartlara uygun olduğu görülmüştür. Rampa başlangıcında ve sonunda uygun hissedilebilir yüzeyler bulunmadığı görülmektedir. Rampanın her iki

tarafında tırabzanlar ve küpeşteler bulunmaktadır. Rampanın başında ve sonunda sahanlıklar bulunmaktadır.

Fotoğraf 3.6.6: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, Meram Belediyesi

Fotoğraf (a)



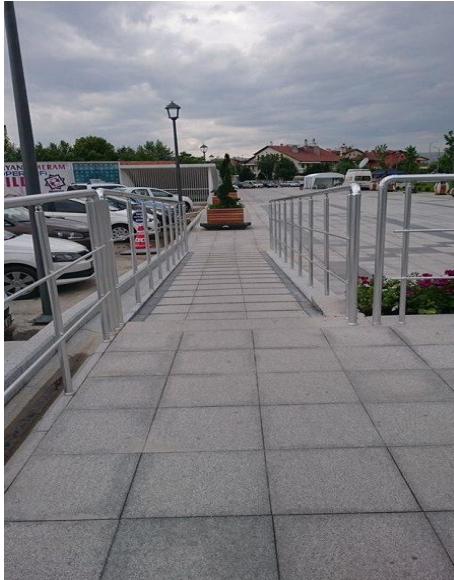
Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (c)



Fotoğraf (d)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.6.7.'de rampa yapılmıştır. Giriş rampası yüzeyinin düzgün olduğu görülmektedir. Rampanın genişliğinin uygun olduğu görülmektedir. Rampa eğiminin standartlara uygun olduğu görülmüştür. Rampa başlangıcında ve sonunda uygun hissedilebilir yüzeyler bulunmamaktadır. Rampanın her iki tarafında tırabzanlar bulunmamaktadır. Rampanın başında ve sonunda sahanlıklar bulunmamaktadır. Mevlana içi rampaları standartlara uygun değildir. WC kaldırımında rampa olmadığından lavaboya erişim yapılamamaktadır.

Fotoğraf 3.6.7: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede MEVLANA Giriş ve içi Rampaları, MEVLANA



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.6.8.'de giriş rampası yapılmıştır. Rampa yüzeyinin düzgün olduğu görülmektedir. Park giriş rampanın genişliğinin uygun olduğu görülmektedir. Rampa başlangıcında ve sonunda uygun hissedilebilir yüzeyler bulunmamaktadır. Rampanın

her iki tarafında tırabzan bulunmamaktadır. Rampanın başında ve sonunda sahanlıklar bulunmektedir. Park içindeki rampa standartlara uygun değildir.

Fotoğraf 3.6.8: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Park Giriş ve İçi Rampası Görüntüsü, Japon Kyoto Parkı

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.6.9.'da bina giriş rampası yapılmamıştır.

Fotoğraflar 3.6.9: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Olmayan Alan Görüntüsü, Kılıçaslan Gençlik Merkezi

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



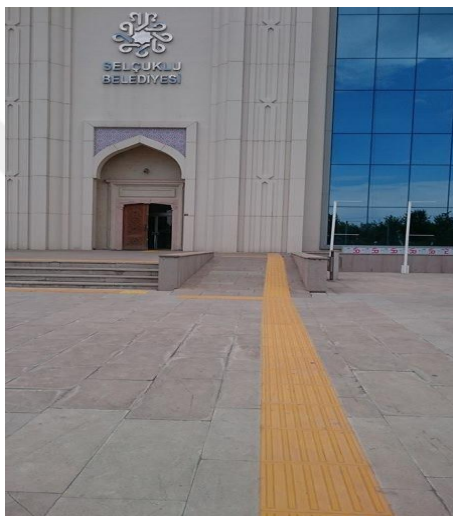
Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.6.10.'da giriş rampası yapılmıştır ve rampa yüzeyinin sert, kaymaz ve düzgün olduğu görülmektedir. Bina giriş rampanın genişliğinin uygundur. Rampa eğiminin standartlara uygun olduğu görülmüştür. Rampa başlangıcında ve sonunda uygun hissedilebilir yüzeyler bulunmaktadır. Rampanın başında ve sonunda sahanlıklar bulunmaktadır.

Fotoğraf 3.6.10: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, Selçuklu Belediyesi

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.6.11.'de Bina giriş rampası yapılmamıştır.

Fotoğraf 3.6.11: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Olmayan Alan Görüntüsü, Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu İl Müdürlüğü

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.6.12.'de giriş rampası yapılmıştır fakat rampa yüzeyinin düzgün olmadığı görülmektedir. Rampa eğiminin standartlara uygun olduğu görülmüştür. Rampa başlangıcında ve sonunda uygun hissedilebilir yüzeyler bulunmamaktadır.

Fotoğraf 3.6.12: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, Meram Kaymakamlığı



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.6.13.'de giriş rampası yapılmıştır fakat rampa yüzeyinin düzgün olmadığı görülmektedir. Bina giriş rampanın genişliğinin uygun olmadığı görülmektedir. Rampa eğiminin standartlara uygundur. Rampa başlangıcında ve sonunda uygun hissedilebilir yüzeyler bulunmamaktadır. Rampanın başında ve sonunda sahanlıklar bulunmaktadır.

Fotoğraf 3.6.13: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, KOSKİ

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.6.14.'de giriş rampası yapılmıştır fakat rampa yüzeyinin kaymaz olmadığı görülmektedir. Bina giriş rampanın genişliğinin uygundur. Rampa eğiminin standartlara uygun olmadığı görülmüştür. Rampa başlangıcında ve sonunda uygun hissedilebilir yüzeyler bulunmadığı görülmektedir. Rampanın her iki tarafında korkuluk bulunduğu görülmektedir. Karatay kaymakamlığı binasında giriş rampası, asansör gibi çalışmaların başlandığı öğrenilmiştir.

Fotoğraf 3.6.14: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, Karatay Kaymakamlığı



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.6.15.'de giriş rampası yapılmıştır. Rampa yüzeyinin düzgün olduğu görülmektedir. Bina giriş rampanın genişliğinin uygun olduğu görülmektedir. Rampa başlangıcında ve sonunda uygun hissedilebilir yüzeyler bulunmamaktadır. Rampanın her iki tarafında tırabzan bulunmamaktadır.

**Fotoğraf 3.6.15: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü,
Kültür ve Turizm Müdürlüğü**

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.6.16.'da giriş rampası yapılmıştır ve rampa yüzeyinin sert, kaymaz ve düzgün olduğu görülmektedir. Bina giriş rampanın genişliğinin uygun olduğu görülmektedir. Rampa eğiminin standartlara uygun olduğu görülmüştür. Rampa başlangıcında ve sonunda uygun hissedilebilir yüzeyler bulunmamaktadır. Rampanın her iki tarafında tırabzan bulunmaktadır. Rampanın başında ve sonunda sahanlıklar bulunmaktadır. Tırabzanlar rampanın başlangıcından en az 300 mm önce devam etmemiştir.

Fotoğraf 3.6.16: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, İl Halk Kütüphanesi

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



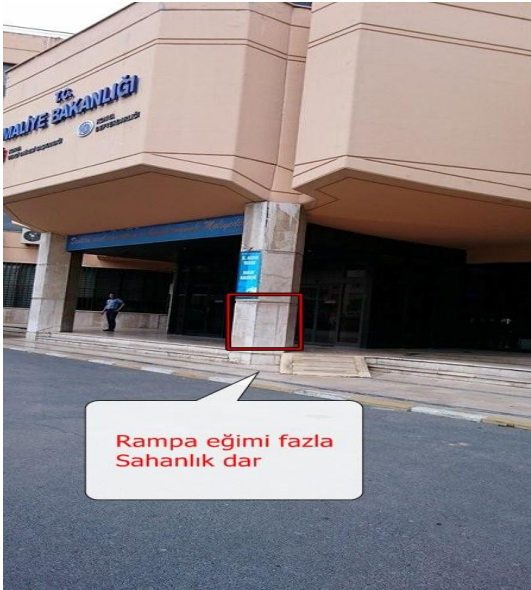
Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.6.17.'de giriş rampası yapılmıştır. Bina giriş rampanın genişliğinin uygun olduğu görülmektedir. Rampa başlangıcında ve sonunda uygun hissedilebilir yüzeyler bulunmadığı görülmektedir. Rampa kenarlarında tırabzanların bulunmadığı görülmektedir.

Fotoğraf 3.6.17: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, İl Defterdarlığı

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.6.18.'de bina giriş rampası yapılmıştır. Rampanın eğimi ve rampa yüzeyi uygundur. Rampanın kenarlarında tırabzanlar bulunmamaktadır. Sahanlıklar uygundur. Rampanın başlangıcında ve bitiminde hissedilebilir yüzey bulunmamaktadır.

Fotoğraf 3.6.18: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, AÖF Selçuklu Bürosu



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.6.19.'da bina içi rampası yapılmıştır ve rampa yüzeyinin sert, kaymaz ve düzgün olduğu görülmektedir. Rampanın genişliğinin uygun olduğu görülmektedir. Rampa eğiminin standartlara uygun olduğu görülmüştür. Rampanın sağ tarafında korkuluk bulunduğu fakat sol tarafında tırabzan bulunmadığı görülmektedir. Rampanın başında ve sonunda sahanlıklar bulunmaktadır.

Fotoğraf 3.6.19: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina İçi Rampası Görüntüsü, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.6.20.'de Giriş rampası yapılmamıştır.

Fotoğraf 3.6.20: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Olmayan Alan Görüntüsü, DSİ Bölge Müdürlüğü



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.6.21.'de giriş rampası yapılmıştır. Bina giriş rampanın genişliğinin uygun olduğu görülmektedir. Rampa eğiminin standartlara uygun olmadığı görülmüştür. Rampa başlangıcında ve sonunda uygun hissedilebilir yüzeyler

bulunmamaktadır. Rampanın her iki tarafında tırabzan bulunmaktadır. Rampanın başında ve sonunda sahanlıklar bulunmaktadır. Tırabzanlar rampanın başlangıcından en az 300 mm önce devam ettiği görülmüştür. Yol kısmındaki rampa standartlara uygun değildir.

Fotoğraflar 3.6.21: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, Zeki Altındağ Semt Polikliniği, Beyhekim Hastanesi

Fotoğraf (a)



Rampa eğimi fazla
Rampa zemini kaygan

Fotoğraf (b)



Rampa zemini uygun değil
Standartlara uygun değil

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.6.22.'de Fotoğraf(b) de giriş rampası yapılmıştır ve rampa yüzeyinin düzgün olduğu görülmektedir. Bina giriş rampanın genişliğinin uygun olduğu görülmektedir. Rampa eğiminin standartlara uygun olmadığı görülmüştür. Rampa başlangıcında ve sonunda uygun hissedilebilir yüzeyler bulunmamaktadır. Rampanın sağ tarafında tırabzan bulunmamaktadır. Sol taraftaki fotoğraf rampası standartlara uygun değildir.

Fotoğraf 3.6.22: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, DR. Faruk Sükan Kadın Doğum Ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.6.23.'de iriş rampası yapılmıştır fakat rampa yüzeyinin düzgün olmadığı görülmektedir. Bina giriş rampanın genişliğinin uygun olduğu görülmektedir. Rampa başlangıcında ve sonunda uygun hissedilebilir yüzeyler bulunmamaktadır. Rampanın başında ve sonunda sahanlıklar bulunmaktadır. Rampa kenarlarda tırabzan bulunmamaktadır.

Fotoğraf 3.6.23: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, Edebiyat Fakültesi, Selçuk Üniversitesi



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.6.25: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, İLTEK, Selçuklu Üniversitesi

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.6.26.'da giriş rampası yapılmıştır ve rampa yüzeyinin sert, kaymaz ve düzgün olduğu görülmektedir. Bina giriş rampasının genişliği uygundur. Rampa eğimi standartlara uygundur. Rampa başlangıcında ve sonunda uygun hissedilebilir yüzeyler bulunmamaktadır. Rampanın her iki tarafında tırabzan bulunmaktadır. Rampanın başında ve sonunda sahanlıklar bulunmaktadır. En büyük eksiklik kaldırımda rampa bulunmadığından bina giriş rampasına erişim engellenmektedir.

Fotoğraf 3.6.26: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, Teknik Eğitim Fakültesi, Selçuklu Üniversitesi

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.6.27.'de giriş rampası yapılmıştır. Rampaların başlangıcında ve sonunda uygun hissedilebilir yüzeyler bulunmamaktadır. Ortadaki fotoğrafta rampanın yüzey yapısı, eğimi standartlara uygun değildir. Kenarlarında trampalar bulunmamaktadır. Yemekhane içi rampanın eğimi standartlara uygun değildir ve tirabzan uzunluğu kısa olduğundan tehlike oluşturmaktadır.

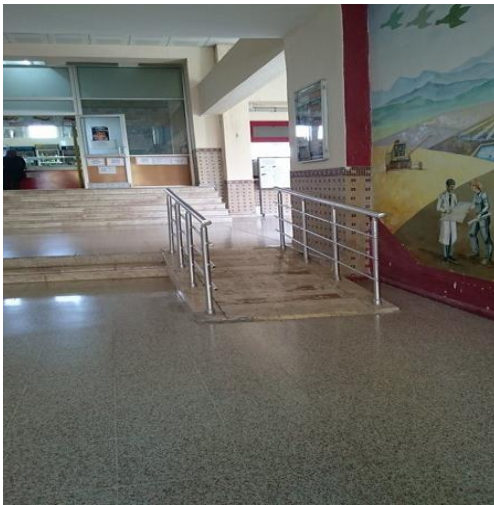
Fotoğraf 3.6.27: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Ve İçi Rampası Görüntüsü, Yemekhane, Selçuklu Üniversitesi



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.6.28: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş ve Bina İçi Rampası Görüntüsü, Ziraat Fakültesi, Selçuklu Üniversitesi (OLUMLU ÖRNEK)

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.6.29.'da giriş rampası yapılmıştır. Bina giriş rampasının genişliği uygundur. Rampa eğiminin standartlara uygun olduğu görülmüştür. Rampa başlangıcında ve sonunda uygun hissedilebilir yüzeyler bulunmamaktadır. Rampanın başında ve sonunda sahanlıklar bulunmaktadır. Rampa kenarlarında tırabzan bulunmamaktadır.

Fotoğraf 3.6.29: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, İİBF, Selçuklu Üniversitesi



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.6.30.'da bina giriş rampası yapılmıştır ve rampa yüzeyinin düzgün olduğu görülmektedir. Bina giriş rampasının genişliği uygundur. Rampa eğiminin standartlara uygun olduğu görülmüştür. Rampa başlangıcında ve sonunda uygun hissedilebilir yüzeyler bulunmamaktadır. Rampanın her iki tarafında korkuluk bulunmaktadır. Rampanın başında ve sonunda sahanlıklar bulunmaktadır.

Fotoğraf 3.6.30: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, Tıp Fakültesi B Blok Girişi, Selçuklu Üniversitesi



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.6.31.'de Bina giriş rampası yapılmıştır ve rampa yüzeyinin düzgün olduğu görülmektedir. Bina giriş rampanın genişliğinin uygun olduğu görülmektedir. Rampa eğimi standartlara uygundur. Rampa başlangıcında ve sonunda uygun hissedilebilir yüzeyler bulunmamaktadır. Rampanın duvar kısmında tırabzan bulunmamaktadır. Rampanın başında ve sonunda sahanlıklar bulunmaktadır.

Fotoğraf 3.6.31: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, YADAM, Selçuk Üniversitesi

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.6.32.'de bina giriş rampası yapılmıştır ve rampa yüzeyinin düzgün olduğu görülmektedir. Bina giriş rampanının genişliğinin uygun olduğu görülmektedir. Rampa eğimi standartlara uygundur. Rampa başlangıcında ve sonunda uygun hissedilebilir yüzeyler bulunmamaktadır. Rampanın her iki tarafında korkuluk bulunmaktadır. Rampanın başında ve sonunda sahanlıklar bulunmaktadır.

Fotoğraf 3.6.32: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, Tıp Fakültesi D Blok Girişi, Selçuklu Üniversitesi



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.6.33: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş Rampası Görüntüsü, Prof. Dr. Erol Güngör Kütüphanesi, Selçuklu Üniversitesi



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.6.34.'de bina giriş ve bina içi rampası yapılmıştır ve rampa yüzeyinin düzgün olduğu görülmektedir. Bina içi rampasının genişliğinin uygun olduğu görülmektedir. Rampa eğimi standartlara uygundur. Rampada tırabzan bulunmaktadır. Rampanın başında ve sonunda sahanlıklar bulunmaktadır.

Fotoğraf 3.6.34: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Bina Giriş ve Bina İçi Rampası Görüntüsü, Fen Fakültesi, Selçuklu Üniversitesi

Fotoğraf (a)

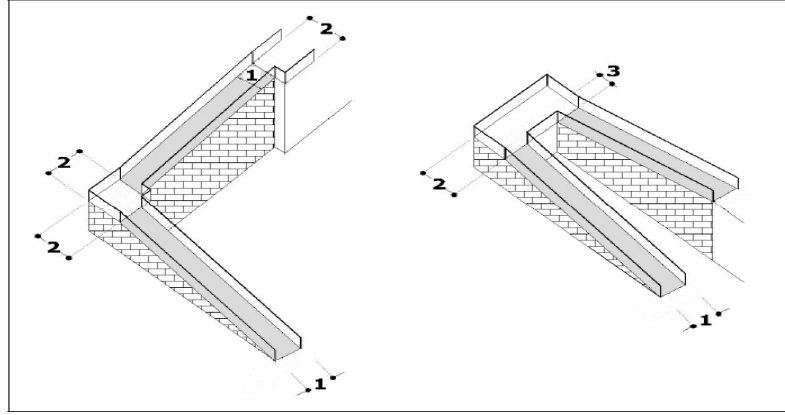
Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Şekil 3.32: 90 Derece Ve U DönüŖlü Bina GiriŖ Rampası Örnekleri



Kaynak: TS9111, 2011:29.

Açıklama

1- En az 90 cm

2- En az 150 cm

3- 60 cm (hissedilebilir yüzey).

Fotoğraf 3.6.35: AraŖtırmanın Yapıldığı Bölgede Bina İçi Rampası Görüntüsü, KOSKİ



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf ArŖivi, 2016.

3.7. Hissedilebilir Yüzey Uygulamaları

- ❖ “Görme engelliler için bina girişinden ilgili bankoya kadar kılavuz iz ve uyarıcı yüzeylerle yönlendirme yapılmalıdır”.
- ❖ “Hissedilebilir yüzey uygulamalarında, sedye ve tekerlekli sandalye geçişleri dikkate alınarak nispeten yumuşak ve esnek malzemelerden üretilmiş malzemeler tercih edilmelidir”.
- ❖ “Hissedilebilir Yüzeylerde tercih edilecek renkler, ilgili standartlar çerçevesinde, dönecek zeminle kontrast oluşturmalıdır”.
- ❖ “Hissedilebilir yüzeyler ile girişe en yakın merdiven ve asansöre yönlendirme yapılmalıdır”.

(Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, 2012:48-49).

- ❖ “Hissedilebilir uyarıcı yüzey, merdivenin her sahanlığının, basamakların başladığı ve bittiği yerlerinde, merdiven genişliğince bulunmalıdır. Hissedilebilir uyarıcı yüzey, merdiven yönünde 60 cm uzunluğunda, ilk basamak başlamadan 30 cm önce bitecek (boşluk bırakacak) şekilde yerleştirilmelidir”.

(TS9111, 2011).

**Şekil 3.33: Kadıköy- Kartal Metro Projesinde Zemin Uygulamaları I
(OLUMLU ÖRNEK)**



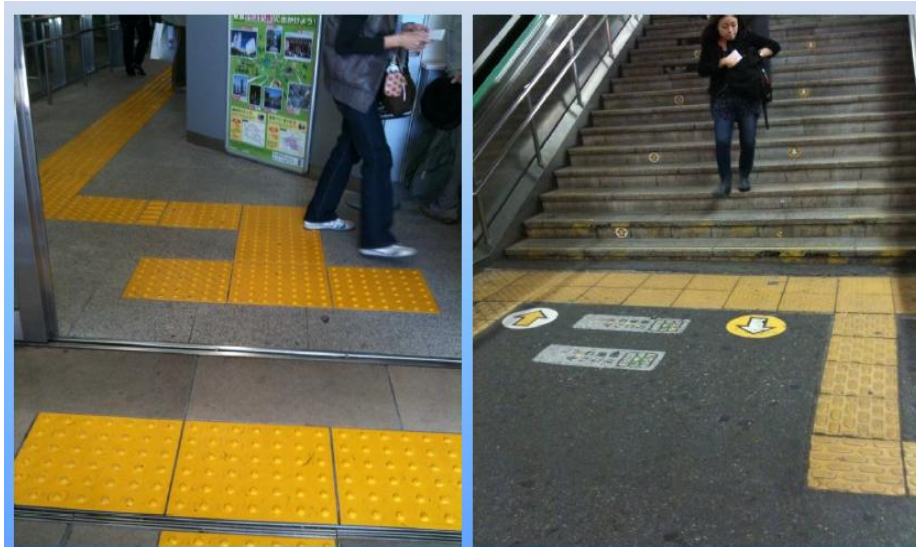
Kaynak: (http://www.erisilebiliristanbul.org/Calismalar/Documents/rayli_sistemler_mudurlugu.pdf,
Erişim tarihi: 26.10.2016).

**Şekil 3.34: Kadıköy- Kartal Metro Projesinde Zemin Uygulamaları II
(OLUMLU ÖRNEK)**



Kaynak: (http://www.esisilebiliristanbul.org/Calismalar/Documents/rayli_sistemler_mudurlugu.pdf,
Erişim tarihi: 26.10.2016).

**Şekil 3.35: Japonya Görme Engelli Yol Uygulamaları
(OLUMLU ÖRNEK)**



Kaynak: (http://www.esisilebiliristanbul.org/Calismalar/Documents/rayli_sistemler_mudurlugu.pdf,
Erişim tarihi: 26.10.2016).

ARAŞTIRMA: HİSSEDİLEBİLİR YÜZEY UYGULAMALARI-KONYA

Fotoğraf 3.7.1: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Görüntüleri, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü

(OLUMLU ÖRNEK)

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.7.2: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Olmayan Alan, Bilim Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü

(OLUMSUZ ÖRNEK)

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

**Fotoğraf 3.7.3: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Olmayan Alan,
Kılıçaslan Gençlik Merkezi
(OLUMSUZ ÖRNEK)**

Fotoğraf (a)



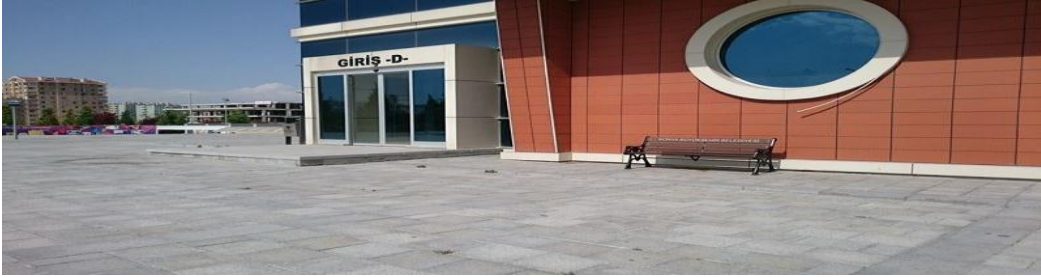
Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (c)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

**Fotoğraf 3.7.4: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Olmayan Alan,
Büyükşehir Belediyesi
(OLUMSUZ ÖRNEK)**

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Fotoğraf (c)



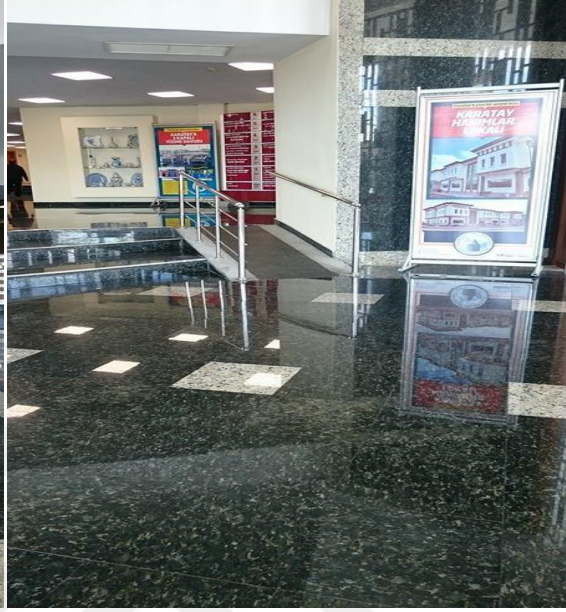
Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

**Fotoğraf 3.7.5: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Olmayan Alan,
Karatay Belediyesi
(OLUMSUZ ÖRNEK)**

Fotoğraf (a)



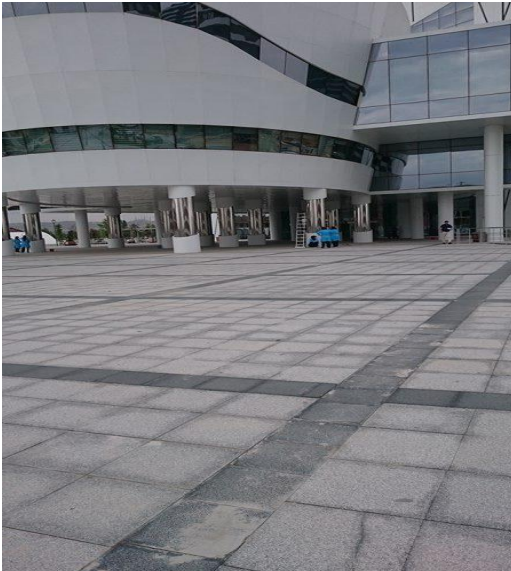
Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

**Fotoğraf 3.7.6: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Olmayan Alan,
Meram Belediyesi
(OLUMSUZ ÖRNEK)**

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.7.7: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Görüntüleri, Selçuklu Belediyesi (OLUMLU ÖRNEK)

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (c)



Fotoğraf (d)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

**Fotoğraf 3.7.8: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Görüntüleri,
Çevre Ve Şehircilik İl Müdürlüğü
(OLUMLU ÖRNEK)**

Fotoğraf (a)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (c)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (d)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

**Fotoğraf 3.7.9: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Görüntüleri, DSİ Bölge Müdürlüğü
(OLUMLU ÖRNEK)**

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

**Fotoğraf 3.7.10: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Görüntüleri, GAR
(OLUMLU ÖRNEK)**

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

**Fotoğraf 3.7.11: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Olmayan Alan,
Beyhekim Hastanesi Kantini Ve Kreş Girişi
(OLUMSUZ ÖRNEK)**

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

**Fotoğraf 3.7.12: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Görüntüleri,
Beyhekim Hastanesi
(OLUMLU ÖRNEK)**

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Fotoğraf (c)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.7.13: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Olmayan Alan, İl Defterdarlığı

(OLUMSUZ ÖRNEK)

Fotoğraf (a)

Fotoğraf (b)

Fotoğraf (c)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.7.14: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Olmayan Alan, Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü

(OLUMSUZ ÖRNEK)

Fotoğraf (a)

Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

**Fotoğraf 3.7.15: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Olmayan Alan, İl Milli Eğitim Müdürlüğü
(OLUMSUZ ÖRNEK)**

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016. Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

**Fotoğraf 3.7.16: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Görüntüleri, İl Sağlık Müdürlüğü
(OLUMLU ÖRNEK)**

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Fotoğraf (c)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

**Fotoğraf 3.7.17: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Görüntüleri,
Karatay Üniversitesi
(OLUMLU ÖRNEK)**

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Fotoğraf (c)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (d)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

**Fotoğraf 3.7.18: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Olmayan Alan,
KOSKİ
(OLUMSUZ ÖRNEK)**



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

**Fotoğraf 3.7.19: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Olmayan Alan,
Meram Kaymakamlığı
(OLUMSUZ ÖRNEK)**

Fotoğraf (a)

Fotoğraf (b)

Fotoğraf (c)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.7.20: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Görüntüleri, Otogar (OLUMSUZ ÖRNEK)

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



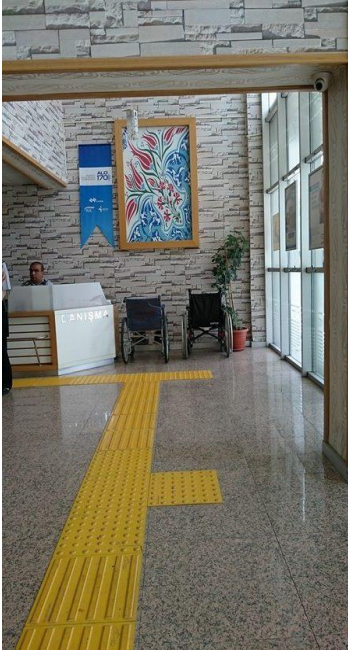
Fotoğraf (c)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.7.21: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Görüntüleri, Sosyal Güvenlik Kurumu İl Müdürlüğü (OLUMLU ÖRNEK)

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Fotoğraf (c)



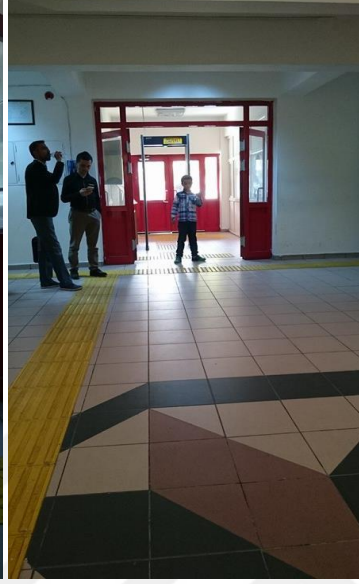
Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.7.22: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Görüntüleri, Selçuklu Kaymakamlığı (OLUMLU ÖRNEK)

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Fotoğraf (c)



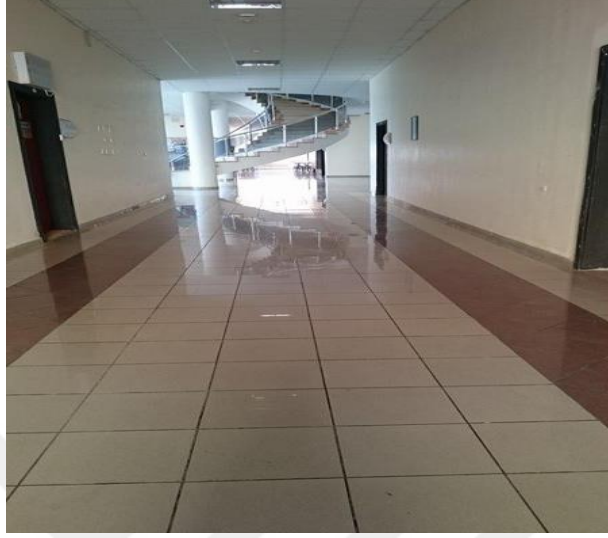
Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.7.23: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Olmayan Alan, İİBF, Selçuk Üniversitesi (OLUMSUZ ÖRNEK)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

**Fotoğraf 3.7.24: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Olmayan Alan,
İLTEK, Selçuk Üniversitesi
(OLUMSUZ ÖRNEK)**



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

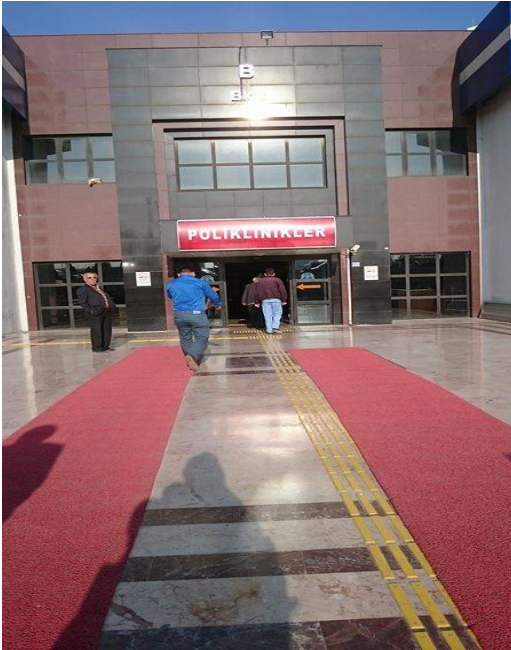
**Fotoğraf 3.7.25: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Olmayan Alan,
Ziraat Fakültesi, Selçuk Üniversitesi
(OLUMSUZ ÖRNEK)**



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.7.26: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Görüntüleri, Tıp Fakültesi B Blok Girişi, Selçuk Üniversitesi
(OLUMLU ÖRNEK)

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.7.27: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Olmayan Alan, İl Halk Kütüphanesi
(OLUMSUZ ÖRNEK)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

**Fotoğraf 3.7.28: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Olmayan Alan,
Edebiyat Fakültesi, Selçuk Üniversitesi
(OLUMSUZ ÖRNEK)**



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

**Fotoğraf 3.7.29: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Olmayan Alan,
YADAM, Selçuk Üniversitesi
(OLUMSUZ ÖRNEK)**



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

**Fotoğraf 3.7.30: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Olmayan Alan,
Kültürparkı Alanı
(OLUMSUZ ÖRNEK)**



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

**Fotoğraf 3.7.31: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Olmayan Alan,
Zafer Meydanı
(OLUMSUZ ÖRNEK)**



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.7.32: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Hissedilebilir Yüzey Görüntüleri, Fen Fakültesi, Selçuk Üniversitesi

(OLUMLU ÖRNEK)

Fotoğraf (a)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (c)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (d)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

3.8. Taşıt Park Yerleri

TS 12576 Şehir İçi Yollar-Özürlü ve Yaşlılar İçin Sokak, Cadde, Meydan ve Yollarda Yapısal Önlemler ve İşaretlemelerin Tasarım Kuralları'na göre;

- ❖ *“Park yerlerinde, engelliler için toplam otopark yeri sayısının % 5'i kadar otopark yeri ayrılmalıdır”.*
- ❖ *“Otopark alanlarında engellilere ayrılan park yerleri, asansöre, bina giriş/çıkışlarına en uygun ve en yakın yerde düzenlenmelidir. Bu mesafe, azami 30 m, tercihen 10 m olmalıdır”.*
- ❖ *“Otopark alanlarında engellilerin park edebileceğini bildiren özürlü levhası ile otopark içinde engellinin park edeceği yere kadar yön gösterici engelli levhası bulunmalıdır”.*
- ❖ *“Açık otoparklarda, yerde engelli park işareti, kapalı otoparklarda ise yerde, duvarda ve tavana asılı engelli park işareti konmalıdır”.*
- ❖ *“Kamu veya özel bir yerin, hastane, alışveriş merkezi, tren istasyonları vb. yerlerde engelliler için ayrılan park yeri, bunların girişleri, otopark giriş ve çıkışına yakın olmalıdır. Bu yerlerde engellilerin inme/binmede herhangi bir engelle karşılaşmaması için kaldırımlar taşıt yolu kotuna göre kaldırım kotu “0” veya “+3 cm” olacak şekilde alçaltılmalıdır”.*
- ❖ *“Otoparkta kullanılan yol işaretleri geceleri ışıklandırılmalıdır”.*
- ❖ *“Otoparkın giriş ve çıkış alanları, yol kotu ile aynı veya en fazla %8'i geçmeyen rampa olmalı, zemin kaymayı önleyen ve giriş çıkışı belirleyen ayrı malzemelerle kaplanmalıdır”.*
- ❖ *“Açık/kapalı otoparkların giriş/çıkış alanlarında araç trafiğini aksatmayacağı ve görülebilir yerlere özürlülerin de algılayacağı şehir, mahal, acil durum gibi bilgi panoları yerleştirilmelidir”.*

(TS 12576, 2012).

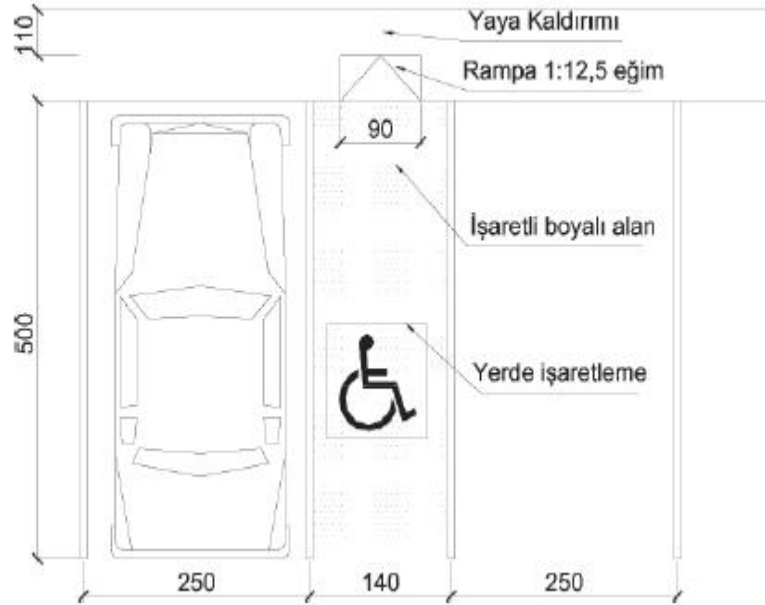
- ❖ “Taşıt park yerleri düzenlenirken engelliler için yeterli sayıda park yeri ayrılması, ayrılan park yerlerinin ölçülerinin tekerlekli sandalye geçişi için uygun olması, park yerinden kaldırıma erişimin düşünülmüş olması dikkat edilmesi gereken konulardır”.
- ❖ “BM 2004’de, kapasitesi 50 taşıttan küçük taşıt park yerlerinde en az 1 taşıtlık park yerinin, 50-400 arası taşıtlık park yerlerinde her 50 taşıt için 1 özürlü park yerinin, kapasitesi 400 taşıttan fazla olan park yerlerinde ise en az 8 ve ilave her 100 taşıt için 1 park yeri ayrılması önerilmektedir”.

(T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı, 2010).

- ❖ “Umumi bina ve bölge otoparkları ile genel otoparklarda birden az olmamak şartıyla, özürlüler için tüm tesisteki park yeri sayısının %5’i kadar otopark yeri ayrılması gerekmektedir”.

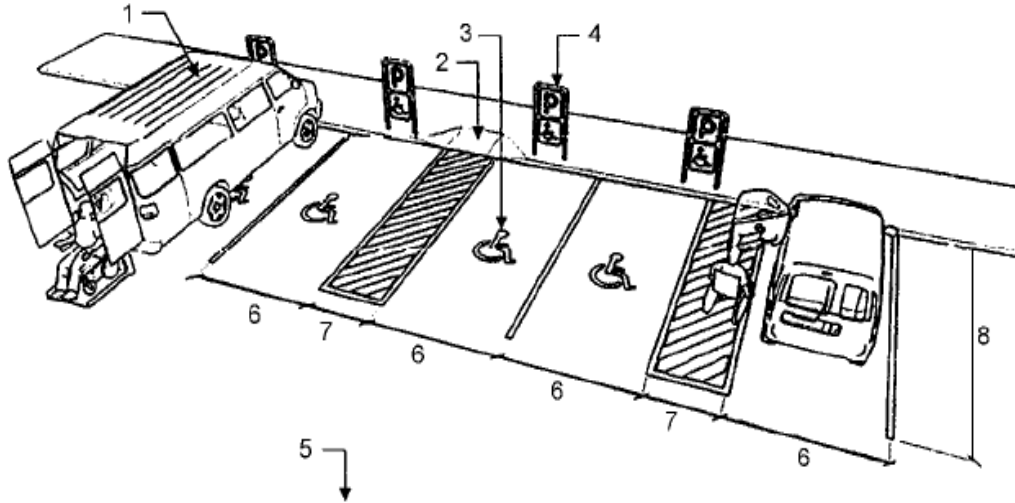
(Otopark Yönetmeliği, 1993: madde 4).

Şekil 3.36. Açık Otoparkta Engelli Park Alanı



Kaynak: T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı, Yerel Yönetimler için Ulaşılabilirlik Temel Bilgiler Teknik El Kitabı, 2010:37.

Şekil 3.37. Engelliler için Ayrılmış Park Yeri Örneği



Kaynak: Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Sağlık Kurumlarında Özürlü Bireyler İçin Ulaşılabilirlik Temel Bilgiler Rehberi, 2012:43).

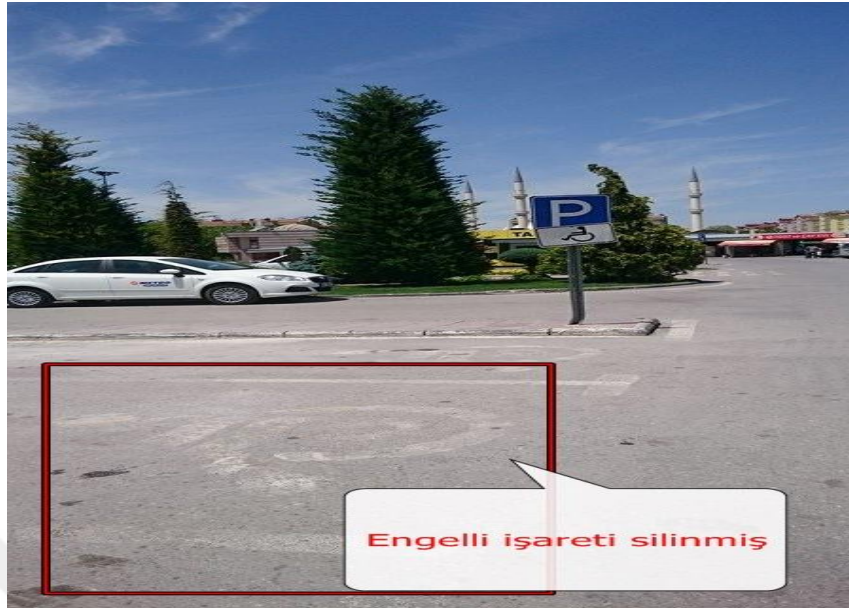
Açıklama

- 1- Van tipi araçlarda en az toplam yükseklik 260 cm
- 2- Kaldırım rampası
- 3- Ulaşılabilirlik sembolü
- 4- Ulaşılabilirlik sembolü de içeren işaretleme
- 5- Düz ve sert yüzey
- 6- 250 cm
- 7- 150 cm
- 8- 600 cm.

ARAŞTIRMA: TAŞIT PARK YERİ-KONYA

Fotoğraf 3.8.1.'de engelli park yeri bulunmaktadır. Park yerinde engelli vatandaşların park edebileceğini bildiren engelli park levhası bulunmaktadır. Yerde engelli park işareti bulunmaktadır fakat silinmiş vaziyettir. Işıklıdırma bulunmamaktadır.

Fotoğraf 3.8.1: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Engelli Park Görüntüsü, Otogar



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.8.2.'de engelli park yeri bulunmaktadır. Park yerinde engelli vatandaşların park edebileceğini bildiren engelli park levhası bulunmaktadır. Yerde engelli park işareti bulunmamaktadır. Işıklıdırma bulunmamaktadır.

Fotoğraf 3.8.2: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Engelli Park Görüntüsü, Turizm Fakültesi- Necmettin Erbakan Üniversitesi



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.8.3.'de engelli park yeri bulunmaktadır. Park yerinde engelli vatandaşların park edebileceğini bildiren engelli park levhası bulunmaktadır.

Fotoğraf 3.8.3: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Engelli Park Görüntüsü, İl Sağlık Müdürlüğü



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.8.4.'de engelli park yeri bulunmaktadır. Park yerinde engelli vatandaşların park edebileceğini bildiren engelli park levhası bulunmaktadır. Yerde engelli park işareti bulunmamaktadır. Işıklandırma bulunmamaktadır.

Fotoğraf 3.8.4: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Engelli Park Görüntüsü, İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.8.5.'de engelli park yeri bulunmaktadır. Park yerinde engelli vatandaşların park edebileceğini bildiren engelli park levhası bulunmaktadır. Yerde engelli park işareti bulunmaktadır fakat belirgin değildir. Kot farkından dolayı rampa yapılmış fakat engelli park yerinin hizasına yapıldığından erişilememektedir. Işıklılandırma bulunmamaktadır.

Fotoğraf 3.8.5: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Engelli Park Görüntüsü, Bosna Hersek Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi, Beyhekim Hastanesi



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.8.6.'da engelli park yeri bulunmaktadır. Park yerinde engelli vatandaşların park edebileceğini bildiren engelli park levhası bulunmaktadır. Yerde engelli park işareti bulunmaktadır. Işıklılandırma yapılmamıştır.

Fotoğraf 3.8.6: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Engelli Park Görüntüsü, Beyhekim Hastanesi



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.8.7: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Engelli Park Görüntüsü, Tıp Fakültesi, Selçuk Üniversitesi (OLUMLU ÖRNEK)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

3.9. Bilgilendirme ve Yönlendirme İşaretleri

- ❖ “Korkuluklarda/küpeşelerde, kapılarda, haritalarda veya kat planlarında uygulanan hissedilebilir semboller, hissedilebilir harflere benzer kabartma şeklinde yapılmalıdır”.
- ❖ “Hissedilebilir harita veya kat planı üzerinde yalnızca önemli bilgiler yer almalıdır”.
- ❖ “Haritalar ve kat planları tamamen yatay bir düzleme yerleştirilmemeli,

Fotoğraf 3.9.2’de Merdivenin tutamak kısmında ve engelli WC kapısının üzerinde de Braille alfabesi kullanılmıştır. İşaret ve bilgiler kolay anlaşılabilir, uzaktan görünebilir ve fiziksel engelli vatandaşların erişebilirliğine cevap verecek şekildedir.

Fotoğraf 3.9.2: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Braille Alfabeti Görüntüsü, İl Sağlık Müdürlüğü

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.9.3.’de görme engelli vatandaşlar için kat planlarında Braille alfabesi bulunmaktadır. Kat planı belli bir düzleme yerleştirilmiştir. İşaret ve bilgiler kolay anlaşılabilir, uzaktan görünebilir ve fiziksel engelli vatandaşların erişebilirliğine cevap verecek şekildedir.

Fotoğraf 3.9.3: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Braille Alfabeti Kat Plan Görüntüsü, İl Sağlık Müdürlüğü



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.9.4.' de görme engelli vatandaşlar için kat planlarında Braille alfabesi bulunmaktadır. Kat planı belli bir düzleme yerleştirilmiştir. İşaret ve bilgiler kolay anlaşılabilir, uzaktan görünebilir ve fiziksel engelli vatandaşların erişebilirliğine cevap verecek şekildedir.

Fotoğraf 3.9.4: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Braille Alfabeli Kat Plan Görüntüsü, DSİ Bölge Müdürlüğü Şubesi



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.9.5.' de görme engelli vatandaşlar için kat planlarında Braille alfabesi bulunmaktadır. Kat planı belli bir düzleme yerleştirilmiştir. İşaret ve bilgiler kolay anlaşılabilir, uzaktan görünebilir ve fiziksel engelli vatandaşların erişebilirliğine cevap verecek şekildedir.

Fotoğraf 3.9.5: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Braille Alfabeli Kat Plan Görüntüsü, DSİ Bölge Müdürlüğü



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.9.6.'da görme engelli vatandaşlar için kat planlarında Braille alfabesi bulunmaktadır. Kat planı belli bir düzleme yerleştirilmiştir. İşaret ve bilgiler kolay anlaşılabilir, uzaktan görünebilir ve fiziksel engelli vatandaşların erişebilirliğine cevap verecek şekildedir.

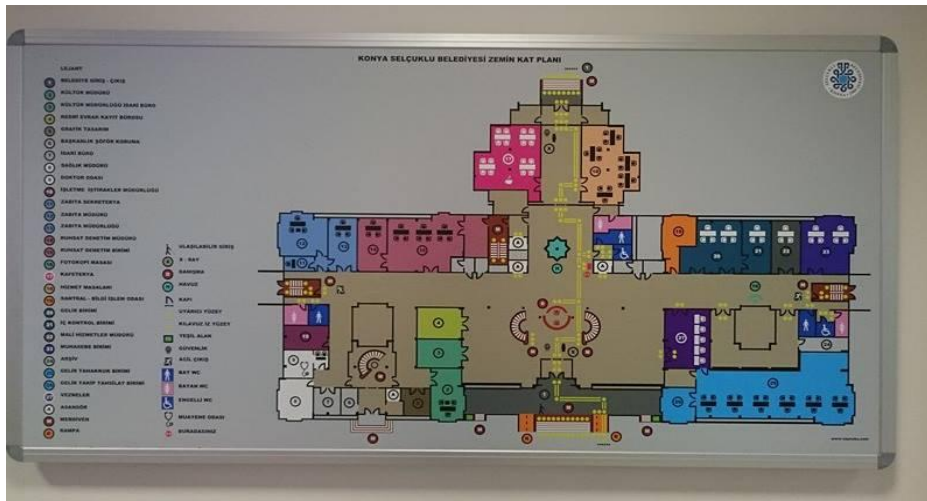
Fotoğraf 3.9.6: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Braille Alfabeli Kat Plan Görüntüsü, Çevre Ve Şehircilik İl Müdürlüğü



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.9.7.'de görme engelli vatandaşlar için kat planlarında Braille alfabesi bulunmaktadır. Kat planı belli bir düzleme yerleştirilmiştir. İşaret ve bilgiler kolay anlaşılabilir, uzaktan görünebilir ve fiziksel engelli vatandaşların erişebilirliğine cevap verecek şekildedir.

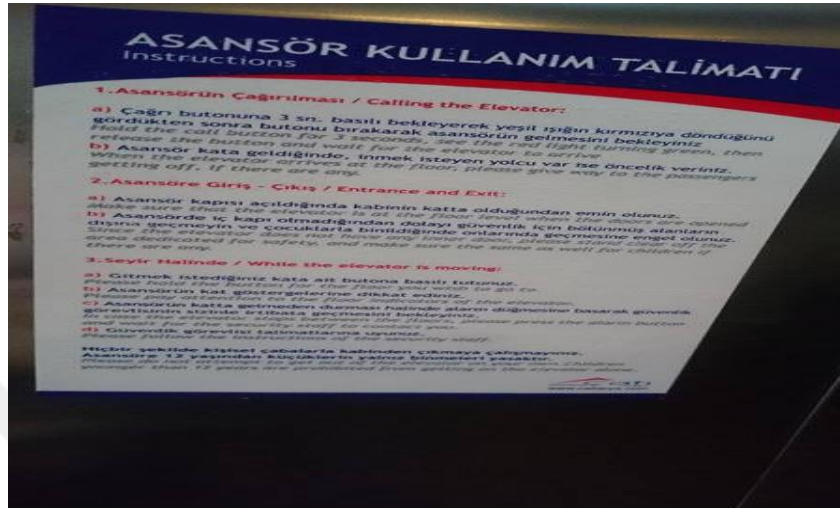
Fotoğraf 3.9.7: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Braille Alfabeli Kat Plan Görüntüsü, Selçuklu Belediyesi



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.9.8.'de görme engelliler için Braille alfabeti ile asansör kullanım talimatı görülmektedir.

Fotoğraf 3.9.8: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Braille Alfabeti Görüntüsü, Selçuklu Belediyesi Asansör Kullanım Talimatı



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.9.9.'da görme engelliler için Braille alfabeti ile asansör kullanım talimatı görülmektedir.

Fotoğraf 3.9.9: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Braille Alfabe Görüntüsü, Büyükşehir Belediyesi Şehit Üsteğmen Mustafa Çuhadar Yaya Üst Geçidi Asansör Kullanım Talimatı



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.9.10: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Braille Alfabeli Görüntüsü, GAR Müdürlüğü

Fotoğraf (a)



Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.9.11.'de görme engelli vatandaşlar için kat planlarında Braille alfabesi bulunmaktadır. Kat planı belli bir düzleme yerleştirilmiştir. İşaret ve bilgiler kolay anlaşılabilir, uzaktan görünebilir ve fiziksel engelli vatandaşların erişebilirliğine cevap verecek şekildedir.

Fotoğraf 3.9.11: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Braille Alfabeli Kat Planı Görüntüsü, GAR Müdürlüğü



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

kolay anlaşılabilir, uzaktan görünebilir ve fiziksel engelli vatandaşların erişebilirliğine cevap verecek şekildedir. Görme engelliler için Braille alfabeti ile asansör kullanım talimatı ve asansör kat listesi bulunmaktadır.

Fotoğraf 3.9.14: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Braille Alfabeti Görüntüsü, Fen Fakültesi, Selçuk Üniversitesi

Fotoğraf (a)



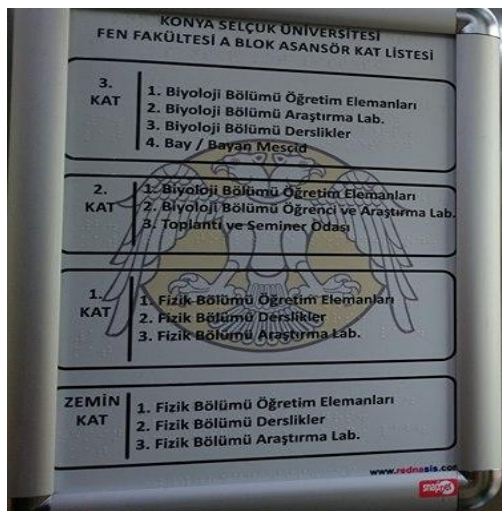
Fotoğraf (b)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf (c)



Fotoğraf (d)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.10.1: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Halka Açık Ankesörlü Telefon Ve Engelli Telefonu Görüntüsü, GAR (OLUMLU ÖRNEK)



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.10.2.'de halka açık olan üzeri açık veya kapalı telefon kulübelerinden en az biri engelli vatandaşların kullanımına uygun olarak düzenlenmediği görülmektedir.

Fotoğraf 3.10.2: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Halka Açık Ankesörlü Telefon Görüntüleri, Büyükşehir Belediyesi Kültürparkı Yaya Üstgeçidi Altı



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.10.3: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Halka Açık Ankesörlü Telefon Görüntüleri, Büyükşehir Belediyesi Kültürparkı Yaya Üstgeçidi Yanı



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

Fotoğraf 3.10.4.'de halka açık olan üzeri açık veya kapalı telefon kulübelerinden en az biri engelli vatandaşların kullanımına uygun olarak düzenlenmediği görülmektedir.

Fotoğraf 3.10.4: Araştırmanın Yapıldığı Bölgede Halka Açık Ankesörlü Telefon Görüntüleri, Zafer Meydanı



Kaynak: Hilmi SÖZEN Fotoğraf Arşivi, 2016.

BÖLÜM 4

KAMU HİZMETİ VEREN KURUM YETKİLİLERİ VE ENGELLİ BİREYLERLE YAPILAN RÖPORTAJLAR

4.1. Kamu Hizmeti Veren Kurum Yetkilileriyle Yapılan Röportajlar

4.1.1. İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (Kod: A1)

SORU: İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü olarak kurum binasında engelli vatandaşların erişilebilirlik açısından ne tür çalışmalarınız oldu?

CEVAP: İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü binası eski bir yapıda olduğu için binanın iç ve dış mimarisinin bozulmaması için engelli vatandaşlarımız için fazla çalışma yapamadık. Binalarımızın giriş kısımlarına engelli rampası vardır. Engelli vatandaşlar kurumumuza geldiklerinde yukarı çıkamadıkları için gerekli işlemleri alt katta yapmaktayız. Böylece engelli vatandaşlarımızı mağdur etmemiş oluyoruz.

4.1.2. Mevlana (Kod: A2)

SORU: Mevlana Müzesinde engelli vatandaşların erişilebilirlik açısından ne tür çalışmalarınız oldu?

CEVAP: Mevlana müzesi ile ilgili engelli vatandaşlarımızın erişilebilirlik konusunda karşılaştığı sorunların farkındayız. Mevlana Müzesi gibi tarihi bir mekânda iyileştirme yapmak, bir yeri yıkmak fevkalade zordur. Bu tür çalışmalar kısa bir zaman zarfında yapmak neredeyse imkânsızdır. Bundan dolayı çalışmalarımızın % 30'unu tamamlamış bulunmaktayız. Mevlana Müzesi'nin içerisindeki derviş odaları ve diğer odalara ait yerlerde düzenleme yapılması yasaktır. Ayrıca Mevlana Müzesi'nin içerisindeki ahşap zeminlerin değiştirilmesi için çok ilmi araştırmalar yapılmıştır. Bunun için özel ağaçlar getirilmiştir. Bahçe duvarında bazı çalışmalarımız devam etmektedir. Tuvalet alanlarında ileriki zamanlarda engelli vatandaşların kolay erişebilecekleri standartlara getirilecektir. Şimdiki hali engelli vatandaşlarımıza uygun değildir. Bununla alakalı da hem tuvaletin bulunduğu yer hem de bunun bulunduğu kuzey duvarına bazı düzenlemeler yapılacaktır. Bu düzenlemeleri yapmadan önce Türkiye'deki örnek tuvaletleri inceledik. Tuvalet

yapısı tek katlı ve onun alt katı olması düşünülüyor. Tabi bir değişiklik olmazsa... Engelli vatandaşlar ve diğer vatandaşlar için abdest alma yerleri yapılacaktır. Mevlana Müzesi'nde yapılmış olan iç rampalar portatif olarak üretilmiştir. Tekerlekli sandalye ve akülü araba kullanan engelli vatandaşlarımız kimseden yardım almadan müze içerisinde rahatça dolaşabilmektedir. Portatif rampa yapılmasının nedeni de Mevlana Müzesi'nin içerisine kalıcı bir malzeme kullanmak sakıncalı olmasındandır. Mevlana Müzesi'nde iki adet tekerlekli sandalye mevcuttur. Müze girişince rampamız mevcuttur. Görme engelli vatandaşlarımız için müze içerisine hissedilebilir yüzey yapmayı çok isterdik ama bildiğiniz gibi böyle bir çalışma yapmamız imkânsızdır. Bazı kurullar böyle bir çalışma yapılmasını uygun görmemiştir. Fakat görme engelliler için kulaklık hizmeti bulunmaktadır. Görme engelli vatandaşlar bu hizmetten istifade edip Mevlana Müzesi hakkında kulaklık yardımıyla bilgi almaktadırlar. Görme engelli vatandaşlarımız için rehberlik hizmeti yoktur. Bakanlığımız böyle bir rehberlik hizmeti vermemektedir.

4.1.3. İl Halk Kütüphanesi (Kod: A3)

SORU: İl Halk Kütüphanesi binasında engelli vatandaşların erişilebilirlik açısından ne tür çalışmalarınız oldu?

CEVAP: Binamız 2011 yılı kasım ayında hizmete girdiği için bu erişilebilirlik konusunda özellikle dikkat edilerek belediye tarafından projelendirilmiş bir binadır. Binamızın içyapısı engelli vatandaşlarımıza uygundur. Bina girişindeki rampamız tekerlekli sandalye ve akülü araba kullanan engelli vatandaşlarımız için uygun dizayn edilmiş olup istenilen standartlara göre yapılmıştır. Rampanın genişliği, eğim oranı ve kenarlarındaki tutmaçlar dediğim gibi gerekli standartlara uygun olarak yapılmıştır. Asansörlerimizin genişliği de tekerlekli sandalye ve akülü araba kullanan engelli vatandaşlara göre ayarlanmıştır. Asansörlerimiz belirli zaman aralıklarında denetimi yapılmaktadır. Asansörler hakkında son yapılan testlerde İSO numarasına uygun olarak yapılmadığı tespit edilmiştir. Bu İSO (Uluslararası Standartlar Teşkilatı) uygulamasının yapılmasındaki amaç tekerlekli sandalye ile gelen engelli vatandaşlarımızın asansör kullanırken asansör düğmelerine uygun ulaşabilecekleri seviyeye indirmektedir. Bu konu hakkında çalışmalarımız en kısa

zamanda kamu hizmeti olarak engelli vatandaşlarımıza sunulacaktır. Zemin katta engelli WC' si bulunmaktadır. WC kapısının üzerinde engelli işareti bulunmaktadır ve ayrıyeten WC içerisi tekerlekli sandalye ve akülü araba kullanan arkadaşlarımızın rahat hareket edebilecekleri genişliktedir. Lavabo yüksekliği istenilen seviyededir. Bina girişinde engelli vatandaşlarımızın ihtiyacı olabilir diyerekten bir adet tekerlekli sandalyemiz bulunmaktadır. Akülü araba ile gelen engelli vatandaşlarımız için akülü araba şarj istasyonu getirmeyi düşünüyoruz ileriki zamanlarda. Süreli yayınlar bölümüne engelli vatandaşlarımız için ayrı masalar getirilmiştir. Ayrıca salon görevlileri ve yöneticileri işitme engelli vatandaşlarımızı daha iyi anlayabilmemiz için Halk Eğitim Merkezi'nde kurs alındı. Zemin katta bilgisayar salonunda görme engelli vatandaşlarımız için dört adet bilgisayarımız vardır. Bu bilgisayarlarda kendilerine has program yüklenmiştir. Görme engelli arkadaşlarımız kulaklık vasıtasıyla sesli olarak mausu hareket ettirdiği zaman onun nerede olduğunu ve hangi siteye girmesi gerektiğini duyurur. Görme engelli vatandaşlarımız elindeki kitabı bilgisayar kamerasının altına koyduğunda sesli olarak okuyabilmektedir arkadaşımıza. Görme engelli vatandaşlarımız için hissedilebilir yüzey çalışmamız en kısa sürede bitecektir.

4.1.4. İl Sağlık Müdürlüğü (Kod: A4)

SORU: İl Sağlık Müdürlüğü olarak kurum binasında engelli vatandaşların erişilebilirlik açısından ne tür çalışmalarınız oldu?

CEVAP: Sizlerinde bildiği gibi Anayasamızın 10. Maddesine eklenen fıkraların birisi de " Çocuklar, yaşlılar, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olamaz"dır. Bizde il müdürlüğü olarak engelli vatandaşlarımızın bina girişinde ve içerisinde başkalarından yardım almadan işlerini kolaylıkla halletmeleri için bazı çalışmalar yaptık. Binamızın hem eski hem de 2-3 yıl içerisinde taşınma durumu olduğundan bina içerisine asansör yaptıramadık. Ama bu durum bizler için engel teşkil etmedi. Gerekli birimlerle istişaremizi yaptıktan sonra bir karara vardık. Üst kattaki gerekli birimleri zemin kata aldık ve böyle özellikle ortopedik engelli vatandaşlarımız üst katlara çıkmadan zemin katta işlerini kolaylıkla halledebilmektedirler. Bina girişinde

engelli vatandaşlar için engelli asansör platformu vardır. Asansörümüz gerekli standartlara uygun ve senelik denetimleri yapılmaktadır. Görme engelliler için binanın bahçesinden başlayıp binanın içinde gerekli birimlere kadar hissedilebilir yüzeyler yapılmıştır. Bina girişinde bilgilendirme levhası (Braille alfabeli kroki) mevcuttur. Engelli WC'si bulunmaktadır. Bina girişinde bir adet tekerlekli sandalyemiz vardır. Merdiven tutamakların başlangıcına görme engelliler için Braille alfabeti yaptırdık. Böylece görme engelli vatandaşlarımız üst katlara çıkmadan önce kabartmalı yazılara dokunarak hangi birime gideceğini önceden bilmektedir. Böyle bir röportajda bizlere imkân verdiğiniz için sizlere teşekkür ederim.

CEVAP 2: Öncelikle böyle bir fırsatı bizlere verdiğiniz için teşekkür ederim. Bizlere gurur veren olayda engelli vatandaşlarımıza bu kısa zamanda yaptığımız çalışmaları takip edip bizlere teşekkür etmenizdir. Bu durum bizlere ayrı bir mutluluk verdi. 2016 yılı ocak ayında İl Sağlık Müdürlüğü'nde... olarak göreve başladım. Göreve başladığımdan bu yana şubemizi ilgilendiren konular içerisine giren otopark düzeni, yürüyüş yolları, çalışan insanların güvenliği vb. düzenleme çalışmaları yaptık. Bu düzenlemeleri yaparken de engelli vatandaşlarımızı arka plana asla itmedik. Engelli vatandaşlar için İl Sağlık Müdürlüğü olarak elimizden gelen çalışmaları yaptık. İl Sağlık Müdürlüğü bahçesinin kısıtlı olmasından dolayı arabayla gelen engelli vatandaşlarımız otopark sıkıntısı çekmemeleri için iki adet engelli otoparkı yaptırdık. İl müdürlüğümüz istişareye çok önem verir. İstişareler sonucunda binamızın engellilere yönelik birçok eksikliklerinin olduğunu gördük. Bizler için engelli vatandaşlara yönelik çalışmaların TSE standartlarına uygun olarak yapılması ön plandaydı. Yukarıda da bahsettiğim gibi iki adet engelli otoparkı yaptırdık. Tekerlekli sandalye veya akülü araba kullanan engelli vatandaşlarımız için bina girişine engelli asansör platformu yaptırdık. Asansör içi tekerlekli sandalye ve akülü arabanın rahatlıkla manevra yapabilecek genişliktedir. Görme engelli vatandaşlar için ortak alanlarda (Bahçe içi ve bina içi) hissedilebilir yüzeyler oluşturulmuştur. Görme engelli vatandaşlarımız bina içerisinde takip izleri sayesinde gerekli birimlere başkalarından yardım almadan ulaşabilmektedir. Bina girişinde standartlara uygun olarak rampamız mevcuttur. Bina girişinde bir adet tekerlekli sandalyemiz vardır. Engelli levhaları bahçede ve bina içerisinde gerekli yerlerde bulunmaktadır. Bina

girişinde bilgilendirme levhası (Braille alfabeli kroki) mevcuttur. Engelli WC'si istenilen standartlara uygun olarak yapılmıştır. Sayın müdürümüzün de bahsettiği gibi binamızın hem eski hem taşınma durumu olduğundan bina içerisine asansör yaptıramadık. Bizde üst katlardaki bazı birimleri zemin kata indirdik. Engelli vatandaşlarımız binaya girdiklerinde üst katlara çıkmadan zemin katta işlerini kolaylıkla halledebilmektedirler. Önceden merdivenlerin tek tarafında tutunma barları varken şimdi iki tarafında da tutunma barları bulunmaktadır. Tutunma barların uçlarına görme engelli vatandaşlar için Braille alfabesi yaptırdık. Görme engelli vatandaşlarımız üst katlara çıkmadan tutunma barlarındaki kabartmalara dokunarak hangi birime gitmeleri konusunda bilgi alabilmektedirler. Engelli WC'si kapısının üzerindeki engelli levhasının altında görme engelli vatandaşlarımız için Braille alfabesi mevcuttur. Binamızın giriş kısmında geniş ölçüde bulunan merdivenleri engelli vatandaşlarımızın çıkabileceği durumda değildi. Merdivenleri çift tutunma barlarıyla ikiye böldük. Şimdilik yaptığımız çalışmalar bunlardır. Bu çalışmalarda bizi destekleyen İl müdürümüz Hasan Bey'e teşekkür ederim. Ayrıca böyle bir röportajda bizlere imkân verdiğiniz için sizlere de teşekkür ederim.

4.1.5. Karatay Kaymakamlığı (Kod: A5)

SORU: Karatay Kaymakamlığı olarak kurum binasında engelli vatandaşların erişilebilirlik açısından ne tür çalışmalarınız oldu?

CEVAP: Karatay İlçe Sosyal ve Yardımlaşma Vakfı olarak norm kadromuz 19 dur. Engelli çalıştırma kadromuz bulunmamaktadır. Kaymakamlık olarak bilmiyorum. Sizlerinde bildiği gibi Karatay Kaymakamlığı binası eski bir yapıya sahip olduğundan engelli vatandaşlarımızın erişilebilirlik açısından uygun değildir. Fakat şu an binamız tadilat aşamasındadır. Çalışmalar bittikten sonra engelli vatandaşlarımız kaymakamlığımıza geldiklerinde erişilebilirlik açısından kimseden yardım almadan işlerini rahat bir şekilde halledebileceklerdir. Bina girişindeki rampanın eğimi fazla olduğundan engelli vatandaşlarımızın iniş çıkışlarında zorluklar çekmektedir. Bu sorunu ortadan kaldırmak için çalışmalara başladık. Yetkili kişilerle görüştük ve ihaleye çıkardık. Giriş rampası TSE ye uygun bir biçimde yapılacaktır. İleride engelli vatandaşlarımız binaya girerken hiçbir zorlukla

karşılaşmayacaklardır. Bina içerisine asansör yapılacaktır. Bütün çalışmalar ihaleye verilmiştir. Çalışmalar bitene kadar gelen engelli vatandaşlarımız yukarıya çıkmadan görevli arkadaşlarımız gerekli yardımı yapmaktadır. Yakın zamanda bütün engeller ortadan kaldırılıp engelli vatandaşlarımız işlerini başkalarından yardım almadan halletmeleri sağlanacaktır.

4.1.6. Konya Gar Müdürlüğü (Kod: A6)

SORU: TCDD (Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları) Konya Gar Müdürlüğü olarak kurum binasında engelli vatandaşların erişilebilirlik açısından ne tür çalışmalarınız oldu?

CEVAP: İlk başta şunu söylemek isterim. Türkiye genelini düşünecek olursak Gar ve istasyonlarda görme engelli arkadaşlarımızın erişiminin sağlanması için TCDD (Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları) Bölge Müdürlüklerinde ve istasyonlarda (Sayısını tam olarak bilmiyorum) hissedilebilir yüzey uygulamasına geçilmiş ve istasyonlarımızın neredeyse tamamında kullanılır duruma getirilmiştir. Konya Gar Müdürlüğü olarak istasyonumuzda görme engelli vatandaşlarımızın kimseye ihtiyaç duymadan işlerini kolay ve rahat bir şekilde yapmalarına yardımcı olacak hissedilebilir yüzeyler mevcuttur. Bazı alanlarda eksiklik olduğunun farkındayız. En kısa sürede bu alanlara da hissedilebilir yüzeyler yapılacaktır. Bu konuda Konya Gar Müdürlüğü olarak çalışmalarımız devam etmektedir. Asansörlerimizin girişindeki " Engelli Asansör " yazısının altında da Braille alfabeti ile kabartmalı yazımız mevcuttur. İstasyon binası içerisinde engelli yolcu vatandaşlarımız için bilgilendirme levhaları (engelli yolcuyu danışma, gişe, peron, WC vb. birimlere yönlendirecek her türlü bilgi levha ve panoları) konulmuştur. Bu bilgilendirme levhalarında görme engelli arkadaşlarımız için kabartmalı yazı (Braille alfabeti kroki) yapılmış olup istediği birimlere rahatlıkla ulaşabilme imkânını sağladık. Engelli vatandaşlarımıza hizmet vermek için Gar binasının giriş ve çıkışlarında rampalar, YHT (Yüksek Hızlı Tren)'ye iniş ve binişlerde engelli trampası bulunmaktadır. Gar'ımızda iki adet tekerlekli sandalye mevcuttur. Konya Gar'ımızda birden fazla bilet satış gişesi bulunduğundan gazi ve engelli yolcularımıza öncelik tanınıp hizmet verilmektedir. İşitme engelli yolcularımız

içinde bazı personellerimize işaret dili eğitimi verilmiştir. Engelli arkadaşlarımız için engelli otoparkları bulunmaktadır. Engelli vatandaşlarımız kendileri için hazırlanan hizmetlere daha kolay erişim sağlayabilmeleri için bina içinde engelli yardım telefonumuz bulunmaktadır. Engelli tuvaletimiz vardır. Tuvaletin iç dizaynı gerekli standartlara uygun olarak yapılmıştır. Yeni imal edilen YHT setlerinde, engelli vatandaşlar için 2 koltuk, engelli WC'si bulunmaktadır. WC kapı üzerinde, asansörlerin üst kısmında ve yapılan diğer hizmetlerde engelli işareti olan levhalar mevcuttur. Bilet satış işlemlerimizde de engelli vatandaşlarımıza kolaylık sağlanmıştır. Gar binasındaki gişelerimize gerekli evrakları teslim edip istenilen formu doldurduktan sonra internet üzerinden biletlerini alabileceklerdir.

Yapılan hizmetleri sıralayacak olursak:

- Görme engelliler için hissedilebilir yüzeyler (Malzemeler 30x30 santimetre ebatlarındadır).
- Asansör(Braille alfabeli)
- Rampalar, engelli WC'si
- Tekerlekli Sandalyeler
- Bilgilendirme levhaları (Braille alfabeli kroki)
- Özel gişeler
- Engelli yardım telefonu

4.1.7. Konya Büyükşehir Belediyesi KOSKİ Genel Müdürlüğü (Kod: A7)

SORU: Konya Su ve Kanalizasyon İdaresi (KOSKİ) Genel Müdürlüğü olarak kurum binasında engelli vatandaşların erişilebilirlik açısından ne tür çalışmalarınız oldu?

CEVAP: Öncelikle binamız eski bir yapıya sahip olduğundan bina içerisinde fazla düzenlemeler yapılması neredeyse imkânsız durumdadır. Binadaki asansör kabini 80'li yıllarda yapıldığı için ilk başlarda büyütebilme imkânımız yoktu. Başbakanlığın yayınlamış olduğu engellilerle ilgili genelde ile birlikte asansörlerimizi tekrar revize etmeye çalıştık. Asansörlerimiz görme engelliler için ses sistemine sahiptir. Görme engelli vatandaşlarımız hangi kata geldiklerini

bilmektedirler. Tüm engel grubu arkadaşlarımız için asansör tuşlarını belirli basamağa indirdik ve böylece arkadaşlarımız rahatlıkla asansör tuşlarına uzanabilmektedirler. Ayakta durmakta zorluk çeken engelli vatandaşlarımız için asansör içinde açılır kapanır aparatlarımız mevcuttur. Bina girişinde tekerlekli sandalye ve akülü araba kullanan engelli vatandaşlar için rampa bulunmaktadır. Binaya girdikten sonra tekrar rampamız mevcuttur. Engelli WC'si bulunmaktadır. Yapılan bu hizmetler gerekli standartlara uygundur. Asansörlerimiz yetkili firmalar tarafından belirli zaman aralıklarında kontrolü yapılmaktadır. Bize Konya Valiliği'nden Konya Büyükşehir Belediyesi Koski Genel Müdürlüğü'ne evraklar resmi olarak gelir ve biz o çerçevede yapılması gereken neyse onları ihale ile ilgili firmalara yaptırırız.

4.1.8. Selçuklu Kaymakamlığı (Kod: A8)

SORU: Selçuklu Kaymakamlığı olarak kurum binasında engelli vatandaşların erişilebilirlik açısından ne tür çalışmalarınız oldu?

CEVAP: Selçuklu Kaymakamlığı yaklaşık dokuz yıl önce hizmete girdi. Binamız eski olmadığı için engelli vatandaşlara çerçevesinde gerekli yönetmeliklere uygun olarak yapılmıştır. Bina girişindeki engelli rampası ve bina içindeki asansörler eskidende vardı. Bina girişindeki rampada güvenlik için tutamak mevcuttur. Rampanın eğimi standartlara uygun şekildedir. Tekerlekli sandalye ve akülü araba kullanan engelli vatandaşlarımız rampayı kullanırken hiçbir zorlukla karşılaşmamaktadırlar. Asansör düğmelerinin seviyeleri aşağıya indirilmiş olup engelli vatandaşlarımız rahatlıkla ulaşabilmektedirler. Yaptığımız son çalışmalar arasında görme engelli vatandaşlarımız için hissedilebilir yüzeydir. Bahçe içerisinde ve bine içerisinde hissedilebilir yüzey bulunmaktadır. Görme engelli arkadaşlarımız kimseden yardım almadan bina içerisinde gerekli birimlere gidebilmektedirler. Kaymakamlık binasında güncel mevzuatın istediği her şey mevcuttur. Yukarıda bahsettiğim gibi binamızda iki asansör mevcuttur. Birisi görme engelli vatandaşlarımıza uygunluk açısından sesli uyarı sistemi vardır. Asansör kontrollerimiz yetkili firmalar tarafından yapılmaktadır. Daha iki üç ay önce yapılan

asansör kontrollerinde bazı eksiklikler çıktı ve hemen gerekli düzenlemeler hiç vakit kaybetmeden yaptırıldı.

4.1.9. Sosyal Güvenlik Kurumu İl Müdürlüğü (Kod: A9)

SORU: Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) Müdürlüğü olarak kurum binasında engelli vatandaşların erişilebilirlik açısından ne tür çalışmalarınız oldu?

CEVAP: 5378 sayılı Engelliler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmündeki Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un Geçici 2. Maddesine göre "kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmi yapılar, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapılar bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren sekiz yıl içinde engellilerin erişebilirliğine uygun duruma getirilir" maddesi gereği Sosyal Güvenlik Kurumu İl Müdürlüğü olarak engelli vatandaşlarımızın erişilebilirlik kapsamında bazı çalışmalarımız bulunmaktadır. Bu çalışmaları sıralayacak olursak:

- İl Müdürlüğümüz hizmet binasında kullanılmakta olan asansörler Braille alfabesi ile kabartma tuş sistemi ve sesli uyarı sistemi ile görme engelli vatandaşlarımızın kullanımına uygun hale getirilmiştir. Asansör tuş akımları ulaşılabilir noktaya taşınmıştır. Asansör genişliği tekerlekli sandalye ve akülü arabanın rahat manevra yapabilecek boyuttur.
- Engelli vatandaşlarımız için tüm katlarda ayrı engelli tuvaleti bulunmaktadır. Gerekli standartlara uygun olarak yapılmıştır.
- Bina girişine engelli vatandaşlara uygun rampalar yapılmıştır.
- İlk ve ortaokul öğrencileri için Sosyal Güvenlik bilincini artırmaya yönelik hazırlanan " Güven ve Yarışçı Çocuklar-1 " isimli kitap Konya'da ilk ve orta öğretimde bulunan 180 görme engelli çocuk için Braille alfabesi ile düzenlenerek bastırılmıştır.
- Görme engelli vatandaşlar için takip izi ve yönlendirme izi yapılmıştır.
- Bina girişinde iki adet tekerlekli sandalyemiz mevcuttur.
- Yemekhanemizde engellilere yarılan masalarımız mevcuttur.

4.1.10. Ulaşım Planlama ve Raylı Sistem Dairesi Başkanlığı (Kod: A10)

SORU: Tramvay hattı (Kampus-Alaaddin, Alaaddin-Adliye) duraklarında engelli vatandaşlarının erişilebilirlik açısından yaptığınız çalışmalarınız nelerdir?

CEVAP: Kampus-Alaaddin güzergâhında hizmet veren tramvay sayısı 60'dır. İstasyon sayısı 61'dir. Hat uzunluğu 42 km'dir. Adliye-Alaaddin güzergâhında hizmet veren tramvay sayısı 12 tane dir. İstasyon sayısı 16, hat uzunluğu 14 km'dir. Tramvay duraklarımız TS 12460 standartlarına uygun olarak yapılmıştır. Kampus hattı güzergâhındaki eski tramvay filosunun tamamen değiştirilmesi planlanmış ve bunun için 2012 yılında yeni tramvay aracı alımı ihalesine çıkmıştır. Yeni tramvaylarımız % 100 düşük tabanlı olup engelli vatandaşlarımıza uygun olarak dizayn edilmiştir. Yeni alınan tramvayların kullanılmaya başlanması ile birlikte istasyonlarda yeni tramvaylara uygun düzenlemelerin yapılması gerekmiştir. Bunun için öncelikle platform boyları uzatılmış, zemin platformları tüm vatandaşların ve engelli vatandaşların kullanımına uygun hale getirilmiştir. İstasyon zemin platformlarının iyileştirilmesi ile engelli vatandaşlarımızın tramvay araçlarına engelsiz, bağımsız olarak başkalarına ihtiyaç duymadan inip binebilmeleri için vagon kapısı ile platform aynı seviyeye getirilmiş, engelli rampaları düzenlenmiş, platform satırları kaymayı önleyici düzgün döşeme kaplamaları ile kaplanmış, istasyonların bir kısmında görme engelli vatandaşlarımız için hissedilebilir yüzey ile işaretlemeler yapılmıştır. Diğer tüm istasyonlarda da hissedilebilir yüzeyler yapılabilmesi için mal alımı ihalesine çıkmış olup 2016 yılında tamamı iyileştirilmiş olacaktır. Tramvay içinde engelli vatandaşlara uygun yer ayrılmıştır. Görme engelli vatandaşlarımız için tramvayda sesli sistem bulunmaktadır. Görme engelli arkadaşlarımız hangi durakta inceklerini başkalarına danışmadan bilmektedirler bu sesli sistem sayesinde. Yukarıda da bahsedildiği üzere adliye duraklarının tamamında görme engelli vatandaşlarımız için hissedilebilir yüzey bulunmaktadır. Kampus güzergâhındaki duraklara da ihalesi yapılmış olup bu yılsonuna kadar bitecektir. Duraklarımızın çoğunda güvenlik için tutunma barları mevcuttur. Hükümet durağında tutunma barları yapılmak istenmiş fakat Konya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından yapımına izin verilmemiştir.

4.2. Engelli Bireylerle Yapılan Röportajlar

B1 Engelli Bireyi İle Yapılan Röportaj

İsminiz	Yaşınız	Engel türünüz	Eğitim durumunuz	Mesleğiniz
B1	35	Ortopedik	Lisans	İşçi

1- Mesleğe göre:

(Öğrenci ise) Eğitim kurumlarına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

(Çalışıyor ise) Çalıştığınız kurum binasına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

Çalıştığım yerde engelli rampası, engellilere uygun WC gibi olanakların bulunmaması hayatımı zorlaştırmaktadır. Bu eksikliklerin tamamlanması için yetkili kişilere dile getirmeme rağmen senelerdir bu konu hakkında bir düzenleme yapmadılar.

2- Engelli vatandaşların (Ortopedik, görme engelli, diğer engelli grupları) tramvay duraklarına erişiminde karşılaştıkları engeller hakkında ve durakların fiziksel (Tramvay giriş-çıkış platformu, kot farkı vb.) altyapı bakımından istenilen standartlara uygun olup olmadığı konusunda bize bilgi verir misiniz?

Tramvay duraklarının birçoğu engellilere uygun olmasına rağmen durak bitiminden sonra kaldırım veya anayola geçişlerinde büyük sorunlar yaşamaktayım. Burada belediyelerin büyük eksiği görülmektedir. Tramvay duraklarından sonra diğer yollara geçiş esnasında rampalar bulunmamaktadır. Mevcut olan rampalar da engellilere uygun değildir. Adliye güzergâhı tramvay duraklarında hiçbir sorunla karşılaşmıyorum fakat Kampus hattında Kültürparkı durağı gibi bazı duraklarda tramvaya girişte zorluk yaşıyorum. Durağa yapılan rampalar bazen ineceğim kapıya denk gelmediğinden bir sonraki durakta inmek zorunda kalıyorum. Genel olarak düşünürsem duraklarda pek sıkıntı yaşamıyorum.

3- Resmi kurum ve kuruluş binalarının giriş-çıkışlarında ve bina içerisinde dolaşırken fiziksel engellerle karşılaşıyor musunuz?

Birçok kurum binasının fiziki yapısı engellilere göre değildir. Bazı kurumlarda asansörler bozuktur. Akülü araba kullandığımdan KOSKİ' deki asansör içerisinde dar olmasından dolayı akülü araba ile giremedim ve üst kata çıkamadım. Birçok kurumun asansör çağırma butonu yüksekte olduğundan ulaşmakta zorluk çekiyorum ve sürekli başkalarına muhtaç kalıyorum. Engelli WC'si olarak en iyi hizmeti sunan belediye ise Selçuklu Belediyesidir. Selçuk Tıp Fakültesinde bir ay fizik görmüştüm bu zaman zarfında engelli WC'si sorunuyla karşılaştım.

4- Belediye otobüs duraklarına erişiminde ve belediye otobüslerine inip-binerken ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz? (Durakların fiziki yapısı, şoförlerin davranışları, durak ve otobüslerde ses sistemi).

Rampalı belediye otobüslerin sayısı yeterince fazla değildir. Mevcut olanlarda belli güzergâhlarda çalışmaktadır. Birçok duraklara geç gelmekte hatta belediyeye telefon ederek konumunu belirtip öyle çağrılmaktadır. Buda saatlerce beklemek demektir. Şoförlere gelince engellilere nasıl davranılacağı konusunda yeterince eğitim verilmediğini düşünüyorum. Şoförler, otobüsü hızlı kullandıklarından araba içinde sabit kalmakta zorluk çekiyorum. Özellikle Beyhekim Hastanesi güzergâhındaki otobüs şoförlerinin engellilere davranış konusunda çıtalarını yükseltmişler. Duraklarda engelli birisini gördüklerinde otobüslerine almamak için birbirleriyle yarışıyorlar.

5- Büyükşehir Belediyesi ve diğer ilçe belediyelerinin engelli vatandaşlara sağladığı hizmetler yeterli mi, ne gibi eksiklikler var?

Kesinlikle yeterli değildir. Ayrıca engelliysen evinde otur dışarıda ne işin var zihniyetindedir. Yukarıda da bahsettiğim gibi Selçuklu Belediyesi binasının altyapı olarak engellilere uygundur. Birkaç kere gitmiştim. Engelli WC'si bizlere göre dizayn edilmiştir. Ayriyeten kapıdaki güvenlik görevlilerin bana karşı içten ve samimi davranışları da olmuştu. Binaya girdiğim andan itibaren bana yardımcı olmuşlardı.

6- Konya İli'nin kamuya açık alanlarında engellilerin erişilebilirliğine yönelik yapılan çalışmaların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

Yapılan çalışmalar yeterli değildir. Bir sınav için okula gitmemiz gerektiğinde belli bir yere kadar rampalı otobüslerle gitsek de geri kalan kısmı dolmuş veya taksiyle gitmek zorunda kalıyoruz. Buda bizi mağdur bırakıyor. Kültür parkındaki engelli WC'si bizlere göre hiç uygun değildir. İşlek olan caddelerdeki kaldırımlarda bile rampaların eğimleri fazla dik olduğundan tehlike yaratmaktadır. Otogar çevresindeki kaldırımlar akülü araba kullananlar hiç uygun değildir.

7- Engel grubunuzla ilgili olarak kentsel mekânın kullanımının kolaylaştırılmasına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?

Tek fikrim empati kelimesinden başka bir şey olamaz. Bizlerin yerlerine kendilerini kohlarsa o zaman kentsel mekân açısından engelli vatandaşların erişebilirlik konusu azda olsa belli seviyeye yükselir. Rampalı otobüslerin sayısı artırılmalı ve şoförlere bizlere nasıl davranılması konusunda eğitim verilmelidir. Şehir merkezindeki kaldırım rampaları daha düzenli yapılmalıdır. Aynı şekilde merkezlerde bizlere özel engelli WC'si bulunmalıdır. Özellikle Kültür parkı otobüs durakları yanına engellilere has duraklar yapılmalı ve zemini otobüsle sıfır olmalıdır.

B2 Engelli Bireyi İle Yapılan Röportaj

İsminiz	Yaşınız	Engel türünüz	Eğitim durumunuz	Mesleğiniz
B2	44	Ortopedik	Ortaokul	Emekli

1-Mesleğe göre:

(Öğrenci ise) Eğitim kurumlarına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

(Çalışıyor ise) Çalıştığınız kurum binasına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

2- Engelli vatandaşların (Ortopedik, görme engelli, diğer engelli grupları) tramvay duraklarına erişiminde karşılaştıkları engeller hakkında ve durakların

fiziksel (Tramvay giriş-çıkış platformu, kot farkı vb.) altyapı bakımından istenilen standartlara uygun olup olmadığı konusunda bize bilgi verir misiniz?

Eski tramvaylar durakları bizlere göre uygun değildi. Fakat yeni duraklar uygun. Rahat inip biniyoruz tramvaylara. Duraklardaki görevliler de yardımcı oluyorlar.

3- Resmi kurum ve kuruluş binalarının giriş-çıkışlarında ve bina içerisinde dolaşırken fiziksel engellerle karşılaşılıyor musunuz?

Karşılaşıyoruz. Eski binalar maalesef uygun değil. Fakat yeni binalar engellilere uygundur. Eski binalarında bizlere göre bazı düzenlemelerin yapılması gerekiyor. Ayağımda platin olduğundan bazı binaların giriş merdivenlerinden çıkmakta zorluk çekiyorum.

4- Belediye otobüs duraklarına erişiminde ve belediye otobüslerine inip binerken ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz? (Durakların fiziki yapısı, şoförlerin davranışları, durak ve otobüslerde ses sistemi).

Durakların zemini alçak olduğundan otobüse binerken inerken kenarlardan destek almak zorunda kalıyorum. Durakların çoğunda tutamak olmadığından otobüsleri ayakta beklerken zorluk yaşıyorum.

5- Büyükşehir Belediyesi ve diğer ilçe belediyelerinin engelli vatandaşlara sağladığı hizmetler yeterli mi, ne gibi eksiklikler var?

Eksiklikler var. Özellikle Sakatlar Derneği çevresinde trafik lambası gibi bazı düzenlemeler yapılmalıdır. Çünkü karşıdan karşıya geçerken zorluk yaşıyorum. O bölgede trafik lambası olmadığından bir ara kaza yapıyordum. Kültür parkına engellilere ayrı bir WC yapılırsa daha iyi olur.

6- Konya İli'nin kamuya açık alanlarında engellilerin erişilebilirliğine yönelik yapılan çalışmaların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

Yetersizdir. Çünkü engelli vatandaşların gezip dolaşacağı yerlerin çoğu uygun değildir.

7- Engel grubunuzla ilgili olarak kentsel mekânın kullanımının kolaylaştırılmasına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?

Sadece merkez bazında değil diğer ilçelerinde kentsel açıdan engellilerin erişebilirlik olarak düzenlemelerin yapılması gerekir. Yukarıda da bahsettiğim gibi Sakatlar Derneğinin karşısındaki ana yola trafik lambası yapılmalıdır. Kültür parkın oraya engellilere uygun şekilde bir WC yapılmalıdır.

B3 Engelli Bireyi İle Yapılan Röportaj

İsminiz	Yaşınız	Engel türünüz	Eğitim durumunuz	Mesleğiniz
B3	32	Görme	Lisans	Hizmetli

1-Mesleğe göre:

(Öğrenci ise) Eğitim kurumlarına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

(Çalışıyor ise) Çalıştığınız kurum binasına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

Çalıştığım kurumda görme engelliler için hissedilebilir yüzey olmadığından bina içinde gerekli bölümlere giderken sorunlarla karşılaşıyorum. Aslına bakarsanız birçok kurumda bu çalışma yapılmadığından bizim için büyük bir sorun yaratmaktadır. Herhalde yetkililer böyle bir durumu küçük görüyor olabilirler.

2- Engelli vatandaşların (Ortopedik, görme engelli, diğer engelli grupları) tramvay duraklarına erişiminde karşılaştıkları engeller hakkında ve durakların fiziksel (Tramvay giriş-çıkış platformu, kot farkı vb.) altyapı bakımından istenilen standartlara uygun olup olmadığı konusunda bize bilgi verir misiniz?

Adliye güzergâhındaki duraklarda hissedilebilir yüzeyler olduğundan sıkıntı yaşamıyorum ama kampus güzergâhı duraklar için aynı şeyi söyleyemeyeceğim.

Durakların çoğunda bizler için yönlendirici işaretler olmadığından sorunlar yaşıyorum ve buda bizler için çok büyük bir engele neden oluyor. Durağa girdiğimde nerede duracağımı bilemiyorum. Bir başka sorun ise durak içindeki ağaç ve direklerdir. Bunların çevresinde korumalık olmadığından ben gibi engelliler ister istemez çarpabiliyoruz. Bu sorunla Sakarya ve belediye duraklarında daha çok karşılaşıyorum.

3- Resmi kurum ve kuruluş binalarının giriş-çıkışlarında ve bina içerisinde dolaşırken fiziksel engellerle karşılaşıyor musunuz?

Birçok resmi kurumlarda görme engelliler için hissedilebilir yüzey bulunmamaktadır. Binanın içerisini gösteren Braille alfabeti bulunmadığından nereye gideceğimizi şaşırıyoruz. Binadaki asansörlerde ses sistemi olmadığından kaçınıcı kata geldiğimizi bilemiyoruz. Bazen merdivenleri kullanmak zorunda kalıyoruz fakat duvarlarda tutamak olmadığından yine zorluk yaşıyoruz.

4- Belediye otobüs duraklarına erişiminde ve belediye otobüslerine inip-binerken ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz? (Durakların fiziki yapısı, şoförlerin davranışları, durak ve otobüslerde ses sistemi).

Belediye otobüslere inip binmede sıkıntı yaşamıyorum fakat otobüs durakları görme engelliler için büyük engel teşkil etmektedir. Hiç bir durakta ses sistemi bulunmadığından kaç numaralı otobüsün geldiğini yanımızdaki insanlara sorarak öğreniyoruz. İneceğimiz zamanda da aynı yöntemi uyguluyoruz.

5- Büyükşehir Belediyesi ve diğer ilçe belediyelerinin engelli vatandaşlara sağladığı hizmetler yeterli mi, ne gibi eksiklikler var?

Kesinlikle yeterli değildir. Eksiklikleri 4. Soruda cevapladım.

6- Konya İli'nin kamuya açık alanlarında engellilerin erişilebilirliğine yönelik yapılan çalışmaların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

Kesinlikle hayır. Düşünün Konya'nın en işlek caddelerinde (Zafer, Mevlana alanı, Kültürpark, Alaaddin) bile bizi yönlendirebilecek uygulamalar yok.

7- Engel grubunuzla ilgili olarak kentsel mekânın kullanımının kolaylaştırılmasına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?

Otobüs duraklarına ses sistemi getirilirse görme engelliler için büyük bir engel ortadan kalkacaktır. Otobüslerin içine de bir sonraki durağı belirten sesli uyarımı yapılmalıdır. Hissedilebilir yüzeylerin kurum binalarına ve işlek caddelere yapılması gerekmektedir. Tramvay içindeki ses sistemi gibi olmalıdır.

B4 Engelli Bireyi İle Yapılan Röportaj

İsminiz	Yaşınız	Engel türünüz	Eğitim durumunuz	Mesleğiniz
B4	35	Ortopedik	İlköğretim	Yok

1- Mesleğe göre:

(Öğrenci ise) Eğitim kurumlarına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

(Çalışıyor ise) Çalıştığınız kurum binasına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

2- Engelli vatandaşların (Ortopedik, görme engelli, diğer engelli grupları) tramvay duraklarına erişiminde karşılaştıkları engeller hakkında ve durakların fiziksel (Tramvay giriş-çıkış platformu, kot farkı vb.) altyapı bakımından istenilen standartlara uygun olup olmadığı konusunda bize bilgi verir misiniz?

Adliye güzergâhındaki duraklar engellilere uygun olmasına rağmen kampus hattı duraklarının bir kısmı engellilere uygun değildir. Özellikle Tıp Fakültesi durağı çok kötüdür. Bir ara Tıp Fakültesine gitmişim ve o durakta inerken arabamın ön tekeri durak ile tramvay arasına sıkışmıştı. Tramvaydaki öğrenciler yardım etmişti. Bu durakta tramvaya giriş çıkış mesafesi baya olduğundan problem olmaktadır.

3- Resmi kurum ve kuruluş binalarının giriş-çıkışlarında ve bina içerisinde dolaşırken fiziksel engellerle karşılaşıyor musunuz?

Kurum binalarının çoğu engellilere uygun değildir. Nedeni ise binaların eski olmasından kaynaklanıyor.

4- Belediye otobüs duraklarına erişiminde ve belediye otobüslerine inip-binerken ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz? (Durakların fiziki yapısı, şoförlerin davranışları, durak ve otobüslerde ses sistemi).

Rampalı otobüslerde hiçbir sıkıntı ile karşılaşmıyoruz. Fakat bu otobüsü kullanan şoförler engelli vatandaşların bineceği rampayı açmakla kalmayıp üstüne kızıyorlar ve istenilen durakta indirmemektedirler. Benim gibi birçok engelli arkadaşım otobüs şoförü ile ilgili sorun yaşamıştır. Bu durumu belediye yetkilerine dile getirdik ama herhangi bir düzenleme yapılmadı.

5- Büyükşehir Belediyesi ve diğer ilçe belediyelerinin engelli vatandaşlara sağladığı hizmetler yeterli mi, ne gibi eksiklikler var?

Hizmetler yapılıyor fakat ne kadarı uygun tartışılır.

6- Konya İli'nin kamuya açık alanlarında engellilerin erişilebilirliğine yönelik yapılan çalışmaların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

Yeterli olduğunu düşünmüyorum. Bizlere yönelik yapılan çalışmalar ikinci plana atılıp önemsiz bir iş gibi görünüyor.

7- Engel grubunuzla ilgili olarak kentsel mekânın kullanımının kolaylaştırılmasına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?

Her engelli grubunun sorunlarına göre çözüm üretilmelidir. Otobüs duraklarının tramvay durakları gibi yapılmalıdır. Her şeyden önce otobüs şoförlerine maddi yaptırım uygulanmalıdır.

B5 Engelli Bireyi İle Yapılan Röportaj

İsminiz	Yaşınız	Engel türünüz	Eğitim durumunuz	Mesleğiniz
B5	31	Ortopedik	Üniversite terk	Memur

1- Mesleğe göre:

(Öğrenci ise) Eğitim kurumlarına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

(Çalışıyor ise) Çalıştığınız kurum binasına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

İş yerime giriş çıkışlarda sorunlarla pek karşılaşmıyorum ama işime giderken engelli rampalarının önüne araç park edilmiş ise ki çoğunlukla yapılıyor, yolunu uzatmak zorunda kalıyorum (Çaresi: halkımız duyarsız ama suçun çoğu yetkililerde. Yapılan rampanın önüne işgali önleyici duba çakılmıyor ve belirgin bir renge boyanarak engelli rampaları daha görünür hale getirilmiyor) (her daim Kerkük caddesi boyunca rampalar araç işgalleri ile kapalıdır).

2- Engelli vatandaşların (Ortopedik, görme engelli, diğer engelli grupları) tramvay duraklarına erişiminde karşılaştıkları engeller hakkında ve durakların fiziksel (Tramvay giriş-çıkış platformu, kot farkı vb.) altyapı bakımından istenilen standartlara uygun olup olmadığı konusunda bize bilgi verir misiniz?

Tramvay kapı girişleri ile tramvay duraklarının bazıları (Kampus'den çıkarken son durak, kampus giriş, Selçuk tıp fakültesi durağı, eski sanayi durağı) arasında açıklık var birinin yardımıyla ön tekerlerimizi atlatarak tramvaya binebiliyoruz. Ve bedenlerimiz güçlü olmadığı için araç içerisinde bir yere sımsıkı tutunmamız gerekiyor. Tramvay içindeki engelli bölümü sağlıklı insanlar tarafından bilinçsizce kullanıldığından ve engelli bölümü karşısındaki dört koltuk yakın olmasından engelli bölümüne girilmede zorluklar yaşıyoruz.

3- Resmi kurum ve kuruluş binalarının giriş-çıkışlarında ve bina içerisinde dolaşırken fiziksel engellerle karşılaşıyor musunuz?

Yeni olan resmi kurum binaları engellilere gayet uygun. Gerekli standartlara uygun olarak yapılmış. Eski binaların iç ve dış dizaynları engellilere asla uygun değildir. Rampalar standartlara göre yapılmamış. Rampaların eğimleri yüksek olduğundan iniş ve çıkışlarda düşme riskiyle karşılaşıyoruz. Bazı kurumlarda engelli WC'si genişlik açısından o kadar dar ve kapının içeri doğru açılması bizlere

zorluklar vermektedir. Bazı engelli WC'sine yönlendirecek işaretler olmadığından WC'yi bulmada zorlanıyoruz.

4- Belediye otobüs duraklarına erişiminde ve belediye otobüslerine inip-binerken ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz? (Durakların fiziki yapısı, şoförlerin davranışları, durak ve otobüslerde ses sistemi).

Otobüs şoförleri duraklara yani kaldırımlara tam yanaşmalı ki tekerlekli sandalyemizle rampasından çıkarak rahatça binebilelim. Şoförler değil çoğunlukla halk yardım ediyor kimse yok ise şoförler inerek rampayı açıyor. Engellilerin en büyük sıkıntısı şoförlerin araçları hızlı kullanıyor olması. Otobüsün içerisinde savruluyoruz zaten bedenen güçlü olmayan insanlarız. Otobüs yolculuğunda oldukça zorlanıyoruz. Aslında rampalı otobüslerin çoğunun iç dizayn yapısı dar olduğundan engelli vatandaşlara hiç uygun değil. Özellikle tekerlekli sandalye ve akülü araba kullanan engelli vatandaşlara ayrılan bölümde koruyucu kemer bulunmamaktadır. Şoförler arabayı hızlı kullandıklarından arabalarımız zeminde kaymaktadır.

5- Büyükşehir Belediyesi ve diğer ilçe belediyelerinin engelli vatandaşlara sağladığı hizmetler yeterli mi, ne gibi eksiklikler var?

Vergi muafiyetleri, Koski ve ulaşımda ücretsiz seyahat haklarımız için teşekkür ederiz. Ama Büyükşehir belediyesinin de en az 3 adet Selçuklu Belediyesi'ndeki gibi engelli taşıma aracını bünyesine alıp hizmet vermesini önemle talep ediyoruz. Ayrıca büyükşehir belediyesinin kültür parkına yaptırdığı engelli WC'si bizlere hiç uygun değildir. Kültür parkına engellilere göre ayrı bir WC yapılması gerekmektedir.

6- Konya İli'nin kamuya açık alanlarında engellilerin erişilebilirliğine yönelik yapılan çalışmaların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

Son yıllarda fiziksel engellilerin Konya'nın her yerine erişilebilirliği artmıştır ama yukarıda belirttiğim engelli taşıma araçları hizmete sunulursa daha da artacaktır.-Büyükşehir Belediyesi öncelikle Arnavut kaldırım dediği uçları sivri küçük kare taşları döşemekten bir an önce vazgeçmelidir. Bu taşlar tekerlekli sandalyelerimize zarar vermektedir. Biz sandalye üzerindeki engellileri de çok fazla

sarsmaktadır. Engellileri asla düşünülmeden hayata geçirilmiş bir projedir. Birde kaldırımlara yapılan rampalar asla yola sıfır yapılmıyor. Kontrol eden mühendisler buna niçin göz yumuyor. Biz engelliler sürekli birilerinden yardım isteyerek hayatımızı sürdürmek istemiyoruz. Rauf Denктаş Cad. Nalçacı sinyalizasyonlarında karşıdan karşıya yaya geçişinde kaldırımların rampaları yola sıfır değil (Cemo etli ekmek ve can baba lokantası arası).

7- Engel grubunuzla ilgili olarak kentsel mekânın kullanımının kolaylaştırılmasına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?

- Selçuklu Belediyesi gibi diğer belediyelerin de engelli taşıma araçlarına sahip olup hizmete sunulması gerekir.
- Kültür parkı gibi kalabalık yerlerde engelli vatandaşlara göre ayrı bir WC yapılmalıdır.
- Rampalar gerekli standartlara uygun olarak yapılmalıdır.
- Otobüs şoförlerinin engellilere nasıl davranmaları konusunda eğitimler dikkatle yapılmalı ve kurallara uymayan şoförlere gerekli yaptırımlar uygulanmalıdır.

B6 Engelli Bireyi İle Yapılan Röportaj

İsminiz	Yaşınız	Engel türünüz	Eğitim durumunuz	Mesleğiniz
B6	26	Ortopedik	Lisans	Memur

1- Mesleğe göre:

(Öğrenci ise) Eğitim kurumlarına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

(Çalışıyor ise) Çalıştığımız kurum binasına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

Devlete bağlı eğitim kurumlarında binalar engellilere hiç uygun değil. Zaten hepsi eski bina olduğu için bu binalar sonradan ne kadar sağlıklı şekilde uygun hale getirilebilir. Asansörü, rampası, tuvaleti eğreti şekilde oluyor. Mesela lise öğrenimimi gerçekleştirdiğim Selçuklu Anadolu Lisesi engelliye hiç uygun değildi.

Oldukça zor şartlarda tamamladım dört yıllık eğitim sürecini. Çalıştığım kurumda ise engelli tuvaletlerinin temizliğine dikkat edilmiyor.

2- Engelli vatandaşların (Ortopedik, görme engelli, diğer engelli grupları) tramvay duraklarına erişiminde karşılaştıkları engeller hakkında ve durakların fiziksel (Tramvay giriş-çıkış platformu, kot farkı vb.) altyapı bakımından istenilen standartlara uygun olup olmadığı konusunda bize bilgi verir misiniz?

Tramvay duraklarının bazılarında seviye farkı var. Bu nedenle engellinin ulaşımına uygun diye tanıtılan bu ulaşım hizmetini yine engelliler rahatça kullanamıyor. Tramvaydan inerken birinin bizi tutup indirmesine ihtiyaç duyduktan sonra ne anlamı var.

3- Resmi kurum ve kuruluş binalarının giriş-çıkışlarında ve bina içerisinde dolaşırken fiziksel engellerle karşılaşıyor musunuz?

Evet, karşılaşıyorum. Rampa ya hiç yok varsa da çok dik; asansör ya hiç yok ya da varsa içerisi çok küçük. Asansör düğmeleri engellinin ulaşabileceği yükseklikte değil. Engelli tuvaleti ya hiç yok varsa da temizliğine dikkat edilmemiş, sandalyede olan birinin rahat edemeyeceği ebatlarda göstermelik yapılmış. Sabun, peçete gibi şeyler fiziksel yetisi az olanların kullanımına uygun yapılmıyor.

4- Belediye otobüs duraklarına erişiminde ve belediye otobüslerine inip-binerken ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz? (Durakların fiziki yapısı, şoförlerin davranışları, durak ve otobüslerde ses sistemi).

Engelliye uygun belediye otobüslerinde insanlar engelli kişiye yardım etmek isteseler bile ne yapmaları gerektiğini bilemiyorlar. Mesela rampayı nasıl açacaklarını bilmiyorlar. Bence bilinçlendirme amaçlı bir tanıtım filmi çekilip, bu billboardlarda ve yerel kanallarda yayınlanabilir. Ayrıca otobüs şoförlerine de aynı şekilde engelli vatandaşa nasıl yardım edeceği, otobüste engelli yolcu varken nelere dikkat edeceği konularında eğitim verilmelidir. Yolcular, otobüslerde engellinin sandalyesiyle durması için ayrılan alanı engelli bineceğinde boşaltmıyor. Bu konuda da bilinçlendirmeler yapılabileceği gibi şoförlerin de uyarması gerekir.

5- Büyükşehir Belediyesi ve diğer ilçe belediyelerinin engelli vatandaşlara sağladığı hizmetler yeterli mi, ne gibi eksiklikler var?

Ne konutlarda ne kamu kurumlarında ne de belediyenin yaptığı rampaların çoğu yasal olarak belirlenen eğim oranına uygun olmuyor. Ayrıca rampalar rahat geçilebilecek genişlikte olmuyor. Hatta bazen eni yeterli gelmediği için kullanılmıyor. Özellikle belediyelerde bu hizmetleri yapan kişilere şunu söylemek istiyorum: Yaptığınız binalara, parklara, tuvaletlere vs. görme engelli, ortopedik engelli gibi farklı engelli gruplarından birilerini götürüp onlara test ettirmediğiniz sürece o mekânlar asla tam anlamıyla engellilere uygun olmaz. Ne kadar anlamaya çalışsanız da asla bir engellinin gözünden göremezsiniz hayatı. Lütfen ama lütfen yapmış olmak için yapmayın engelliye yönelik hizmetleri. Bir binamı yapıyorsunuz, alın bir görme engelli, ortopedik engelli sorun onlara neresi eksik neresi yanlış yapılmış. Engelli tuvaletleri kullanan kişilerin şartlarından dolayı daha sık temizlenmesi gereken yerlerdir. Fakat Büyükşehir Belediyesi'nin bünyesinde olan engelli tuvaletlerinin temizliğine hiç özen gösterilmiyor. Hatta bu tuvaletler depo olarak kullanılıyor. Ayrıca bu tuvaletler yeterli genişlikte yapılmıyor. Buralara sandalyeyle girildiğini, hareket edebilecek yeterli alanın olması gerektiğini unutuyorlar. Kapıları dışa değil içeri açılır şekilde yapıyorlar. Böyle basit hataların yapılmasının tek nedeni yapılmış olunma zihniyetiyle yapılmasıdır. Belediye otobüsü ve tramvayın haricinde, engellilere göre dizayn edilmiş araçlarla ulaşım hizmeti imkânı vermelerini istiyorum. Engellilerin ikamet ettiği eve, temizlik konusunda yardım hizmeti verilebilir. Yani Selçuklu Belediyesi'nin yaşlılara temizlik konusunda verdiği hizmetin benzeri engellilere de verilmeli. Sonuçta engelli ailelerinin omzunda büyük bir yük var. Bu fiziksel yükleri bir nebze de olsa azaltılabilir. Konya'daki engelli dernekleri amacının dışında kullanıldığı gibi engellilere hiçbir nitelik kazandırmıyor. Mesela Zindankale otoparkının orda bulunan dernek... Hatalarla dolu bir yer. Adında bile "engelli" yerine "sakat" tabiri kullanılan bir dernekten, engellilere ne fayda beklenebilir. Çay içmekten başka bir şey yapılamayan, hijyenik olmayan bomboş bir dört duvar. Kültürel, eğitimsel hiçbir faaliyet olmayan kısır bir yer. Belediyelerimiz arada bir düzenledikleri yemeklerle engellilere hizmet vermiş olmuyor. Engelliye yönelik hizmet bu kadar basit bir

kavram değil. Büyükşehir Belediyesi'nde engellilere yönelik ayrı bir birim oluşturulmalı. Bu birimin başında da engelli biri olmalı. Yine tekrarlıyorum engelli en iyi engelli anlar ve ihtiyaçlarını engelli biri anlar. Şehirlerarası ve yurtdışı gezi etkinlikleri düzenlenebilir. Engelliler yasal hakları konusunda bilinçlendirilmelidir. Hiçbir maddi şart koşmadan engelli evlerinde gerekli tadilatlar, değişiklikler yapılmalıdır. Kütüphaneler her türlü engel grubuna uygun yapılmalıdır. Mesela kültür park içindeki kütüphane engelliye uygun değil. Yükseklikleri fazla ve bölümler arası alanlar çok dar. Sandalyeyle geçmeye uygun değil.

6- Konya İli'nin kamuya açık alanlarında engellilerin erişilebilirliğine yönelik yapılan çalışmaların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

Yeterli değil tabi ki. Çünkü otobüs ve tramvayın gitmediği yerlere gitmek istediğimizde alternatif hiçbir seçeneğimiz yok. İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin vermiş olduğu, engelliye uygun şekilde dizayn edilmiş araçlarla yapılan ulaştırma hizmeti bu konuda tam bir örnektir. Bu araçları, randevu alarak hem işlerini halletmek hem de gezmek için kullanabiliyorlar. Oraya götüremeyiz buraya götüremeyiz gibi saçma sınırlar koymuyorlar. Bir engelliye sadece resmi kuruma, hastaneye gittiğinde bu aracı kullanma imkânı verilmemeli. Sosyal bir aktivite için de bir yerlere gidebilir. Konya Büyükşehir Belediyesi'nden de aynı hizmeti bekliyoruz. Çünkü otobüslerimiz engelliye uygun zaten gibi bir savunma hiç doğru değil ve bu böyle bir araç hizmeti almamıza mani değil.

7- Engel grubunuzla ilgili olarak kentsel mekânın kullanımının kolaylaştırılmasına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?

Lokanta, pastane, mağaza, sinema gibi özel mekânların engelliye uygun olup olmaması tamamen o yerin inisiyatifine bağlı olduğu için bu tür yerleri kullanmak çok zor oluyor. Mesela zaferdeki mağazalara sandalyede olan bir engelli asla giremez. Sinema salonlarına sandalyede olan bir engelli yine giremez (Real alışveriş merkezindeki sinema buna bir örnek). Zaten psikolojik olarak dışarı çıkmakta zorlanan engellilerin bir de önüne fiziksel zorluklar çıktığı için hiçbir sosyal aktiviteleri olamıyor. Dışarıda yemek yiyeceğinizde, nerenin yemekleri daha güzeldir

yerine nerenin girişi uygundur düşünmek zorunda kalmak insanı çok üzüyor. Arkadaşlarınızla gideceğiniz mekânda geçireceğiniz güzel anları düşünmek yerine karşınıza çıkabilecek engellerin hesabını yapmak çok yoruyor. Bisiklet yollarının sadece bisikletlilerin kullanımını için değil, Hem engelli araçlarının hem de bisikletlilerin kullanımına uygun olarak yapılması gerekir. Engelli araçları ana yoldan gitmek zorunda kalıyor. Çünkü bisiklet ufak yükseklik farklarından, engebelerden etkilenmez fakat engelli araçları bunlardan geçemez. Seviye sıfır olmalı. Mesela tam iniş-çıkış yerine su olukları koyuyorlar ve bu alanlara da sadece " bisiklet yolu " değil "bisiklet ve engelli yolu" yazılarak belirtilmesi gerekir. Çünkü taşıtlar buralara park ediyor, bu alanları işgal ediyorlar. Bu şekilde yazıldığında hassasiyet daha çok artar. Rampaların olduğu yerlere, engellinin kaldırıma inip çıkması için alçaltılan kısımlarına araba park edilmesine mani olunacak önlemler alınmalıdır.

B7 Engelli Bireyi İle Yapılan Röportaj

İsminiz	Yaşınız	Engel türünüz	Eğitim durumunuz	Mesleğiniz
B7	32	Ortopedik	Lise	Memur

1- Mesleğe göre:

(Öğrenci ise) Eğitim kurumlarına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

(Çalışıyor ise) Çalıştığınız kurum binasına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

Özel bir üniversitede çalışıyorum. Bununla ilgili bir sıkıntım yok.

2- Engelli vatandaşların (Ortopedik, görme engelli, diğer engelli grupları) tramvay duraklarına erişiminde karşılaştıkları engeller hakkında ve durakların fiziksel (Tramvay giriş-çıkış platformu, kot farkı vb.) altyapı bakımından istenilen standartlara uygun olup olmadığı konusunda bize bilgi verir misiniz?

Genel olarak merkezi yerler harici yerlerde uygun değil. Durakların önünde engelli rampaları ve görme engeli yolları gibi eksikler var. En önemlisi de görme

engelli arkadaşlarım bu konuda daha çok sıkıntı çekiyorlar. Kendi açımdan tramvay duraklarında pek sıkıntı çekmiyorum.

3- Resmi kurum ve kuruluş binalarının giriş-çıkışlarında ve bina içerisinde dolaşırken fiziksel engellerle karşılaşıyor musunuz?

Eski binalarda merdiven inip çıkarken sıkıntılar yaşıyorum. Bazı kurumlarda engelli WC'si bulunmamaktadır. Örnek verecek olursam bir sene fizik tedavi için Selçuk Tıp Fakültesine gitmişim. Maalesef engelli WC sorunuyla karşılaşmışım. Koskoca bina da engelli WC'si bulunmamaktadır. Selçuklu kaymakamlığı binasında da engelli WC'sinin olmadığı birkaç arkadaşlardan duymuştum.

4- Belediye otobüs duraklarına erişiminde ve belediye otobüslerine inip-binerken ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz? (Durakların fiziki yapısı, şoförlerin davranışları, durak ve otobüslerde ses sistemi).

Otobüs duraklarının fiziki yapısı asla engellilere uygun değildir. Zemin kısmı düşük olduğundan otobüslere inip çıkarken zorluklar yaşıyoruz. İlk olarak durakların kot farkının belli bir yüksekliğe çıkartılması gerekmektedir. Daha sonra otobüs şoförlerinin engellilere nasıl davranılması konusunda eğitimler verilmelidir. Bazı otobüs duraklarının hat numaraları belli değildir. Otobüs şoförleri biz gibi engellileri gördüklerinde almama konusunda direnmektedir.

5- Büyükşehir Belediyesi ve diğer ilçe belediyelerinin engelli vatandaşlara sağladığı hizmetler yeterli mi, ne gibi eksiklikler var?

Eskiye nazaran biraz daha iyi ama daha da iyi çalışmalar yapılması lazım.

6- Konya İli'nin kamuya açık alanlarında engellilerin erişilebilirliğine yönelik yapılan çalışmaların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

Yeterli olduğunu asla düşünmüyorum.

7- Engel grubunuzla ilgili olarak kentsel mekânın kullanımının kolaylaştırılmasına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?

En başta bunla ilgili trafik düzenlemelerinin yapılması gerekiyor. Park etme, cadde sokak gibi kaldırım yol vs düzenlemelerin daha üst seviyeye çıkarılmalıdır.

B8 Engelli Bireyi İle Yapılan Röportaj

İsminiz	Yaşınız	Engel türünüz	Eğitim durumunuz	Mesleğiniz
B8	31	Ortopedik	-	-

1- Mesleğe göre:

(Öğrenci ise) Eğitim kurumlarına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

(Çalışıyor ise) Çalıştığınız kurum binasına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

Eğitim ve iş yerlerinde standart sorunlar eski binalar olmasından dolayı kaynaklanıyor. Ortopedik engelli olduğumdan yani tekerlekli sandalye ile hayatımı sürdürdüğümünden eski olan binalarda yeterli düzenlemeler yapılmıyor. Mesela bina giriş rampalarının eğimi ya çok fazla ya da rampa genişliği çok dar yapılmıştır. Sonradan eklenen asansörlerin iç kısmı çok dardır.

2- Engelli vatandaşların (Ortopedik, görme engelli, diğer engelli grupları) tramvay duraklarına erişiminde karşılaştıkları engeller hakkında ve durakların fiziksel (Tramvay giriş-çıkış platformu, kot farkı vb.) altyapı bakımından istenilen standartlara uygun olup olmadığı konusunda bize bilgi verir misiniz?

Bazı duraklarda tramvayla kaldırım arasında yükseklik farkı var. Ama genel olarak düşünersek tramvay durakları engellilere uygun şekilde yapılmıştır. Tramvay içinde engellilere ayrılan bölümde sorunlar yaşıyorum. O bölümün karşısındaki oturaklar engelli alanı daraltmıştır. O alana giriş çıkışlarda sorunla karşılaşıyorum.

3- Resmi kurum ve kuruluş binalarının giriş-çıkışlarında ve bina içerisinde dolaşırken fiziksel engellerle karşılaşıyor musunuz?

Yeni yapılan binalarda fazla sorunla karşılaşmıyorum fakat eski binalarda belli başlı bir düzenlemelerin olmamasından dolayı gittiğim kurumlarda başkalarına muhtaç kalıyorum. İl Milli Eğitim Müdürlüğü binasında engelli WC'sine erişim neredeyse imkânsızdır. Çünkü kapıda yüksek eşik bulunmaktadır. Karatay belediyesi binasında engelli rampalarının eğimi haddinden fazla dik yapılmıştır. İnerken ve çıkarken başkalarından yardım almak zorunda kalıyorum. Düşünün birde bu bina yenidir.

4- Belediye otobüs duraklarına erişiminde ve belediye otobüslerine inip binerken ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz? (Durakların fiziki yapısı, şoförlerin davranışları, durak ve otobüslerde ses sistemi).

Otobüs durakları çok ama çok dar yapılmıştır. Bu engelin üstüne birde durakların kenarlarındaki ağaç engelleri eklenince durakların içine neredeyse ulaşmamız imkânsız hale gelmektedir. Bir başka sorunda otobüs şoförleri duraklara tam yanaşmayıp yolcuları durağın ötesinde aldığından biz gibi engelliler durak kaldırımından aşağıya inip otobüse varmamız imkânsızlaşıyor ve hatta bu engelleri aşmaya çabalarken otobüs şoförleri bizleri dahi beklemiyor. Şoförler arabayı çok hızlı kullanıyor ve dolayısıyla frene çok sert basıyorlar. Normal yolcular bile zor dururken kas gücü az olan engelliler nasıl dursun. Büyükşehir belediyesi ise şoförler konusunda yapılan şikâyet başvurularını dikkate almıyor. Bunun üstüne bizden yana olacaklarına şoförlerden yana oluyorlar. Eski otobüsler azaldı ama hala mevcut. Bir yere giderken eski otobüs denk gelirse binemiyoruz. Yeni otobüs gelene kadar beklemek zorunda kalıyoruz. Düşünsenize saatli olarak bir yere gidecek olduğunuzu. Tek ulaşım seçeneğiniz otobüs ve ona da binemeyebiliyorsunuz.

5- Büyükşehir Belediyesi ve diğer ilçe belediyelerinin engelli vatandaşlara sağladığı hizmetler yeterli mi, ne gibi eksiklikler var?

Kaldırım ve rampalar olarak düşünürsek yetersizdir. Her yerde bisiklet yolu yok. Barış caddesindeki gibi diğer yerlerde de olmalı. Bisiklet yolu olmadığına ana yoldan gitmek zorunda kalıyoruz. Selçuklu Belediyesi'nin yaptığı araba hizmeti gibi diğer belediyelerin de yapmasını istiyorum.

6- Konya İli'nin kamuya açık alanlarında engellilerin erişilebilirliğine yönelik yapılan çalışmaların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

Yapılan çalışmalar ve düzenlemeler asla yeterli değildir. Büyükşehir Belediyesi bu konuda vasıfsız durumdadır. Hiçbir çalışma yapmıyor. Yapsalar da baştan savama yapıyorlar. Yani belli bir kanuna uymuyorlar.

7- Engel grubunuzla ilgili olarak kentsel mekânın kullanımının kolaylaştırılmasına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?

Kaldırımlar daha uygun olmalı. Göz önünde olan yerler düzenleniyor fakat olmayan yerlere düzenleme yapılmıyor. Duraklar geniş olmalı. Engellilerin ibadet özgürlüğü için camilerimiz de uygun hale getirilmeli. Mesela camilerde rampa olmalı. En saçma olan şeylerden biri de yeni yapılan binaların bile rampasının yasalara uygun yapılmaması.

B9 Engelli Bireyi İle Yapılan Röportaj

İsminiz	Yaşınız	Engel türünüz	Eğitim durumunuz	Mesleğiniz
B9	32	Ortopedik	Ortaokul	İşsiz

1- Mesleğe göre:

(Öğrenci ise) Eğitim kurumlarına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

(Çalışıyor ise) Çalıştığınız kurum binasına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

2- Engelli vatandaşların (Ortopedik, görme engelli, diğer engelli grupları) tramvay duraklarına erişiminde karşılaştıkları engeller hakkında ve durakların fiziksel (Tramvay giriş-çıkış platformu, kot farkı vb.) altyapı bakımından istenilen standartlara uygun olup olmadığı konusunda bize bilgi verir misiniz?

Bazı duraklara erişimde rampa gibi sorunlarla karşılaşmış olsa da birçok durak engellilere uygundur.

3- Resmi kurum ve kuruluş binalarının giriş-çıkışlarında ve bina içerisinde dolaşırken fiziksel engellerle karşılaşıyor musunuz?

Birçok kurum binası eski olduğundan asansör sorunları ile karşılaşıyoruz. Akülü arabalar asansör içine sığmamaktadır. Bu sorun olunca da diğer katlara erişim sıkıntısı yaşanmaktadır ve yapılacak işimiz aksamaktadır.

4- Belediye otobüs duraklarına erişiminde ve belediye otobüslerine inip-binerken ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz? (Durakların fiziki yapısı, şoförlerin davranışları, durak ve otobüslerde ses sistemi).

Toplu taşıma araçlarında şoförler otobüs rampasını açmada bizlere sıkıntılar vermektedirler. Bazen haddini aşırp sözlü hakaretlerle maruz bırakmaktadırlar. Genelde vatandaşlar yardım ediyor bize. Otobüs durakları biz engellilere göre uygun değildir. Düşünsenize Kültürparkı otobüs duraklarında bile engellerle karşılaşıyoruz.

5- Büyükşehir Belediyesi ve diğer ilçe belediyelerinin engelli vatandaşlara sağladığı hizmetler yeterli mi, ne gibi eksiklikler var?

Kısmen yeterli fakat merkeze uzak yerlerde birçok eksiklikler vardır.

6- Konya İli'nin kamuya açık alanlarında engellilerin erişilebilirliğine yönelik yapılan çalışmaların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

Biz yaptık oldu demekten ziyade sivil toplum kuruluşlarından destek alınmalıdır.

7- Engel grubunuzla ilgili olarak kentsel mekânın kullanımının kolaylaştırılmasına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?

Her engel grubuna göre ayrı ayrı fikir alınarak yapılırsa daha hızlı yol alabiliriz. Otobüs duraklarını ortopedik engellilere göre yapılırsa daha iyi bir hizmet ortaya çıkar. Otobüs şoförlerine ilk başta bizlere nasıl davranılması konusunda eğitim verilmelidir. Otomatik rampalı ve bizlerin kapı düğmesine basmasını kolaylaştıracak

düzenlemeler yapılmalıdır. Merkezi yerlerdeki duraklarda engellilere özel bir yer yapılmalıdır.

B10 Engelli Bireyi İle Yapılan Röportaj

İsminiz	Yaşınız	Engel türünüz	Eğitim durumunuz	Mesleğiniz
B10	31	Ortopedik	Yüksek lisans	Memur

1- Mesleğe göre:

(Öğrenci ise) Eğitim kurumlarına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

Engellerle pek karşılaşmıyorum.

(Çalışıyor ise) Çalıştığınız kurum binasına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

Çalıştığım kurumun binası eski yapı olmasından dolayı erişilebilirlik açısından negatif durum sergilemektedir. Üst katlara erişim sağlanamadığından çalışma odam zemin kata indirildi ve odamın yanındaki boş odaya engelli WC'si yapıldı. Rampaların eğim düzeyi standartlara uygun şekilde yapıldı.

2- Engelli vatandaşların (Ortopedik, görme engelli, diğer engelli grupları) tramvay duraklarına erişiminde karşılaştıkları engeller hakkında ve durakların fiziksel (Tramvay giriş-çıkış platformu, kot farkı vb.) altyapı bakımından istenilen standartlara uygun olup olmadığı konusunda bize bilgi verir misiniz?

Eski tramvaylar ve durakları engellilerin erişebilirlik olarak düşünmek dahi istemiyorum. Yeni sistem tramvayların ve durakların hizmete sunulmasıyla büyük ölçüde karşılaşılan sorunlar çözülmüştür. Adliye güzergâhındaki tramvay durakların neredeyse tamamı ortopedik engellilere uygun şekilde hizmet vermektedir. Bu güzergâh üzerinde olan hükümet durağına korkuluklar bulunmamaktadır. Buraya da yapılmama nedenleri gizlilik arz etmektedir. Kampus hattı duraklarının bazı eski olanlarında durak demirleri tramvay kapılarına geldiğinde engel oluşturmaktadır.

Kampus içindeki birkaç durağında gözden geçirilip yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

3- Resmi kurum ve kuruluş binalarının giriş-çıkışlarında ve bina içerisinde dolaşırken fiziksel engellerle karşılaşıyor musunuz?

Resmi kurumların birçoğunda asansör olmasına rağmen yeterli uygunluk seviyesinde değildir. Bazı asansör bodrum katta olduğundan ulaşabilmek için merdivenleri aşmak gerektiğinden bu bize büyük sorunlar yaratmaktadır. Bütün bunların nedenleri kurum binalarının eski yapı olmasından kaynaklanmaktadır. Kurumdaki asansörlerin çoğu asansör yönetmeliğine uygun değildir. Asansör düğmeleri belirli bir seviye de olması gerekirken ulaşamayacak yüksekliktedir. Asansörlerin dar koridora yapılması da erişilebilirlik açısından uygun değildir. Resmi kurumların girişlerinde engelli vatandaşları düşünülerek yapılan rampalar nedense gelişi güzel yapılmış ve göz boyanmış. Rampaların çoğu Türk standartları enstitüsüne uygun değildir. Eğimleri yüksek ve trampalar yoktur. Bunların olmaması da tehlike arz etmektedir. Bazı kurumlarda engelli WC'si bile bulunmamaktadır.

4- Belediye otobüs duraklarına erişiminde ve belediye otobüslerine inip-binerken ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz? (Durakların fiziki yapısı, şoförlerin davranışları, durak ve otobüslerde ses sistemi).

Öncelikle rampalı belediye otobüsleri sayı itibariyle yetersizdir. Bazı otobüslerin rampaları da onarım yapılmamıştır. Sayı bakımından yetersiz olduğundan otobüs duraklarında saatlerce gereksiz yere beklenilmektedir. Duraklar engellilerin erişebileceği fiziki yapıya sahip değildir. Durakların zemin bakımından düşük olduğundan otobüs rampaları ile aynı seviyeye gelmemektedir ve bu yüzden otobüse binip inerken büyük sorunlar yaşanmaktadır. En büyük sorunda rampalı otobüsleri kullanan şoförlerden kaynaklanmaktadır. Haftalık eğitimden geçmelerine rağmen engelli vatandaşlara nasıl davranılması konusunda sınıfta kalmışlardır. Empati kabiliyetleri minimum seviyededir. Duraklarda engelli vatandaşlarını gördüklerinde bazı şoförler durağa tam yanaşmıyor, bazıları da durağın uzağında duruyorlardır. Otobüsü durağa yanaştıran şoförlerde koltuklarından kalkıp rampayı açmaya bile

uğraşmıyorlardır. Böyle durumlarda otobüsteki yolculardan yardım istenmektedir. Otobüs duraklarına yakın ağaçlar yüzünden durağa erişimimiz engellenmektedir. Teksas durağının yeri, yapısı ve rampası engellilere tehlike oluşturmaktadır.

5- Büyükşehir Belediyesi ve diğer ilçe belediyelerinin engelli vatandaşlara sağladığı hizmetler yeterli mi, ne gibi eksiklikler var?

Tabii ki de yetersizdir. Yaptıkları hizmetlerin çoğu oldu da bitti maşallahtan öteye gitmiyor nedense. Rampa yapılıyor fakat TSE'ye uygun değil. Rampa eğimleri haddinden fazladır. Selçuklu Belediyesi hariç diğer belediyelerde engelli vatandaşların hizmetine sunulan araç bulunmamaktadır. Gerekli yerlerde akülü şarj istasyonu bulunmamaktadır.

6- Konya İli'nin kamuya açık alanlarında engellilerin erişilebilirliğine yönelik yapılan çalışmaların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

Düşünmüyorum. Nedenleri yukarıdaki maddelerde belirtilmiştir.

7- Engel grubunuzla ilgili olarak kentsel mekânın kullanımının kolaylaştırılmasına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?

Yeni sistem tramvayların içinde engellilere ayrılan kısmı diğer vatandaşlar işgal ettiklerinden erişim imkânsız oluyor bazı zamanlarda. Tramvayların belli kapısı sadece engellilere has olup kapı önünde engelli işareti olmalıdır. Aynı zamanda engelli bölmesinde sadece engellilere göre yapılmalıdır. Otobüs durakların zemini yükseltilerek rampalı otobüslerin seviyesine getirilmelidir. Bazı duraklarda rampa olmadığından kaldırıma çıkılamamaktadır. Bu tür engeller kaldırılmalıdır. Elektrikli rampalı otobüsler en uygun çözüm olacaktır. Hem böylece şoförlerle sorun yaşanmaz. Birkaç otobüsün sadece engelli vatandaşlara hizmet sunmalı ve ulaşım sorunu böylece çözümlenmelidir.

B11 Engelli Bireyi İle Yapılan Röportaj

İsminiz	Yaşınız	Engel türünüz	Eğitim durumunuz	Mesleğiniz
B11	39	Ortopedik	İlköğretim	İşsiz

1- Mesleğe göre:

(Öğrenci ise) Eğitim kurumlarına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

(Çalışıyor ise) Çalıştığınız kurum binasına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

2- Engelli vatandaşların (Ortopedik, görme engelli, diğer engelli grupları) tramvay duraklarına erişiminde karşılaştıkları engeller hakkında ve durakların fiziksel (Tramvay giriş-çıkış platformu, kot farkı vb.) altyapı bakımından istenilen standartlara uygun olup olmadığı konusunda bize bilgi verir misiniz?

Tramvay güzergâh durakları engellilere uygun durumdadır. Kimseden yardım almadan tramvay düğmesine basıp tramvay içine giriyorum. Tramvay içinde bizlere uygun ve güvenli yer bulunmaktadır. Duraklardaki görevlilerde çok yardımcı oluyor.

3- Resmi kurum ve kuruluş binalarının giriş-çıkışlarında ve bina içerisinde dolaşırken fiziksel engellerle karşılaşıyor musunuz?

Binaların eski olmasından dolayı bina içindeki asansörler uygun değildir. Rampaların bazılarında korkuluk bulunmamakta ve rampaların eğimi haddinden fazla diktir. Tıp Fakültesi gibi bazı yerlerde de engelli WC'si bulunmamaktadır. Karatay belediyesi binasının içindeki rampalarında eğimi fazladır.

4- Belediye otobüs duraklarına erişiminde ve belediye otobüslerine inip-binerken ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz? (Durakların fiziki yapısı, şoförlerin davranışları, durak ve otobüslerde ses sistemi).

Toplu taşıma araçlarının bize göre olanlarında sorun yaşanmamasına rağmen şoförler engelli vatandaşlara nasıl davranılması gerektiği konusunda sınıfta kalmıştır. Şoförler otobüsü hızlı kullanmaktadırlar. Duraklar akülü araba kullanan engellilere göre yapılmamıştır.

5- Büyükşehir Belediyesi ve diğer ilçe belediyelerinin engelli vatandaşlara sağladığı hizmetler yeterli mi, ne gibi eksiklikler var?

Kısmen fakat engellilere ait bir şey yapılacağında bizlerin fikrini alınmasını tercih ederim. Engelli arabaları için Selçuklu Belediyesi'ni örnek almalarını istiyorum diğer belediyelerin.

6- Konya İli'nin kamuya açık alanlarında engellilerin erişilebilirliğine yönelik yapılan çalışmaların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

Ortopedik engelli olarak yeterli görünse de bazı eksiklikler vardır. AVM (Alışveriş merkezi)'lere erişebilirlik maalesef imkânsız ve otobüs durakları uygun değil.

7- Engel grubunuzla ilgili olarak kentsel mekânın kullanımının kolaylaştırılmasına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?

Herhangi bir fikrim yok.

B12 Engelli Bireyi İle Yapılan Röportaj

İsminiz	Yaşınız	Engel türünüz	Eğitim durumunuz	Mesleğiniz
B12	30	Ortopedik	Lisans	Öğrenci

1- Mesleğe göre:

(Öğrenci ise) Eğitim kurumlarına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

Engelimden dolayı uzaktan eğitim okuyorum. Sınavlara Ankara Gazi Teknik Eğitim Fakültesinde giriyorum. Fiziksel bir engel yaşamadım şimdiye kadar.

(Çalışıyor ise) Çalıştığınız kurum binasına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

2- Engelli vatandaşların (Ortopedik, görme engelli, diğer engelli grupları) tramvay duraklarına erişiminde karşılaştıkları engeller hakkında ve durakların fiziksel (Tramvay giriş-çıkış platformu, kot farkı vb.) altyapı bakımından istenilen standartlara uygun olup olmadığı konusunda bize bilgi verir misiniz?

Tramvay hattına uzakta oturduğum için kullanma fırsatım olmadı şimdiye kadar. O yüzden bir bilgim yok bu konuda.

3- Resmi kurum ve kuruluş binalarının giriş-çıkışlarında ve bina içerisinde dolaşırken fiziksel engellerle karşılaşıyor musunuz?

Bu konuda hastaneler nispeten daha iyi. Bankaların hala çok eksikliği var. Bazı kurumlar yasa gereği rampa yapmışlar ama eğitiminden dolayı kullanılabilir değil. Asansörü olan bazı kurumlarda da asansöre ulaşmak için 4-5 basamak çıkılması gerekiyor ki sandalyeli biri için aşılmaz dağ niteliğinde bir engeldir bu.

4- Belediye otobüs duraklarına erişiminde ve belediye otobüslerine inip-binerken ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz? (Durakların fiziki yapısı, şoförlerin davranışları, durak ve otobüslerde ses sistemi).

Sandalye ile otobüse binmek isteyen bir arkadaşımın şoförün rampayı açarken ters söz ve davranışlarına maruz kalışını dinledikten sonra denemeyi bile düşünmedim.

5- Büyükşehir Belediyesi ve diğer ilçe belediyelerinin engelli vatandaşlara sağladığı hizmetler yeterli mi, ne gibi eksiklikler var?

Selçuklu Belediyesi'nin engelli aracını iki kere kullandım ve çok memnun kaldım. Fakat araştırdığımda İstanbul, Ankara, İzmir gibi şehirlerde engellilerin servisi kullanma imkânlarının kat kat fazla olduğunu gördüm. Aylık 200 kontör veriliyor her engelliye ve bu kontörü istediği şekilde harcayabilme olanağı var. Örneğin hastaneye gitmek 10 kontör, sınava gitmek 20 kontör gibi. Şu linkte ayrıntılı bilgi

mevcut

:

<http://www.ibb.gov.tr/sites/SaglikVeSosyalHizmetler/isom/Pages/ALO153.aspx>.

Linkte de görüleceği üzere engellilerin gidebileceği yerler hayli fazla sadece hastane ile sınırlı değil. Servisin tıpkı İstanbul ve diğer şehirlerde olduğu gibi hizmet şartlarının genişletilmesi çok yerinde olacaktır. Başlıca sorunumuz olan ulaşımda böyle bir imkân hayatlarımızı çok kolaylaştıracaktır.

6- Konya İli'nin kamuya açık alanlarında engellilerin erişilebilirliğine yönelik yapılan çalışmaların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

Sıfır zemin tramvayın birçok arkadaşımın hayatını kolaylaştırdığını duyuyorum. Aynı duyarlılığın otobüslerde ve diğer alanlarda da artarak sürmesini bekliyorum.

7- Engel grubunuzla ilgili olarak kentsel mekânın kullanımının kolaylaştırılmasına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?

Başlıca sorunumuzun ulaşım olduğunu düşünürsek çoğu büyük şehirlerde özel girişimlerle hayat bulan engelliler için rampalı (liftli) taksi hizmeti maalesef Konya'da bulunmuyor. Belediye bünyesinde böyle bir birim oluşturulsa hayatlarımızı çok kolaylaştırıcaktır diye düşünüyorum.

B13 Engelli Bireyi İle Yapılan Röportaj

İsminiz	Yaşınız	Engel türünüz	Eğitim durumunuz	Mesleğiniz
B13	24	İşitme	Önlisans	Öğrenci

1- Mesleğe göre:

(Öğrenci ise) Eğitim kurumlarına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

Karşılaşmıyor.

(Çalışıyor ise) Çalıştığınız kurum binasına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

2- Engelli vatandaşların (Ortopedik, görme engelli, diğer engelli grupları) tramvay duraklarına erişiminde karşılaştıkları engeller hakkında ve durakların fiziksel (Tramvay giriş-çıkış platformu, kot farkı vb.) altyapı bakımından istenilen standartlara uygun olup olmadığı konusunda bize bilgi verir misiniz?

Duraklarda yön haritası yok.

3- Resmi kurum ve kuruluş binalarının giriş-çıkışlarında ve bina içerisinde dolaşırken fiziksel engellerle karşılaşıyor musunuz?

Yardım eden yok. İşaret dili bilen yok.

4- Belediye otobüs duraklarına erişiminde ve belediye otobüslerine inip-binerken ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz? (Durakların fiziki yapısı, şoförlerin davranışları, durak ve otobüslerde ses sistemi).

Otobüslerde ve duraklarda yön haritası yok.

5- Büyükşehir Belediyesi ve diğer ilçe belediyelerinin engelli vatandaşlara sağladığı hizmetler yeterli mi, ne gibi eksiklikler var?

İşaret kursu bakımından yetersiz.

6- Konya İli'nin kamuya açık alanlarında engellilerin erişilebilirliğine yönelik yapılan çalışmaların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

Kısmen.

7- Engel grubunuzla ilgili olarak kentsel mekânın kullanımının kolaylaştırılmasına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?

Otobüs duraklarında harita olmalı. İşaret dili eğitim artırılmalı. Herkes öğrenmeli.

B14 Engelli Bireyi İle Yapılan Röportaj

İsminiz	Yaşınız	Engel türünüz	Eğitim durumunuz	Mesleğiniz
B14	26	Ortopedik	Lisans	Sporcu

1- Mesleğe göre:

(Öğrenci ise) Eğitim kurumlarına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

(Çalışıyor ise) Çalıştığınız kurum binasına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

Sporcu olduğum için stadyumdaki spor aletlerinin, kondisyon aletlerinin engellilere uygun olmaması çok sıkıntılı oluyor.

2- Engelli vatandaşların (Ortopedik, görme engelli, diğer engelli grupları) tramvay duraklarına erişiminde karşılaştıkları engeller hakkında ve durakların fiziksel (Tramvay giriş-çıkış platformu, kot farkı vb.) altyapı bakımından istenilen standartlara uygun olup olmadığı konusunda bize bilgi verir misiniz?

Toplu ulaşım demek engelli vatandaşlar için özgürlük demektir. Bu özgürlüğü de tramvay sistemi durakları ve tramvay iç dizaynı bizlere vermektedir. Belediye otobüslerinde yaşadığım sıkıntıları tramvaylarda yaşamıyorum. Tramvay duraklarından tutun tramvaya inip binerken kimseden yardım almıyorum. Sadece ortopedik engelliler için değil görme engelli arkadaşlarımız içinde düşünülmüş bir hizmettir.

3- Resmi kurum ve kuruluş binalarının giriş-çıkışlarında ve bina içerisinde dolaşırken fiziksel engellerle karşılaşıyor musunuz?

Yeni yapılmış binaların çoğu engellilere uygun olarak yapılmış zaten. Fakat eski binalarda engellilere yönelik pek bir çalışma olduğunu göremedim. Kurum girişine rampa yapılmış ama hiçbir standartlara uygun değil. Bazı rampalar engelli vatandaşlarımızı tehlikeye sokabiliyor. Rampa kenarlarında korumalık yok. İl Spor Müdürlüğü'nün önünden her gün geçmeme rağmen bir türlü bina içerisine girme şansım olmadı. Çünkü bina girişinde rampa bulunmamaktadır. Böyle bir kurumda rampa olmaması ne tuhaf değil mi?

4- Belediye otobüs duraklarına erişiminde ve belediye otobüslerine inip binerken ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz? (Durakların fiziki yapısı, şoförlerin davranışları, durak ve otobüslerde ses sistemi).

Aslında hayatımın her saniyesi engellerle dolu ve bunu çevremdeki insanların yardımıyla aşılabiliyorum çoğu zaman. Örneğin; mesleğim olan sporculuktan dolayı

spor salonuna giderken beklediğim durakta otobüs geldiğinde şoförün şoför koltuğundan kalkıp engelli rampasını açıp bindirmesi gibi, indirmesi gibi... sürekli bağımlılık hissi anlatılmaz. Toplu taşıma araçlarında ilk zamanlar çok sıkıntı çekiyordum. Şoför, şoför koltuğundan kalkıp da rampayı açma zahmetinde bile bulunmuyordu. Mahcup gözlerle etrafıma bakıp acaba hangi vatandaşa seslensem de bana yardımcı olsa diye etrafıma bakınıyordum. Malum sürekli göz önünde olduğumda onlarda alıştılar artık bana seslenmeme gerek kalmadan yardımcı oluyorlar. Hepsi için geçerli değil tabi ki çok katı şoförlere de denk geldiğim oluyor zaman zaman.

5- Büyükşehir Belediyesi ve diğer ilçe belediyelerinin engelli vatandaşlara sağladığı hizmetler yeterli mi, ne gibi eksiklikler var?

Yetersiz. Bizlere yönelik çalışmalarını dikkate almıyorlar veya önemsemiyorlar.

6- Konya İli'nin kamuya açık alanlarında engellilerin erişilebilirliğine yönelik yapılan çalışmaların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

Engelli dışarı çıkabilsin diye her türlü imkânı sağlamışlar fakat düşünmüyorlar ki engelli kendi evinden çıkabiliyor mu çıkıyorsa nasıl çıkıyor, asansör var mı yok mu yoksa bu engellinin yükünü her gün kim çekiyor önce bunlara bir çözüm bulunsa ki zaten engelli dışarı çıkmaya başladıktan sonra her istediği yere erişir. Bu yüzden engellilerin evlerini de düzenlemeye yönelik imkânlar sunulmalı.

7- Engel grubunuzla ilgili olarak kentsel mekânın kullanımının kolaylaştırılmasına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?

Engellilerin spor yapabilmesi için uygun mekânlar yapılmalı. Sıcaklığı uygun, girişi ve çıkışı engelliye uygun bir havuz yapılmalıdır.

B15 Engelli Bireyi İle Yapılan Röportaj

İsminiz	Yaşınız	Engel türünüz	Eğitim durumunuz	Mesleğiniz
B15	24	Görme	Lise	Memur

1- Mesleğe göre:

(Öğrenci ise) Eğitim kurumlarına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

(Çalışıyor ise) Çalıştığınız kurum binasına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

Görme engelli olduğum halde çalıştığım kurumda görme engelliler için hissedilebilir yüzey yoktur. Bu durumu yetkililere söylememe rağmen gerekli çalışmalar yapılmamaktadır.

2- Engelli vatandaşların (Ortopedik, görme engelli, diğer engelli grupları) tramvay duraklarına erişiminde karşılaştıkları engeller hakkında ve durakların fiziksel (Tramvay giriş-çıkış platformu, kot farkı vb.) altyapı bakımından istenilen standartlara uygun olup olmadığı konusunda bize bilgi verir misiniz?

Yeni olan tramvayları pek kullanmıyorum. Ama arkadaşlarımdan duyduğuma göre görme engellilere uygunmuş ve hiçbir sorunla karşılaşmıyorlarmış

3- Resmi kurum ve kuruluş binalarının giriş-çıkışlarında ve bina içerisinde dolaşırken fiziksel engellerle karşılaşıyor musunuz?

Kamu kurumların birçoğunda hissedilebilir yüzey bulunmamaktadır. Bu yüzden kurumdaki işlerimiz aksamaktadır ve sürekli başkalarına muhtaç kalıyoruz.

4- Belediye otobüs duraklarına erişiminde ve belediye otobüslerine inip-binerken ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz? (Durakların fiziki yapısı, şoförlerin davranışları, durak ve otobüslerde ses sistemi).

Otobüs durakları görme engelliler için uygun değildir. Duraklarda ses sistemi bulunmadığından kaç numaralı otobüsün geldiğini bilemiyoruz. Bu durumlarda vatandaşlara ihtiyacımız kalıyor. Aynı durum otobüs içinde de yaşanmaktadır. Bir sonraki durağın ismini söyleyen ses sistemi bulunmadığından bazen ineceğimiz otobüs durağını kaçırebiliyoruz. Bu sorunu ortadan kaldırmak için otobüsteki yolculardan durağın gelip gelmediğimiz hakkında bilgi alıyoruz. Yani sizin anlayacağınız yine başkalarına muhtacız.

5- Büyükşehir Belediyesi ve diğer ilçe belediyelerinin engelli vatandaşlara sağladığı hizmetler yeterli mi, ne gibi eksiklikler var?

Yaptığı hizmetler benim grubundaki engelliler için asla yeterli değildir. Hissedilebilir yüzeyler yeterli değildir.

6- Konya İli'nin kamuya açık alanlarında engellilerin erişilebilirliğine yönelik yapılan çalışmaların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

Düşünmüyorum.

7- Engel grubunuzla ilgili olarak kentsel mekânın kullanımının kolaylaştırılmasına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?

Belediye otobüs duraklarının sesli sisteme geçirilmelidir. Aynı şekilde otobüslerde de bu sistem olmalıdır. Kurum binalarına bizler için hissedilebilir yüzeyler yapılmalıdır. İşlek caddelere bu özellik yapılmalıdır.

B16 Engelli Bireyi İle Yapılan Röportaj

İsminiz	Yaşınız	Engel türünüz	Eğitim durumunuz	Mesleğiniz
B16	36	Ortopedik	İlkokul	İşsiz

1- Mesleğe göre:

(Öğrenci ise) Eğitim kurumlarına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

(Çalışıyor ise) Çalıştığınız kurum binasına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

2- Engelli vatandaşların (Ortopedik, görme engelli, diğer engelli grupları) tramvay duraklarına erişiminde karşılaştıkları engeller hakkında ve durakların fiziksel (Tramvay giriş-çıkış platformu, kot farkı vb.) altyapı bakımından istenilen standartlara uygun olup olmadığı konusunda bize bilgi verir misiniz?

Tramvay duraklarında hiçbir sıkıntı yaşamıyorum. Engellilere göre yapılmış çoğu duraklar. Durak görevlileri de gerekli yardımı yapıyorlar.

3- Resmi kurum ve kuruluş binalarının giriş-çıkışlarında ve bina içerisinde dolaşırken fiziksel engellerle karşılaşıyor musunuz?

Kurumların birçoğunda engellerle karşılaşıyorum. Yapılan rampaların eğimi fazla olduğundan akülü araba ile çıkarken zor oluyor. Rampalar bizlere uygun yapılmıyor. Yaptık bittiye getiriyorlar. Asansör içleri dar olduğundan kullanamıyoruz. Engelli WC'lerin temizliğine bakılmıyor.

4- Belediye otobüs duraklarına erişiminde ve belediye otobüslerine inip-binerken ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz? (Durakların fiziki yapısı, şoförlerin davranışları, durak ve otobüslerde ses sistemi).

Rampalı otobüslere yardım almadan çıkamıyoruz. Bunun nedeni ise durakların zemin açısından alçakta olmasından kaynaklanmaktadır. Otobüsün içindeki engelli alanı çok dar olduğundan araba ile girdiğimizde içeride manevra yapmada zorlanıyoruz. Otobüs şoförleri arabayı hızlı kullandıklarından araba içinde arabamız sabit kalamıyor ve sürekli kenarlara çarpıyor. Teksas durağında engellerle karşılaşıyorum.

5- Büyükşehir Belediyesi ve diğer ilçe belediyelerinin engelli vatandaşlara sağladığı hizmetler yeterli mi, ne gibi eksiklikler var?

Cevap yok

6- Konya İli'nin kamuya açık alanlarında engellilerin erişilebilirliğine yönelik yapılan çalışmaların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

Yeterli olduğunu düşünmüyorum. En önemli yerlerde bile kaldırım rampalarının eğimleri uygun değildir.

7- Engel grubunuzla ilgili olarak kentsel mekânın kullanımının kolaylaştırılmasına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?

Herhangi bir fikrim yok

B17 Engelli Bireyi İle Yapılan Röportaj

İsminiz	Yaşınız	Engel türünüz	Eğitim durumunuz	Mesleğiniz
B17	39	Ortopedik	Ortaokul	İşçi

1- Mesleğe göre:

(Öğrenci ise) Eğitim kurumlarına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

(Çalışıyor ise) Çalıştığınız kurum binasına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

İş yerinde öyle bir sıkıntıyla karşılaşmıyorum.

2- Engelli vatandaşların (Ortopedik, görme engelli, diğer engelli grupları) tramvay duraklarına erişiminde karşılaştıkları engeller hakkında ve durakların fiziksel (Tramvay giriş-çıkış platformu, kot farkı vb.) altyapı bakımından istenilen standartlara uygun olup olmadığı konusunda bize bilgi verir misiniz?

Kültür parkı durakları ortopedik engelliler için bazen sıkıntı yaşanabiliyor tramvaya inip binerken. Diğer duraklarda pek sıkıntı yaşamıyorum.

3- Resmi kurum ve kuruluş binalarının giriş-çıkışlarında ve bina içerisinde dolaşırken fiziksel engellerle karşılaşıyor musunuz?

Kuruma giriş rampaların istenilen standartlara uygun değildir ve asansörlerin darlığı da sıkıntıya neden oluyor. Bundan dolayı üst katlara çıkamıyoruz ve haliyle işlerimizi halledemiyoruz. Bazı kurumların engelli WC kapısı içeri doğru açıldığından zorluk yaşıyoruz ve bazılarında ışık çalışmıyor.

4- Belediye otobüs duraklarına erişiminde ve belediye otobüslerine inip binerken ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz? (Durakların fiziki yapısı, şoförlerin davranışları, durak ve otobüslerde ses sistemi).

Durakların fiziki yapısı büyük engeldir. Şoförlerin nasıl davrandıkları hakkında sayfalarca yazarım ama bir değişiklik olacağını sanmıyorum.

5- Büyükşehir Belediyesi ve diğer ilçe belediyelerinin engelli vatandaşlara sağladığı hizmetler yeterli mi, ne gibi eksiklikler var?

Yeterli değil tabii ki.

6- Konya İli'nin kamuya açık alanlarında engellilerin erişilebilirliğine yönelik yapılan çalışmaların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

Kesinlikle düşünmüyorum.

7- Engel grubunuzla ilgili olarak kentsel mekânın kullanımının kolaylaştırılmasına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?

Görme engelli arkadaşlarım için sarı bantlar insanlar tarafından bilinçsizce kullanılıyor. Bu soruna bir çözüm aranabilir. İnsanların eğitim ve sosyal projelerle devlet destekli bilinçlendirilmesi muhakkak daha yerinde olacaktır.

B18 Engelli Bireyi İle Yapılan Röportaj

İsminiz	Yaşınız	Engel türünüz	Eğitim durumunuz	Mesleğiniz
B18	27	Ortopedik	Ortaokul	Emekli

1- Mesleğe göre:

(Öğrenci ise) Eğitim kurumlarına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

(Çalışıyor ise) Çalıştığınız kurum binasına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

2- Engelli vatandaşların (Ortopedik, görme engelli, diğer engelli grupları) tramvay duraklarına erişiminde karşılaştıkları engeller hakkında ve durakların fiziksel (Tramvay giriş-çıkış platformu, kot farkı vb.) altyapı bakımından istenilen standartlara uygun olup olmadığı konusunda bize bilgi verir misiniz?

Tramvay içerisinde engelli yerine vatandaşların oturması bizim için büyük sıkıntı ve Belediye kültür park duraklarında büyük sıkıntı yaşıyoruz. Kampus son durakta da giriş çıkışlarda sıkıntı yaşıyoruz.

3- Resmi kurum ve kuruluş binalarının giriş-çıkışlarında ve bina içerisinde dolaşırken fiziksel engellerle karşılaşıyor musunuz?

Resmi kurum ve kuruluşlara girip çıkarken belli yerlerde sıkıntı yaşıyoruz. Rampa yüzeyleri kaygan olduğundan arabalarımız kayıyor. Kurum binalarında engelli WC'leri dar olduğundan içeri giremiyoruz. Aynı sorunu asansörlerde de yaşıyoruz.

4- Belediye otobüs duraklarına erişiminde ve belediye otobüslerine inip binerken ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz? (Durakların fiziki yapısı, şoförlerin davranışları, durak ve otobüslerde ses sistemi).

Özellikle rampalı otobüslerde inip binmede büyük sıkıntı yaşıyoruz. Rampanın şoför tarafından açılmaması, şoförlerin bize iyi davranmaması, bazen de almadan geçmeleri büyük sıkıntı oluşturuyor. Otobüs duraklarının hiçbiri bizlere göre yapılmamıştır.

5- Büyükşehir Belediyesi ve diğer ilçe belediyelerinin engelli vatandaşlara sağladığı hizmetler yeterli mi, ne gibi eksiklikler var?

Büyükşehir Belediyesi ve diğer ilçe belediyelerinin engelli vatandaşlara ilişkin yetersiz yerleri var.

6- Konya İli'nin kamuya açık alanlarında engellilerin erişilebilirliğine yönelik yapılan çalışmaların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

Konya genelinde engellilerin erişilebilirliği ile ilgili yapılan çalışmaların yetersiz olduğunu düşünüyorum.

7- Engel grubunuzla ilgili olarak kentsel mekânın kullanımının kolaylaştırılmasına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?

Engel grubunuzla ilgili olarak kentsel mekânın kullanımının kolaylaştırılmasına ilişkin engellilere yönelik daha iyi çalışma yapılması bu konuda insanların daha iyi anlayış göstermelerini istiyorum.

B19 Engelli Bireyi İle Yapılan Röportaj

İsminiz	Yaşınız	Engel türünüz	Eğitim durumunuz	Mesleğiniz
B19	21	Ortopedik	Lise	Öğrenci

1- Mesleğe göre:

(Öğrenci ise) Eğitim kurumlarına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

Okuduğum okul binasında engellerle karşılaşıyorum. Bina giriş rampası çok dik ve engelli WC'si çok dardır.

(Çalışıyor ise) Çalıştığımız kurum binasına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

2- Engelli vatandaşların (Ortopedik, görme engelli, diğer engelli grupları) tramvay duraklarına erişiminde karşılaştıkları engeller hakkında ve durakların fiziksel (Tramvay giriş-çıkış platformu, kot farkı vb.) altyapı bakımından istenilen standartlara uygun olup olmadığı konusunda bize bilgi verir misiniz?

Sakarya durağının zemin platformu tramvay girişi hizasında olmadığından tekerlekli sandalyem ile inip binmede zorlanıyorum. Bu tür sorunlar eski sanayi ve kunduracılar durağında da bulunmaktadır. Bir de bazı duraklarda tramvay girişi ile durak arasındaki fark oldukça çoktur.

3- Resmi kurum ve kuruluş binalarının giriş-çıkışlarında ve bina içerisinde dolaşırken fiziksel engellerle karşılaşıyor musunuz?

Bu konuda en uygun giriş rampası olan kurum İl Halk Kütüphanesi'dir. Asansör bakımından çoğu kurumda bir sıkıntı yaşamadım.

4- Belediye otobüs duraklarına erişiminde ve belediye otobüslerine inip- binerken ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz? (Durakların fiziki yapısı, şoförlerin davranışları, durak ve otobüslerde ses sistemi).

Öncelikle şoförlerin agresif davranışlarına maruz kalıyorum. Bu sorunu birçok engelli arkadaşım yaşamıştır. Otobüs durakların çoğunda engelliye uygun değildir. En yoğun Kültür parkı otobüs durağı olmasına rağmen orada bile sorunlar yaşanmaktadır.

5- Büyükşehir Belediyesi ve diğer ilçe belediyelerinin engelli vatandaşlara sağladığı hizmetler yeterli mi, ne gibi eksiklikler var?

Büyükşehir Belediyesi'ni ele alırsak yaptığı çalışmalar ve düzenlemeler yetersizdir.

6- Konya İli'nin kamuya açık alanlarında engellilerin erişilebilirliğine yönelik yapılan çalışmaların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

Düşünmüyorum.

7- Engel grubunuzla ilgili olarak kentsel mekânın kullanımının kolaylaştırılmasına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?

Ortopedik engelliler için ilk başta ulaşım sistemi gelmektedir. Tramvay istasyonlarında pek sorunla karşılaşmamaktadır. Fakat otobüs duraklarında düzenlemeye gidilmelidir. Özellikle otobüs şoförlerine engellilere nasıl davranılması konusunda kurslar verilmelidir.

B20 Engelli Bireyi İle Yapılan Röportaj

İsminiz	Yaşınız	Engel türünüz	Eğitim durumunuz	Mesleğiniz
B20	38	Görme	İlkokul	İşsiz

1- Mesleğe göre:

(Öğrenci ise) Eğitim kurumlarına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

(Çalışıyor ise) Çalıştığınız kurum binasına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

2- Engelli vatandaşların (Ortopedik, görme engelli, diğer engelli grupları) tramvay duraklarına erişiminde karşılaştıkları engeller hakkında ve durakların fiziksel (Tramvay giriş-çıkış platformu, kot farkı vb.) altyapı bakımından istenilen standartlara uygun olup olmadığı konusunda bize bilgi verir misiniz?

Bizler için sarı bant çizgileri birçok durakta bulunmamaktadır. Ayriyeten durak içindeki ağaçlar ve ışıklandırma direkleri görme engelliler için sorun oluşturmaktadır. Genel olarak düşünürsem pek sorunlarla karşılaşmıyorum.

3- Resmi kurum ve kuruluş binalarının giriş-çıkışlarında ve bina içerisinde dolaşırken fiziksel engellerle karşılaşıyor musunuz?

Gittiğim kurumların asansörlerini kullandığımda neredeyse hiçbirinde ses sistemi olmadığından kaçınıcı kata geldiğimi bilemiyorum. Birde bina içlerinde birilerine muhtaç kalıyoruz. Çoğu kurumda bizleri yönlendirecek bir işaret yok.

4- Belediye otobüs duraklarına erişiminde ve belediye otobüslerine inip-binerken ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz? (Durakların fiziki yapısı, şoförlerin davranışları, durak ve otobüslerde ses sistemi).

Otobüslerde ve duraklarda karşılaştığım tek sorun bize haber verecek ses sisteminin bulunmamasıdır. Duraklarda beklerken bineceğimiz otobüsü kaçırmıyoruz. Böyle olduğundan sürekli çevremizdeki insanlardan bilgi alıyoruz. Bu sorun otobüs durağı içerisinde de olmaktadır.

5- Büyükşehir Belediyesi ve diğer ilçe belediyelerinin engelli vatandaşlara sağladığı hizmetler yeterli mi, ne gibi eksiklikler var?

Bizlere yönelik birçok eksikler vardır.

6- Konya İli'nin kamuya açık alanlarında engellilerin erişilebilirliğine yönelik yapılan çalışmaların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

Düşünmüyorum.

7- Engel grubunuzla ilgili olarak kentsel mekânın kullanımının kolaylaştırılmasına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?

Görme engelli olduğum için ilk başta otobüs ve duraklara ses sistemi getirilmeli. Aynı şekilde kurum asansörlerine de ses sistemi getirilmeli. Kurum bina girişlerine Braille alfabeli kat planı konup bizleri yönlendirebilmeli.

B21 Engelli Bireyi İle Yapılan Röportaj

İsminiz	Yaşınız	Engel türünüz	Eğitim durumunuz	Mesleğiniz
B21	19	İşitme	Önlisans	Öğrenci

1- Mesleğe göre:

(Öğrenci ise) Eğitim kurumlarına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

Karşılaşmıyorum.

(Çalışıyor ise) Çalıştığınız kurum binasına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

2- Engelli vatandaşların (Ortopedik, görme engelli, diğer engelli grupları) tramvay duraklarına erişiminde karşılaştıkları engeller hakkında ve durakların fiziksel (Tramvay giriş-çıkış platformu, kot farkı vb.) altyapı bakımından istenilen standartlara uygun olup olmadığı konusunda bize bilgi verir misiniz?

Tramvayların içi görsek olarak uygun.

3- Resmi kurum ve kuruluş binalarının giriş-çıkışlarında ve bina içerisinde dolaşırken fiziksel engellerle karşılaşıyor musunuz?

Hayır, karşılaşmıyorum.

4- Belediye otobüs duraklarına erişiminde ve belediye otobüslerine inip-binerken ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz? (durakların fiziki yapısı, şoförlerin davranışları, durak ve otobüslerde ses sistemi).

Sorunla karşılaşmıyorum.

5- Büyükşehir Belediyesi ve diğer ilçe belediyelerinin engelli vatandaşlara sağladığı hizmetler yeterli mi, ne gibi eksiklikler var?

Yeterli.

6- Konya İli'nin kamuya açık alanlarında engellilerin erişilebilirliğine yönelik yapılan çalışmaların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

Evet.

7- Engel grubunuzla ilgili olarak kentsel mekânın kullanımının kolaylaştırılmasına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?

Düşüncem yok.

B22 Engelli Bireyi İle Yapılan Röportaj

İsminiz	Yaşınız	Engel türünüz	Eğitim durumunuz	Mesleğiniz
B22	45	Görme	Ortaokul	Emekli

1- Mesleğe göre:

(Öğrenci ise) Eğitim kurumlarına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

(Çalışıyor ise) Çalıştığınız kurum binasına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

2- Engelli vatandaşların (Ortopedik, görme engelli, diğer engelli grupları) tramvay duraklarına erişiminde karşılaştıkları engeller hakkında ve durakların

fiziksel (Tramvay giriş-çıkış platformu, kot farkı vb.) altyapı bakımından istenilen standartlara uygun olup olmadığı konusunda bize bilgi verir misiniz?

Adliye güzergâh duraklarında pek sorunla karşılaşmıyorum. Çünkü hissedilebilir sarı bantlardan her durakta var. Kampus güzergâhlarında bu konuda çalışmaların yapıldığını duydum. Duraktaki görevlilerde yardımcı oluyor.

3- Resmi kurum ve kuruluş binalarının giriş-çıkışlarında ve bina içerisinde dolaşırken fiziksel engellerle karşılaşıyor musunuz?

Rampalarda sarı bant olmadığından sıkıntı yaşıyorum. Kamu binalarında işim düştüğünde zorlanıyorum. Sürekli başkalarına ihtiyaç duyuyorum. Nedeni ise sarı bantların olmamasıdır. Beni yönlendirebilecek işaret olmadığından işlerim uzuyor. Asansörlerde de ses sistemi olmadığından kaçınıcı kata geldiğimi karıştırıyorum. Bizler için Braille alfabeleri pek kullanılmıyor kurumlarda.

4- Belediye otobüs duraklarına erişiminde ve belediye otobüslerine inip-binerken ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz? (Durakların fiziki yapısı, şoförlerin davranışları, durak ve otobüslerde ses sistemi).

Otobüslere inip binmede sorunla karşılaşmıyorum ama otobüs duraklarında ve otobüslerde bizi bilgilendirebilecek bir sistem bulunmamaktadır. Duraklarda beklediğimiz otobüslerin geldiğini bilemiyoruz. Farkımız bile olmuyor.

5- Büyükşehir Belediyesi ve diğer ilçe belediyelerinin engelli vatandaşlara sağladığı hizmetler yeterli mi, ne gibi eksiklikler var?

Yeterli değildir.

6- Konya İli'nin kamuya açık alanlarında engellilerin erişilebilirliğine yönelik yapılan çalışmaların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

Birçok konuda çalışmalar yetersizdir.

7- Engel grubunuzla ilgili olarak kentsel mekânın kullanımının kolaylaştırılmasına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?

Otobüslerde ve duraklarda bizleri önceden uyaracak ses sitemleri getirilmelidir. Kaldırımlarda ve kurum binalarında sarı bantlar yeterli düzeye getirilmelidir. Kaldırımlarda ağaçların dilberi koruma altına alınmalıdır. Kavşaklardaki reklam panoları belli bir yüksekliğe asılmalıdır.

B23 Engelli Bireyi İle Yapılan Röportaj

İsminiz	Yaşınız	Engel türünüz	Eğitim durumunuz	Mesleğiniz
B23	45	Görme	Lisans	Memur

1- Mesleğe göre:

(Öğrenci ise) Eğitim kurumlarına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

(Çalışıyor ise) Çalıştığınız kurum binasına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

Çalıştığım kurumda yönlendirme işaretleri olmadığından ilk başlarda zorlanmışım. Yetkili kişilere durumu anlattım fakat gerekli yardımda bulunmadılar.

2- Engelli vatandaşların (Ortopedik, görme engelli, diğer engelli grupları) tramvay duraklarına erişiminde karşılaştıkları engeller hakkında ve durakların fiziksel (Tramvay giriş-çıkış platformu, kot farkı vb.) altyapı bakımından istenilen standartlara uygun olup olmadığı konusunda bize bilgi verir misiniz?

Tramvaylarda pek sorunla karşılaşmıyorum. Adliye güzergâh duraklarını kullandığımdan her durakta görme engelliler için yönlendirme işaretleri vardır. Yani işime gidip gelirken hiçbir sorunla karşılaşmıyorum.

3- Resmi kurum ve kuruluş binalarının giriş-çıkışlarında ve bina içerisinde dolaşırken fiziksel engellerle karşılaşıyor musunuz?

Büyükşehir Belediyesi girişinde hissedilebilir uyarı işareti bulunmadığından birkaç kez döner kapıya çarptığım olmuştu. İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nde de aynı sorunla karşılaşmışım. Genel olarak bakarsak çoğu kurumlarda hissedilebilir uyarı

işareti yoktur. Kurumda işim olduğunda hep başkalarından yardım alıyorum ve buda işimin aksamasına neden oluyor. En önemlisi de bu durumdan dolayı kendimi zayıf ve eksik biri gibi görüyorum. Psikolojimi ister istemez bozuyor. Ayriyeten çoğu kurumlarda Braille alfabesi yoktur. Bunlar sağlıklı kişiler için ufak ve önemsiz gibi görünse de bizler için çok önemlidir.

4- Belediye otobüs duraklarına erişiminde ve belediye otobüslerine inip-binerken ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz? (Durakların fiziki yapısı, şoförlerin davranışları, durak ve otobüslerde ses sistemi).

Otobüslerde ve duraklarda tek eksik ses sisteminin bulunmamasıdır. Bunun haricinde büyük sorunla karşılaşmıyorum. Birde durak çevrelerindeki ağaçların etrafına koruma yapılmamasıdır.

5- Büyükşehir Belediyesi ve diğer ilçe belediyelerinin engelli vatandaşlara sağladığı hizmetler yeterli mi, ne gibi eksiklikler var?

İstenilen düzeyde değildir. Selçuklu Belediyesi hariç diğer belediye binalarında hissedilebilir uyarıcı yüzey bulunmamaktadır. Yine Selçuklu Belediyesi hariç diğer belediyelerde engellilere yönelik bir araç bulunmamaktadır. Büyükşehir Belediyesi bu konuda diğer belediyelere göre daha çok çalışması gerekmektedir.

6- Konya İli'nin kamuya açık alanlarında engellilerin erişilebilirliğine yönelik yapılan çalışmaların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

Yetersizdir. Kültür parkında, Zafer meydanında bile hissedilebilir yüzey yoktur. Kültür parkında engellilere ayrı bir WC bulunmamaktadır. Sakatlar derneği çevresindeki kaldırımlar bize göre değildir.

7- Engel grubunuzla ilgili olarak kentsel mekânın kullanımının kolaylaştırılmasına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?

Otobüslerin güzergâh numaralarını ve durak hatlarını sesli şekilde haber edecek bir sistem getirilmelidir. Böylece hangi otobüsün nereye gittiğini önceden öğrenebiliriz.

B24 Engelli Bireyi İle Yapılan Röportaj

İsminiz	Yaşınız	Engel türünüz	Eğitim durumunuz	Mesleğiniz
B24	34	Ortopedik	Önlisans	Serbest Meslek

1- Mesleğe göre:

(Öğrenci ise) Eğitim kurumlarına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

(Çalışıyor ise) Çalıştığınız kurum binasına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

2- Engelli vatandaşların (Ortopedik, görme engelli, diğer engelli grupları) tramvay duraklarına erişiminde karşılaştıkları engeller hakkında ve durakların fiziksel (Tramvay giriş-çıkış platformu, kot farkı vb.) altyapı bakımından istenilen standartlara uygun olup olmadığı konusunda bize bilgi verir misiniz?

Bacağım protezli olduğundan tramvay duraklarında herhangi bir sorunla karşılaşmıyorum.

3- Resmi kurum ve kuruluş binalarının giriş-çıkışlarında ve bina içerisinde dolaşırken fiziksel engellerle karşılaşıyor musunuz?

Kurumlara girerken tek sorun yaşadığım merdivenlerdir. İl Milli Eğitim'in yan binasındaki gibi zemin kot farkı fazla olduğundan merdiven yapılmış fakat çıkmada zorlanmışım. Bazı kurumlarda merdivenler hem dik hem de tutacağım bir yer bulunmamaktadır. Ayağım protezli olduğundan böyle yerlerde zorluklar yaşıyorum.

4- Belediye otobüs duraklarına erişiminde ve belediye otobüslerine inip-binerken ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz? (Durakların fiziki yapısı, şoförlerin davranışları, durak ve otobüslerde ses sistemi).

Otobüslere inip binerken pek zorluk yaşamıyorum. Fakat otobüste ayakta dururken şoförlerin otobüsü hızlı sürüp ani manevralar yapması benim ayakta durmamı zorlaştırıyorlar.

5- Büyükşehir Belediyesi ve diğer ilçe belediyelerinin engelli vatandaşlara sağladığı hizmetler yeterli mi, ne gibi eksiklikler var?

Bence yeterlidir.

6- Konya İli'nin kamuya açık alanlarında engellilerin erişilebilirliğine yönelik yapılan çalışmaların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

Kendi düşünceme göre yeterli olduğunu düşünüyorum.

7- Engel grubunuzla ilgili olarak kentsel mekânın kullanımının kolaylaştırılmasına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?

Bu konu hakkında bir fikrim yok.

B25 Engelli Bireyi İle Yapılan Röportaj

İsminiz	Yaşınız	Engel türünüz	Eğitim durumunuz	Mesleğiniz
B25	28	Ortopedik	Lise	Hizmetli

1- Mesleğe göre:

(Öğrenci ise) Eğitim kurumlarına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

(Çalışıyor ise) Çalıştığınız kurum binasına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

Çalıştığım kurum Milli Eğitim'e bağlı bir ilkokuldur. İşe akülü araba ile gidiyorum fakat çalıştığım kurumun giriş rampası aşırı derecede hem dik hem de kaygan olduğundan sıkıntı yaşıyorum.

2- Engelli vatandaşların (Ortopedik, görme engelli, diğer engelli grupları) tramvay duraklarına erişiminde karşılaştıkları engeller hakkında ve durakların fiziksel (Tramvay giriş-çıkış platformu, kot farkı vb.) altyapı bakımından istenilen standartlara uygun olup olmadığı konusunda bize bilgi verir misiniz?

İşe giderken ulaşım sistemi olarak genelde tramvayı kullanıyorum ve yeni duraklardan çok memnunum. Başkasına ihtiyaç duymadan tramvaya inip biniyorum. Gerektiğinde duraktaki görevli kişiler turnike yanındaki engelli giriş bölmesini açıp benim geçmeme yardımcı oluyorlar.

3- Resmi kurum ve kuruluş binalarının giriş-çıkışlarında ve bina içerisinde dolaşırken fiziksel engellerle karşılaşıyor musunuz?

Birçok engellerle karşılaşıyorum. KOSKİ'ye bir ara işim düşmüştü ve girişe dönüşlü rampa yapmışlar fakat dönüş alanı dar olduğundan akülü arabam ile dönememiştim. Oradaki vatandaşlar yardımıyla rampadan zor inmiştim. Ayriyeten KOSKİ'nin asansörü dar olduğundan akülü araba ile giremedim ve yukarı katlara erişim konusunda engeller çıktı. İl defterdarlığı binasına giriş rampasında da sıkıntılar yaşamıştım.

4- Belediye otobüs duraklarına erişiminde ve belediye otobüslerine inip-binerken ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz? (Durakların fiziki yapısı, şoförlerin davranışları, durak ve otobüslerde ses sistemi).

Benim gibi her engellinin yaşadığı zorlukları bende yaşadığımı düşünüyorum. Öncelikle belediye otobüs şoförlerine engelli vatandaşlara nasıl davranılır konusunda eğitim verilmeli. Genellikle şoförlerin bizleri hor görüp otobüsteki manüel engel rampasını açmaya tenezzül etmiyorlar. Otobüs içinde biz gibi engelliler olmasına rağmen otobüsü hızlı bir şekilde sürüyorlar ve ani fren yapıyorlar. Buda bizim otobüs içinde sabit kalmamızı engelliyor.

5- Büyükşehir Belediyesi ve diğer ilçe belediyelerinin engelli vatandaşlara sağladığı hizmetler yeterli mi, ne gibi eksiklikler var?

Selçuklu ve Meram Belediyesi'nin engellilere yönelik yaptıkları hizmetler yeterlidir. Fakat Karatay Belediyesi böyle hizmetleri yeterli düzeyde yapmamaktadır. Büyükşehir'in yapmış olduğu merkezi kavşaklarda rampa olmadığından karşıdan karşıya geçişlerde zorluk çekiyoruz.

6- Konya İli'nin kamuya açık alanlarında engellilerin erişilebilirliğine yönelik yapılan çalışmaların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

Yeterlidir fakat bazı eksiklikler görülmektedir.

7- Engel grubunuzla ilgili olarak kentsel mekânın kullanımının kolaylaştırılmasına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?

Otobüs duraklarının zemin kotu yükseltilmeli. Otobüslerdeki manüel rampa yerine otomatik platform rampanın olması daha uygun olur.

B26 Engelli Bireyi İle Yapılan Röportaj

İsminiz	Yaşınız	Engel türünüz	Eğitim durumunuz	Mesleğiniz
B26	26	Görme	Ortaokul	İşsiz

1- Mesleğe göre:

(Öğrenci ise) Eğitim kurumlarına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

(Çalışıyor ise) Çalıştığınız kurum binasına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

2- Engelli vatandaşların (Ortopedik, görme engelli, diğer engelli grupları) tramvay duraklarına erişiminde karşılaştıkları engeller hakkında ve durakların fiziksel (Tramvay giriş-çıkış platformu, kot farkı vb.) altyapı bakımından istenilen standartlara uygun olup olmadığı konusunda bize bilgi verir misiniz?

Tramvay durakları bundan iki sene önce ben gibi görme engellilere uygun değildi. Hiçbir durakta sarı çizgiler yoktu. Şimdilerde ise adliye duraklarının tamamında sarı çizgiler vardır. Bu duraklarda başkalarına ihtiyaç duymadan tramvaya inip biniyorum. Kampus duraklarında ise son zamanlarda çalışmalar devam etmekte ve eksiklikler tamamlanmaktadır.

3- Resmi kurum ve kuruluş binalarının giriş-çıkışlarında ve bina içerisinde dolaşırken fiziksel engellerle karşılaşıyor musunuz?

Bir gün Karatay Belediyesi'nde işim vardı. Binaya girdikten sonra sarı çizgi olmadığından başkalarının yardımıyla işimi gördüm. Otogarda da sarı çizgiler bulunmadığından erişim konusunda zorluklar yaşadım.

4- Belediye otobüs duraklarına erişiminde ve belediye otobüslerine inip-binerken ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz? (Durakların fiziki yapısı, şoförlerin davranışları, durak ve otobüslerde ses sistemi).

Tramvay durağı ile belediye otobüs durağı arasındaki mesafede sarı çizgiler bulunmadığından otobüs durağını bulmada zorlanıyorum. Otobüslere inip binerken engellerle karşılaşmıyorum fakat otobüste ses sistemi bulunmadığından inebileceğim durağa gelip gelmediğimizi otobüsteki yolculara sorarak öğreniyorum. Ayriyeten bu ses sistemin duraklarda da olmaması ben gibi görme engellileri sıkıntıya düşürüyor.

5- Büyükşehir Belediyesi ve diğer ilçe belediyelerinin engelli vatandaşlara sağladığı hizmetler yeterli mi, ne gibi eksiklikler var?

Bence yeterli değildir.

6- Konya İli'nin kamuya açık alanlarında engellilerin erişilebilirliğine yönelik yapılan çalışmaların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

Ben gibiler için yeterli değildir.

7- Engel grubunuzla ilgili olarak kentsel mekânın kullanımının kolaylaştırılmasına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?

Kaldırımlardaki ağaç kenarları koruma altına alınmalıdır. Otobüslerde ve otobüs duraklarında ses sistemi getirilmelidir. Kamu binalarında sarı işaretler yapılmalıdır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Ülkemizde 2005 yılında çıkarılan 5378 sayılı Engelliler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmündeki Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un Geçici 2. Maddesine göre "kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmi yapılar, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapılar bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren sekiz yıl içinde engellilerin erişebilirliğine uygun duruma getirilir" hükmü getirilmesine rağmen yaptığımız araştırmada görüldüğü gibi Konya'daki birçok kamu kurum ve kuruluşunun bu konuda gerekli düzenlemeyi yapmadığı tespit edilmiştir.

“Engelli vatandaşların kamu hizmeti almada karşılaştığı sorunlar” adlı bu araştırma sonucunda elde edilen verilere göre kentsel alan ve kamu binalarının kullanımında ortopedik ve diğer engelli vatandaşların ciddi sorunlarla karşılaştıkları tespit edilmiştir. Bu sorunlar kentsel alanın kullanımıyla ilgili yapısal sorunları içermektedir. Engelli vatandaşlar şehir içi bazı alanlarda başkalarına ihtiyaç duymadan hareket edemediği bu durumun da kamu hizmetleri ulaşmasını engellediği görülmüştür. Bunun yanında ilgili kamu kurum ve kuruluşuna bir şekilde ulaşan engelli vatandaşlar bine girişinde veya bina içinde bir takım engelle karşılaşmaktadır. Bu yüzden engelli vatandaşlar engelli olmanın getirdiği olumsuzlukları en üst düzeyde yaşamaktadır.

Tekerlekli sandalye veya akülü araba kullanan engelli vatandaşlar, araştırma kapsamında yer alan bazı kamu kurum ve kuruluş binalarında asansör bulunmamasından veya asansör içi genişliğinin yeterli olmamasından dolayı sorunlarla karşılaşmaktadır. Araştırma sonucunda özellikle görme engelli bireylerin çoğu kamu binalarında yetersiz alt yapı nedeniyle zorluklar yaşadıkları tespit edilmiştir. Bu binalarda görme engelliler için hissedilebilir yüzey uygulamaları bulunmadığından görme engelliler için büyük sorun oluşturmaktadır. Engelli vatandaşların çoğu kent içi toplu taşıma araçlarını başkalarına ihtiyaç duymadan kullansa da otobüs durakları, otobüs şoförlerinin tavırları gibi bazı sorunlarla

karşılaşabilmektedir. Tekerlekli sandalye ve akülü araba kullanan engelli vatandaşlar bu sorunlarla daha çok karşılaşmaktadır. Şehir içi otobüs duraklarında ve otobüs içinde sesli uyarı sistemi olmadığından görme engelli vatandaşlar inmek istedikleri durağı kaçırmaktadır. Görüşme yapılan kurum yetkililerin çoğu Türk Standartları Enstitüsü'nün kentsel tasarım kuralları hakkında bilgi sahibi değildir. Şehir içi alanların ve kamu binalarının tez çalışmasında da ayrıntılı olarak değinilen *TS 9111: Özürlü İnsanların İkamet Edeceği Binaların Düzenlenmesi Kuralları*, *TS 12576: Şehir İçi Yollar-Özürlü ve Yaşlılar İçin Sokak ve TS 12460: Şehir-İçi Yollar, Raylı Taşıma Sistemleri, Bölüm 5: Özürlü ve Yaşlılar için Tesislerde Tasarım Kuralları Cadde, Meydan ve Yollarda Yapısal Önlemlerin Tasarım Kuralları*'nda belirtilen standartlara uygun hale getirilmelidir.

“Engelli vatandaşların kamu hizmeti almada karşılaştığı sorunlar” adlı bu araştırma sonucunda kamu binaları ve kamuya açık alanlardaki eksikliklerin giderilmesi kapsamında aşağıda belirtilen çalışmalar yapılırsa engelli vatandaşların kamu hizmetine ulaşmada engellerin ortadan kalkacağı böylece engelli almayan vatandaşlar gibi kamu hizmetlerinden faydalanma imkânı ortaya çıkabilecektir.

- ✓ Görme engelli bireyler için kamu binalarının tamamında ve kamuya açık alanlarda hissedilebilir yüzey uygulamaları yapılmalıdır.
- ✓ Görme engelli bireyler için asansörlerde sesli uyarı sistemi (kaçıncı katta olduğunu belirten sistem) uygulaması yapılmalıdır.
- ✓ Görme engelli bireyler için belediye otobüs duraklarına Braille alfabeli bilgilendirme (durak isimleri vb.) ve sesli uyarı sistemi (gelen otobüsün hat numarası, durak isimleri vb.) uygulamaları yapılmalıdır.
- ✓ Görme engelli bireyler için belediye otobüslerinin içerisinde sesli uyarı sistemi (bulunduğu ve bir sonraki durağın ismini söyleyen sistem) uygulaması yapılmalıdır.
- ✓ Belediye otobüs duraklarının çevresi (özellikle ön kısmı) tekerlekli sandalye ve akülü araba kullanan engelli bireylere uygun şekilde

genişletilmeli ve durak etrafındaki ağaçların altına ızgara konulmalıdır. Otobüs duraklarının bulunduğu kaldırım TSE belirlediği standartlara uygun hale getirilmelidir.

- ✓ %8'den fazla eğimi olan rampalar uzatılarak eğimleri düşürülmelidir.
- ✓ Kamu binalarında merdiven başlangıcı ile sonunda ve basamaklarının ucunda kaymaz şeritler yapılmalıdır. Geniş olan merdivenlerin ortasına tırabzan yapılmalıdır.
- ✓ Çoğu kamu binalarına engelli bireyler için otopark yeri ayrılmalı ve buralara yönlendirme levhaları konulmalıdır.
- ✓ Bazı tramvay duraklarının zemin platformlarında gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. Tramvay duraklarında, görme engelli bireylerin kimseden yardım almadan durağın içine gidebilmeleri için yapılan hissedilebilir yüzey uygulamasında eksiklikler tamamlanmalıdır. Platformlarda engelli bireylerin bineceği yeri gösteren engelli semboller olmalıdır. Ayriyeten bir sonraki tramvayın ne zaman geleceğini ve güzergâhını gösteren elektronik sesli ve görsel bilgilendirme sistemleri bütün duraklara yapılmalıdır.
- ✓ Merkezi yerlerdeki yaya kaldırımlarında görme engelli bireyler için hissedilebilir yüzey uygulamaları yapılmalı ve aynı mekânlardaki kaldırım rampaları istenilen standartlara uygun şekilde yapılmalıdır.

KAYNAKÇALAR

Alp, Muhibe A. (2014). *Engelliler İçin Dış Mekân Kullanım Olanaklarının Araştırılması: İstanbul Üniversitesi Beyazıt Yerleşkesi Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Atıcı, İrem (2007). *Fiziksel Engelliler Ve Kentsel Mekânın Kullanımı*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Baran, Hüseyin S. (2009). *Büro Hizmetlerinde Çalışan Engellilerin İş Tatmin Düzeylerinin İncelenmesi: Kültür Ve Turizm Bakanlığı Ankara Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Baş, Emrah (2013). *Kent İçi Toplu Ulaşım Sistemlerinin Özürlülerin Erişilebilirliğine Uygunluğu (Zeytinburnu-Toplu Ulaşım Araç, Durak Ve İstasyonları Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Çağlar, Selda (2009). *Uluslararası Hukuk Ve Türk Hukuk Sisteminde Engellilerin Eğitim Hakkı Ve Devlet Yükümlülükleri*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Çağlıyangil, Mehmet (2014). *Kent İçi Toplu Taşımada Engelli Bireylerin Ulaşım Modu Seçimleri*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Çakmak, Naci M. (2006). *Türk Kamu Hukuku Açısından Engellilerin Hukuki Statüsü*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Çınarlı, Serkan (2008). *Kamu Hizmetlerinin Yürütülmesinde Engelli Hakları*, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Darıyemez, Merve (2012). *Sosyal Dışlanma Bağlamında Engellilerin Çalışma Hayatından Soyutlanması: Antalya Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Demir, Leyla (2003). Kamu Hizmetleri. (Editör: Muharrem Balcı). *Genç Hukukçular Hukuk Okumaları V Birlikleri 1*. İstanbul: Kurtiş Matbaacılık, 289-311.

Devlet Denetleme Kurulu. (2009). *Denetleme Raporu, 2009/5*.

Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) Başkanlığı ve Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı. (2004). *Türkiye Özürlüler Araştırması 2002*. Ankara. Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası.

DSÖ (Dünya Sağlık Örgütü). (2011). *Dünya Engellilik Raporu Yönetici Özeti*.

Erdoğan, Bilal (2013). *Evde Bakım Hizmeti Alan Özürlü Bireye Sahip Ailelerin Sosyo-Ekonomik Durumlarının İncelenerek, Umutsuzluk Ve Yaşam Doyum Düzeylerinin Belirlenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Ergüden, A. Deniz (2008). *Sosyal Dışlanma Açısından Bedensel Engelli Bireylerin Yaşantılarının İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Göküş, Mehmet (2010). Küreselleşme Sürecinde Kamu Hizmetine Yansıması. *SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 20, 194-218.

Güngör, Can (2007). *Alışveriş Merkezlerinin Engelliler İçin Erişebilirlik Standartları Kapsamında İrdelenmesi*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Güngör, Mustafa (2010). *Kamu Hizmeti Anlayışındaki Dönüşümlerin Türkiye'de Kamu Personeli Sayısına Ve Bileşimine Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

K. Öztürk, Elif (2011). *Fiziksel Engelliler İçin Web Tabanlı Uzaktan Eğitim Modeli Önerisi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Karademir, Şeniz (2008). *Özürlülük Sınıflaması İçin Bir Model Oluşturma*, Uzmanlık Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Aydın.

Karahanoğulları, Onur. (2004). *Kamu Hizmeti* (1. Baskı). Ankara: Turhan Kitabevi.

Kaya, Aylın (2010). *Isparta İlinde Engellilere Yönelik Hizmet Veren Kamu Ve Özel Eğitim Kurumlarında Çalışan Meslek Gruplarında Tükenmişlik Düzeyi*, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Isparta.

Kiraz, Kemal, Güneş, İsmail, Doğan, Tefvik, Arlier, Reşan, ve Şahin, Mehmet (2013). *Bölüm 1. Engelli Tanımı, Türleri Ve Türkiye'deki Durum*. (Editörler: Yrd. Doç. Dr. İsmail Güneş, Uz. Dr. Kemal Kiraz ve Tefvik Doğan). Engelsiz Hastaneler. Adana, Strateji Geliştirme ve Proje Birimi Yayın No:1, 9-20.

Koca, Canan (2010). *Engelsiz Şehir Planlaması Bilgilendirme Raporu*, İstanbul.

Konya Büyükşehir Belediyesi (2012). *Konya'da Engelli Bireylerin ve Ailelerinin Toplumsal Hayatta Yaşadıkları Zorlukların Araştırılması Projesi*. (Proje Sorumlusu: M. Sami Küçüktığı, Koordinatör: Nevzat Demirci). Konya.

Kurşun, Sibel (2014). *Tekerlekli Sandalye Kullanan Engellilerin Kentsel Mekânları Kullanım Olanaklarının İrdelenmesi, Özgürlük Parkı Örneği*, Kadıköy-İstanbul, Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bartın.

Lüle, Fuat (2008). *Engelli Bireye Sahip Yoksul Ailelerin Karşılaştıkları Sorunlar Ve Bu Sorunlarla Başa Çıkma Tarzları*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Maraz, Esra (2009). *Özürlülerin Kent İçinde Erişebilirliğini Etkileyen Standartlar (Mecidiyeköy Ve Yenibosna Metrobüs Duraklarının İncelenmesi)*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Muhcu, Selvi (2015). *Ortopedik Engellilik Ve Dini Başa Çıkma (Trabzon Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çorum.

Mülayim, Ali (2009). *Bedensel Özürlüler İçin Mimari Mekân Tasarımı*, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Edirne.

Ören, Önder (2015). *Kent Parklarının Engelli Standartları Açısından Değerlendirilmesi (Recep Yazıcıoğlu ve Adalet Parkları-Denizli)*, Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.

Özdingiş, Nilgün (2007). *İstanbul Kent Parklarının Bedensel Özürlüler Açısından Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Özgen, Işık ve Kırklar, Burçin (2014). Alışveriş Merkezlerinin Fiziksel Engeller Açısından İncelenmesi: İzmir Örneği. *Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, 2, 48-66.

Öztürk, Mustafa (2011). *Türkiye’de Engelli Gerçeği*, (1. Baskı). İstanbul: Ajansvısta Matbaacılık.

Pekşen, S. Nilüfer (2014). *Sosyal Belediyecilik Çerçevesinde Engellilere Sunulan Hizmetler: Ankara Büyükşehir Belediyesi Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu. (2012). *Sağlık Kurumlarında Özürlü Bireyler İçin Ulaşılabilirlik Temel Bilgiler Rehberi*. Ankara.

Sapancı, Filiz (2013). *Sağlık Hizmetlerinde Engellilik Kavramı Ve Engellilerin Sağlık Hizmetlerinden Yararlanmaları*, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Söyler, Faruk (2010). *Hadislerde Özürlü Kavramı Ve Hz. Peygamber’in Özürlülere Yaklaşımı*, Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.

Şahin, Kübra (2011). *Belediye Hizmetleri Ve Hizmet Kalitesine Yönelik Vatandaş Memnuniyetinin Ölçümü /Konya İl Merkezi Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.

T.C. Aile Ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Özürlü Ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2011). *Yerel Yönetimler İçin Ulaşılabilirlik Temel Bilgiler Teknik El Kitabı* (4. Baskı). Ankara. Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayınları, Anıl Matbaacılık.

T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı. (2010). *Yerel Yönetimler İçin Ulaşılabilirlik Temel Bilgiler Teknik El Kitabı*. Ankara. Anıl Matbaacılık.

İBB Özürlüler Müdürlüğü. (2012). *Özürlüler yerel hizmet rehberi isöm modeli*. İstanbul: İBB Basımevi.

Tirikon, Ercan ve Güvenç, Serdar (2014). *EN 81-42 Ve TS ISO 9386-1 Standartlarına Göre Engelli Asansörlerinde Güvenlik Uygulamaları*. Asansör Sempozyumu, İzmir. 27-38.

Tiyek, Ramazan, Eryiğit, B. Hamza ve Baş, Emrah (2016). Engellilerin Erişilebilirlik Sorunu Ve TSE Standartları Çerçevesinde Bir Araştırma. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (12), 225-261.

Tomanbay, İlhan, Topçuoğlu, R. Atasu, Erbay, Ercüment, Tuncay, Tarık, Cankurtaran Öntaş, Özlem, Şeker, Aziz ve Akbaş, Emrah (2013). *Yaşlılar Ve Engellilerle İlgili Mevzuat*. (Editör: Tomanbay, İlhan ve Oral, A. İlhan). Sosyal Hizmet Mevzuatı. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını no:2874, 95-120.

Toplu, Aslı (2009). *Sosyal Dışlanma Perspektifinde Türkiye'de Özürlü İstihdamı*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Topsaç, Mine (2013). *Üniversitede Okuyan Engelli Öğrencilerin Fiziksel Aktivite Düzeylerinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.

TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu). (2011). *Özürlülerin Sorun Ve Beklentileri Araştırılması 2010*. Ankara. Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası.

TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu). (2013). *Nüfus Ve Konut Araştırması 2011*. Ankara. Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası.

Yüce Eşkil, Özlem (2011). *Engelliler İçin Dış Mekân Tasarım Özellikleri Bağlamında Ankara Kent Parklarının Düzenlenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bartın.

Yeğnidemir, H. Çağla (2013). *“Engelsiz Havalimanı” Projesi Ve Havalimanı Terminal Binalarının Engelliler Açısından Örneklerle İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yorulmaz, Seçil (2010). *Ortopedik Engellilere Eğitim Veren Kurumlardaki Engelli Bireylere Beceri Kazandırmada Karşılaşılan Sorunların İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Hilmi SÖZEN, *Fotoğraf Arşivi*, 2016.

Ali Mülayim Arşiv (2009). *Şekil 101. Act Panorama Park Otel Asansör Giriş Kapısı, Kontrol Düğmeleri, Uyarı Levhası Ve Görme Özürlüler İçin Kabartmalı Kontrol Düğmeleri*.

Emrah Baş (2013). *Şekil 5.40: Otobüs durağı örneği Stockholm- İsveç ve Şekil 5.20: Yaya kaldırımı örneği Stockholm-İsveç*.

KANUN VE YÖNETMELİK KAYNAKÇALARI

5369 sayılı Evrensel Hizmet Kanunu. (2005). T.C. Resmi Gazete, 25856, 25 Haziran 2005.

Belediye Kanunu. (2005). T.C. Resmi Gazete, 25874, 13 Temmuz 2005.

Büyükşehir Belediyesi Kanunu. (2004). T.C. Resmi Gazete, 25531, 23 Temmuz 2004.

Devlet Memurları Kanunu. (1965). T.C. Resmi Gazete, 12056, 14 Temmuz 1965.

Engelliler Hakkında Kanun. (2005). T.C. Resmi Gazete, 25868, 7 Temmuz 2005.

Gelir Vergisi Kanunu. (1960). T.C. Resmi Gazete, 10700, 6 Ocak 1961.

Gençlik Ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun. (1986). T.C. Resmi Gazete, 19120, 28 Mayıs 1986.

İmar Kanunu. (1985). T.C. Resmi Gazete, 18749, 9 Mayıs 1985.

İş Kanunu. (2003). T.C. Resmi Gazete, 25134, 10 Haziran 2003.

Kat Mülkiyeti Kanunu. (1965). T.C. Resmi Gazete, 12038, 2 Temmuz 1965.

Konya Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Daire Başkanlığı İmar Yönetmeliği. (2008). T.C. Merhaba Gazetesi, 116 Sayılı Belediye Meclis Kararı, 07 Mart 2008.

Noterlik Kanunu. (1972). T.C. Resmi Gazete, 12090, 5 Şubat 1972.

Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmelik (İmar Planı Yapılması ve Değişikliklerine Ait Esaslara Dair Yönetmelik). (1985). T.C. Resmi Gazete, 18916, 02 Kasım 1985.

Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliği (3030 Sayılı Kanun Kapsamı Dışında Kalan Belediyeler Tip İmar Yönetmeliği). (1985). T.C. Resmi Gazete, 18916, 02 Kasım 1985.

Plansız Alanlar İmar Yönetmeliği (Belediye ve Mücavir Alan Sınırları İçinde ve Dışında Planı Bulunmayan Alanlarda Uygulanacak İmar Yönetmeliği). (1985). T.C. Resmi Gazete, 18916, 02 Kasım 1985.

Sosyal Hizmetler Ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu. (1983). T.C. Resmi Gazete, 18059, 27 Mayıs 1983.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. (1982). T.C. Resmi Gazete, 17863, 9 Kasım 1982.

Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu. (1949). T.C. Resmi Gazete, 7235, 17 Haziran 1949.

Özür, Eski Hükümlü ve Terör Mağduru İstihdamı Hakkında Yönetmelik. (2004). T.C. Resmi Gazete, 25412, 24 Mart 2004.

ATIF YAPILAN STANDARTLAR

TS 9111 (Kasım 2011). Özürlüler Ve Hareket Kısıtlılığı Bulunan Kişiler İçin Binalarda Ulaşılabilirlik Gereklere.

TS 12460 (Nisan 1998). Şehir İçi Yollar-Raylı Taşıma Sistemleri Bölüm: 5- Özürlü Ve Yaşlılar İçin Tesislerde Tasarım Kuralları.

TS 12576 (Haziran 2012). Şehir İçi Yollar - Kaldırım ve Yaya Geçitlerinde Ulaşılabilirlik İçin Yapısal Önlemler ve İşaretlemelerin Tasarım Kuralları.

TS ISO 23599 (Haziran 2012). Görme Özürlü veya Az Görenler için Yardımcı Mamuller - Hissedilebilir Yürüme Yüzeyi İşaretleri.

TS ISO 13536 (Aralık 2012). TS ISO 23599'un Uygulamasına Yönelik Tamamlayıcı Standart.

TS 11783/Revizyon (2011). Şehir İçi Yollar-Otobüs Durakları Yer Seçimi Kuralları.

İNTERNET KAYNAKLARI

<http://engelsizkent.org/duraklar>, Erişim Tarihi: 16.10.2016.

<http://engelsizkent.org/rampalar/?nggpage=2>, Erişim Tarihi: 14.10.2016.

<http://engelsizkent.org/tasarim-rehberi/rampalar/>, Erişim Tarihi: 14.10.2016.

<http://istanbul.dergipark.gov.tr/download/article-file/9067>, Erişim Tarihi:16.09.2016.

<http://mevzuat.meb.gov.tr/html/1041.html>, Erişim Tarihi:12.07.2016.

<http://sanyol.net/foto/engelli-yurume-yollu-asfalt-kaldirim-yapilmasi>, Erişim Tarihi: 17.10.2016.

<http://thecityfixturkiye.com/tarihi-yarimada-yayalastirma-projesinden-memnuniyet-orani-yuzde-80/>, Erişim Tarihi: 26.09.2016.

<http://wikimapia.org/6923350/tr/Sultanahmet-Tramvay-Dura%C4%9F%C4%B1>, Erişim Tarihi: 27.09.2016.

<http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=82098&start=560>, Erişim Tarihi: 25.09.2016.

<http://www.atasteoftravelblog.com/an-introduction-to-istanbul-for-the-first-time-visitor/>, Erişim Tarihi: 27.09.2016.

<http://www.engelliler.biz/forum/ayrimcilikla-mucadele-insan-toplum-siyaset-bugun-yarin/5578-birlesmis-milletler-sakat-haklari-bildirisi.html>, Erişim Tarihi: 29.10.2016.

<http://www.erisilebiliristanbul.com/Sayfalar/Anasayfa.aspx>, Erişim Tarihi: 10.10.2016.

http://www.erisilebiliristanbul.org/Calismalar/Documents/rayli_sistemler_mudurlugu.pdf, Erişim Tarihi: 26.10.2016.

<http://www.ilksesgazetesi.com/resimler/2/konak-ust-gecidi-kullanima-hazir18746.jpg>, Erişim Tarihi: 26.11.2016.

<http://www.log.com.tr/iett-akilli-durak-konseptini-kullanima-sundu/galeri/4/>, Erişim Tarihi: 16.10.2016.

<http://www.medlis.com.tr/files/tr/engelli-erisimi/engelli-erisim-kanun-ve-yonetmelik/engelliler-icin-evrensel-standartlar-kilavuzu.pdf>, Erişim Tarihi: 27.10.2016.

<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.4886&sourceXmlSearch=&MevzuatIliski=0>, Erişim Tarihi:26.09.2016.

<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1475.pdf>, Erişim Tarihi:12.07.2016.

<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2022.pdf>, Erişim Tarihi:15.08.2016.

<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.854.pdf>, Erişim Tarihi:12.07.2016.

<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/4.5.571.pdf>, Erişim Tarihi:26.08.2016.

http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/23011_1.pdf, Erişim Tarihi:16.09.2016.

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/03/20040324.htm#10>, Erişim Tarihi: 15.09.2016.

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/05/20130503.pdf>, Erişim Tarihi: 12.09.2016.

<http://www.sgkrehberi.com/haber/11037>, Erişim Tarihi:17.11.2016.

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.58223299be9129.09408942, Erişim Tarihi: 13.09.2016.

<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18617>, Erişim Tarihi: 19.07.2016.

<http://www.vegavizyon.com/products/Bus%20Shelters/BShelters.html>, Erişim Tarihi: 26.11.2016.

<http://www.yapkat.com/images/Malzeme/Dosya/52624148130417119671106338.pdf>, Erişim Tarihi: 27.10.2016.

<https://gencbilimm.files.wordpress.com/2012/01/2010-anayasa-dec49fic59fiklikleri2.pdf>, Erişim Tarihi: 29.09.2016.

https://tr.wikipedia.org/wiki/Ortanca_ya%C5%9F, Erişim Tarihi: 13.07.2016.

<https://www.google.com.tr>, Erişim Tarihi: 02.10.2016.

<http://genchukukcular.org/pdfs/birikimler1.pdf>, Erişim Tarihi: 08.10.2016.

http://bepazariram.meb.k12.tr/tema/icerikler/2016-yili-engelliler-haftasi-resim-yarismasi-sonuclandi_2555653.html, Erişim Tarihi: 10.09.2016.



EKLER

Ek 1. Engelliler İle İlgili Standartlar:

- ◆ TS EN ISO 10535 16.04.1999
Özürülıerın taşınması için asansörler- özellikler ve deney metotları
- ◆ TS 12694 23.01.2001
Demiryolu Taşıtları- Yolcu Vagonları- Özürülı Yolcuların Tekerlekli Sandalyeleri İle Seyahatine Uygun Vagon Düzenlemeleri
- ◆ TS ISO 10542-1 08.02.2005 Özürülı veya özürülı kişiler için teknik sistemler ve yardımcı donanımlar – tekerlekli sandalye bağlantı ve emniyet kemeri sistemleri - Bölüm 1: Bütün sistemler için özellikler ve deney metotları
- ◆ TS ISO Tekerlekli Sandalyeler-Bölüm 5: Boyutların Kütlenin ve Dönüş Alanının Tayini
- ◆ TS 7635 – Şehir İçi Yollar-Yaya Geçitleri Seçim Esasları TS 7636 - Şehir İçi Yollar-“Zebra” Yaya Geçitleri
- ◆ TS 7768 - Şehir İçi Yollar-Pelikan Yaya Geçitleri-Yapım ve İşleyiş Kuralları TS 7937 - Şehir İçi Yollar-Yaya Kaldırımı Boyutlandırma ve Yapım Esasları TS 8022 – Şehir İçi Yollar-Yaya Alt Geçitleri
- ◆ TS 8237 – Asansörler-Yerleştirme ile İlgili Boyutlar-Sınıf I-II-III Asansörleri
- ◆ TS 8357 – Halka veya Müşterilere Açık Tuvaletler (WC'ler)-Sınıflandırma ve Genel Kurallar
- ◆ TS 9111 - Özürülı İnsanların İkamet Edeceği Binaların Düzenlenmesi Kuralları
- ◆ TS 9881 – Araç Park Yerleri-Sınıflandırma, Yapım ve İşletme Kuralları
- ◆ TS 10155 - Şehir İçi Yollar-Refüjler ve U Dönüşü Tesisleri
- ◆ EN ISO 10535 - Özürülıerın Taşınması İ için Asansörler Özellikler ve Deney Metotları
- ◆ TS 10551 – Şehir İçi Yollar-Otolar İ için Otopark Tasarım Kuralları
- ◆ TS 11783 – Şehir İçi Yollar-Otobüs Durakları Yer Seçimi Kuralları
- ◆ TS 11899 – Yüzme Havuzları-Suyun Hazırlanması, Teknik Yapım, Kontrol, Bakım ve İşletmesi-Genel Kurallar
- ◆ TS 12174 – Şehir İçi Yollar-Yaya Yolu ve Yaya Bölgeleri Tasarım Kuralları
- ◆ TS prEN 12182 - Özürülıer İ için Teknik Yardım Malzemeleri-Genel özellikler ve Deney Metotları

- ◆ TS 12460 - Şehir İçi Yollar-Raylı taşıma Sistemleri Bölüm 5: Özürlü ve Yaşlılar İçin Tesislerde Tasarım Kuralları
- ◆ TS 12559 - Yetkili Servisler-Özürlülerin Kullandığı Teknik Yardım Araçları İçin-Kurallar
- ◆ TS 12576 - Şehir İçi Yollar- Özürlü ve Yaşlılar İçin Sokak, Cadde, Meydan ve Yollarda Yapısal Önlemler ve İşaretlemelerin Tasarım Kuralları
- ◆ TS 12637 – Şehir İçi Yollar-Raylı Toplu Taşıma Sistemleri-Bölüm 22: Biletlendirme Sistemi Tasarım Kuralları
- ◆ TS 12694 - Demiryolu Taşıtları- Yolcu Vagonları- Özürlü Yolcuların Tekerlekli Sandalyeleri İle Seyahatine Uygun Vagon Düzenlemeleri
- ◆ TS EN 29999 - Özürlü Kişiler İçin Teknik Yardımlar, Sınıflandırma
- 200345946 - İç ve Dış Mekanlar-Özürlüler İçin-Planlamada Etkili Fonksiyonel Özellikler-Genel Kurallar

EK 2. Engelli Bireylerle Yapılan Röportaj Soruları

1- Mesleğe göre:

(Öğrenci ise) Eğitim kurumlarına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

(Çalışıyor ise) Çalıştığınız kurum binasına giriş çıkışlarda ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz?

2- Engelli vatandaşların (Ortopedik, görme engelli, diğer engelli grupları) tramvay duraklarına erişiminde karşılaştıkları engeller hakkında ve durakların fiziksel (Tramvay giriş-çıkış platformu, kot farkı vb.) altyapı bakımından istenilen standartlara uygun olup olmadığı konusunda bize bilgi verir misiniz?

3- Resmi kurum ve kuruluş binalarının giriş-çıkışlarında ve bina içerisinde dolaşırken fiziksel engellerle karşılaşıyor musunuz?

4- Belediye otobüs duraklarına erişiminde ve belediye otobüslerine inip-binerken ne tür engellerle karşılaşıyorsunuz? (Durakların fiziki yapısı, şoförlerin davranışları, durak ve otobüslerde ses sistemi).

5- Büyükşehir Belediyesi ve diğer ilçe belediyelerinin engelli vatandaşlara sağladığı hizmetler yeterli mi, ne gibi eksiklikler var?

6- Konya İli'nin kamuya açık alanlarında engellilerin erişilebilirliğine yönelik yapılan çalışmaların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

7- Engel grubunuzla ilgili olarak kentsel mekânın kullanımının kolaylaştırılmasına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?

EK 3. Kamu Hizmeti Veren Kurum Yetkilileriyle Yapılan Röportaj Soruları

1. İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü olarak kurum binasında engelli vatandaşların erişilebilirlik açısından ne tür çalışmalarınız oldu?
2. Mevlana Müzesinde engelli vatandaşların erişilebilirlik açısından ne tür çalışmalarınız oldu?
3. İl Halk Kütüphanesi binasında engelli vatandaşların erişilebilirlik açısından ne tür çalışmalarınız oldu?
4. İl Sağlık Müdürlüğü olarak kurum binasında engelli vatandaşların erişilebilirlik açısından ne tür çalışmalarınız oldu?
5. Karatay Kaymakamlığı olarak kurum binasında engelli vatandaşların erişilebilirlik açısından ne tür çalışmalarınız oldu?
6. TCDD (Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları) Konya Gar Müdürlüğü olarak kurum binasında engelli vatandaşların erişilebilirlik açısından ne tür çalışmalarınız oldu?
7. Konya Su ve Kanalizasyon İdaresi (KOSKİ) Genel Müdürlüğü olarak kurum binasında engelli vatandaşların erişilebilirlik açısından ne tür çalışmalarınız oldu?
8. Selçuklu Kaymakamlığı olarak kurum binasında engelli vatandaşların erişilebilirlik açısından ne tür çalışmalarınız oldu?
9. Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) Müdürlüğü olarak kurum binasında engelli vatandaşların erişilebilirlik açısından ne tür çalışmalarınız oldu?
10. Tramvay hattı (Kampus-Alaaddin, Alaaddin-Adliye) duraklarında engelli vatandaşlarının erişilebilirlik açısından yaptığınız çalışmalarınız nelerdir?

EK 4. Otobüslerin Engelli Platform Sayısı

OTOBÜSLERİN ENGELLİ PLATFORM SAYISI							
			REVİZE	ORJİNAL	TOPLAM	FİLO TOPLAM	ENGELLİ ARAÇ %
ALAKOVA	SOLO (345)	MERCEDES	18		79	79	100,00
	KÖRÜKLÜ (M350K)	BREDA		20			
	A	TCV		32			
	SOLO (conecto)	MERCEDES					
	215L	OTOKAR					
	KÖRÜKLÜ (conecto)	MERCEDES					
AYDINLIK	KÖRÜKLÜ (345K)	MERCEDES	9		18	18	100,00
	SOLO (345)	MERCEDES	5				
	SOLO (conecto)	MERCEDES					
	215L	OTOKAR		3			
	KÖRÜKLÜ (conecto)	MERCEDES		5			
ERENKÖY	KÖRÜKLÜ (345)	MERCEDES	5		39	42	92,86
	SOLO (345)	MERCEDES	17				
	SOLO (conecto)	MERCEDES		4			
	215L	OTOKAR		3			
	KÖRÜKLÜ (conecto)	MERCEDES		9			
ESKİ GARAJ	KÖRÜKLÜ (345K)	MERCEDES	6		56	59	94,92
	SOLO (345)	MERCEDES	26				
	SOLO (conecto)	MERCEDES		6			
	215L	OTOKAR		3			
	KÖRÜKLÜ (conecto)	MERCEDES		9			
	SOLO CNG	KARSAN		8			
MERAM	KÖRÜKLÜ (345K)	MERCEDES	4		86	89	96,63
	SOLO (345)	MERCEDES	2				
	SOLO (conecto)	MERCEDES					
	215L	OTOKAR		1			
	KÖRÜKLÜ (conecto)	MERCEDES		27			
	SOLO CNG	KARSAN		37			
	KÖRÜKLÜ CNG	KARSAN		7			
	SOLO ELEKTRİKLİ	TCV		1			
	KÖRÜKLÜ (M350K)	BREDA		2			
KÖRÜKLÜ (345K)	MERCEDES	9					
SAMAN PAZARI	KÖRÜKLÜ (345K)	MERCEDES	4		88	91	96,70
	SOLO (345)	MERCEDES	11				
	SOLO (conecto)	MERCEDES					
	215L	OTOKAR		1			
	SOLO CNG	KARSAN		48			
	KÖRÜKLÜ CNG	KARSAN		5			
	SOLO ELEKTRİKLİ	TCV		1			
	KÖRÜKLÜ (conecto)	MERCEDES		18			
YAZIR	KÖRÜKLÜ (345K)	MERCEDES	8		94	95	98,95
	SOLO (345)	MERCEDES	2				
	KÖRÜKLÜ (M350K)	BREDA		18			
	A	TCV		32			
	SOLO (conecto)	MERCEDES					
	215L	OTOKAR					
	SOLO CNG	KARSAN		25			
	KÖRÜKLÜ CNG	KARSAN		9			
	KÖRÜKLÜ (conecto)	MERCEDES					
	KÖRÜKLÜ (345K)	MERCEDES					
TOPLAM REVİZE			126				
TOPLAM ORJİNAL				334		473	97,25
GENEL TOPLAM				460			

EK 6. 2016 Yılı Engelliler Haftası Resim Yarışması Sonuçları⁴¹

Nehir A. İlkokul Kademesi Ankara 1.

Melisa Ç. Ortaokul Kademesi Ankara 1.



Fatma Nur ÖZTÜRK-Lise Kademesi Ankara 1.



Kaynak: (http://beypazariram.meb.k12.tr/tema/icerikler/2016-yili-engelliler-haftasi-resim-yarismasi-sonuclandi_2555653.html, Erişim Tarihi: 10.09.2016).

⁴¹ Beypazarı Rehberlik ve Araştırma Merkezi tarafından 10-16 Mayıs Engelliler Haftası dolayısı ile Ankara İli genelinde ilkokul, ortaokul ve lise öğrencileri arasında gerçekleştirilen Engelliler Haftası Resim Yarışmasında birinci olan resimler ve öğrencilerin isimleri yer almaktadır.

ÖZGEÇMİŞ

Hilmi SÖZEN, 1985 yılında Konya/Beyşehir ilçesinde doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Beyşehir’de tamamladı. 2006 yılında girdiği Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi bölümünü kazandı. Sağlık sorunlarından dolayı ikinci (2.) sınıfta bıraktı. 2011 yılında tekrar sınava girip Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi bölümünü kazandı. 2014 yılında Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisansa başladı. 2014 yılında EKPSS ile Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı’na atandı (Selçuklu İlçe Gıda, Tarım Ve Hayvancılık Müdürlüğü’nde işe devam ediyor). 2015 yılında Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi bölümünü kazandı (devam ediyor).